

# VERGİ USUL KANUNU

Kanun No : 213

Kabul Tarihi : 4.1.1961

(10, 11, 12 Ocak 1961 tarih ve 10703, 10704, 10705 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanmıştır.)

## GEREKÇESİ KANUN TASARISI

**VERGİ USUL KANUNUNUN BAZI MADDELERİ İLE BU KANUNA BAĞLI CETVELDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA VE BU KANUNA BAZI MADDELER VE FIKRALAR EKLENMESİNE DAİR 5815 VE 6094 SAYILI KANUNLARIN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE VERGİ USUL KANUNUNA BAZI MADDELER VE FIKRALAR EKLENMESİNE VE BAZI HÜKÜMLERİNİN KALDIRILMASINA DAİR KANUN TASARISI VE İKTİSADİ KOMİSYONU RAPORU \***

*T. C.  
Başbakanlık  
Kanunlar ve Kararlar  
Tetkik Dairesi  
Sayı: 71-1357/3217*

19.12.1960

### MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca Millî Birlik Komitesine arzı 14.12.1960 tarihinde kararlaştırılan "Vergi Usul Kanununun bazı maddeleri ile bu kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bazı maddeler ve fıkralar eklenmesine dair 5815 ve 6094 sayılı kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine ve Vergi Usul Kanununa bazı maddeler ve fıkralar eklenmesine ve bazı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı" gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan  
Org.

*Cemal Gürsel*

### VERGİ USUL KANUNU TADİL TASARISI VE GEREKÇESİ

#### GİRİŞ

Gelir Vergisi Kanununda tadilat icrasına mütedair olarak bir tasarının ihzar edilmiş bulunması bu kanun ile sıkı sıkıya bağlı bulunan Vergi Usul Kanununda bazı tadilatın yapılmasını zaruri kılmıştır.

Diğer taraftan 1950 senesinden beri tatbik edilmekte olan Vergi Usul Kanununun kendi bünyesine has bazı hükümlerinde de noksan ve aksak tarafların mevcudolduğu gerek idarece

yapılan incelemelerden gerekse kaza mercilerinin kararlarında ve mükelleflerin şikâyetlerinde kendini hissettirmiş ve bu inceleme neticeleri ile karar ve şikâyetler göz önünde bulundurulmak suretiyle Vergi Usul Kanunununda müşahade ve tesbit edilen boşlukların doldurulması ve aksaklıkların giderilmesi için tadiline lüzum görülen maddelerin tadili cihetine gidilmiştir.

Bu konuda hazırlanmış olan ilişik tasarı ile Vergi Usul Kanununun 90 ncı maddesi ile kanuna bağlı usulsüzlük cetvelinin değiştirilmesi ve 17 nci maddesine bâzı fıkralar ve hükümler ve kanuna ayrıca ek 1 madde eklenmesi ve 2 maddenin bâzı hükümlerinin yürürlükten kaldırılması teklif edilmekte olup tadilâtın mucip sebepleri aşağıda madde sırasıyla arz edilmiş ve bâzı maddelerde yapılan tadilâtın tasarının kanunlaşp yürürlüğe girdiği tarihten evvelki zamanlara ait muamele ve mükellefiyetlerde ne suretle tatbik edileceğinin birer hükümle tesbiti zaruri görüldüğünden bu hususu teminen tasarıya 4 geçici madde eklenmiştir.

\* Maliye Bakanlığı tarafından 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun bazı maddelerini değiştiren Vergi Usul Kanunu Tasarısının Milli Birlik Komitesine gönderilen gerekçe metni.

## TASARININ HÜKÜMLERİNE AİT GEREKÇE

MADDE 1. — 5432 sayılı Kanunun birinci maddesinin son fıkrasına mevzu hükümle mezkûr kanunun vergi ihtilâflarına ait hükümlerinin kaldırılan vergiler hakkında da uygulanması kabul edilmiştir. Vergi Usul Kanununun şümülünü tâyin eden mezkûr birinci maddede zikredilen vergilerden bir kısmı (Esnaf, Muamele, Nakliyat vergileri) sonradan meriyete giren kanunlarla yürürlükten kaldırılmış ve buna mukabil gider vergileri, Şeker Kanunu gibi kanunlarla yeni bâzı vergiler kabul ve ihdas edildiğinden işbu tasarının birinci maddesiyle Vergi Usul Kanununun birinci maddesinde gerekli tadilât yapılmıştır.

Bu meyanda sonradan meriyete giren Hususi Otomobil Vergisi, Harçlar ve Karayolları Trafik kanunları ile Vergi Usul Kanununa matuf bâzı hükümler vaz'edildiğinden bu tasarının yürürlüğe girdiği tarihten sonra da bu hükümlerin muhafaziyetini teminen muaddel birinci maddenin ilk fıkrasında parantez içindeki hüküm tesis edilmiştir.

Bundan başka Vergi Usul Kanununda mevcut vergi hatalarının düzeltilmesine mütaallik hükümlerin, vergi ihtilâfları ile olan ilgisi nazara alınarak haklarında vergi ihtilâflarına ait hükümlerin uygulanmasına cevaz verilen vergilerde kanunun düzeltmeye mütaallik hükümlerinin de uygulanması muvafık olacağı düşünülmüş ve maddenin son fıkrası bu esaslara göre tadil edilmiştir.

MADDE 2. — Tüzel kişiliği olmayıp mükellef veya vergi sorumlusu olmak mevkiinde bulunan cemaatleri idare edenlerin mesuliyetlerinin de tüzel kişiliği haiz mükellefler için kabul edilen esaslara tevfikan tesbiti ve tasfiyenin temsilcilerin maddede derpiş edilen mesuliyetlerini bertaraf edememesi tabî olduğundan bu cihetin madde metninde sarih bir hükümle ifadesi uygun görülmüş ve 10 ncü madde bu maksatla tadil edilmiştir.

MADDE 3. — Vergi Kanununun tatbikinde mükelleflerin vergilendirme ile ilgili ödevlerini mücbir sebepler dolayısıyla vaktinde ifa edememeleri mümkün olduğundan Vergi Usul Kanununun 13 ncü maddesiyle vaz'edilen hükümle bu sebeplerin neler olduğu tâyin edilmiş ve 15 ncı madde ile de mücbir sebebin ortadan kalkıncaya kadar sürelerin işlemeyeceği hakkında hüküm tesis olunmuştur.

Mükelleflerin haklarını koruma bakımından bu hükümler çok yerinde olmakla beraber hâdisesine göre bazan uzun zamanın geçmesini mucib olan mücbir sebeplerin ortadan kalktığı tarihte mükellef hakkında yapılmamış olan vergilendirme muamelesinin ifa ve ikmalî "zaman aşımı" sebebiyle mümkün olamadığından bir taraflı olarak tesis edilen bu hükmün tadiline zaruret hissedilmiş ve maddenin ilk fıkrasının sonuna eklenen hüküm bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 4. — Esnaf Vergisi Kanununun ilgası ve Gelir Vergisi Kanununda yapılan tadilât dolayısıyla ve aşağıda izah olunan diğer sebeplerle maddede bâzı değişiklik yapılmıştır.

1. Götürü matrahları tesbit edecek olan İl Takdir Komisyonunun takdirden evvel lüzumlu gördüğü daire, müessese ve teşekküllerden malûmat istemek yetkisi tanınmıştır. Halbuki mer'i hüküm, komisyona ancak bâzı teşekküllerden malûmat istemek mecburiyetini tahmil etmektedir.

2. Mer'i hüküm, takdir kararlarının ilin en büyük gelir memuruna verilmesini âmidir. Halbuki 5655 sayılı Kanunla bu memuriyet ilga edilmiş, il gelir müdürünün mülhak ilçeleri varidat noktasından murakabe yetkisi kalmamış olduğundan bu kararların ilin en büyük malîye memuruna (defterdar) teslimi hakkında hüküm vaz'edilmiştir.

3. Beyana müstenit vergilerle tahrir dayanan vergilerde verginin tarh ve tebliğ esasları Vergi Usul kanunlarında hükme bağlanmış olduğu halde Gelir ve mülga Esnaf Vergisi Kanunda götürü matrahlar üzerinden vergiye tâbi mükelleflerin yalnız vergilerinin tarh zamanı gösterilmekle iktifa olunmuş, verginin tarh ve tebliğ usulleri hakkında hüküm sevk edilmemiştir. Tatbikatta bu kabîl götürü usule tâbi mükellefler hakkında mülga Kazanç Vergisi Kanununun tatbi-

katından mülhem olarak bâzı esaslar dairesinde muamele yapılmakta ise de bu muamelelerin kanuni bir mesnedi olmaması itibariyle bunun bir hükme bağlanması zaruri görülmüş ve maddenin son iki fıkrası bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 5. — Maddedeki tadilât, 40 ncı madde ile yapılan tadilâtla tenazuru temin maksadiyle yapılmıştır.

MADDE 6. — Özel komisyona iştirak edecek üye adedi mer'i 42 nci maddede zikredilmemiş olduğundan yapılan tadilâtla bu cihet tesbit olunmuştur.

Bundan başka Gelir Vergisi Kanununun 98 nci maddesi hükmünün tatbiki ile ilgili bulunan ortalama kâr hadlerinin ne suretle tesbit edileceği de tatbikatta çeşitli anlayışlara mahal veren bir mevzu olduğundan bunun yeknasak bir esasa icra edilebilmesi için işbu kâr hadlerinin tesbiti şeklinin Bakanlıkça bir yönetmelikle tayin edilmesi uygun görülerek bu maksatla hüküm tesis edilmiştir.

MADDE 7. — 44 ncü maddede yapılan tadilât, götürü matrahlar ile ortalama kâr hadlerinin tatbik süresinin iki yıldan üç yıla çıkarılmasından ve 40 ncı maddede yapılan bâzı tadilâta mütenazır tadilât yapılmasından ibarettir.

Mer'i hükme göre tesbit edilmiş olan iki yıllık süre çok kısadır. İktisadi şartlarda ehemmiyetli bir değişiklik olduğu takdirde bu sürenin kısaltılması madde metnine göre mümkün bulunduğuna nazaran böyle bir değişikliğin mevcut olmadığı yıllarda götürü matrahların ve ortalama kâr hadlerinin iki yılda değiştirilmesinde bir faide melhuz olmadığından sürenin üç yıla çıkarılması uygun görülmüştür.

MADDE 8. — 46 ncı maddedeki (ilce kelimesi. 54 ncü maddeye mütenazıran (birlik) olarak değiştirilmiştir.

MADDE 9. — Bir şehir, kasaba veya köyün tamamına veya bir veya birkaç mahallesine şâmil olmak üzere yapılan mevzii tadilâtta da tahrir cetvelinin tanzim edilmesinde faide mülâhaza edilmiş ve 50 nci maddenin son fıkrası bu maksatla tâdil edilmiştir.

MADDE 10. — Mer'i kanunun 54 ncü maddesinde kaza bütün köyleriyle bir birlik kabul edilmiş ve tahrir neticelerinin birlik itibariyle yürürlüğe gireceği 56 ncı maddede hükme bağlanmıştır.

Tahrirde birliğin kaza olarak kabulü, bir taraftan 57 nci madde mucibince on sene beklenilmeksizin tahrir yapılmasını icabettiren bir veya birkaç köyde tahririn icrasına imkân vermemektedir. Diğer taraftan tahrirlerin en kısa zamanda icrası ve tatbik mevkiik mevkiine konulması matlup bulunmakta, ancak bir kazanın tahrir neticelerinin meriyete konulabilmesi bu kazanın bütün köylerinde tahririn ikmal edilmesi ve itiraz incelemelerinin tamamlanması ile mümkün kılınmakta ve bu hal ise istihdaf olunan gayeyi zedelemektedir.

Bundan başka büyük şehir ve kasabalarda ve Ankara, İstanbul ve İzmir gibi belediye hudutları dahilindeki kazaların vüzat ve ehemmiyeti göz önünde tutularak tahrir neticelerinin kısa zamanda meriyete konulabilmesi için bu yerleri lüzumu kadar birliğe bölmeye Maliye Bakanlığı salahiyyetli kılınmıştır.

Ancak bütün şehirlerde bu yola gidilmesinde işlerin genişletilmesi ve tatbikatın güçleştirilmesini önlemek maksadiyle bu bölme nüfusu 100 000 den yukarı olan şehir ve kasabalarda yapılması muvafık bulunmuştur. Esasen mülga Müsakakat Vergisi Kanunu ile Vergi Usul Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar Bina Vergisi Kanunu mucibince tatbikat bu merkezde cereyan edegelmiş ve bundan müspet neticeler elde edilmiştir.

Ayrıca tahrirlerde birlik esas kabul olarak edildiğine göre müstakil çiftlikler ile her hangi bir birliğe bağlı bulunmayan bina ve arazinin tahrirlerde hangi birlikte tahrir olunacağı hakkında

kanunda bir hüküm bulunmadığında bu boşluğu doldurmak maksadiyle maddeye son nkranın ilâvesine lüzum görülmüştür.

MADDE 11. — 50 nci maddede yapılan tadilâtlâ şehir, kasaba ve köylerin tamamında veya bir veya birkaç mahallesine şâmil olacak surette yapılacak mevzii tadillerde de tahrir cetveli tanzim edilmesi esası kabul edilmiş olduğundan 55 nci maddenin birinci fıkrasına ilâve edilen hükümler mezkûr tadilâta tenazur teşkil etmesini temin maksadiyle yapılmıştır.

MADDE 12. — Kanunun mer'i 57 nci maddesi, tahrir kayıtları yanan veya sair sebeplerle mahvolan yerlerde 10 yıl beklenmeksizin yeniden tahrir yapılacağını âmir ise de bu suretle yapılacak tahrir neticelerinin hangi yıldan itibaren uygulanacağına dair bir hüküm mevcut bulunmadığında 56 nci madde hükmüne istinaden itiraz incelemelerinin bitmesini takibeden malî yıldan başlayarak uygulanmasına zaruret hâsıl olmaktadır.

Halbuki bahsedilen sebepler yüzünden yeniden yapılacak tahrir ait muameleler ve itiraz incelemeleri, ne kadar süratle hareket edilirse edilsin işin mahiyeti itibariyle birçok hallerde kayıtların yandığı veya sair sebeplerle mahvolduğu yıl içinde ikmal edilemeyeceği gibi bazan mütaakıp bir veya birkaç yılda da ikmal edilememesi mümkün bulunduğu ve elde de vergi istifasını temin edecek kayıt kalmadığı cihetle arada geçen yıllar vergilerinin de yeni tahrir göre alınması zaruri bulunmaktadır. Ancak bu gibi hallerde aşağıda izah edildiği üzere:

1. Hâdisenin vukubulduğu yılın vergileri taksit süreleri itibariyle hâdisenin vukuu tarihine nazaran bir kısım mükelleflerden tahsil edilmemiş veya bir kısmından kısmen veya tamamen tahsil edilmiş olabileceğinden vergilerini taksit itibariyle ödediğini tevsik edemiyen mükelleflerden bu yılın ödenmeyen vergi taksitlerinin yeni tahrir göre taayyün eden matrah üzerinden hesabedilerek ödenilen kısmın tenzilinden sonra bakiyesinin tahsil edilmesi,

2. Yeni tahrir ait itiraz incelemeleri mütaakıp yılda veya yıllarda da bitirilememiş ise bitirildiği malî yıl sonuna kadar olan yılların vergilerinin de itiraz incelemelerinin bitmesini mütaakıp ve fakat yeni tahrir göre taayyün eden matrahlar üzerinden hesaplanmak suretiyle yeni tahririn, itiraz incelemelerinin bittiği tarihi takibeden malî yılbaşından başlayarak uygulanması, uygun bulunmuş ve bu maksatla ikinci fıkrayı teşkil etmek üzere 56 nci maddeye müstakil bir fıkra eklenmiştir.

MADDE 13. — 58 nci maddede hüküm itibariyle yapılan değişiklik ve sebepleri şunlardır:

1. Binaların vergi değerlerinin tâyinine esas olan gayrisâfi iratlarının tahmin şeklini ve nazara alınacak unsurları tâyin eden 281 nci maddesine göre fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının tahmininde içerlerinde bulunan sabit istihsal tesisatının dahi nazara alınması icabeylediğinden bir binaya bu gibi tesisatın vaz'ının tadil sebebi olarak kabulü icabeylemiş ve 3 numaralı bende ilâve edilen hüküm bu maksatla yazılmıştır.

2. Keza 281 nci maddenin ikinci fıkrasının 6 numaralı bendine göre binaların gayrisâfi iratlarının tahmininde asansör, kalorifer tesisatı bulunup bulunmadığına nazaran tahmin yapılacağı cihetle bu hususun tadilât sebepleri arasında zikri muktazi bulunmuş ve 4 numaralı bentteki hüküm vaz'edilmiştir.

3. Usul Kanununun 58 nci maddesinin mer'i hükümlerine nazaran binaların kullanım tarzının tamamen veya kısmen değiştirilmesi hali de tadilât sebebidir. Ancak, Bina Vergisi Kanununa göre bir bina sayılan ve bu sebeple iradı toplu olarak tahmin edilen apartmanların her hangi bir dairesinin kullanım tarzında vukua gelen değişikliklerde apartmanın bütün dairelerine ait iradın değil bu irattan değişikliğin vâki olduğu daireye ifraz ve tahmin edilmiş olan iradın nazara alınmak suretiyle yeni vaziyetine göre tahmin yapılması uygun görülmüş ve 6 numaralı bendin sonuna parantez içinde yazılan hüküm bu maksatla ilâve edilmiştir.

4. Bina Vergisi Kanunu mucibince binanın mütemmimi durumunda bağ, bahçe araziye bina ile birlikte irat tahmin edilmekte ve Bina Vergisine tâbi bulunmaktadır. Bu gibi arazinin

mütemmimlik durumunu kaybetmesi halinde ne yapılacağı kanunda meskûttur. Bunlar hakkında ifraz veya taksim edilmiş bina veya araziye mütaallik bu maddenin 8 nci bendi veya 64 ncü madde hükümlerinin tatbiki mümkün değildir. Halbuki bu vaziyetle bir tadil sebebi olmak ve mütemmimlik durumundan çıkan araziye, Arazi Vergisine matrah olmak üzere kıymet tahmin etmek veya bir binaya mütemmim vasfını iktisabedecek surette yeniden bir kısım arazi veya arsa ilâvesi halinde bunların Arazi Vergisine matrah olan kıymetlerini tadilât yoluyla terkin ve ilâve edildikleri binanın vergisine matrah olan iradına ilâve edilmek üzere irat tahmini icabedeceğinden bu hususların bir hükme bağlanması uygun görülmüş ve 10 numaralı bent bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 14. — 58 nci maddenin mer'i 8 numaralı bendiyle bir arazinin taksim veya ifraz edilmesi hali tadilât sebebi olarak kabul edilmiş ise de 64 ncü madde ile bu mevzuda tesis edilen diğer bir hükme göre bu nevi tadilâta arazinin kıymetinin yeniden tahmini cihetine gidilmiyip vergide kayıtlı kıymetin müfrez parçalar arasında taksimiyile iktifa olunması icabetmektedir. Halbuki bir arazi, parsellenmek suretiyle arsa haline getirildiği takdirde bu arsaların iktisabedeceği kıymetin toplamı, müfrez bulundukları arazinin kıymetiyle mukayese edilemeyecek derecede tezayüt etmesi tabii bulunduğundan parsellenerek arsa haline getirilen arazi hakkında (arazinin ifraz veya taksimine mütaallik hükümlerin tatbik edilmiyerek bu halin de yeniden kıymet tahmini mucip bir tadilât sebebi olarak kabul edilmesi uygun görülmüş ve 59 ncü maddeye ilâve olunan 6 numaralı bentteki hüküm bu maksatla yazılmıştır.

Bundan başka 3 numaralı bent hükmü (sair) kelimesi ilâvesi suretiyle tevsi edilmiştir.

MADDE 15. -

1. 59 ncü maddeye ilâve edilen hükümle arazinin parsellenmek suretiyle arsa haline getirilmesi, tadilât sebebi olarak kabul edilmiş ve bu hükmün vaz'iyile vergiye matrah olacak kıymetin yeniden takdir edilebilmesi maksadı takibedilmiş olduğundan mahiyeten arazinin ifrazı demek olan bu nevi değişiklikler dolayısıyla yapılacak muamelelerde bu madde hükmüyle bir tedahüle mahal verilmemek üzere 64 ncü maddeye parantez içinde, (Arazinin parsellenmek suretiyle arsa haline getirilmesi hali hariç) ibaresi ilâve edilmiştir.

2. Tahrir kayıtlarına miktarı eksik veya fazla geçmiş olan arazinin vergisi hakkında ne muamele yapılacağı Vergi Usul Kanununda meskût bulunmaktadır. Bu mevzuda Arazi Vergisi Kanununun 14 ncü maddesinde hüküm mevcudolduğu halde bu hüküm Vergi Usul Kanuniyle ilga edilen hükümler arasında kaldığı için halen bir muamele yapılamamaktadır. Binaenaleyh bu gibi hallerde yapılacak muamelenin mülga hükümden de faydalanılmak suretiyle yeniden tesbiti uygun görülmüş ve bu maksatla 64 ncü maddeye ikinci fıkrayı teşkil etmek üzere hüküm ilâve edilmiştir.

MADDE 16. -

1. Maddenin mer'i şeklindeki 1 numaralı bent hükmüne göre genel tahrirlerde mektum kalan bina ve arazi için yapılan tadilât neticelerinin genel tahririn yürürlüğe girdiği tarihi takibeden malî yıldan başlayarak uygulanması icabetmektedir. Halbuki genel tahririn yürürlüğe girmesiyle beraber eski tahrir istinadeden bütün irat ve kıymetler artık vergiye matrah teşkil edemeyeceği cihetle mektum kalan bina ve arazi için genel tahririn yürürlüğe girdiği yıla ait verginin eski tahrirde tesbit edilen irat ve kıymetler üzerinden hesaplanması doğru olamayacağından bu nevi tadilât neticelerinin genel tahririn yürürlüğe girdiği malî yıldan itibaren uygulanması uygun görülmüş vel numaralı bentteki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

2. 58 nci maddeye 4 ve 10 numaralı bentleri teşkil etmek üzere yeniden ilâve edilen hükümlerle tadilât sebebi olarak kabul edilen haller dolayısıyla bu gibi hallerde yapılacak tadilât neticelerinin hangi yıldan itibaren uygulanacağını bu maddede tesbiti lüzumlu görülmüş ve 2 numaralı bendin sonuna ilâve edilen hükümle 7 numaralı bent hükmü bu maksatla vaz'edilmiştir.

3. Tadilât neticelerinin uygulanma zamanını tâyin eden bu maddenin meri metninde ve birinci fıkrasında ferdî tadilât neticelerinin, tadilât taleplerinin yapıldığı, mevzii tadilât neticelerinin, itiraz incelemelerinin bittiği yılı takibeden (malî) yıldan başlayarak uygulanacağı tasrih edildiği halde ferdî ve mevzii tadilât dışında kalan tadilâta tadil neticelerinin uygulanma zamanını gösteren üçüncü fıkranın 6 numaralı bendini takibeden son fıkrada yalnız yıl tâbiri kullanıldığı için tatbikatta bâzı tereddütler hâsıl olmaktadır. Tahrire dayanan tarhlarda vergi malî yıl itibariyle tahakkuk ettirilip tahsil edilmekte olduğundan bu fıkrada ifade yılın malî yıl olması tabîi bulunduğundan bu mevzudaki tereddütlerin izalesi için mezkûr fıkra (malî) kelimesi ilâve edilmiştir.

MADDE 17. — Meri hükme göre Takdir Komisyonu, mahallin en büyük mal memuru ve yahut tevkil edeceği memurun başkanlığı altında ilgili vergi dairesinin yetkili bir memurundan ve seçilmiş üç üyeden kurulmaktadır. Kanunun 79 ncu maddesi hükmüne görede komisyonların tam mürettepleri ile toplanması icabetmektedir. Bilhassa nüfusu az ilçe merkezlerinde bu komisyona iştirak edecek kanunda muayyen vasıflan haiz üç seçilmiş üyenin bulunmasında müşkülât çekilmekte olduğu gibi bu üyelerin komisyon mesaisine muntazaman iştirak edememeleri, 79 ncu maddesindeki bahsedilen hüküm muvacehesinde komisyonun toplanmasına ve binnetice kararların zamanında ittihazına başlıca mâni teşkil etmekte olduğu tatbikatta müşahade edilmekte ve seçilmiş üye sayısının hiç olmazsa ikiye indirilmesi zaruri kılınmaktadır.

Diğer taraftan ilçelerde, mer'i hükme göre komisyonun başkanlığını ilçenin en büyük mal memuru vaziyetinde olan mal müdürlerinin yapması icabetmektedir. Halbuki müstakil vergi dairesi kurulan ilçelerde bu komisyonun tetkik mevzuu olan işlere ilgisi ve vukufu itibariyle vergi dairesi müdürünün iştirak eylemesi daha uygun bir keyfiyet olduğundan mevcut hükmün bu hususu temin edecek surette tadili lüzumlu görülmüş ve maddedeki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 18. — Maddedeki tadilât, 66 ncı maddede yapılan değişiklik sebebiyle seçilmiş asıl ve yedek üye sayısının üçten ikiye indirilmesinden ibaret olup, sebebi hakkında 66 ncı maddede gerekli izahat verilmiştir.

MADDE 19. — İnceleme neticesinde verilen rapora göre vergi matrahının vergi dairesince re'sen takdiri talebedüğü hallerde Takdir Komisyonunca ekseriyetle bu rapora müsteniden değil, mükellefin defterleri üzerinde yeniden inceleme yapılmak suretiyle matrah veya matrah tanhının tesbiti cihetine gidildiği, bu halin ise takdir işini uzattığı ve binnetice komisyonun faaliyeti üzerinde menfî bir tesir yaptığı müşahade edilmiştir. Halbuki ilk defa incelemeyi yapmış olan elemanın takdir konusu hakkında vereceği izahatın, komisyon heyetini tenvir ve komisyonca yapılacak tetkikatın muayyen hususlara hasnını temin edeceği ve bu suretle heyetin mesaisinin teshil edilmiş olacağı nazara alınarak maddeye gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 20. — Bina ve arazi tahrirlerinin bilgi ile icrası gereken ve bu konudaki bütün mevzuata ve hususiyle vergi tatbikatına vukufu icabettiren işlerden olduğu şüphesizdir. Bu itibarla tahrir komisyonlarının muvaffakiyetle sevk ve idaresinde başlıca âmil durumda bulunacak olan başkanın bu sıfatta kimselerden olması lüzumu aşîkârdır.

Birçok vilâyetlerimizde matlup vasıfta kimseler bulunması mümkün olmayacağı cihetle bundan sonra yapılacak tahrirlerin memleketin her yerinde muvaffakiyetle ve yeknesak bir surette icrası için başkanın Maliye Bakanlığınca tâyini uygun gömülmüştür.

Bundan başka tahrirlerin 10 yılda bir tekrar edilmesi kanun icabından olup tahrir kayıtlarından bu süre içinde ihticac olunabilmesi için tahrir muamelelerinin gerektiği kayıtların gayet itinalı tesis edilmiş ve her türlü yanlışlıklardan, hâk ve silintilerden âri bulunmuş olması gerekmektedir.

Halbuki tahrir komisyonları için seçilen üyelerin ekserisinin bu lüzuma lâkayit kaldıkları tecrübe ile sabit bir keyfiyet olduğundan komisyonun yazı ve kayıt işleri hemen her yerde ko-

misyon reisinin işleri meyanma girmektedir. Bu itibarlar yazı ve kayıt işlerinde zaruri gecikmeler olmakta ve bu halde tahrir işlerinin sürüncemede kalmasını intaceylemektedir.

İşte bu mahzurları bertaraf etmek üzere mevzuata vâkıf ve zatın komisyon kâtipliği için tavzihi zaruri bulunmasına binaen komisyon üyelerinden birinin de Maliye Bakanlığınca tâyni uygun bulunmuş ve esasen komisyonun faaliyet bölgesini teşkil eden muhiti tanımak ve bu yerin iktisadi şartları bakımından komisyon heyetini tenvir etmek hususlarında bir üyenin komisyona seçim yoluyla iştiraki maksada kâfi görüldüğünden 71 nci maddenin bu sebeple tadili arz ve teklif edilmiştir.

MADDE 21. — Mer'i hükümlere nazaran 72 nci maddedeki üyelerin seçim şekline mütaallik hükümlerde yapılan tadilât, 71 nci madde hükümlerinde yapılan tadilâta tenazur etmek maksadiyle yapılmıştır. Maddede asıl ve yedek üyelerin seçilmesi için bir aylık süre tâyin edilmiş ise de bu süre içinde seçimi yapmaya yetkili olanların seçimi yapmaması halinde ne yapılacağı kanunda meskût bırakılmış, tahrir işlerinin ise bu gibi gecikmelere tahammülü bulunmamış olduğundan bu gibi sebeple tahrir muamelelerinin teehhürüne mahal kalmamak üzere bahsedilen bir aylık müddetin hitamında seçimi yapılmamış asıl ve yedek üyelerin il merkezinde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından seçilmesi için maddenin son fıkrasına gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 22. — Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının tahmininde *nazara* alınması lâzım gelen sabit istihsal tesisatının iratlarının tâynine esas olan kıymetlerin tâyninde komisyonca lüzum görüldüğü takdirde bilirkişiye müracaat etmeleri halinde daha isabetli karar almaları tabii olduğundan ve tatbikattan alınan neticeler de böyle bir yetkinin komisyona tanınmasına lüzum hissettirdiğinden bu maksatla 73 ncü maddeye birinci fıkranın 4 numaralı bendini teşkil etmek üzere gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 23. — Mer'i 75 nci madde hükmüne nazaran belediye sınırları içindeki yerler için seçilecek ikinci üye, bina ve arazinin bulunduğu mahallerin ihtiyar meclisi tarafından seçilmesi icabetmektedir. Bu hüküm tatbiki dolayısıyla bir il veya ilçe merkezinde kaç mahalle varsa mahalle adedince biri asıl diğeri yedek olmak üzere ikinci üyelik için ikişer üye seçilmektedir ki Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde bu suretle birkaç yüz üye seçmek zarureti hâsıl olmaktave bu vaziyet bir taraftan idare için büyük masraf ihtiyarını diğeri taraftan da komisyonların kendi mıntıkalarındaki mahallelerde iş yaptığı sırada her mahalleden ayrı birer üye davet etmeye mecburiyet hâsıl olması dolayısıyla büyük müşkilâtı mucip bulunmakta olduğundan işbu ikinci üyelerin de belediye meclislerince seçilmesi maslahata uygun görülmüş ve 1 numaralı bentteki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

2 numaralı bentteki tadilât ise, mevcut, metindeki (köylerde...) ibaresinin (belediye teşkilâtı olmıyan yerlerde...) şekilde değiştirilmesinden ibaret olup bu tadilin sebebi, bâzı köylerde de belediye teşkilâtı olduğu, buna mukabil bâzı kazalarda bu teşkilât bulunmadığı için hüküm belediye sınırları içinde bulunmıyan mahallerin hepsini şümulüne alması maksadına istinadettir.

MADDE 24. — Komisyonlarda reylerin müsavi tezahürü halinde olunacak muamele hakkında Vergi Usul Kanununun mer'i hükümleri sâkit olduğundan 79 ncü maddeye bu maksatla hüküm ilâve olunmuştur.

MADDE 25. — Bu kanuna göre kurulan komisyonlara seçim suretiyle iştirak edecek üyeleri seçmeye yetkili kılınan belediye ve ihtiyar meclisleriyle meslekî teşekküllerin seçimlerinin yenilenmesi halinde bu maddede tâyin edilen üç yıllık görev süresi henüz bitmemiş olan seçilmiş üyelerin görevlerine devam edip etmiyeceğinin tâyninde tereddüt hâsıl olduğu ve bu gibi hallerde bu üyelerin görevlerine devam etmesinde bir mahzur mütalâ edilmediği cihetle hâsıl olan tereddütler izalesi için bu mütalâa dairesinde 81 nci maddenin ikinci fıkrasına gerekli hükümler vaz ve ilâve edilmiştir.



MADDE 26. — Yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğin ne suretle yapılacağını tâyin eden bu maddenin ahiren meriyete giren "Tebliğat Kanununun bu hususla ilgili 25 ve 27 nci maddelerindeki hükümlere mütenazır olarak tesisi tatbikatta yeknesaklığı temin bakımında daha uygun olacağı düşünülmüş ve tadilât bu sebeple yapılmıştır.

MADDE 27. — Tebliğ evrakının muhataplarına teslim şeklini tâyin eden bu maddede, muhatabın muvakkaten başka bir mahalle gitmiş olması, imzasını yazacak kadar yazı bilmemesi, âmâ olması, her hangi bir sebeple imza vaziyetine muktedir bulunmaması veya tebellüğden imtina eylemesi hallerinde ne muamele yapılacağı tasrih edilmemiş olduğundan bu gibi hallerde ahiren meriyete giren Tebliğat Kanununun 61 nci maddesindeki atfa binaen Hukuk Usul Muhakemeleri Kanunu ile vaz'edilen hükümlerden faydalanılmak üzere memur vasıtasıyla tebliği yoluna gidilmekte ise de 97 nci maddede yapılan tadilaâtla memur vasıtasıyla yapılan tebliğlerin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre yapılacağı hakkındaki hükümler kaldırılarak bütün tebliğlerin Vergi Usul Kanuniyle mevzu tebliğ hüküm ve esaslarına göre yapılması hükme bağlanmıştır. Bahsedilen hallerde yapılacak muameleler, Tebliğat Kanunundaki hükümler de nazara alınmak suretiyle bu madde tesbit edilmiş ve maddeye eklenen hükümler bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 28. — 1. 94 ncü maddenin mer'i şeklinde birinci fıkranın 1 numaralı bendindeki (o mahalle) tâbiri tatbikatta tereddüdü mucib olduğundan ilânın nerede yapılacağını katî ve açık olarak madde metninde gösterilmesi lüzumlu görülmüş ve tadilât bu maksatla yapılmıştır.

2. 3 numaralı bentteki (İstanbul dışındaki) ibaresinin de (İstanbul belediye sınırları dışındaki) şeklinde ve (...konusu, 5.000 Lirayı aşan bir vergiye veya vergi cezasına) ibaresinin de (konusu, 10 000 lirayı aşan bir vergiye veya vergi cezasına) şeklinde değiştirilmesi faydalı görülmüştür.

MADDE 29. — Tebliğat Kanunu ile, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tebliğe mütaallik hükümleri ilga ve malî tebliğlerin de hususi hükümlerine göre icrası kabul edilmiş olduğundan memur ile yapılacak vergi tebliğlerinin Vergi Usul Kanununun tebliğe mütaallik hükümleri dairesinde yapılabilmesini teminen 97 nci maddesinde gerekli değişiklik yapılmıştır.

MADDE 30. — Vergilerin ödeme zamanını tâyin eden 101 nci maddede, verginin kanunlarında gösterilen süreler içinde ödeneceği tasrih edilmiş ise de bu kanunun 15 ve 17 nci maddeleri mucibince vâki olan mücbir sebep ve zor durum dolayısıyla kanunda gösterilen ödeme sürelerinin gecikmesinden sonra veya 322 nci madde ile kabul edilen 15 günlük ek süre içinde verilen beyannamelere göre ödenecek vergiler için kanunda ödeme süreleri gösterilmemiş olduğundan bu hususlar için de hüküm vaz'ı ve vergi beyannamesinin mükelleflere, beyannamesinin verilmesi ve verginin ödenmesi için kanunlarında tâyin edilen sürenin son gününde vergi dairesince posta ile gönderilmesi halinde bu beyannamelerin aynı günde vergi dairesince alınmayacağına göre verginin ödenmesi keyfiyetinin beyannamenin vergi dairesince alınmasına ve tahakkuk fişinin tanzimi ile mükelleflere, tevdi ve tebliğ muamelelerinin tekemmülüne talik edilmek üzere, vergi beyannamesinin posta ile gönderilmesi halinde vadenin uzamıyacağı hakkında hüküm tesisi uygun görülmüş ve maddenin ikinci fıkrasındaki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 31. -

1. Maddenin mer'i şeklinde 2 numaralı fıkrada mükellefiyetten çıkma dolayısıyla beyan üzerinden tarh olunan vergilerle ikmalen veya re'sen tarh olunan vergilerin ödeme zamanlarını tâyin eden hükümdeki (mükellefiyetten çıkma) ve (mükellefiyetten çıkanların) tâbirleri vaz'ı olmadığı gibi Gelir Vergisi Kanununun 77 nci maddesindeki hükümlere de tenazur etmediği ve aynı fıkranın son bendindeki Vergi Usul Kanununun 377 nci maddesine matuf hüküm, 6183 sayılı Kanunun 116 nci maddesiyle kaldırıldığı cihetle bu hükümlerin değiştirilmesine lüzum görülmüş ve mezkûr fıkradaki tadilât bu sebeplerle yapılmıştır.

2. İtiraz dolayısıyla Vergi Usul Kanununun 366 ncı maddesi mucibince tahsili durdurulan vergilerinde taksit süreleri geçmiş olanların itiraz komisyonu kararına göre tahakkuk eden miktarının ödeme süresini tâyin eden kanunda hüküm mevcudolmadığından maddenin 3 numaralı fıkrasını teşkil etmek üzere vaz'edilen hüküm bu maksatla yazılmıştır.

3. Sermayelerini tezyideden şirketlerin sermayenin artırılan miktarına ait resmin ödenme süresini tâyin eden Damga Resmi Kanununun 48 nci maddesi, Vergi Usul Kanunu ile vergi kanunlarının usule mütaallik hükümleri meyanında ilga edilmiş ve bu mevzuda başka bir hüküm de mevcut bulunmamış olduğundan bu maddeye bu sebeple bir hüküm ilâvesine lüzum görülmüş ve maddeye eklenen 4 numaralı fıkra bu sebeple yazılmıştır.

#### MADDE 32. -

1. Maddenin mer'i hükümüne göre, muayyen zaman içinde tarh ve tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğramaktadır. Halbuki mükellefin zararda olduğuna veya bir matrah farkı bulunmadığına dair Takdir Komisyonunca verilen kararların bâzılarına vergi dairesince itiraz edilmekte ve bu itiraz üzerine komisyonlardan veya Devlet Şûrasından Hazine lehine karar istihsali halinde vergi tarhı cihetine gidilmekte ise de bâzan bu kararların zaman aşımı süresinin dolmasından sonra vergi dairesine tebliğ edilmiş olması sebebiyle vergi tarhına imkân kalmadığından gerek bu gibi hallerde gerekse ölen kimselere aid olarak tarhı gereken vergilere ait tebligatın yapılabilmesi için, mirasçıların miras hisselerini reddedebilmeleri hususunda kanunla belli süreye intizar zaruri olup bu süre içinde vergilerin zaman aşımına uğramasına mahal bırakılmamak üzere zaman aşımı süresinin işlemeyeceğine dair hüküm vaz'ı uygun görülmüş ve maddeye eklenen (a), (b) ve (c) fıkralarındaki hükümler bu sebeple vaz'edilmiştir.

2. Damga Resmine tâbi olup resim ve cezası zaman aşımına uğrayan evrakın hükmünden istifade edilmek istenildiği takdirde bu resmin peşinen ödenmesi lüzumuna dair bulunan Damga Resmi Kanununun 69 ncu maddesinin son fıkrası 5432 sayılı, Vergi Usul Kanunu ile ilga edilmiş ise de resim ve cezası müruruzamana uğryan bu gibi evrakın, hükmünden istifade edilmek istenildiği takdirde resim mevzuu dışında bırakılması Hazine Hukuku bakımından doğru görülmemiş ve mezkûr evraka ait vergi alacağı, ibraz devir ve sair hallerle hükmünden istifade anında yeniden doğacağından bu tarihte Damga Resmine tâbi tutulması, teklif adaleti bakımından uygun görülmüştür. Bu itibarla hükmünden istifade edilmek istenilen mezkûr evraka ait Damga Resminin, istifade tarihinde, eski peşin tahsil esası yerine Damga Resmi Kanununun koyduğu usuller dairesinde ifası aksi takdirde yani hükmünden istifade tarihinde Damga Resmi ifa edilmeyen bu gibi evrakın mezkûr tarihten itibaren yeniden başlayacak zaman aşımı süresi içinde Damga Resmi Kanunu ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre resim ve *cezaya* konu teşkil etmesi icabeder. Binaenaleyh bu hususu teminen hüküm vaz'ı lüzumlu görülmüş ve Damga Resmi Kanununun 69 ncu maddesinin halen mülga son fıkrasının yerine kaim olmak üzere 104 ncu maddeye gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 33. — Maddenin, mahsulleri hasara uğramak suretiyle mutazarrır olan mükellefler hakkında tatbikinde husule gelen güçlüklerin izalesi ve bu konudaki hükme vuzuh verilmesi maksadiyle tadili lüzumlu görülmüştür.

MADDE 34. — Matrah hatalarının ne suretle ve ne gibi kayıt ve vesikalar üzerinde yapılmış hatalar olduğunu tarif ve tâyin eden 107 nci maddenin 1 numaralı bendindeki (ve saire) kelimeleri fazlalığı sebebiyle metinden çıkarılmış ve maddeye vuhuz temini maksadiyle de 2 numaralı bende (...mahsupların yapılmaması veya yanlış yapılması...) şeklinde bir ibare ilâve edilmiştir.

Bundan başka mükelleflerin defter kayıtlarında yaptıkları yanlışlıklar dolayısıyla fazla beyanda bulunmaları halinde bu maddeye göre düzeltilebilecek matrah hataları meyanına alınması uygun görülmüş ve 1 numaralı bendin sonuna bu maksatla parantez içindeki hüküm eklenmiştir.

MADDE 35. — İlân yoluyla yapılan tebliğlerde mükelleflerin ekseriyetle keyfiyetten zamanında haberdar olmaları dolayısıyla vergi itirazsız tahakkuk etmektedir. Filhakika bu gibi vergilerde ilgilerce vukuuna müşahade ve ittıla hâsıl edilen vergi hatalarının kanunun mer'i 116 ncı maddesi hükümlerine göre tarh zaman aşımı süresi içinde düzeltme yoluyla tetkik ve ıslahı mümkün ise de kendisine ödeme emri tebliği suretiyle verginin tahsili bakımından yapılan takibat üzerine hâdiseye ittıla hâsıl eden mükelleflerin ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihte tarh zaman aşımı süresi dolmuş olan vergi dolayısıyla yapacağı düzeltme talebinin tetkiki mümkün olmayacağından mağduriyetlerine mahal verilmemek üzere bahsedilen şekilde tahakkuk etmiş vergilere münhasır olmak üzere düzeltme zaman aşımı süresinin, mütehakkak verginin ödenmesi için Amme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanuna göre mükellefe tebliği muktazi ödeme enirinin tebliğ edildiği tarihten başlamak üzere bir yıldan aşağı olmayacağı yolunda maddeye hüküm vaz'ı uygun görülmüş ve gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 36. — 121 nci maddenin meri ikinci fıkrasında yoklama yerinde iki nüsha olarak tanzim edilecek yoklama fişinin (bulunursa kendisine veya yetkili adamına imza ettirilir; bunlar bulunmaz veya imzadan çekinirlerse keyfiyet fişe yazdır) şeklindeki ibarede münderiç (kendisine) kelimesinin (nezdinde yoklama yapılan) şeklinde değiştirilmesi, fişi imza edeceklerin daha açık olarak ifadesini temin bakımından uygun görülmüş ve yine bu ibaredeki (veya imzadan çekinirlerse) cümlesinden sonra (imza vaz'ına muktedir değillerse) cümlesinin ilâvesi maddeye vuzuh temini noktasından lüzumlu addedilmiş olduğundan vâki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 37. — 124 ncü maddenin birinci fıkrasına göre yapılan incelemenin içine her türlü muhasebe tetkiklerinin ve bu tetkiklerin ise muhasebe içi ve dışı her türlü kayıtların ve bilhassa envanterlerin tetkikinin dâhil bulunduğuna şüphe olmamakla beraber bu cihetin madde metninde sarahaten ifade edilmemiş olması sebebiyle tatbikatta, müesseselerde fiilî tadat (envanter) yapılıp yapılmıyacağı tereddüdü mucibolduğu gibi yeni Gelir Vergisi kanunu tasarısında servet bildirim hakkında sevk edilen hükme mütenazır olarak incelenmelere, bu husustaki beyanların kontrolünün da dâhil bulunduğunun, keza maddenin birinci fıkrasında incelemenin defter ve hesaba dayanan vergiler üzerinde yapılacağı hakkındaki hüküm kâfi görülmediği, zira, Gelir Vergisinde bir kısım mükellefler meselâ götürü usulde vergiye tâbi tüccarlar defter tutmayacakları ve bunların vergileri bir kısım vesikalar üzerinde hesaplanacağı ve bu sebeple bunların da incelemeye tâbi tutulmasında zaruret olduğu cihetle maddeye bu kabıl mükelleflerin de incelemenin şümulüne girdiğini ifade maksadiyle maddeye ikinci bir fıkra ilâve edilmiştir.

MADDE 38. — 125 nci madde metninde inceleme yetkisini haiz olanlar tadat edilirken (hesap uzmanları) zikredilmiş ve fakat bunların muavinleri zikredilmemiştir. Hesap Uzman muavinlerine de inceleme yetkisinin verilmesi uygun görüldüğünden birinci ve ikinci fıkralara gerekli hüküm ilâve edilmiştir.

Bundan başka Maliye Teşkilât Kanununa göre ilçe malmüdürleri mahallin en büyük malmemurudur. Yine Teşkilât Kanununa göre bâzı ilçelerde müstakil vergi daireleri teşkil edilmiş olup bu dairelerin müdürleri bu madde mucibince inceleme yetkisini haiz bulunduğundan bu gibi ilçelerde inceleme yetkisinin hem vergi dairesi müdürüne hem de malmüdürüne verilmesi idarî bakımdan mahsurlu görülmüş ve esasen müstakil vergi dairesi kurulmayan ilçelerdeki malmüdürleri vergi dairesi müdürü sıfatıyla inceleme yetkisini haiz bulunmuş olduğundan bahsedilen hükmün (ilin en büyük malmemuru) şeklinde değiştirilmesi uygun görülerek gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 39. — 120 nci maddenin (inceleme tahakkuk zaman aşımı süresi içinde her zaman yapılabilir) şeklindeki ikinci fıkrası hükmü, incelemenin neticesi alınmamış hesap dönemi içinde yapılabilmesi imkânını vermekte ise de bu cihet tatbikatta tereddüdü mücibolabileceğinden ve aynı zamanda usul kanunda (tahakkuk zaman aşımı) diye tâyin edilmiş bir süre mevcu-

dolmayıp 104 ncü madde hükmüne göre ancak (tarh zaman aşımı) süresi mevcut bulunduğundan hükmün bu esaslara göre daha vazih ifade ve tesisi uygun görülmüş ve gerekli tadilat yapılmıştır.

Bundan başka bu maddeye 5815 sayılı Kanunla eklenmiş olan fıkradaki (...yeniden inceleme yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline mâni değildir.) şeklindeki hükmün tatbikinde tereddüt ve iltibaslara mahal bırakmamak ve bu hükmün tesisinden maksut olan cihetin yeniden yapılacak inceleme neticesinde ikmalen veya re'sen tarhiyat icrasını gerektiren bir olay veya matrah tesbit edildiği takdirde idarece re'sen ve ikmalen tarhiyat yapılmasını mümkün kılmak keyfiyeti olduğunu daha sarih bir şekilde ifade eylemek üzere menkûr hükmün (...yeniden inceleme ve gerekirse re'sen veya ikmalen tarhiyat yapılmasına mâni değildir.) şeklinde tadili uygun görülmüştür.

MADDE 40. — 131 nci maddeye göre, inceleme esnasında tutulan tutanakların imzasından ilgililer imtina ettikleri takdirde tutanakta tesbit edilen hesap durumları üzerine mükellefler iş nezdlerinde kalan defter ve vesikalar üzerinde değişiklik yapmak suretiyle tesbit edilen kanuna aykırı muameleyi ıslah imkânı elde edebilecekleri ve bu vaziyette vergi dairesince yapılacak tarhiyata karşı itirazla lehlerine müspet karar istihsal edilebilecekleri mülâhaza edilmiş ve sonradan böyle bir ıslaha imkân vermemek üzere bu takdirde tutanakta mevzuubahsolunan hesap durumunu gösteren defter ve vesikaların bu hususta tarh, edilecek vergi ve kesilecek cezaların kesinleşinceye kadar kendilerine geri verilmemelerini teminen maddeye hüküm ilâvesi uygun görülmüştür.

MADDE 41. — 132 nci madde mucibince yapılmasına lüzum görülen aramanın irtibatları sebebiyle muhtelif şahıslar nezdinde ve mahallerde yapılması gerektiği takdirde aramanın yapılacağı bütün mahallerdeki sulh hâkiminden ayrı ayrı karar istihsalı tatbikatta müşkülâtı mucip bulunduğundan bu husustaki aramalardan birine karar vermeye yetkili olan sulh hâkiminin, diğer sulh hâkimlerinin salâhiyetlerine dâhil bulunan mahallerde yapılacak aramalar için de karar vermeye yetkili bulunduğunun hükme bağlanması lüzumlu görülmüş ve maddedeki tadilat bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 42. — Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikaların müfredatlı olarak tesbiti, bu defter ve vesikalann bazan birkaç günde dahi sayılamıyacak kadar çok olması mükellefin müşkülât çıkarması, elektrik cereyanının kesilmesi gibi sebeplerle mümkün olmadığı hallerde defter ve vesikalann emin bir yere konması veya vergi dairesine naklini temin etmek, bundan başka aramada bulunup mükellef nezdinde bırakılan veya daireye nakledilen defter ve vesikalardan incelemesine lüzum görülenlerin arama kararında açıkça yazılmamış olsa bile inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celbini mümkün kılmak maksadıyla 133 ncü maddede gerekli tadilat yapılmıştır.

MADDE 43. — Aramanın hesap döneminden sonra ve fakat beyanname süresinden evvel yapılması veya daha evvel yapılmış aramalı incelemelerin devam etmekte olması veya aramada elde edilen defter ve vesikalann vergi dairesine, komisyonlara, mahkemelere tevdi edilmiş olması gibi sebeplerle defter ve vesikaların kendisine iade edilmeyen mükellefler 136 nci maddenin (a) fıkrasına dayanarak süresi gelen beyannameyi tanzim ve tevdiden kendisini varestesaymakta ve bu suretle o dönemlere ait verginin tahakkuk ve tahsilini gayrimuayyen bir zamana talik etmekte fayda görmekte oldukları tatbikatta müşahade edilmektedir. Halbuki hüsnüniyet sahibi bir mükellef, muhafaza altındaki defterleri inceleme elemanı huzuriyle her zaman tetkik etmeye ve işleyene takvim yılının hesap neticelerini almaya ve beyannamesini vermeye muktedir dirdir. Çünkü gerek bu maddenin gerekse 135 nci maddenin mer'i son fıkraları hükümleri bunu sağlamaktadır. Buna rağmen bir kısım suiniyet sahipleri beyanname vermeksizin beklemeyi menfaatlerine uygun bulmaktadırlar. Çünkü bu bekleyişle mükellef:

a) Vaktinde ödiyeceği vergileri elinde tutmakla bu paranın devrinden ve hiç olmazsa faizinden faydalanmaktadır.

b) Daha mühim olaraiv hakkında uygulanacak vergi cezalarından kurtulmaktadır. Şöyle ki: Mükellef o dönem için inceleme elemanının bulduğu matrah farklarına, kaçakçılıklara agâh olmakta ve defterlerin iadesinden sonra vereceği beyannameyi, gizlediği halde meydana çıkarılan farkları da ihtiva eder şekilde düzenlemekte ve bu suretle vergi ziyamı önliyerek kaçakçılık ve kusur cezalarından kurtulmaktadır.

İşte bu sebeple mükellefin müracatine bakılmadan incelemeyi yapanın, beyanname verme süresi hulul eden vergi dönemine ait defter ve vesaikten beyanname tanzimine muhtazi kayıt ve malûmatı ilgili memur huzurunda çıkartması için, mükellef veya sorumluyu daireye davet edebileceğine dair hüküm vaz'ı lüzumlu görülmüş ve 134 ncü maddeye gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 44. — 136 ncı maddeye ilâve edilen hükmün tesisindeki sebep, 134 ncü madde-deki tadilât vesilesiyle izah edilmiştir.

MADDE 45. — Mer'i 143 ncü maddedeki değişiklik. Gelir Vergisi Kanunundaki değişikliğe müstenittir.

MADDE 46. — Tüccar ve esnafta işe başlamanın belirtileri matlabını taşıyan 144 ncü maddede yapılan değişiklik, Esnaf Vergisi Kanununun ilgası dolayısıyla maddenin matlabı ile birinci fıkrasındaki (ve esnafta) kelimesinin metinde çıkarılmasından ve Gelir Vergisi Kanununda yapılan tadilât dolayısıyla maddenin 3 numaralı bendindeki (seyyar işlerde...) ibaresinin (kazançları götürü usulde tesbit edilen tüccarlar için...) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

MADDE 47. — 147 nci maddede yapılan değişiklik, Esnaf Vergisi Kanunun ilgası ve Gelir Vergisi Kanununun tadili dolayısıyla bu maddenin ikinci fıkrasındaki (gezici esnafta...) ibaresinin (kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin...) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

MADDE 48. — 150 nci maddede yapılan değişiklik, Esnaf Vergisi Kanununun ilgası ve Gelir Vergisi Kanununun tadili dolayısıyla bu maddenin ikinci fıkrasındaki (Bu hüküm gezici esnafa şâmil değildir.) ibaresinin (Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin işi bırakmayı vergi karnesine işaret ettirmeleri bildirme yerine geçer.) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

MADDE 49. — 155 nci maddede mükelleflere yalnız tahrirde mektûm kalan binaları bildirmek mecburiyeti tahmil edilmiştir. Halbuki aynı hal arazide daha fazlasıyla vâki olabilir ve bilhassa memlekette arazi kadastrosu henüz tamamlanmamış olduğundan birçok arazi tahrir harici kalır. Bu hal uzun müddet vergi alınmamasını intacetmesi itibariyle idareyi, keyfiyetin meydana çıktığı zaman birikmiş vergileri bir anda ödemek zaruretinde kalan mükellefi ızrar eder. Bu sebeple tahrirde unutulmuş binalar hakkında bu madde ile mevzu bildirme mecburiyetinin araziye de teşmili uygun görülmüş ve gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 50. — 58 nci maddede yapılan tadilâta binalara sabit istihsal tesisatı vaz'ının yeni inşaat hükmünde olduğu tasrih edildiğinden mezkûr hükümle tenazuru temin etmek maksadiyle 156 nci maddede de gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 51. — 157 nci maddedeki tadilât, 58 nci maddede yapılan tadilâta tenazuru temin maksadiyle yapılmıştır.

MADDE 52. — 158 nci maddenin mer'i şeklinde mükelleflere yalnız müstesnalıktan çıkan binaların bildirilmesi mecburiyeti tahmil edilmiştir. Halbuki Arazi Vergisi Kanununa göre vergiden istisna edilmiş arazi de mevcuttur ve bu arazinin istisna şartlarını kaybederek vergiye tâbi tutulması keyfiyeti varit ve vâkidir. Binaealeyh bu gibi arazi için mükelleflere bildirme mecburiyeti tahmil edilmemesine hiçbir sebep mevcut olmadığından yapılan tadilâtlarla bu noksan tamamlanmıştır.

MADDE 53. — Bildirmelerin hangi vergi dairelerine yapılacağı hususunun tavihi maksadiyle mer'i 160 ncı maddeye gerekli hükümler ilâve edilmiştir.

MADDE 54. — 174 ncü madde hükmüne göre, yevmiye defterinin ciltli ve sayfalarının müteselsil sıra numaralı olması icabetmekle beraber iş bacımları itibariyle ciltli yevmiye defteri tutamayan büyük malî ve sınai ve ticari müesseselerin bâza şartlarla müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade olunabileceği madde metninde tasrih edilmesine binaen bu müsaadenin diğer defterlere de teşmili mükellefler için bir kolaylık teşkil edeceği mülâhaza edilmiş ve maddeye eklenen fıkra bu maksatla eklenmiştir.

MADDE 55. — Muamelelerini makina ile müteharrik yapraklı defterlere kaydeden mükelleflere bu imkânı sağlamak maksadiyle 205 nci maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.

MADDE 56. — 221 nci maddenin mer'i metnine göre birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, satıkları emtia veya yaptıkları işler için tüccar ve esnafa fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Gelir Vergisi Kanunun tadiline mütedair olarak ahiren ihzar edilen tasan ile Zirai Kazançlar vergi mevzuuna alındığı gibi esnaf muaflığından istifade edenlerin bir kısmı götürü usulde Gelir Vergisine tâbi tutulduğundan fatura kullanma mecburiyetine taallûk eden hükümlerin de bu tadilât dolayısıyla değiştirilmesi lüzumlu görülmüştür.

MADDE 57. — Perakende satış vesikalan matlabını taşıyan bu madde esas itibariyle 221 nci madde mucibince fatura kullanma mecburiyeti vaz'edilen satışlar dışında kalan satışların ne gibi kayıtlarla tevsik edileceğine dair hükümleri ihtiva etmekte ise de maddenin mer'i metninde bu hükümler, (...tüccarların perakende satışları ile müstehliklere yapılan satışlar aşağıdaki kayıtlardan her hangi biri ile tevsik olunur) şeklinde ifade ve tesis edilmiş ve tatbikatta bilhassa ne miktardaki satışın perakende satış sayılacağı birçok tereddüt ve ihtilâfları mucibolduğundan perakende satış vesikalan adı verilen ve madde metninde nevileri zikredilen vesika ve kayıtlarla tevsik edilecek satışların kimlere ve ne miktarda yapılacak satışlar olduğunun vâzihan ifade ve tâynini lüzumlu görülmüş ve 222 nci maddedeki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 58. — Mer'i 223 ncü madde (tüccarların esnafa yaptırdıkları işler için esnafa imzalattınlan ve işin mahiyeti ile bedelini ihtiva eden tarihli gider puslalan esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir.) hükmünü muhtevi bulunmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle, esnaf muaflığından faydalanan esnafın bir kısmı götürü usulde Gelir Vergisine tâbi tutulmuş olduğundan bunların maddede vâzihan zikri ve serbest meslek erbabı ile defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin bunlarla olan muamelelerinin de bir belgeye raptı zaruretinin binaen bu cihetin hükme bağlanması uygun görülmüş ve madde bu maksatlar dâhilinde tadil edilmiştir.

Bundan başka, birinci ve ikinci sınıf tüccarların zatî eşyalarını satınaldıkları kimselere yaptıkları tediyelerinin tevsik mevzuunda kanunun sâkit bulunmasına binaen hususta da maddeye gerekli hükümler eklenmiştir.

MADDE 59. — 227 nci maddeye göre tanzim edilecek ücret bordroları, mükelleflerin bu nevi ödemelerini ispat edebilmesi için ihdas edilmiş bir vesika olduğuna göre bu bordrolara dâhil ücreti alan kimsenin bordroda ücreti aldığına dair imza veya mühürünün bulunması icabedeceği nazara alınarak maddenin ikinci fıkrasının 1 numaralı bendine gerekli hüküm ilâve edilmiştir.

Ancak bâzı müesseselerin ücret tediyelerinde istihkak sahiplerinden ayrıca makbuz almakta oldukları anlaşıldığından 1 numaralı bende ilâve edilen hükümle ücret bordrosuna imza veya mühür konulması hususunda vaz'edilen mecburiyetin bu suretle ayrıca makbuz alan mükelleflere teşmiline mahal görülmemiş ve aynı bendin sonuna parantez içinde yazılan hüküm bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 60. — Gazete ve sair neşriyatın pul yapıştınlan kolleksiyon nüshalariyle Türkiye'de tanzim edilip doğrudan doğruya yabancı memleketlere gönderilen evrak ve çekilen tel-

graflann Türkiye'de kalan kopyalarının zaman aşımı müddetince saklanması mecburiyetine mütedair bulunan Damga Resmi Kanununun 34 ve 43 ncü maddeleri hükümleri usuli hükümler meyamnda Vergi Usul Kanunu ilga edilmiş ve fakat bu mevzuda mezkûr kanuna yeni hükümler konulmamış olduğundan 230 ncu maddenin son fıkrası bu boşluğu doldurmak maksadiyle yazılmıştır.

MADDE 61. — Hizmet erbabının vergilerinden iş verenleri sorumlu tutmak vergi kanunlarımızla kabul edilmiş bir prensiptir. Nitekim gerçek ücretleri üzerinden vergiye tâbi hizmet erbabının vergilerini kesmek ve muhtasar beyanname ile vergi dairesine yatırmak mesuliyeti onları çalıştıranlara tahmil edilmiş ve verginin noksan kesilmesi veya zamanında yatırılmaması hallerinde vergi ve cezanın istihdam edenlerden aranılması esası vaz'olunmuştur.

Götürü ücret üzerinden vergi tâbi olanlarda (tevkifat) müessesesi işlemeyeceği için bizzat müstahdeminin vergiye tâbi tutulması zaruri olmakla beraber bu mükelleflerin, mükellefiyetlerini zamanında ifa etmemeleri halinde de gerçek ücretleri üzerinde vergi verenler hakkında esas ve prensiplere uygun olarak vergi ve cezanın iş verenden aranması 235 nci madde ile kabul edilmiş ve fakat bu vergi ve cezanın iş verenlerden ne suretle aranacağı yani vergi ve cezanın asıl mükellef (hizmetli) adına tarh edilip tahakkuk ettikten sonra iş verenden mi tahsil edileceği yoksa vergi ve cezanın doğrudan doğruya iş veren namına mı tarh edilerek tahakkuk ettikten sonra mı tahsil edileceği madde metninde zikredilmemiş ve tatbikatta bu hususlar birçok tereddüt ve ihtilâfları mucibolduğundan bahsedilen esas ve prensipler dâhilinde maddenin daha vazih bir şekilde tedvini uygun görülmüş ve tadilât bu maksatla yapılmıştır.

Diğer taraftan karnesi olmıyan veya karnesinde yazılı vergileri taksit zamanında ödememiş bulunan götürü ücret usulünde vergiye tâbi hizmet erbabını çalıştıran kimse adına bu muaddel madde mucibince tarhedilecek verginin ödenmesinden sonra iş veren tarafından ödediği bu vergi için asıl mükellefe rücu edebilmesi hak ve nasfete uygun olacağı mülâhaza edilerek maddenin son fıkrasına bu hususta da gerekli hükümler vaz'edilmiştir.

MADDE 62. — Mer'i 238 nci madde, defter tutmak mecburiyetinden olmıyan esnafın tüccardan aldığı faturaları muhafaza mecburiyeti ve usulü hakkında hükmü muhtelidir.

Ahiren Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle, esnaf muaflığından faydalananların bir kısmı götürü usulde Gelir Vergisi mevzuuna alınmış bulunmaktadır. Bu itibarla 238 nci maddedeki muhafaza mecburiyetine mütaallik hükmün de Gelir Vergisi Kanununda yapılan tadilâta uygun bir şekilde ifrağı zarureti hâsî olmuş ve maddede bu sebeple gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 63. — 259 ncu maddede maliyet bedelinin tesbitinde nazara alınacak unsurlar 5 fıkra halinde gösterilmiş, mütaakıp fıkralarda da bunların mamule isabet eden hisselerinin ne suretle tevzi edileceği hakkında hükümler vaz'olunmuştur.

Tatbikatta bâzı sınaî müesseselerin ezcümle sınaî muhasebelerini plânlaştırmış olan bâzı büyük müesseselerin maliyet hesaplarında mamule isabet eden hisselerinin tevzii hususunda anahtar olarak başlıca ölçüleri (elektrik sarfiyatı, makina, yapılan iş ilâh) gibi nazara aldıkları görülmektedir.

Bu esaslar da kabule şayan olduğundan müesseseleri bu kakımdan takyidetmemek, bünyelerine uygun gördükleri usullere göre serbestçe hareket imkânını vermek maksadiyle tevzi esaslarına taallûk eden hükümler (yeni kurulan veya itibari sermayesi 200.000 liradan noksan bulunan sınaî müesseseler hakkındaki maddenin mer'i son fıkrası hükme haricolmak üzere) madde metninden çıkarılarak mükelleflerin imal ettikleri emtianın maliyet bedellerini, maddede yazılı unsurları ihtiva etmek şartıyla diledikleri usulde tâyin edebilecekleri yolunda hüküm vaz'edilmiştir.

MADDE 64. — 263 ncü maddedeki tadilât, birinci fıkradaki (bilûmum alacaklar tasarruf değerleriyle değerlenir.) şeklindeki hükümde mün deriç (tasarruf) kelimesinin(mukayyet) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

Sebebi ise, maddenin mütaakıp fıkralarındaki hükümlere göre vâdesi gelmemiş olan senede bağlı alacakların değerlenmesinde (tasarruf değeri) ölçüsünün tatbiki gerekmede olup bunun haricinde kalan alacakları ise esasen (mukayyet değer) ölçüsünün uygulanması zaruri olduğundan bu tadilâtle hükme vuzuh ve tatbikata uygun veçhe verilmek istenilmesinden ibarettir.

MADDE 65. — 257 nci maddedeki tadilât, birinci fıkradaki (bilûmum borçlar tasarruf değerleriyle değerlenir.) şeklindeki hükümde, müunderiç (tasarruf) kelimesinin (mukayyet) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

Sebebi ise, maddenin mütaakıp fıkralarındaki hükümlere göre, vadesi gelmemiş olan senede bağlı borçların değerlenmesi için (tasarruf değeri) ölçüsünün tatbiki gerekmede olup bunun haricinde kalan borçlara ise esasen (mukayyet değer) ölçüsünün uygulanması zaruri olduğundan bu tadilâtle hükme vuhuz ve tatbikata uygunveçhe verilmek istenilmesinden ibarettir.

MADDE 66. — Vergi kanunları, genel olarak terriitorialite (mülki hâkimiyet) esasına istinad etmekte oldukları halde ölen kimsenin mamelekini istihdaf eden Veraset ve İntikal Vergisi, hususiyetleri itibariyle, bu prensibin istisnasını teşkil eylemektedir. Nitekim, 7338 sayılı Veraset Vergisi Kanununun, vergisinin mevzuu ve şümülünü tâyin eden, birinci maddesiyle, Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde olan şahısların, Türkiye hudutları dâhil ve haricindeki bilûmum malları (istinaî bir hal hariç) vergiye tâbi tutulmuş bulunduğu halde Vergi Usul Kanununun servetleri değerlemeye ait bölümünde, yurt dışında bulunan menkul ve gayrimenkul malların, hak ve menfaatlerin ne şekilde değerlendirilmesine dair hüküm sevk edilmemiş bulunmakta bu ise tatbikatta ihtilâflara yol açmaktadır.

Filhakika; tatbikatta, bu kabil malların değerlerinin tesbiti hususu mahallî elçilik veya konsolosluklarımız vasıtasıyla sağlanmaya çalışılmakta ise de Usul Kanununda sarîh bir hüküm mevcut olmaması muvacehesinde bu konuda sağlanan bilgiler ve bilhassa gayrimenkul mallar için tesbit edilen değerler idarî kaza mercilerince tatminkâr bulunmamakta ve bizdeki değerlendirme ölçülerine göre müstenidat aranmaktadır. 273 ncü maddeye ilâve edilen fıkra kanundaki bu boşluğu doldurmuş olacaktır.

MADDE 67. — Vergi Usul Kanununun iktisadi işletmelere dahil kıymetlerin değerlendirilmesiyle ilgili hükümleri arasında yabancı paraların ne suretle değerlendirileceği 262 nci maddede hükme bağlandığı halde servetlerin değerlendirilmesine mütaallik 273-279 ncü maddelerde bu hususta bir hüküm mevcut olmadığından ticari sermayeye dâhil olsun veya olmasın vergilendirilecek bir servetin unsurlarından bulunan yabancı paraların da aynı suretle değerlendirilmesini teminen maddede hüküm ilavesi uygun görülmüş ve 275 nci maddeye eklenen fıkra bu maksatla eklenmiştir.

MADDE 68. — İntifa hakları, Medeni Kanununumuzun mirasa ait hükümleri gereğince, kanunla intikal eylediği gibi bir akde de istinadedebilmekte ve bu haktan sadece gayrimenkul emvâle taallûk edeni tescile tâbi bulunmaktadır. Kanunla intikal eden intifa hakkının tapu siciline tescilinde bir bedel tâyini mevzuubahis olmayacağı gibi akde müstenidolanlarında da her hangi bir miktar zikredilmemiş (intifa hakkının hibe yoluyla intikali gibi) olabilir.

Tapu sicilinde bir bedel gösterilmemiş olması halinde emsal bedeline göre değerlendirme yapılacak ise de, müntefiine hayatta olduğu müddetçe bir maldan istifade hakkını bahşeden intifa haklarına mücerret (emsal bedeli) ölçüsüne göre değer takdir ve başkaca kriteriyumlar mevcudolmaması tatbikatta ya haksız vergilendirmelere veya Hazine aleyhine bir vaziyet tahaddüs etmesine yol açmakta ve binnetice takdir komisyonlarını müşkül bir durumda bırakmaktadır.'Sevk edilen fıkra ile takdir komisyonları bu bakımdan teşhiz olacak ve değer takdirinden mütevellit ihtilâflar büyük mikyasta önlenebilecektir.

MADDE 69. — Arazi Vergisi Kanununa göre yeniden vücade getirilecek bağ, fidanlık, dutluk gibi tesislere muayyen müddetlerle muvakkat muafiyet verilmektedir. Bu muafiyet bir taraftan bu gibi tesislerin vücade getirilmesini teşvik etmek, diğer taraftan sahibinin istifade etmediği



yıllarda bunlardan vergi almamak maksadiyle vaz'edilmiştir. Arazinin bu vaziyete getirilmesi bir tadilât sebebi olmakla beraber bu tadilât dolasiyle tesisin Arazi Vergisine matrah olacak kıymetin tahmini muamelesinin tesisin kemale geldiği diğer bir tâbirle tesisin kemale gelmesi için kabul edilmiş olan muvakkat muafiyet süresinin hitam bulacağı yılda yapılması uygun bulunmaktadır. Esasen Usul Kanununun meriyete girmesinde evvel bu mevzuda mevcut ve mer'i olan Arazi Vergisi Kanununun 11 nci maddesi mucibince bahsedilen vergi kıymetleri muafiyetin sonuncu senesinde tahmin edilmekte ise de bu hüküm Usul Kanunu ile usule mütaallik hükümler arasında yürürlükten kaldırılmış olduğundan tatbikata uygun olan bu hükmün ihyası düşünülmüş ve 292 nci maddeye eklenen fıkra bu maksatla eklenmiştir.

MADDE 70. — Mer'i hükme göre, iktisadi kıymetlerin normal amortisman nispetlerinin tayini için ilgili bakanlıklardan başka ilgili meslekî teşekküllerin ve meslek gruplarının da mütalâalarının alınması icabetmektedir.

Bu metindeki (ve meslek gruplarının da..) tâbirinin müphem ve şümulü bulunması itibariyle normal amortisman nispetlerinin tâyini mevzuunda bu hükme istinaden kimlerin mütalâasının alınması gerektiği keyfiyeti tereddüdü mucibolacağı düşünülmüş ve bu mevzuda ilgili bakanlıklardan başka Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalâasının alınmasıyla iktifa edilmesi uygun görüldüğünden 297 nci maddenin birinci fıkrasında gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 71. — Muhtelif sebeplerle iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vaki olan emtia'nın ne suretle değerlendirileceği kanunun mer'i 260 nci maddesinde tâyin ve tasrih edildiği halde amortismanla tâbi kıymetler hakkında bu hususta bir hükmün mevcut bulunmadığından harabolma terk edilme gibi sebep ve şekillerle değerlerini tamamen veya önemli suretle zayi eden bu nevi iktisadi kıymetlerin ziyaa uğrayan değerlerindeki yukardaki esaslar üzerinde tayin edilecek fevkalâde ekonomik ve teknik amortisman nispeti tatbiki suretiyle yok edilebilmesi için 299 ncu maddeye hüküm ilâvesi uygun görülmüş ve maddenin 4 numaralı bendini teşkil eden hüküm bu maksatla vaz'edilmiştir.

MADDE 72. — İşletme hesabı esasına göre tutulan defterlerde kâr ve zarar hesabı mevcud olmadığı için bu mükelleflerin defterlerinin hâsılat kısmına kaydettikleri alacaklarından bu madde mucibince (değersiz alacak) mahiyetini iktisabedenlerin ne suretle yok edileceğinin sarih bir hükümle tâyinine lüzum ve zaruret hissedilmiş ve 304 ncu maddeye eklenen hüküm bu maksatla vaz'edilmiştir.

MADDE 73. — 305 nci maddede yapılan tadilaât, maddenin birinci fıkrasının 4 numaralı bendi ile bu bend hükmüne atıf yapan ikinci fıkradaki (...ve 4 ncu fıkraya göre ayrılmış ise hangi yıla ait olduğu) ibaresinin madde metninden çıkarılmasından ibarettir.

Bahsedilen 4 numaralı bende, veresiye üzerine geniş müşteri kitlesiyle muamelede bulunan tüccarların şüpheli alacak ortalamasını, son hesap döneminde aynı mahiyetteki alacaklara uygulamak suretiyle ayıracakları miktarların, şüpheli alacak olduğu ve bu alacak ortalamasının geçmiş son iki yıl içinde tahsil edilmemiş bulunan veresiye muamelelere müteallik alacakların aynı süreye ait ve aynı mahiyetteki muameleler toplamına nispet edilmesi suretiyle bulunacağı tasrih edilebilirse de bu hüküm tatbikatta birçok ihtilâflara meydan vermiş olduğundan bu hükmün kaldırılması uygun görülmüş ve maddedeki tadilât bu sebeple yapılmıştır.

MADDE 74. — 309 ncu maddeye göre, amortismanla tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki farkın kâr ve zarar hesabına geçirilmesi icabetmektedir.

İşletme hesabı defterinde kâr ve zarar hesabı bulunmadığı cihetle bu mükelleflerin bahsedilen farkı, defterlerinde hâsılat veya gider kaydetmeleri tabii olmakla beraber bu hususun maddede sarih bir hükümle ifadesi madde hükmüne vuhuz temini bakımından faydalı görülmüş ve birinci fıkraya ilâve edilen hüküm bu maksatla vaz edilmiştir.

MADDE 75. — 310 ncü maddeye göre, yenileme giderleri karşılığı olarak pasifte geçici bir hesaba alınmış olan meblağın bu hesapta ne kadar müddetle kalacağı maddede meskût bırakılmış ve bu gibi geçici hesapların uzun müddet tasfiye edilmemesi vergi incelemelerini iğlâk etmesi bakımından mahzurlu görülmüş olduğundan bunun iki yıllık bir müddetle takyidi uygun görülmüş ve maddedeki tadilât bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 76. — Emtia kıymetlerinde vukua gelen zayıat dolayısıyla alınan sigorta tazminatının, emtianın değerinden fazla olduğu takdirde bu fazlalığın kâr hesabına kaydedileceği 311 r.ci maddede tasrih edilmiştir. Ancak işletme hesabı esasına göre tutulan defterlerde (kâr) hesabı mevcut olmadığından bu fazlalığın mezkûr defterde (hasılat) kaydedilmesi tabii olmakla beraber maddeye vuzuh temini bakımından keyfiyetin sarîh bir hükümle teyidi lüzumlu görülmüş ve maddeye ilâve edilen hüküm bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 77. — Vergi Usul Kanununun dördüncü kitabında sadece vergi cezaları bahis konusu edilmemiş olup hapis ve sair cezaları da mevcuttur. Bu sebeple (vergi cezaları) ibaresini taşıyan 312 ncü maddenin matlâbı (cezalar) olarak değiştirildi.

Bundan başka cezayı müstelzim fiiller, kaçakçılık, kusur ve usulsüzlükten ibaret olmayıp yasaklara riayet etmemek, istenilen bilgileri vermemek gibi fiiller de ceza tatbikine gerektirmekte olduğundan maddede bu sebeple gereklî tadilât yapıldı.

MADDE 78. — 312 ncü maddenin tadilini gerektiren sebepler meyanında izah edildiği üzere (ceza) tâbiri kanunda yazılı bütün cezaların ifade ve ihata eylediğinden maddenin birinci fıkrasındaki (...vergi kanunlarına aykırı hareketlerinden dolayı sorumlu olmazlar) ibaresi (...vergi kanunlarına aykırı hareketlerinden dolayı cezaya muhatap tutulmazlar.) şeklinde değiştirilmiştir.

Bundan başka aile geliri beyanlarında cezaya kimin muhatabolacağı keyfiyetinin sarîh bir hükme bağlanması lüzumlu görülmüş ve 313 ncü maddenin sonuna eklenen fıkra bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 79. — Maddenin mer'i şeklinde (...verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi vergi cezasını kaldırmaz.) denilmektedir. Tatbik edilecek ceza sadece vergi cezası olmadığından hükme sarahat verilmek maksadiyle (...verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi ceza tatbikine mâni teşkil etmez.) şeklinde değiştirilmiştir.

Bundan başka ödevini tam ve zamanında yapmış olan mükellef ve sorumluların, mahsuplar (yıl içinde kesilen vergiler, geçmiş sene zararları ve saire gibi) sebebiyle de vergi iadelerine ve böylece Hazine hakkının ziyama sebebiyet verebilecekleri nazara alınarak maddenin sonuna eklenen fıkra ile bu hallerin de vergi ziyamı ifade edeceği tasrih olunmuştur.

MADDE 80. — Cezanın müessiriyetini temin ve cezanın, tahsili için ihtiyat edilen masrafların tahsil edilecek cezanın fevkine çıkıp zaman ve para kaybına sebebiyet verilmemesi için asgari ceza miktarı artırılmıştır. 323 ncü madde bu sebeple tadil olunmuştur.

MADDE 81. — Kaçakçılığın tarifine taallûk eden 324 ncü maddede yapılan değişiklikler ve sebepleri şunlardır:

1. Mer'i metnin ikinci fıkrasında bâzı mahallerin kasıt aranmaksızın kaçakçılık olduğu mutlak olarak ifade ve tasrih edilmiştir. Bu hüküm, hakikat halde kasdı bulunmayan ve bir yanlışlık veya ihmal veya bir zühul neticesinde mezkûr fıkranın muhtelif bentlerinde zikredilip vergi ziyamı tevlieden fiili tesbit edilen mükellef ve sorumlu için kasdının âdemi mevcudiyetini ispat etmek imkânını bırakmaması dolayısıyla çok ağır bir hüküm teşkil etmekte olduğundan yapılan tadilâtla esas itibarıyla fıkra metninde tadadedilen fiillerde vergi ziyayı bulunmak şartıyla kasdın mevcudiyeti kabul edilmekle beraber hâdisede kasdının bulunmadığını iddia eden mükellef ve sorumluların bu iddialarını kaza mercileri nezdinde ispat haklarının mahfuz olduğu zikredilmek suretiyle mükelleflerin hukuku sıyanet edilmiştir.

2. Mer'i metne göre kasıt aranmaksızın kaçakçılık sayılan hallerden 1 numaralı bendi teşkil eden hükümde münderiç (bir vergilendirme dönemi içinde...) ibaresi bâzı vergi kanunlarından (vergilendirme dönemi) diye bir ifade ve tarif mevcudolmadığından bu hükmün tatbikinde birçok ihtilaflar vukua geldiği müşahade edildiği cihetle bu ibare kaldırılarak kasıt aranmaksızın kaçakçılık sayılmak için evvelce bir vergilendirme dönemi içinde 5 000 liradan az olmamak kaydıyla tâyin edilen noksan ve yanlış matrah beyanı halinin yıllık beyanname ile alınan vergilerde toplamı 10 000 ve diğer beyannamelerde toplamı 2 000 liradan az olmamak üzere beyanname yazdı vergi matrahının % 10 unu geçen bir miktarın noksan veya yanlış bildirilmesi şeklinde hükme bağlanmış ve bu suretle hem tatbikattaki ihtilâfların önlenmesi temin edilmiş hem de noksan veya yanlış beyan edilen matrah miktarı bakımından mükellef lehine sayılacak hüküm tesis olunmuştur.

Bundan başka mer'i metinde ve 1 numaralı bendin sonundaki 30 ncu maddenin 2 ve 3 ncü fıkralarına atıf yapılmak suretiyle bu fıkralarda yazılı sebeplerle re'sen takdir olunan matrah farklarını noksan beyan sayan hükmün 30 ncu maddenin 1 no.lu fıkrasındaki sebeplere ve teşmili, -kasıt aranmaksızın kaçakçılık sayılan fiilde mükellef veya sorumlunun kasdının ademi mevcudiyetini ispat hakkının mahfuz bulunduğu dair yeniden sevk edilen hüküm muvacehesinde- uygun görülerek gerekli tadilât yapılmıştır.

3. Mer'i 1 numaralı bendin son fıkrasında yapılan tadilâtla vergi beyanının süresinin bitmesinde başlayarak 15 gün geçtiği halde yapılmamış olması dolayısıyla re'sen takdir olunan matrah veya matrah farkının mezkûr bentte tâyin edilen hadleri aştığı takdirde bu suretle ziyaa uğryan vergi için kasıt aranmadan kaçakçılık cezası kesilebileceğine göre mer'i 3 numaralı bendin (a) ve (c) paragrafları hükümlerinin ayrıca meriyetinin devamına mahal görülmemiş ve 4 numaralı bent hükmünün ise uygulanacağı hâdiseye itibariyle mükellef aleyhine çok ağır cezayı müstelzim bulunması bakımından metinden çıkarılması uygun görülmüştür.

MADDE 82. — Mer'i 326 ncı madde hükmü ayrı maddi menfaat gözetmek şartıyla birkaç kişinin kaçakçılık yapmaları halinde bu fiili irtikâbedenlerin veya doğrudan doğruya beraber işlemiş olanların her biri hakkında evvelki maddelerde yazılı vergi cezalarının kesilmesini âmir bulunmakta ise de iştirak hileli vergi suçundan ve hileli vergi suçuna teşebbüs sayılan hallerde de mevzuu bahsolacağından madde hükmünün bu durumları da ihatası mahsadiyle tadili uygun görülmüştür.

Bundan başka, mer'i maddedeki (Evvelki maddelerde yazdı cezalar uygulanır.) ibaresi (Mezkûr suçlar için bu kanunda yazdı cezalar uygulanır.) şeklinde kalbedilmek suretiyle maddeye vuzuh verilmiştir.

MADDE 83. — Mer'i 327 nci maddede yapılan değişiklik, diğer maddelerdeki değişikliklere tenazur ve aynı zamanda hükme vuhuz temini için yapılmıştır.

MADDE 84. — Suçluya yardım 327 nci maddede zikredilenler nevinden hilelere başvurularak yapılırsa, cezanın artırılması suç ve ceza arasındaki münasebeti muhafaza bakımından yerinde görülmüş, 328 nci madde buna göre tadd edilmiştir.

MADDE 85. — 1. Birinci derecede usulsüzlüklerin 3 numaralı fıkrası hükmü, Vergi Usul Kanununun 30 ncu maddesinin 3 numaralı fıkrasındaki hükümle tenazur teşkd eylemesi maksadiyle değiştirilmiştir.

2. Mer'i metindeki vergi karnelerini sürenin sonundan başlayarak 15 gün içinde alanlarla bu karneleri zamanında almamış olanlara uygulanacak usulsüzlük cezalarını tâyin eden üçüncü derece usulsüzlüklerin 2 numaralı ve dördüncü derece usulsüzlüklerin 4 numaralı fıkralar Esnaf Vergisi Kanununun dgası sebebiyle ilgili maddelerde yapdan tadilâta tenazur temini için tadil edilmiştir.

3. Yine mer'i hükme göre; Vergi Usul Kanununun kayıt nizamına (Madde 204-208) taallük eden hükümlerine muhalif hareket eden mükellefler hakkında ikinci derece usulsüzlük ceza-

ısı uygulanması icabetmektedir. Bu ceza işlenen suçun mahiyetine göre yüksek görüldüğünden bu fiilin ikinci derece değil üçüncü derece usulsüzlük addı uygun görülmüş ve bu sebeple mezkûr hüküm ikinci derece usulsüzlükler arasında çıkarılarak üçüncü derece usulsüzlükler arasına konulmuştur.

4. Gelir Vergisi matrahları götürü olarak tesbit edilen mükelleflerden vergilerini kanunda tâyin edilen tarh süresi geçtiği halde vergi dairesine müracaatla tarh ettirmemiş olanlar hakkında yapılacak takibat üzerine bunların iş ve hizmet nevilerine göre ithal edilecekleri sınıf ve derece itibariyle götürü olarak tâyinedilen ücret kazanç miktarları en az geçim indirimi mevkiinde bulunanlara mer'i hükümler mucibince mükellefiyet durumlarına nazaran kaçakçılık veya kusur cezası kesilmesi mümkün ise de götürü ücret ve kazanç miktarları en az geçim indiriminin dînununda bulunanlar için vergi tarhı ve dolayısıyla kaçakçılık veya kusur cezası kesileceğini tâyin eden 333 ncü maddesinde de buna dair bir hüküm bulunmadığı cihetle bu gibi mükelleflerin yapılacak takibat neticesinde değil kendilerinin vâki müracaatları üzerine mükellefiyet durumlarının vergi dairelerinde tetkik ve tesbiti imkânını sağlamak üzere keyfiyetin bir cezai müeyyideye bağlanması lüzumlu ve zaruri görülmüş ve ikinci derece usulsüzlükler arasına 3 ncü fıkrayı teşkil etmek üzere yeniden tesis edilen hüküm bu sebeple vaz'edilmiştir.

5. Mükelleflerin kayıt nizamına aykırı hareketleri dolayısıyla kesilecek usulsüzlük cezalarının bâzı hallerde fiille irtibatını gaip edecek kadar büyük miktarlara balığ olacağı ve bu miktarların ekseriye tesadüflere tâbi olmak üzere değişeceği nazara alınarak her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tesbit edilen kayıt nizamına aykırı hareketlerin bir fiil sayılması uygun görülmüş ve üçüncü derece usulsüzlükler arasına konulan 3 numaralı fıkraya parantez içinde eklenen hükümler bu maksatla eklenmiş ve işbu ek hüküm, mahiyeten benzerliği sebebiyle yine parantez içinde olmak üzere dördüncü derece usulsüzlüklere ait 2 numaralı fıkranın sonuna aynı maksatla ilâve olunmuştur.

MADDE 86. — Damga Resmine mûtaallik özel usulsüzlük cezalarını tâyin eden bu maddenin 1 ve 2 numaralı fıkralarında yapılan değişiklik, Damga Resmi Kanunu mucibince vergi mevzuundan birini teşkil eden (evrak) tâbirinin meskûl fıkralarda (kâğıt) ve (kâğıtlar) şeklinde ifade edilmesi dolayısıyla tatbikatta vâki olacak tereddütlerin izalesi için bunların (evrak) ve (varaka) şeklinde değiştirilmesinden ve hükme vuzuh vermek maksadiyle 1 numaralı fıkradaki (...pullarını iptal etmeden muameleye koyanlar...) ibaresinin (...pullarını resmî mühür veya damga vaz'ı suretiyle iptal etmeden muameleye koyanlar...) ve 2 numaralı fıkradaki (fertler tarafından resmî dairelere verilen...) ibaresinin (gerçek ve tüzel kişiler tarafından resmî dairelere verilen...) şeklinde değiştirilmesinden ibarettir.

MADDE 87. — Bilgi vermektan çekinenlerle 241 nci madde hükmüne uymıyanlar hakkındaki hükmolunacak cezalan tâyin eden Vergi Usul Kanununun 238 nci maddesinde yapılan tadilatın mahiyet ve sebepleri aşağıda gösterilmiştir:

1. Vergi Usul Kanununun ek 2 nci maddesinde bu kere yapılan tadilatla istenilen bilgileri vermemek veya yanıltıcı şekilde vermek hileli vergi suçu olmaktan çıkmıştır. Bu gibi fiillerin cezasız kalması da düşünölemeyeceği cihetle bahsedilen suçlar için işbu madde ile ceza tâyin edilmiştir.

2. İnceleme elemanlarına yardım etmemek de, istenilen bilgileri vermemek derecesinde ağır bir suçtur. Ve aynı ceza hükümlerine tâbi tutulması uygundur. Kaldı ki, gerek para, gerek hapis cezası asgari had tâyin edilmediğinden ceza miktarı hâkimin takdirine bağı kalacaktır.

MADDE 88. — Vergi Usul Kanununun 324 ncü maddesiyle bu maddeyi tadil eden 5815 ve 6094 sayılı kanunların hükümlerine göre kaçakçılık sayılan fiilleri işliyenler namına vergi dairesince kaçakçılık cezası kesilebilmesi için aynı kanunun 67 nci maddesi mucibince müteşekkil Takdir Komisyonundan karar istihsal edilmesi 342 nci maddenin ikinci fıkrası hükmü iktizasın-

dan ise de, kaçakçılıkta kasdın mevcudiyeti zahir bulunduğu nazara alınarak mezkûr fıkra hükmünün metinden çıkarılması uygun görülmüştür. Maddenin bu şekilde kanuniyet kesbeylemesi halinde, vergi cezasının derhal kesilmesi imkân dâhiline girmiş ve bu suretle cezanın müesiriyeti temin edilmiş ve binnetice husule getireceği intibah dolayısıyla mükellefin suç işlemek hususunda âzami dikkat ve teyakkuz ile hareket sağlanmış olacaktır.

MADDE 89. — 345 nci maddede halli gereken husus kesilen cezanın ödeme süresini tâyin olduğuna ve vergilerde kesinleşme diye bir tâbir bulunmadığı halde cezada bunun tasrihi cihetine gidilmesi bir sebebe istinad ettirilemediği cihetle bu bakımlardan hükme sarahat verildi.

MADDE 90. — 348 nci maddenin ilk ve son fıkraları ile ilk fıkranın 2 numaralı bendinde yapılan değişiklik tasarının diğer maddeleri ile suçlarda yapılan değişikliklere tenazuru temin maksadiyle yapılmıştır.

Bundan başka maddenin mer'î metninde ve ilk fıkrasında ki (..... beyanname verme süresinin ve 322 nci maddedeki ek sürenin sonundan itibaren bir yıl içinde) ibaresi madde hükmünden kanunda yazılı tarh zamanasını süresine kadar mükelleflerin faydalanabilmesi için metinden çıkarılmış ancak mükellefiyeti evvelce tesis edilmiş olan mükelleflerden beyanname vermemiş bulunanların madde hükmünden faydalandırılmalarına mahal ve sebep görülmediğinden bu hususu teminen maddenin sonuna gerekli hüküm ilâve edilmiştir.

MADDE 91. — Mer'î 342 nci maddede yapılan değişikliğe göre, kaçakçılık cezası kesilmesi için Takdir Komisyonundan karar istihsaline mahal kalmamıştır. Maddenin bu şekilde kanuniyet kesbeylemesi halinde 354 ncü maddedeki (ve Takdir Komisyonunun kaçakçılığa ait kararlarına vergi dairesince itiraz olunabilir) hükmünü tatbik mahalli kalmıyacaktır. 354 ncü maddede yapılan değişiklik bu sebebe müstenittir.

MADDE 92. — Tevkif yoluyla alınan vergilerin hangi halde itiraz mevzuu olabileceği hakkında da kanunda sarîh bir hüküm mevcudolmadığından tatbikattaki ihtilâf ve tereddütlerin bertaraf edilmesi için bu hususta da hüküm vaz'ı düşünülmüş ve sözü edilen vergilerin itiraz mevzuu olabilmesi için vergiye mevzu teşkil eden ödemenin yapılmış ve aynı zamanda ödemeyi yapan tarafından ödenen menlâğ üzerinden verginin kesilmiş olması lâzımgeldiği yolunda hüküm tesisi uygun görülerek 355 nci maddenin birinci fıkrasında bu maksatla gerekli tadilât yapılmıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında yapılan tadilât ise fıkranın sonunda parantez içindeki (bu kanunun maddi hatalara ait hükmü mahfuzdur) ibaresinin (Bu kanunun vergi hatalarına ait hükümleri mahfuzdur.) şeklinde değiştirilmesinden ibaret olup bu değişikliğin sebebi, kanunun 106 nci maddesinde (vergi hatası) tâbirinin kullanılmış ve (maddi hata) diye bir tâbirin kanunun diğer hükümleri arasında yer almamış olmasından tevellüdetmiştir.

MADDE 93. — 356 nci maddede yapılan değişiklik, 354, 355 nci maddelerde yapılan tadilât sebebiyle ihtiva ettikleri hükümlere göre yekdiğerleriyle ilgili bulunan her üç maddenin hükümleri arasında tenazuru temin maksadiyle yapılmış ve bu maddede tayin edilen bir aylık itiraz süresi ile 41 nci maddede yazılı itiraz süresinin birbirinden farklı bulunmaları dolayısıyla tatbikatta yanlış bir telâkkiye mahal bırakılmamak üzere birinci fıkranın sonuna parantez içinde, 41 nci madde hükmünün mahfuz olduğu yolunda bir hüküm ilâve edilmiştir.

MADDE 94. — Mükelleflerin bazen itiraz ve temyiz dilekçelerinde, vergiyi tarh eden vergi dairesinden gayri bir daire veya makamı muhatap tuttukları görülmektedir.

Komisyonlarca muhatabın (hasımın) yanlış gösterilmiş olduğu esbabı mucibesıyla bu gibi itiraz ve temyiz taleplerinin usul bakımından reddedilmesi mümkün bulunduğundan bu gibi şekle mütaallik sebeplerle mükelleflerin maduriyetlerine mahal verilmemek üzere Danıştay Kanununa ek 24 ncü madde hükmüne benzer bir hüküm tesisi uygun görülmüş ve 358 nci maddenin son fıkrasını teşkil etmek üzere eklenen fıkra bu maksatla yazılmıştır.

MADDE 95. — 1. Maddenin mer'i birinci fıkrasında (itiraz Komisyonunun re'sen veya taraflardan birinin talebi üzerine lüzum görürse üyeleri arasında belli edeceği bir zatın naipliği altında yeminli tarafsız bilir kişi marifetiyle arazi ve binaları gözden geçirmek..) hükmü mevcuttur. Bu hükme göre yaptırılacak tetkikatın ihtisasa taallûk etmiyen işlerde bilirkişiye müraccat edilmeksizin komisyonun başkan veya üyeleri arasından belli edeceği bir zat tarafından da yapılması mümkün olduğu gibi bu suretle yaptırılacak tetkikat, komisyona intikal eden ihtilâfların tetkik ve karara bağlanması keyfiyetini teshil ve teşmil eylemesi bakımından lüzumlu olduğundan bilirkişilere yaptırılacak tetkikatın ihtisasa taallûk eden işlere hasrı ve fıkradaki (tarafsız bilir kişi) tâbirinin neyi ifade ettiği tatbikatta ihtilâf mevzuu olabileceğinden bu tâbirin de madde metninde tarif ve tasrih edilmesi uygun görülmüş ve fıkradaki tadilat bu maksatla yapılmıştır.

2. Mer'i hüküm, komisyonun mahallen tetkika lüzum gördüğü hadiseleri yalnız yeminli bilirkişilere yaptırabileceği mealindedir. Halbuki mahallinde tetkik edilecek bir işin mutlaka bilirkişinin tetkikine ihtiyaç his ettirecek bir mahiyette olmaması da mümkündür. Bu takdirde bu tetkikatın komisyonun başkan ve üyelerinden birisi marifetiyle yapılmasında bir mahzur tasavvur edilemediğinden maddenin üçüncü fıkrasına, bu hususta gerekli hüküm ilâve edilmiştir. Maksadiyle ekseriyetle bilirkişi tetkikatının ya geciktirerek verginin tahsilini tehir eylemek.

3. Tatbikatta mükelleflerin itiraz tetkikatının yapılmasını talebettikleri müşahade edilmektedir. Bu talebin komisyonca kabulü halinde, bilirkişi ücreti olarak verilecek meblâğın kimin tarafından ödeneceğine dair bir hüküm bulunmaması sebebiyle bu ücret ve bununla ilgili diğer masraflar Hazinece ödenmektedir.

Mükellefin itirazının reddi halinde bu ücret ve masrafların bilirkişi itiraz tetkikatı isteyen mükellefe tahmili hakkaniyete uygun olduğundan bu ücret ve masrafları karşılamak üzere komisyonca takdir edilecek bir meblâğın emaneten Mal Sandığına yatırılması hakkında hüküm vaz'ı lüzum görülmüş ve maddenin son iki fıkrasındaki hükümler bu maksatla vaz'edilmiştir.

MADDE 96. — Beyan üzerinden alınan vergilere mütâallik itirazların İtiraz Komisyonunca tetkiki sırasında itiraz mevzuunu teşkil eden vergi matrahını tesbit etmiş olan inceleme elemanı vergi dairesi müdüründen gayri kimseler olduğu takdirde bu matrahın ne surette tesbit edildiği hakkında vergi dairesi müdürünün vereceği izahatın bâzı hallerde hâdiseyi lâyıkıyla tenvir edememesi ihtimali mevcud olduğundan istisnai olan bu gibi hallerde incelemeyi yapmış olanın talebi üzerine bu talebin vergi dairesi vasıtasıyla komisyona bildirilmesi ve bu bildirim üzerine incelemeyi yapanın dinlenilmek üzere komisyona davet edilmesi, diğer taraftan mükellefçe istenildiği takdirde, ihtilaflı verginin ilgili bulunduğu mükellefiyet devresinde mükellefin hesabını tutmuş olan muhasibinin de komisyonca dinlenilmesi mecburiyetine mütedair hüküm tesisi tarafların hukukunu sıyanet bakımından faydalı görülmüş ve 362 nci maddedeki tadilat bu maksatla yapılmıştır.

MADDE 97. — 363 ncü maddede, İtiraz Komisyonu, ileri sürülmiyen bir iddiayı re'sen nazara alamaz denilmektedir. Mükellefler ilk itiraz dilekçelerini verdikten sonra bu dilekçede dermeyeran etmedikleri bir hususu, komisyon itiraz mevzuu hakkında bir karar verilinceye kadar mütemmim dilekçelerle komisyona bildirmekte ve bu suretle serd edilen iddalann da tetkika tâbi tutulduğu anlaşılmaktadır. Bu vaziyet, kanun vaz'ının bu maddeyi tedvin etmesindeki maksada uygun düşmediğinden mükelleflerin mütemmim mahiyette dermeyeran edecekleri itirazların itiraz süresi ile takyid edilmesi uygun görülmüş ve bu maksatla maddede gerekli tadilat yapılmıştır.

MADDE 98. — 369 ncu maddenin 2 numaralı bendine göre, Bina Vergisinde 50 liraya kadar olan gayrisâfi iratlara, Arazi Vergisinde 500 liraya kadar olan kıymetlere yapılan itirazlar hakkındaki itiraz Komisyonu kararları kesin olup temyizi mümkün bulunmamakta ise de memleketimizin her tarafında bina ve arazi kıymetlerinde husule gelen tereffüler dolayısıyla bu kıymet artışından evvel tasidedilmiş olan bu hadlerin -de artırılması ve binaların mesken ve akaar olmalarına göre mer'i hükümlere nazara (Buhran ve Müdafaa vergileriyle Temizleme ve Aydın-

latma Resmi dâhil) yılda 84 ve 100 ve araziden iratsız ve iratlı arsa veya arazi olmalarına göre 25 ve 50 Lira raddesinde alınacak olan miktar itibariyle cüzi vergilere matrah teşkil eden gayri safi irat ve kıymetlere mütaallik itirazların bu bendin şümülü dahilinde kalmasını teminen mezkûr 50 Liralık had 500 ve 500 Liralık had 5.000 Liraya, Hayvanlar Vergisi haricolmak üzere diğer vergilerde itiraz edilemeyecek tarhiyatı miktar itibariyle tâyin ve tahdideden maddenin 3 numaralı bendinde yazılı 100 Liralık had, aynı sebeple 500 Liraya çıkarılmıştır.

Bundan başka maddenin son fıkrasındaki (bu maddenin hükmü mükellefiyetin mevzuuna, esasına, şekline...) ibaresinin maddeye daha ziyade vuzuh temini maksadiyle (bu maddenin hükmü mükellefiyete, mükellefiyetin mevzuuna, mükellefiyetin şekline...) şeklinde değiştirilmesi uygun görülerek gerekli tadilât yapılmıştır.

MADDE 99. — 374 ncü maddedeki tadilât, 352 nci maddedeki tadilât dolayısıyla yapılmış olup sebebi hakkında mezkûr maddede izahat verilmiştir.

MADDE 100. — İcranın gerektirilmesi sebep ve şartlarını tâyin eden bu maddenin üçüncü fıkrasında icranın geciktirilmesi talebini muhtevi dosyanın Temyiz Komisyonuna gelmesi üzerine nihayet bir hafta içinde evvelâ icranın geciktirilmesi talebi hakkında bir karar verilir ve bu kararın derhal ve icabında telgrafla ve ilgili vergi dairesine ve mükellefe bildirileceği, bu işlemlerin yapılmasına kadar verginin tahsilinin durdurulacağı, kararının bildirilmesi üzerine beş gün içinde teminat gösterilmediği takdirde teminat gösterilinceye kadar tahsil işlemlerine devam olunacağı tasrih edilmiş ise de tatbikatta kanunun bu âmir hükümlerine rağmen temyiz komisyonunca bahis mevzuu kararın bazan aylarca ve hattâ daha uzun bir müddet vergi dairesine tebliğ edilmediği ve bu yüzden icranın gecikmekte olduğu müşahade edildiğinden bu gibi icranın tehiri talebini muhtevi olup Temyiz Komisyonuna gönderilmiş olan dosya üzerine mezkûr komisyonca ittihaz edilmesi gereken kararın gönderme tarihinden itibaren bir ay içinde vergi dairesine gelmemesi halinde beş gün içinde mükelleften teminat istenilmesi ve istenilen teminat gösterilmediği takdirde teminat gösterilinceye kadar tahsil işlemlerine devam olunmasının maslahata uygun olacağı düşünülmüş ve madde bu sebeple tadil edilmiştir.

MADDE 101. — Kararların tavzihine taallûk eden bu maddenin mer'i şekli, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 456-459 ncü maddelerine atfen bâzı hükümleri ihtiva ettiği ve vergi mevzuunda ise bu hükümlerin tatbiki bâzı tereddütleri mucibolduğu cihetle Vergi Usul Kanununun bünyesi dâhilinde kararların tavzihi ile ilgili hükümlerin diğer bir kanuna atıf yapılmaksızın tesisi daha uygun olacağı düşünülmüş ve 382 nci madde bu maksatla tadil edilmiştir.

MADDE 102. — 383 ncü maddenin ikinci fıkrası, vergi dairesi, Maliye Bakanlığının muvafakatini almadan Temyiz Komisyonunun kesin kararları aleyhine Danıştayda temyiz talebinde bulunulamayacağını âmirdir.

Bu hüküm muvacehesinde vergi ihtilâfları dolayısıyla Temyiz Komisyonunca ittihaz ve tebliğ olunan kararlardan vergi dairesince Devlet Şûrası nezdinde idari dâva mevzuu yapılmasını lüzum görülenleri hakkında mükellef aleyhine dâva açılabilmesi için Maliye Bakanlığında muvafakat alınması icabetmekte ve bu muvafakatin alınabilmesi ise ilgili vergi dairesi ve bunun bağlı bulunduğu Valilikle Bakanlık arasında bâzı haberleşmelerin yapılmasına mütevakkıf bulunmakta ve bu da işlerin fuzulü surette uzamasına sebebiyet vermektedir. Buna mahal kalmamak üzere maddede gerekli tadil yapılmıştır.

MADDE 103. — 390 nci maddenin son fıkrası hükmüne göre, mükelleflerin müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında Maliye Bakanlığında veya Bakanlığın yetkili kıldığı makamlardan istedikleri izahat üzerine alacakları cevaplara göre hareket etmeleri dolayısıyla cezayı müstelzim bir muameleleri vâki olduğu takdirde bu kanunun yanılma hükümlerinin uygulanması icabetmekte ise de, Usul Kanununun yanılmaya taallûk eden 346 nci maddesine göre, yanılma halinde ancak kusur ve usulsüzlük cezaları kesilmeyeceği, halbuki işbu 390 nci madde mucibince mükelleflerin Maliye Bakanlığında veya Bakanlığın yetkili kıldığı makamlar-

dan alacağı cevaplara göre hareket etmeleri neticesinde bu hareketlerinin yalnız kusur veya usulsüzlük cezalarını değil bazan kaçakçılık cezasını da istilzam etmesi mümkün bulunduğundan ve bu vaziyette mükellefe bir kusur atfı da doğru olmayacağından madde hükmünün, bütün vergi cezalarına şâmil olacak surette tadili uygun görülmüş ve maddenin son fıkrası bu maksatla tadil edilmiştir.

MADDE 104. — Bu madde ile Vergi Usul Kanununun 333 ncü maddesine bağlı cetvelde bazı tadiller yapılmış olup tadilâtın mahiyet ve sebepleri aşağıda izah edilmiştir.

1. Mer'i cetvelin mükellef grupları sütununda kurumlar dâhil olmak üzere yalnız birinci sınıf tüccarları şümulüne alan 1 numaralı grupta ödenecek usulsüzlük cezalarının miktarı bu mükelleflerin öz sermayeleri miktarına göre 5 kısma tefriksuretiyle sınıflandırılmış ise de öz sermaye miktarının tâyini keyfiyeti bir inceleme mevzuu teşkil etmesine ve öz sermayenin seneden seneye değişmesi tebiî olmasına mebni her ceza kesiminde yeni bir inceleme yapılmasındaki müşkülât nazara alınarak öz sermaye esasının istinadeden bu tasniften sarfınazarla 1 nci sınıf tüccarlar (sermaye şirketleri ile bunun dışında kalan mükellefler adıyla) iki kısma ayrılarak ceza tâyin edilmiştir.

2. Mer'i cetvelde 2 numaralı grupu teşkil eden mükelleflerin mükellefiyet durumları nazara alınarak bu grup da 2 ve 3 numara ile iki gruba ayrılmış ve bunlardan 2 nci sınıf tüccarlarla serbest meslek erbabı ve 2 ve bunların dışında kalıp beyanname usulü ile Gelir Vergisine tâbi olan mükellefler de 3 numaralı gruba ithal edilmiştir.

3. Esnaf Vergisi ilga edilmiş olduğu cihetle Gelir Vergisinde esnaf muaflığı şartlarını haiz olmaları sebebiyle Gelir Vergisinden muaf olan esnaf için bir vergi mükellefiyeti kalmamış olmakla beraber kanunun diğer maddelerinde yapılan tadilâtla bunlara fatura ve gider pusulası almak ve muhafaza ve ibraz etmek mecburiyetleri tahmil edildiğinde bu mecburiyetlere riayet edilmemesi halinde kesilecek usulsüzlük cezalarının miktarına taallük eden hükümlerin muhafazası zarurî olduğundan mer'i usulsüzlük cezalarına ait cetvelin 3 ve 4 ncü guruplarında sabit iş yeri olan esnafla gezici esnafa ait ceza birleştirilmek suretiyle 4 ncü gruba alınmıştır.

4. Yukarıda izah edilen tadillerle alâkalı olması dolayısıyla mer'i cetvelde münderiç 1 numaralı ihtar tamamen ve 2 numaralı ihtardaki (..... ve esnaf....) ve 4 numaralı ihtardaki (sermaye esasına göre ceza tâyini mümkün olmıyan....) kelime ve ibareleri cetveldən çıkarılmış ve 3 numaralı ihtardaki (....sütünün ikinci sırasına göre....) ibaresi (....sütünün üçüncü sırasına göre....) şeklinde değiştirilmiş ve ihtar numaraları da bu tadilâta göre tashih olunmuştur.

5. Mükellefi gruplarında yapılan bu tashihlerden sonra her gruba dâhil mükelleflerin işleyecekleri usulsüzlüklerin derecelerine göre ödemeleri gereken ceza miktarında da usulsüzlüğün nev'i ve mahiyeti nazara alınmak suretiyle tasarıya bağh cetvelde görüleceği üzere bazı tadiller yapılmıştır.

MADDE 105. — Ek 2 nci maddenin mer'i metindeki (B) fıkrasında münderiç hükümler, kanunun 138 nci maddesinin müeyyidesini teşkil etmesi dolayısıyla meşkûr hükümler, kanunun benzeri mahiyette hükümleri ihtiva eden 140 ve 241 nci maddelerine ait müeyyideleri muhtevi 33X nci maddeye aktarılmış ve diğer maddelerle ceza hükümlerinden yapılan tadiller dolayısıyla (A) fıkrasının 7 numaralı bendi hükmünün meriyetinin devamına mahal görülmediğinden me/-kûr bent, metinden çıkarılmıştır.

Maddenin diğer fıkra ve bentlerinde yapılan değişiklikler ise taallük eyledikleri hükümlere vuhuz ve sarahat teminine matuf bulunmaktadır.

MADDE 106. — Ek 3 ncü maddede mer'i hükümlere nazaran yapılan değişiklik, ek 2 nci madde ile yapılan değişikliğe tenazur etmek üzere matiabın ve mer'i maddenin 1 ve 2 numaralı fıkralarındaki ek 2 nci maddeye matuf hükümlerin değiştirilmesinden ve mer'i 1 ve 2 numaralı fıkralarda münderrâg yıllık ve 3 aylık en az hapis cezalarını en çok hapis ceza süreleri olan 3



ve 1 yıla ve işlenen suçların mahiyetine göre çok olması dolayısıyla bu sürelerin 3 ve 1 aya indirilmesinde ibarettir.

MADDE 107. — Mükellefler Vergi Kanunlarının tatbikinde, bazan hiçbir maksat takibet-meksizin ve sırf bir zühul eseri olarak yanlışlığa sebebiyet vermekte ve bundan husule gelen vergi ziyayı için, maksatlı hareket eden suniyet sahibi mükellefler derecesinde vergi vezasına mâruz kalmaktadırlar. Zühul sebebiyle vergi ziyama sebebiyet veren mükelleflerin istemiyerek meydana gelen bir olaydan dolayı cezayı mâruz kalmalarından manen de müteessir olacakları tabiidir. Bu itibarla matrah harici kaldığı vergi incelemesi neticesinde tesbit olunan fark üzerinde tarh olunan vergiyi itirazsız kabul ve tediye eylemek suretiyle olaydan hüsnüniyetleri beliren mükelleflerin vergi cezalarında bâzı kayıt ve şartlan altında bir indirme yapılması intibah bakımından, uygun olacağı mülâhaza edilmiş ve ek 5 nci madde bu maksatla eklenmiştir.

MADDE 108. — Vergi Usul Kanununun 231 nci maddesiyle vergi karnesi alma mecburiyeti tahmil edilen mükellefler arasında, Esnaf Vergisine tâbi olan mükellefler de zikredilmiştir. Esnaf Vergisi Kanununun 6582 sayılı Kanunla ilga edilmesine mebni bu kısım mükelleflerin karne alma mecburiyetinin idamesi sebep ve mahal kalmamış olduğundan 231 nci maddenin bu hususla ilgili birinci fıkrasının 1 numaralı bendi ile 232 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki bu ben-de atıf yapan hükmün yürürlükten kaldırılması uygun görülmüş ve işbu madde bu sebeple sevk edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — İşbu tasarının 4 ncü maddesi ile tesis edilen hükümlerle götürü matrahların tesbitine mütaallik usullerde bâzı değişiklikler yapılmış bulunduğu cihetle kanunun yürürlüğe girmesinden sonra götürü usulde tarh edilecek vergilerin bu yeni hükümlere göre tesbiti tabii ise de kanunun yürürlüğe girmesini mütaakıp yeniden götürü matrah tesbitinin birkaç aylık zamana müevakkıf olacağı nazara alınarak bu usulde tarhı muktazi vergilerin kanunda muayyen süre içinde tarh ve tahakkuk ettirilmesini temmen 5432 sayılı Kanunun 40 nci maddesi mucibince tesbir edilmiş olup bu tasarının kanuniyet kesbederek yürürlüğe girdiği tarihte vergi tarhına esas tutulmakta bulunan götürü matrahların 1961 yılı vergileri için matrah ittihaz edilmesi uygun görülmüş ve işbu geçici madde bu maksatla yazılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 5432 numaralı, Kanunun şüpheli alacaklar hakkındaki hükümlere tallük eden 305 nci maddesinin veresiye alacaklara ait 4 numaralı bendi ile buna mütaallik hükümleri, iş bu tasarının 74 ncü maddesiyle yapdan tadilâtla metinden çöçanılmış olduğundan tasarının kanunlaşarak meriyete girdiği tarihten evvelki zamanlarda mezkûr hükümlere istinaden pasifte ayrılmış karşılıkların bu hesaptan ne surele indirilefeğinin bir hükümle tesbiri uygun görülmüş ve işbu geçici 2 nci madde bu maksatla yazılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 3. — İşbu tasarının muhtelif maddeleriyle Vergi Usul Kanunun vergi cezalarıyla ceza mahkemelerince yargılancak suçların nevi ve cezalarına ve ıslah ve pişmanlık şartlarına taallük eden hükümlerinde esash bâzı tadiller yapılmış ve bâzı şartlar dâhilinde kusur ve kaçakçılık cezalarında indirme yapılması esası kabul eddmiş olduğundan bu hükümlerden mükellef lehine olanlarından tasarının kanuniyet kesbederek yürürlüğe girdiği tarihten önceki devrelere taallük edip tarh edilmemiş ve kesilmemiş veya tarh edilmiş ve kesilmiş olup da henüz itirazve Temyiz Komisyonlarının ve Danıştayın kesin karanna iktiran etmemiş olan cezalardan hangisi mükellefin veya suçu işliyenin lehine ise onun tatbiki gerektiği hususunda hüküm tesisi ceza hukuku prensiplerine uygun olacağı düşünölmüş ve işbu geçici 3 ncü madde bu maksatla yazılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Tasarının 107 nci maddesiyle kanuna eklenen ek 5 nci madde micibince kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalarında bazı kayıt ve şartlarla kabul edilmiş olan indirimin tasarının kanuniyet kesbederek yürürlüğe girdiği tarihten önce tarh edilmiş ve kesilmiş olup bu tarihte itiraz süresi geçmiş veya henüz itiraz süresi son bulmamış olan vergi ve vergi cezalarına da teşmili hakkaniyetle uygun bulunmuş ve bu maddedeki hükümler bu maksatla tesis edilmiştir.

## HÜKÜMETİN TEKLİFİ

VERGİ USUL KANUNUNUN BÂZİ MADDELERİ İLE BU KANUNA BAĞLI CETVELDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA VE BU KANUNA BÂZİ MADDELER VE FIKRALAR EKLENMESİNE DAİR 5815 VE 6094 SAYILI KANUNLARIN BÂZİ MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE VERGİ USUL KANUNUNA BÂZİ MADDELER VE FIKRALAR EKLENMESİNE VE BÂZİ HÜKÜMLERİN KALDIRILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 7.6.1949 tarihli ve 5432 sayılı Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

### **Kanunun şumulü :**

Madde 1. - Bu kanunun hükümleri (Hususi kanunlarında bu kanuna yapılan atıflar mahfuz olmak üzere) aşağıda yazılı vergi ve resimler hakkında uygulanır:

1. Gelir Vergisi;
2. Kurumlar Vergisi;
3. Bina Vergisi;
4. Arazi Vergisi;
5. Hayvanlar Vergisi;
6. Veraset ve İntikal Vergisi;
7. Gider Vergileri;
8. Şeker İstihlak Vergisi;
9. Damga Resmi;
10. Kaldırılan vergilerden meriyette bulundukları sırada bu kanun hükümlerine tâbi bulunanlar;
1. Yukarıda yazılı vergi ve resimlere bağlı olan vergi ve resimlerle zamlar.

Bu kanunun vergi, ihtilâflarına ve vergi hatalarının düzeltilmesine mütaallik hükümleri yukarıda sayılanların dışında kalan vergi, resim ve bunlarla ilgili zam ve cezalar ile kaldırılan vergi, resim, zam ve cezalar hakkında da uygulanır.

MADDE 2. - Aynı kanunun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

### **Kanuni temsilcilerin ödevi :**

Madde 10. - Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtların mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri ve cemaatler gibi tüzelkişiliği olmıyan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler, bu teşekkülleri idare edenler veya temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Bu ödevlerin, münhasıran kanuni temsilcilerin veya tüzel kişiliği olmıyan teşekkülleri idare edenlerin kasıt veya ihmallerinden dolayı yerine getirelememesi yüzünden mükellefin veyahut sorumlunun varlığında tamamen veya kısmen alınamıyan vergi alacakları, kanuni temsilcilerden veya teşekkülleri idare edenlerden alınır.

Bu hüküm Türkiye'de bulunmıyan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

Temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

Tasfiye temsilcilerin bu mesuliyetlerini bertaraf etmez.

MADDE 3. - Aynı kanunun 15 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Mücbir sebeple gecikme :**

Madde 15. - 13 ncü maddede yazılı mücbir sebeplerden her hangi birinin bulunması halinde, bu sebep ortadan kalkmaya kadar süreler işlemez. Sürelerin işlememesinden dolayı verginin tarhı gecikirse tarh zaman aşımı süresi, işlemiyen süre kadar uzar.

Bu hükümlerin uygulanması için mücbir sebebin malûm bulunması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik olunması lâzımdır.

MADDE 4. — Aynı kanunun 40 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Götürü matrahların tesbiti ve bu matrahlar üzerinden tarhiyat :**

Madde 40. — Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları, her il merkezindeki takdir komisyonu tarafından il ve ilçe merkezindeki belediye, ticaret ve sanayi odası, işçi sendikaları, özel kanunlarına göre müteşekkil meslek teşekkülleri, Cemiyetler Kanununa göre kurulmuş meslek ve sanat teşekkülleri ile İş ve İşçi Bulma Kurumundan mütalâa alındıktan sonra o ilin gerek merkez gerek bağlı ilçeleri için aşağıdaki usul dairesinde, yıllık olarak ayrı ayrı tesbit olunur. Takdir Komisyonu lüzum görürse diğer daire, müessese ve teşekküllerden de mütalâa istiyebilir:

1. Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları, iş ve hizmet nev'i ve grupları itibariyle her iş ve hizmet nev'i ve grubu için derece üzerinden belli edilir;

2. Takdir Komisyonunun bu kararları, ilgili bulundukları ilk malî yılın en az iki ay evvel, yapılan takdirle ilgili il veya ilçe merkezindeki belediyelere, ticaret ve sanayi odalarına, varsa takdir olunan götürü matrahın iş veya hizmet nev'i itibariyle taallûk ettiği meslek veya sanat teşekkülüne ve ilin en büyük maliye memuruna imza karşılığında teslim edilir.

Ücret ve kazançları götürü usulde tesbit edilen tüccar, hizmet ve serbest meslek erbabının vergileri, tarh zamanında bu mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairesine müracaatle ibraz edecekleri vergi karnelerine yazılmak suretiyle tarh olunur. Vergi, bu suretle karneye, yazıldığı tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

Bu hükme riayet etmiyen mükelleflerin (235 nci madde hükmüne giren mükellefler hariç) vergileri, 121 nci madde mucibince tanzim edilen yoklama fişine müsteniden tarh edilir ve kesilen ceza ile birlikte vergi dairesinin ilân koymaya mahsus mahalline tekâlif cetveli taliki suretiyle tebliğ olunur. Bu talik keyfiyeti ve talik tarihi bir tutanakla tesbit edilir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 41 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Götürü matrahlara itiraz :**

Madde 41. — 40 ncı madde gereğince kendilerine Takdir Komisyonu karan tebliğ edilenler bu karara 15 gün içinde itiraz edebilirler.

İtiraz Komisyonu karan aleyhine ilgililer 15 gün içinde Danıştaya baş vurabilirler.

Danıştay bu müracaat üzerine işi dosya üzerinde ve tercihan inceliyerek karara bağlar.

MADDE 6. — Aynı kanunun 42 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Ortalama kâr hadlerinin tesbiti :**

Madde 42. — Ortalama kâr hadleri Maliye Bakanlığınca emtia ve iş nevierine göre hazırlanacak cetveller üzerine il merkezlerindeki ticaret odaları, ticaret odası bulunmayan yerlerde belediyelerce seçilecek dört kişi ile o ilin defterdarı veya tevkil edeceği bir maliye memurunun Başkanlığında kurulan özel bir komisyon tarafından ilçe itibarıyla ve defterdarın yazılı lalesinin yapıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde tesbit olunur. Bu süre lüzum görülen yerlerde Maliye Bakanlığının muvafakati ile bir yılı geçmemek üzere uzatılabilir.

Ortalama kâr hadlerinin tesbiti şekli Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle tâyin olunur.

MADDE 7. — Aynı kanunun 44 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Yenileme :**

Madde 44. — Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları ve ortalama kâr hadleri üç yıl için tesbit edilir. Şu kadar ki, bunlarda ehemmiyetli değişiklikler vuku bulduğu takdirde bu süreyi bir yıldan az olmamak şartıyla kısaltmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Genel tahrir :**

Madde 46. — Genel tahrir, bir birlik dahilindeki bütün binaların veya bütün arazinin yazılarak, binalarda gayrisâfi iratların, arazide kıymetlerin yeniden tahmin edilmesidir.

MADDE 9. — Aynı kanunun 50 nci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Genel tahrirle bir şehir, kasaba veya köyün tamamına veya bir veya birkaç mahallesine şâmil olmak üzere yapılan mevzii tadilâtta, Tahrir Komisyonu tarafından mahalle veya köy itibarıyla doldurulan tahrir cetvelleri de tahrir varakalarına bağlanır.

MADDE 10. — Aynı kanunun 54 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Birlik :**

Madde 54. — Genel tahrirlerde şehir, kasaba ve köyler birer birliktir.

Nüfusu 100 000 binden fazla olan şehirlerde İstanbul, Ankara ve İzmir belediye hudutları dahilindeki kazalarda Maliye Bakanlığı, mevkiin vaziyet ve icaplarını göz önüne alarak bu yerleri lüzumu kadar birliğe ayırmaya yetkilidir. Bu takdirde her birliğin tahrir neticeleri 56 ncı madde mucibince yürürlüğe girer.

Müstakil çiftlikler ve her hangi bir birliğe bağlı olmayan yerler kendilerine en yakın birliklerden birisine bağlanarak onlarla birlikte tahrir olunur.

MADDE 11. — Aynı kanunun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tahrir cetveli :**

Madde 55. — Genel tahriri veya mevzii tadilâtı yapılan birlikte tahrir veya mevzii tadilât bittikten sonra tahrir varakaları esas tutularak mahalle veya köyün tahrir cetveli tanzim ve komisyonu teşkil edenler tarafından imza olunur.

Tahrir cetveline aşağıdaki hususlar yazılır:

1. Tahrir cetvelinin ilgili bulunduğu mahallenin veya köyün adı;
2. Tahrir cetvelinin sıra numarası;

3. Tahrir numarası;
4. Sokak veya meydan; arazide ayrıca meşhur semt adı,
5. Kapı numarası;
6. Bina veya arazinin nevi ve kullanış tarzı;
7. Arazinin büyüklüğü ve sınırları;
8. Takdir olunan gayrisâfi irat veya kıymet;
9. Mükellefin veya mükelleflerin soyadı ve adı (Tüzelkişilerde unvanı);
10. Mükellefin veya mükelleflerin ikametgâh adresi.

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü takdirde tahrir varakası ile tahrir cetvelinin birleştirilerek kullanmaya ve "birleşik tahrir varaka ve cetveli"nin ihtiva edeceği malûmatı tesbite yetkilidir.

MADDE 12. — Aynı kanunun 56 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tahrir neticelerinin uygulanması :**

Madde 56. — Bir birliğin genel tahrir neticeleri, itiraz incelemelerinin bitmesini takibeden malî yıldan başlayarak uygulanır.

57 nci madde mucibince yapılan tahrir neticeleri, tahrir kayıtlarının yandığı veya sair sebeplerle mahvolduğu tarihin rastladığı malî yıla ait ödenmemiş taksitlere ve itiraz incelemelerinin bittiği malî yıl sonuna kadar olan yılların vergilerinin de şâmil olmak üzere, bu incelemelerin bittiği tarihi takibeden malî yıl başından başlayarak uygulanır.

Birliğe ait itiraz muamelelerin bittiği ve yeni tahrir neticelerinin uygulanacağı Maliye Bakanlığınca ilân olunur.

MADDE 13. — Aynı kanunun 58 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tadilat sebepleri :**

Madde 58. — Aşağıdaki hallerde binaların gayrisâfi iratları ve arazinin kıymetleri tadilat yoluyla tahmin ve yeniden tesbit edilir.

1. Her hangi bir sebep yüzünden devamlı ve tabîi olarak bina gayrisâfi iratlarının % 15, arazi kıymetlerinin % 20 nispetinden aşağı olmamak üzere artması veya eksilmesi;

2. Bina veya arazinin genel tahrirde unutulmuş mektûm kalmış olması;

3. Yeni bina inşa edilmesi (mevcut binalara ilâveler yapılması veya sabit istihsal tesisatı vaz'ı yeni inşaat hükmündedir);

4. Bir binaya sonradan asansör veya kalorifer tesisatı vaz'ı;

5. Bir binanın yanması, yıkılması suretiyle veya sair sebeplerle tamamen veya kısmen harap olmuş veya binada mevcut asansör, kalorifer veya sabit istihsal tesisatının tamamen veya kısmen kaldırılması;

6. Bir binanın kullanış tarzının tamamen veya kısmen değiştirilmesi (apartman dairelerinin kullanış tarzında tamamen veya kısmen vâki değişikliklerde, bu maddenin birinci fıkrası mucibince yalnız değişikliğin vukubulduğu daireye ait gayrisâfi irat yeniden tahmin ve tesbit edilir);

7. Arazinin hal ve heyetinde değişiklik olması;

8. Daimî istisna hükümlerinden faydalanan ve irat veya kıymeti bulunmayan bir bina veya arazinin müstesnahktan çıkması;

9. Bir bina veya arazinin taksim veya ifraz edilmesi;

10. Bir binanın mütemmin durumunda olan arazi veya arsanın mütemmimlik vasfını kaybetmesi veya bir binaya mütemmim vasfını iktisabedecek surette yeniden bir kısım arazi veya arsa ilâvesi.

MADDE 14. — Aynı kanunun 59 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Arazinin hal ve heyetinde değişiklik :**

Madde 59. — Aşağıdaki haller arazinin hal ve heyetinde değişiklik ifade eder:

1. Arazinin fidanlandırılması veya meyvalı, meyvasız ağaçlandırılması, bağ haline sokulması;
2. Fidanlı, kütüklü veya ağaçlı bir arazinin tarla haline getirilmesi veya girmesi;
3. Tarım yapılan bir yerin tabii âfet ve ânza veya sair sebepler yüzünden tarıma elverişsiz bir hale gelmesi;
4. Tarım yapılmıyan bir yerin tarıma elverişli bir hale getirilmesi;
5. Arazinin tamamen veya kısmen yola kalbedilmesi, üzerinde inşaat yapılması;
6. Arazinin parsellenmek suretiyle arsa haline getirilmesi;
7. Yukarıdaki haller gibi kısmen veya tamamen diğer değişikliklerin vukuu.

MADDE 15. — Aynı kanunun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**İrat veya kıymetin tahmin edilmeyeceği haller :**

Madde 64. — Bir bina veya arazinin taksim veya ifraz edilmesi (arazinin parsellenmek suretiyle arsa haline getirilmesi hali hariç) dolayısıyla yapılacak tadilâtta, binanın gayrisâfi iradı ve arazinin kıymeti yeniden tahmin edilmeyip, vergide kayıtlı irat veya kıymet; müfrez parçalar arasında gayrisâfi iratlanna veya kıymetlerine göre taksim olunur.

Yapılan tahrirlerde arazinin yüz ölçüsü eksik veya fazla tesbit edilmiş olduğu mükellefin müracaatı üzerine anlaşılırsa, eksik miktar hakiki ölçüye iblâğ ve fazlası tenzil olunarak eksik veya fazlaya ait kıymetler, kayıtlı kısmın umumi kıymetinden beher metre kareye isabet eden miktara, eksik ve fazla vergiler de bu kıymetlere göre düzeltilir.

MADDE 16. — Aynı Kanunun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Tadilât neticelerinin uygulanması :**

Madde 65. — Ferdî tadilât neticeleri tadilât taleplerinin yapıldığı, mevzii tadilât neticeleri de itiraz incelemelerinin bittiği yılı takibeden malî yıldan başlayarak uygulanır.

Ferdî tadilât, talebin yapıldığı malî yıl içinde bitirilmezse, ileride belli olacak matrahlara göre düzeltmeler yapılmak üzere, Bina ve arazinin mevcut irat ve kıymetleri tarha esas tutulur.

Bunlar dışındaki tadilâtta tadil neticeleri:

1. Genel tahrirlerde mektun kalan bina ve arazi için genel tahririn yürürlüğe girdiği malî yıldan;

Ve aşağıdaki hallerde:

2. Yeni inşaat için inşaatın hitam bulduğu veya inşaatın hitamından evvel kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmasına başlandığı, binaya sonradan asansör veya kalorifer tesisatı vaz edilmişse bu tesisatın vaz'edildiği;

3. Kullanış tarzı kısmen veya tamamen değişen binalar için bu değişikliğin vukubulduğu:

4. Muafiyeti sukut eden bina ve arazide muafiyetin sukut ettiği;
  5. Yanan, yıkılan ve sair sebeplerle tamamen veya kısmen harabolan binalarda ve ifraz tak-sim edilen bina ve arazide bu olayların vukubulduğu;
  6. Hal ve heyeti değişen arazide değişikliğin rastladığı;
  7. Binanın mütemmimi durumunda olan arazi veya arsanın mütemmimlik vasfını kaybetme-si veya bir binaya mütemmimlik vasfını iktisabedecek surette yeniden bir kısım arazi veya arsa ilâvesi suretiyle vukubulan değişikliklerde bu değişikliğin vâki olduğu;
- Tarihi takibeden malî yıldan başhyarak yürürlüğe konulur.

MADDE 17. — Aynı kanunun 66 ncı maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Kuruluş :**

Madde 66. — Takdir komisyonu, mahallin en büyük malmemurunun veyahut tevkil edeceği memurun başkanlığı altında ilgili vergi dairesinin yetkili bir memurundan ve seçilmiş iki üyeden kurulur. Müstakil vergi dairesi kurulmuş olan ilçelerde takdir komisyonuna mahallin en büyük malmemuru yerine vergi dairesi müdürü veya tevkil edeceği memur başkanlık eder.

MADDE 18. — Aynı kanunun 67 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Üyelerin seçilmesi.:**

Madde 67. — Üyeler, tüccarlar için ticaret odasınca; diğer sanat ve meslek erbabı için bun-ların mensuboldukları meslekî teşekküllerce kendi üyeleri arasından veya hariçten seçilir. Bu te-şekküller, takdir komisyonu başkanının yazılı talebi üzerine en geç bir ay içinde iki asıl ve iki de yedek üye seçmeye mecburdurlar. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler ma-hallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir.

MADDE 19. — Aynı kanunun 69 ncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Vergi dairesinin takdir talebi bir inceleme raporuna istinadediyorsa ve rapor da talebedilmiş bulunuyorsa takdir komisyonu tarafından vergi matrahının takdiri muamelesine başlanmadan önce inceleme raporunu tanzim etmiş olanlardan malûmat istenir. İncelemeyi yapanlar tarafın-dan bu malûmat, yazılı veya sözlü olarak verilir. Sözlü olarak verilen malûmat zapta geçirilerek kendilerine imza ettirilir.

MADDE 20. — Aynı kanunun 71 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Görev ve kuruluş :**

Madde 71. — Binaların ve arazinin genel tahriri üçer kişilik tahrir komisyonları tarafından yapılır. Bu komisyonlar Maliye Bakanlığı tarafından tâyin olunan bir zatın reisliğinde yine Mali-ye Bakanlığınca tâyin edilecek bir üye ile seçilmiş bir üyeden kurulur.

Her ilçede ilçenin büyüklüğüne göre lüzumu kadar "Tahrir komisyonu" kurulur.

Maliye Bakanlığınca tahrir komisyonlarına sıfat ve yetkilerini gösteren birer vesika verilir. Komisyonlar gittikleri yerde bu vesikayı gezilip görülecek bina ev arazinin mutasarrıflarına veya işgal edenlere göstermeye mecburdurlar.

MADDE 21. — Aynı kanunun 72 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

### **Üyelerin seçilmesi :**

Madde 72. — Tahrir komisyonlarına:

1. Belediye sınırları içindeki yerlerin tahriri için belediye meclisince kendi üyeleri veya diğer hemşehrileri arasından;
2. Köylerde yapılan tahrirlerde köy ihtiyar meclisi tarafından kendi üyeleri arasında veya köy halkından;

Biri asıl ve biri yedek olmak üzere iki üye seçilir.

Belediye meclisleri asıl ve yedek üyeleri, genel tahrir kararının ilânından başlayarak en geç bir ay içinde seçmeye ve bunların adlarının en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler, il merkezlerinde valiler ilçelerde, kaymakamlar tarafından seçilir.

MADDE 22. — Aynı kanunun 73 ncü maddesinin ilk fıkrasına aşağıdaki 4 numaralı bent eklenmiştir:

4. Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının tahmininde içerisinde bulunan sabit istihsal tesisatının kıymetlerinin tesbiti için lüzum gördükleri takdirde bilirkişiye müracaat edebilirler.

MADDE 23. — Aynı kanunun 75 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

### **Üyelerin seçilmesi :**

Madde 75. — Tadilât komisyonuna girecek üyeler:

1. Belediye sınırları içinde bulunan yerler için, belediye meclislerince bir kendi üyeleri arasından veya hariçten, diğeri tadilâtı yapılacak şehir, kasaba veya köy halkı arasından;
2. Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde, ihtiyar meclisince, birisi ihtiyar meclis üyeleri arasından, diğeri köy halkı arasından;

Seçilir.

Belediyeler ve belediye teşkilâtı olmayan köy ihtiyar meclisleri mahallin en büyük mülkiye memurunun yapacağı tebliğden başlayarak en geç bir ay içinde tadilât komisyonuna girecek asıl ve yedek üyeleri seçmeye ve bunların adlarını en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 24. — Aynı kanunun 79 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Nisap :

Madde 79. — Bu kısımda yazılı komisyonlar tam müretlepleri ile toplanır ve ekseriyetle karar verir. Reyler müsavi olursa başkanın bulunduğu taraf ekseriyet sayılır.

MADDE 25. — Aynı kanunun 81 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Takdir ve tadilât komisyonlarına seçilen üyelerin görev süresi üç yıldır. Belediye ve ihtiyar meclisleriyle meslekî teşekküllerin seçimlerinin yenilenmesi bu üyelerin görev sürelerini kısaltmaz. Süresi dolanların yeniden seçilmesi baistir.

MADDE 26. — Aynı kanunun 87 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

### **Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ :**

Madde 87. — Yabancı memlekette tebliğ o memleketin salahiyyetli makamı vasıtasıyla yapılır. Bunun için anlaşma veya o memleket kanunları müsait ise, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu tebligat yapılmasını salahiyyetli makamdan ister.



Kendisine tebliğ yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde tebliğ o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu vasıtasıyla de yapılabilir.

Yabancı memleketlerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrak tebligatı çıkaran merciin bağlı bulunduğu bakanlık vasıtasıyla Dışişleri Bakanlığına, oradan da memuriyet havzası nazarı itibara alınarak ilgili Türkiye Elçiliğine veya Konsolosluğuna gönderilir.

Yabancı bir memlekette resmî bir vazife ile bulunan Türk memurlarına tebligat, Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla yapılır.

Yabancı memleketlerde bulunan askerî şahıslara yapılacak tebligat bağlı bulundukları Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Kumandanlıkları ile Jandarma Umum Kumandanlığı vasıtasıyla yapılır.

MADDE 27. — Aynı kanunun 92 nci maddesine aşağıdaki hükümler eklenmiştir:

Muhatabın muvakkaten başka bir yere gittiği, bilinen adresinde bulunanlar tarafından bildirildiği takdirde keyfiyet ve beyanda bulunan hüviyeti tebliğ alındısına yazılarak altıbeyanı yapan tarafından imzalanır. Beyanda bulunan imzadan imtina ederse tebliği yapan bu ciheti şerh ve imza eder ve tebliğ edilmeyen evrak, çıkaran mercie iade olunur. Bunun üzerine mercice tâyin olunacak münasip bir müddet hitamında yeniden tebliğ çıkarılır. İkinci defa çıkartılan tebliğ evrakının aynı sebeple tebliği mümkün olmaz ve iade edilirse tebliğ ilân yoliyle yapılır.

Tebliğ olunacak evrakı muhtevi zarf, muhatabın imzasını yazacak kadar yazı bilmemesi halinde sol elinin baş parmağı taahhüt ilmühaberine bastırılmak, muhatabın âmâ olması veya her hangi bir sebeple imza vaz'ına muktedir bulunmaması hallerinde kendisine verilmek, tebellüğden imtina halinde önüne bırakılmak suretiyle tebliğ olunur. Bu muameleler, muhatabın komşularından bir kişi veya muhtar veya ihtiyar heyeti âzasından biri veya bir zabıta memuru huzurunda icra ve keyfiyet taahhüt ilmühaberine yazılmak ve tarih ve imza vaz'edilmek suretiyle tesbit edilir.

MADDE 28. — Aynı kanunun 94 ncü maddesinin ilk fıkrasının 1 ve 3 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1. İlân, ilgili Vergi dairesinin bulunduğu yerin belediye sınırları içinde çıkan bir veya daha fazla gazetede neşrolunur. Gazete, çıkmıyan yerlerde mûtat vasıtalarla yapılır;

3. İstanbul Belediye sınırları dışındaki yerlerde ilânen yapılan tebliğin konusu 10 000 lirayı aşan bir vergiye veya vergi cezasına aid olduğu takdirde, ilân ayrıca Ankara ve İstanbul'da çıkan birer gazetede neşredilir.

MADDE 29. — Aynı kanunun 97 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

#### **Memur vasıtasıyla tebliğ :**

Madde 97. — Posta ile tebliğ yapılması müşkül veya faydasız görülen hal ve yerlerde veya hut özel veya acele hallerde, Maliye Bakanlığı tebliğleri posta yerine memur vastasıyla yaptırmaya yetkilidir.

Bu madde hükmünün uygulanmasında da bu kısımdaki tebliğ esaslanna uyulur.

MADDE 30. — Aynı kanunun 101 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Ödeme süresinin son günü verginin vâdesi tarihidir. Beyannamenin posta ile gönderilmesi, halinde beyan edilen vergi tahakkuk muamelesinin ikmaline intizar edilmeksizin vâdesinde ödenir. Bu kanunun 15, 17 ve 322 nci maddeleri hükümlerinin tatbik edildiği hallerde vâde, bu maddeler mucibince uzıyan sürenin bittiği gündür.

MADDE 31. — Aynı kanunun 102 nci maddesinin 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve mezkûr maddeye aşağıdaki 3 ve 4 numaralı fıkralar eklenmiştir:

2. Memleketi terk, ölüm ve mükellefiyetin kalkmasını mucip diğer haller dolayısıyla beyan üzerinden tarh olunan vergiler, beyanname verme süreleri içinde ödenir.

Mükellefin, vâdeleri mezkûr süreden sonra gelen vergileri de aynı süre içinde alınır.

Memleketi terk edenlerin, ölenlerin veya diğer haller dolayısıyla mükellefiyetleri kalkmaların ikmalen veya re'sen tarh olunan vergileri tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

Bu fıkra yazılı tahsil süreleri, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun mucibince teminat gösterildiği takdirde, vergi kanuniyle belli taksit zamanına kadar ve taksit zamanı geçmiş ise üç ay uzatılır.

3. İtiraz dolayısıyla 366 ncı madde mucibince tahsili durdurulan vergilerden taksit süreleri geçmiş olanlar, İtiraz Komisyonu kararına göre hesaplanan vergiye ait ihbarnamelerinin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

4. Sermayelerini tezyideden şirketler, sermayenin artırılan miktarına ait Damga Resmini, tezyit kararına tescil ve ilân tarihinden itibaren üç ay içinde öderler.

MADDE 32. — Aynı kanunun 104 ncü maddesine aşağıdaki hükümler eklenmiştir:

a) Matrah tesbiti takdir komisyonunun kararını icabettirdiği ahvalde, takdir talebinin havi evrakın komisyona tevdi edildiği tarihten komisyon kararına vergi dairesine tevdi edildiği;

b) Takdir komisyonu kararına vergi dairesince itiraz edildiği ahvalde, itirazın yapıldığı tarihten itiraz ve temyiz komisyonlarıyla Danıştayca ittihaz edilecek kararın kesinleştiği;

c) Ölen kimselere aidolarak tarh edilecek vergilerde ölüm tarihinden, mirasçılarının miras hisselerini reddedebilmeleri için kanunla belli sürenin bittiği: tarihe kadar zaman aşımı süresi işlemez.

Damga Resmine tâbi olup resim ve cezası zaman aşımına uğnyan evraka ait vergi alacağı mezkûr evrakın hükmünden istifade edilmek istenildiği tarihte tekrar doğar.

MADDE 33. — Aynı kanunun 105 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

#### **Verginin terkinin :**

Madde 105. — Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzir hayvan ve haşarat istilâsı ve bunlara benzer âfetler yüzünden:

1. Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları;

2. Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin âfete mâruz arazi için zararı tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla aidolarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları;

Maliye Bakanlığınca kısmen veya tamamen terkin olunur.

MADDE 34. — Aynı kanunun 107 nci maddesinin 1 ve 2 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1. Matrah hataları: Beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname karar gibi vergilendirme ile ilgili vesikalarda matraha ait rakamların tenzillerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olmasıdır (defter kayıtlarında yapılan yanlışlıklar dolayısıyla fazla beyanda bulunulması da matrah hatası sayılır):

2. Vergi miktarında hataların vergi nispet ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmaması veya yanlış yapılması, vergilendirme ile ilgili vesikalarda verginin eksik veya fazla hesaplanmış veya gösterilmiş olmasıdır:

MADDE 35. — Aynı kanunun 116 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Düzeltilmede zaman aşımı :**

Madde 116. — 104 ncü maddede yazılı zaman aşımı süresi dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez. Şu kadarki, düzeltme zaman aşımı süresi:

a) Zaman aşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı;

b) İlân yoluyla tebliğ edilip itirazsız tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği;

Tarihten başlayarak bir yıldan aşağı olamaz.

MADDE 36. — Aynı kanunun 121 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu fişler yoklama yerinde iki nüsha tanzim olunarak tarihlenir, bulunursa nezdinde yoklama yapılamaz veya yetkili makamına imza ettirilir; bunlar bulunmaz veya imzadan çekinirlerse veya imza vaz'ına muktedir değillerse keyfiyet fişe yazılır ve yoklama fişi polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılır.?

MADDE 37. — Aynı kanunun 124 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İncelemeye yetkili olanlar tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, işletmeye dâhil ikisadi kıymetlerin fiili envanterinin yapılmasına ve beyannamelerle gösterilmesi gereken unsurların tetkikine de teşmil edilir.

MADDE 38. — Aynı kanunun 125 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 125. — Vergi incelemesi; hesap uzmanları veya hesap uzman muavinleri, ilin en büyük mülkiye memuru, kontrol memurları veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılır.

Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü yerlerde vergi incelemelerini yalnız hesap uzmanlarına ve hesap uzman muavinlerine yaptırabilir.

MADDE 39. — Aynı kanunun 128 nci maddesinin ikinci ve 5815 sayılı Kanunla eklenmiş olan son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İnceleme, neticesi alınmamış hesap dönemi de dâhil olmak üzere tarh zaman aşımı süresi sonuna kadar her zaman yapılabilir.

Evvelce inceleme yapılmış veya matrahın re'sen takdir edilmiş olması yeniden inceleme ve gerekirse re'sen veya ikmalen tarhiyat yapılmasına mâni değildir.

MADDE 40. — Aynı kanunun 131 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**İnceleme tutanakları :**

Madde 131. — İnceleme esnasında lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tesbit ve tevsik olunabilir. İlgililerin itiraz ve mülâhazaları varsa bunlar da tutanağa geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer nüshasının mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması mecburidir. İlgililer tutanakları imzadan çekindikleri takdirde tutanakta bahis mevzu edilen olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya vesikalar nezdinde inceleme yapılandan alınır ve inceleme neticesinde tarh edilen vergi ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez.

MADDE 41. — Aynı kanunun 132 nci maddesine 2 numaralı bendi takiben aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İrtibatları sebebiyle muhtelif şahıslar nezdinde ve mahallerde yapılmasına lüzum gösterilen aramalardan birine karar vermeye yetkili olan sulh yargıcı bunlardan diğer sulh yargıçlarının salâhiyetine dâhil bulunanlar hakkında da karar vermeye yetkilidir.

MADDE 42. — Aynı kanunun 133 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Aramada bulunan defter ve vesikalar :**

Madde 133. — Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar müfredatlı olarak bir tutanakla tesbit olunur.

Vesikaların dosya ve dosya içinde sayı itibariyle tesbit olunması müfredatla tesbit demektir.

Arama yapıldığı sırada zaman müsaadesizliği ve sair sebeplerle bu tutanağın tanzimi mümkün olmazsa, bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar, mükellef nezdinde emin bir yere konur veya kaplar içinde daireye nakledilir. Bu defter ve vesikaların konulduğu yerlerin veya kapların aramayı yapan tarafından mühürlenmesi ve mümkün olan ahvalde mükellefin mühürünün de vaz'ı şarttır. Bilâhara, mükellefin huzuriyle kaplar ve yerler açılarak müfredatlı tutanaklar tanzim olunur. Mühürleme ve mühürün fekki halleri de birer zabıtlarla tesbit edilir ve müfredatlı tutanağın bir nüshası da defter ve vesikaların sahibine veya adamına verilir.

Bu işler:

a) Mükellefin, aramada hazır bulunmaktan veya mühür vaz'ından imtina hallerinde arama-  
da hazır bulunanlar marifetiyle:

b) Mükellefin, mühürün fekki veya tutanağın tanzimi sırasında hazır bulunmaktan imtinayı  
hallerinde de aramayı yapan tarafından iki memurla birlikte;  
tamamlanır.

Aramada bulunup mükellef nezdinde emin bir yere konulmuş veya kaplar içinde daireye nakledilmiş olan ve incelemesine lüzum görülen defter ve vesikalar, arama kararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celbedilebilir.

Yukarıki hükümlere göre alınan defter ve vesikaların iyi saklanması şarttır.

Defterlerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

MADDE 43. — Aynı kanunun 134 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İncelemeyi yapan, beyanname verme süresi hulul eden vergi dönemine ait defter ve vesait-ten beyanname düzenlemeye muktazi kayıt ve malûmatı ilgili memur huzurunda çıkartması için mükellef veya sorumluyu yazı ile daireye davet edebilir. Bu takdirde keyfiyeti, tebliğ tarihinin de göstererek vergi dairesine bildirir.

MADDE 44. — Aynı kanunun 136 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

134 ncü madde mucibince yapılan davete ait yazının tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında süresi gelmiş veya geçmiş vergi beyannamelerini ilgili vergi dairesine vermiyen mükellefler hakkında (a) fıkrası hükmü uygulanamaz, 322 nci maddedeki süre bir ayın hitamından başlar (13 ve 17 nci maddeler hükümleri mahfuzdur.)

MADDE 45. — Aynı kanunun 143 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**işe başlamayı bildirme :**

Madde 143. — Aşağıdaki yazılı mükelleflerden işe başlıyanlar keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar:

1. Vergiye tâbi ticaret ve sanat erbabı;
2. Serbest meslek erbabı;

3. Kurumlar Vergisi mükellefleri;
4. Kollektif ve âdi şirket ortaklarıyla Komandit şirketlerin Komandite ortakları.  
Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin vergi karnesi almak için vergi dairesine müracaatları işe başlamayı bildirme yerine geçer.

MADDE 46. — Aynı kanunun 144 ncü maddesinin ilk ükrasiyle 3 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tüccarlarda işe başlamanın belirtileri :**

Madde 144. — Tüccarlar için aşağıdaki hallerden her hangi biri "İşe başlama" yi gösterir:

3. Kazançları götürü usulde tesbit edilen tüccarlar için işle bilfiil uğraşmaya başlamak.

MADDE 47. — Aynı kanunun 147 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin adres değişikliğini vergi karnesine işaret ettirmeleri bildirme yerine geçer.

MADDE 48. — Aynı kanunun 150 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin işi bırakmayı vergi karnesine işaret ettirmeleri bildirme yerine geçer.

MADDE 49. — Aynı kanunun 155 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tahrirde unutulmuş bina ve arazi :**

Madde 155. — Mükellefler, genel tahrirde unutulmuş yazılmamış olan bina ve araziye tahrir neticelerine göre verginin alınmaya başlandığı mali yılın sonuna kadar vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 50. — Aynı kanunun 156 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Mevcut binalara ilâveler yapılması veya tesbit istihsal tesisatı vaz'ı yeni inşaat hükmündedir.

MADDE 51. — Aynı kanunun 157 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Bina ve arazide değişiklikler :**

Madde 157. — Mükellef, bina ve arazide vukua gelen aşağıdaki değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

1. Binanın kullanım tarzının tamamen veya kısmen değiştirildiğini;
2. Binaya sonradan asansör veya kalorifer tesisatı vaz'edildiğini veya binada mevcut asansör ve kalorifer tesisatının tamamen veya kısmen kaldırıldığını;
3. Binanın tamamen veya kısmen yandığını, yıkıldığını veya sair suretle kullanılmaz bir hale geldiğini veya binada mevcut sabit istihsal tesisatının tamamen veya kısmen kaldırıldığını;
4. Arazinin hal ve heyetinde vukua gelen değişiklikleri;
5. İratsız bir arsanın irath arsa veya irath arsanın iratsız arsa haline geldiğini;
6. Bina veya arazinin taksimi veya ifrazı suretiyle vukua gelen değişikliği;
7. Binanın mütemmimi olmaktan çıkmak veya yeniden mütemmimlik vasfını iktisabetmek suretiyle arazi ve arsalarda vukua gelen değişikliği.

MADDE 52. — Aynı kanunun 158 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Mükellefiyete giren bina ve arazi :**

Madde 158. — Mükellefler vergiden müstesna olmaktan çıkan bina veya araziye vergi daire-sine bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 53. — Aynı kanunun 160 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Yazılı bildirme esası:

Bildirme, mükellefin tâbi bulunduğu vergiler bakımından bağlı olduğu vergi dairelerine yazılı olarak yapılır. Yalnız defter tutmaya mecbur olmıyan mükelleflerden okuma, ve yazması olmıyanlardan bildirmeleri sözle yapabilirler. Sözlü bildirmeler tutanakla tesbit olunur.

MADDE 54. — Aynı kanunun 174 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu müsaade talep halinde tutulması mecburi diğer defterlere de teşmil edilebilir.

MADDE 55. — Aynı kanunun 205 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Defterlerin mürekkeple yazılacağı :**

Madde 205. — Bu kanuna göre tutulması mecburi defterler mürekkeple veya makina ile yazılır. Kopye kâğıdı kullanılması ve ıstampa ve sair damga aletleriyle kopye konulması da caizdir.

MADDE 56. — Aynı kanunun 221 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Fatura kullanma ve mecburiyeti :**

Madde 221. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;
2. Serbest meslek erbabına;
3. Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccarlara;
4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;
5. Vergiden muaf esnafa:

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar dafatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukardakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin 1 000 lirayı geçmesi veya bedeli 1 000 liradan az olsa dahi talebeylem eleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir.

MADDE 57. — Aynı kanunun 222 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Perakende satış vesikaları :**

Madde 222. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadığı satışları aşağıdaki kayıtlardan her hangi biri ile tev-sik olunur:

MADDE 58. — Aynı kanunun 223 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Gider pusulası :**

Madde 223. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin:

1. Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccara;
2. Kazançları götürü usulde tesbit olunan serbest meslek erbabına;
3. Vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edilip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası götürü usulde vergiye tâbi tüccar ve serbest meslek esbabı ile vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci veya ikinci sınıf tüccarların zati eşyalarını satan kimselerden aldıkları zikıymet eşya için de tanzim edilir.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nevi ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlariyle soyadlarını (tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur.

MADDE 59. — Aynı kanunun 227 nci maddesinin ikinci fıkrasıyla 1 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Ücret bordrolarında en az aşağıdaki malûmat bulunur:

1. Hizmet erbabının soyadı, adı ve ücretin alındığına dair imzası veya mühürü(ücretin tediyesinde ayrıca makbuz alan müesseselerde ücret bordrosuna imza veya mühür konulmak mecburi değildir.)

MADDE 60. — Aynı kanunun 230 ncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Damga Resmi mükellefleri, gazete ve sair neşriyatın pul yapıştırılan kolleksiyon nüshalarını ve Türkiye'de tanzim edilip doğrudan doğruya ecnebi memleketlere gönderilen evrak ile çekilen telgrafların Türkiye'de kalan kopyalarını aynı suretle muhafaza etmek mecburiyetindedirler.

MADDE 61. — Aynı kanunun 235 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Karnesiz hizmet erbabı çalıştıranların sorumluluğu :**

Madde 235. — Kazançları götürü usulde tesbit edilen ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı ile götürü gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradı sahipleri, nezdlerinde çalışan hizmet erbabının kanunun tâyin ettiği süre içinde karne almalarını ve karnelerinde yazılı vergilerini ödemelerini temin etmeye mecburdurlar. Bu mecburiyete riayet edilmediği takdirde:

a) Zamanında karne almamış veya vergisini tarh ettirmemiş olan hizmet erbabının vergisi iş veren kimse adına tarh edilir ve vergi cezası da aynı kimse adınakesilerek ondan tahsil olunur. Bu fıkra hükmüne göre tarh edilen vergi ve kesilen ceza, iş verene birer ihbarname ile tebliğ edilir. Kullanılacak ihbarnamelerin şeklini ve muhteviyatını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

b) Karnesini zamanında almış ve vergisini tarh ettirmiş olan hizmet erbabının zamanında ödenmemiş olan vergisi, ödeme zamanının hitamından sonra nezdinde çalıştığı iş verenlerin her hangi birisinden tahsil olunur.

İş verenler, yukarki hükümlere göre ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

MADDE 62. — Aynı kanunun 238 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Defler tutmayanların muhafaza mecburiyeti :**

Madde 238. — Bu kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olmayanlar, 221, 223 ve 224 ncü maddeler mucibince almaya mecbur oldukları fatura ve gider pusulası ve müstahsil makbuzlarını tarih sırası ile bir musannif veya zarf içinde tanzim tarihlerini takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

MADDE 63. — Aynı kanunun 259 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**İmal edilen emtia :**

Madde 259. — İmal edilen emtianın (tam ve yarı mamul mallar) maliyet bedeli aşağıda yazılı unsurları ihtiva eder:

1. Mamulün vücuda getirilmesinde sarf olunan iptidai ve hammaddelerin bedeli;
2. Mamule isabet eden işçilik;
3. Genel imal giderlerinden mamule düşen hisse;
4. Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse (bu hissenin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir);
5. Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zaruri olan mamullerde ambalaj malzemesinin bedeli.

Mükellefler, imal ettikleri emtianın maliyet bedellerini, yukarıki unsurları ihtiva etmek şartıyla diledikleri usulde tâyin edebilirler.

Yeni kurulan veya itibari sermayesi 200 000 liradan noksan bulunan sınai müesseseler mamullerin maliyetini, normal satış fiyatlarıyla kâr hadlerin göz önünde tutmak şartıyla daha basit usullerle tesbit edebilirler.

MADDE 64. — Aynı kanunun 263 ncü maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Alacaklar :**

Madde 263. — Bilûmum alacaklar mukayyet değerleri ile değerklenir.

MADDE 65. — Aynı kanunun 267 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Borçlar :**

Madde 267. — Bilûmum borçlar mukayyet değerleriyle değerklenir.

Madde 66. — Aynı kanunun 273 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun tatbikinde yabancı memleketlerde bulunan malların o memlekette cari usul ve esaslara göre tâyin ve tesbit olunacak değerkleri aynen nazara alınır.

MADDE 67. — Aynı kanunun 275 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ticari sermayeye dâhil olsun veya olmasın yabancı paralar 262 nci madde hükümlerine göre değerklenir.

MADDE 68. — Aynı kanunun 277 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Veraset tarikiyle veya sair suretiyle ivazsız bir tarzda intikal eden intifa hakları, intifa edilen şeyin mahiyeti ve değeri ile intifa eden kimsenin yaşı nazara alınarak emsal bedeliyle değerklenir.



Şu kadar ki bu suretle tesbit edilecek değrintifa hakkında mevzu olan mal veya hakkın bu kanuna göre bulunacak değerini geçemez.

MADDE 69. — Aynı kanunun 292 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Arazi Vergisi Kanunu hükümlerine göre geçici muaflıktan faydalanan arazinin kıymetleri, muaflık süresinin sonuncu yılının rayicine göre tahmin edilerek ertesi yıldan itibaren vergiye matrah ittihaz olunur.

MADDE 70. — Aynı kanunun 297 nci maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

#### **Normal amortisman :**

Madde 297. — Amortismanı tâbi iktisadi kıymetlerin değeri ilgili bakanlıklarla Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalâası alınarak Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunan nispetler üzerinden yok edilir.

MADDE 71.— Aynı kanunun 299 ncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki 4 numaralı bent eklenmiştir:

4. Harabolma ve terk edilme sebepleriyle değerini tamamen veya kısmen kaybeden.

MADDE 72. — Aynı kanunun 304 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.

MADDE 73. — Aynı kanunun 305 nci maddesinin birinci fıkrasının 4 numaralı bendi yürürlükten kaldırılmış ve aynı maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün (Tasarruf değeri) ne göre pasifte karşılık ayrılabilir. Bu karşılığın hangi alacaklara aidolduğu karşılık hesabında gösterilir.

MADDE 74. — Aynı kanunun 309 ncu maddesinin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

#### **Amortismanı tâbi malların satılması :**

Madde 309. — Amortismanı tâbi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki fark kâr ve zarar hesabına geçirilir, işletme hesabı esasında defter tutan mükellefler bu farkı defterlerinde hasılat veya gider kaydederek.

Madde 75. — Aynı kanunun 310 ncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Şu kadar ki, alınan sigorta tazminatı ile ziyaa uğryan malların yenilenmesi için mahiyetine göre zararı bulunur, veya bu hususta işletmeyi idare edenlere kadar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde tazminat fazlası, yenileme giderlerini üzere, pasifte geçici bir hesapta âzami iki sene müddetle tutulabilir. Bu müddet zarfında kullanılmamış olan tazminat farkları kâra ilâve olunur.

MADDE 76. — Aynı kanunun 311 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İşletme hesabı esasında tutulan defterde bu tazminat hasılat kaydedilir.

MADDE 77. — Aynı kanunun 318 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

#### **Cezalar :**

Madde 312. — Vergi kanunları hükümlerine aykırı hareket edenler, bu kitapta yazdı vergi cezaları (kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezaları) ve diğer cezalar ile cezalandırılır.

MADDE 78. — Aynı kanunun 313 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Küçüklerin ve kısıtlıların ceza muhatabı olmadığı haller :**

Madde 313. — Velayet ve vesayet altında bulunanlar veya işlerin idaresi bir kayyım tevdi edilmiş olanlar, kendilerine izafeten veli, vasi veya kayyımın vergikanunlarına aykırı hareketlerinden dolayı cezaya muhatap tutulmazlar. Bu hallerde cezanın muhatabı, veli, vasi veya kayyımdır.

Aile geliri beyanında cezaya, cezai müstelzim fiili işliyen eşler ve çocuklar muhataptırlar. Şu kadar ki, vergi cezalan beyannamede imzası bulunan gelir sahipleri hesabına aile reisi adma kesilir.

MADDE 79. — Aynı kanunun 321 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Vergi Zıyaı :**

Madde 321. — Vergi zıyaı, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder. Bu gibi hallerde verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi ceza tatbikine mâni teşkil etmez.

Haksız yere vergi iadesine sebebiyet verilmesi de vergi ziyadır.

MADDE 80. — Aynı kanunun 323 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**En az ceza haddi :**

Madde 323. — Damga ve Tayyare resimleri dolayısıyla kesilecek vergi cezaları, resme tâbi her varaka, senet ve ilân için 25 kuruştan az olamaz. Diğer vergilerde her vergi için beş liraya balığ olmyan cezalar kesilmez.

MADDE 81. — Aynı kanunun 5815 ve 6094 sayılı kanunlarla muaddel 324 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Kaçakçılığın tarifi :**

Madde 324. — Kaçakçılık, mükellef veya sorumlu tarafından kasten vergi ziyama sebebiyet verilmesidir.

Aşağıda yazılı hallerden her hangi biri ile vergi ziına sebeb olan fiilde, kasdin mevcudiyeti kabul edilir; mükellef veya sorumlunun itiraz ve temyiz komisyonlarıyla Danıştayda kastının mevcudolmadığını iddia ve ispat hakkı mahfuzdur.

1. Beyan üzerinden alınan vergilerle ilgili olup yıllık olarak verilmesi gereken beyannamelerde (münferit ve özel beyannameler dâhil) toplamı 10 000, diğer beyannamelerde toplamı 2 000 liradan az olmamak üzere beyannamede yazılı vergi matrahının % 10 nû geçen bir miktarın noksan veya yanlış bildirilmesi; (beyanname dışında ayrıca bir tetkike ihtiyaç göstermeksizin beyannamede yazılı malûmata istinaden vergi dairesince tesbiti mümkün olan noksan veya yanlış bildirimler bu hükümden müstesnadır.)

30 ncü maddede yazılı sebeplerle re'sen takdir olunan ve yukarıda yazılı hadleri aşan matrah veya matrah farkları da noksan beyan hükmündedir.

2. Beyana dayanmakla beraber bildirmeleri beyanname ile yapılmıyan vergilendirmelerde, hiç beyanda bulunulmaması veya noksan veya hakikata aykırı beyanda bulunulması,

3. Beyan esasına istinadetmiyen mükellefiyetlerde vergilendirme dönemi ve tarh zamanı geçtiği halde ticari veya meslekî kazanç sahiplerinin kazançlarıyla ilgili faaliyetlerinin vergi dairesinin ıtlûlâ haricinde bırakılması.

MADDE 82. — Aynı kanunun 326 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**İştirak :**

Madde 326. — Aynı ayn maddi menfaat gözetmek şartıyla birden fazla kişi kaçakçılık yaptıkları veya hileli vergi suçu veya hileli vergi suçuna teşebbüs sayılan fiileri irtikâbettikleri veya doğrudan doğruya beraber işlemiş oldukları takdirde her biri hakkında, iştirak ettikleri suçlar için bu kanunda yazılı cezalar uygulanır.

MADDE 83. — Aynı kanunun 327 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Teşvik :**

Madde 327. — Bir mükellefi veya vergi sorumlusunu kaçakçılık yapmaya veya hileli vergi suçu işlemeye azmettirenlere - kaçakçılık veya hileli vergi suçutekemmül etmiş olmak şartıyla - işlenen fiiller için mükellefe veya sorumluya uygulanacak ceza aynen uygulanır.

MADDE 84. — Aynı kanunun 328 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Yardım :**

Madde 328. — Aynı maddi bir menfaat gözetmemek suretiyle, kaçakçılık veya hileli vergi suçu olduğunu bildiği bir fiilin işlenip tamamlanmasını fiili ile kolaylaştıranlara bu fiil için kanunda belli edilen cezanın dörtte biri kesilir. Aynı yardımı ek 2 nci maddenin 1 - 6 numaralı fıkralarında yazılı suretlerle yapanlara yansı uygulanır.

MADDE 85. — Aynı kanunun 18. 7. 1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunla değişik 333 ncü maddesinin birinci derecede usulsüzlüklere ait 3, ikinci derece usulsüzlüklere ait 3, üçüncü derece usulsüzlüklere ait 2, dördüncü derece usulsüzlüklere ait 2 ve 4 ncü bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü derece usulsüzlüklere 3 numaralı bir bent eklenmiştir:

Birinci derece usulsüzlükler:

3. Defter kayıtlarının ve bunlarla ilgili vesikaların, doğru bir hesap incelemesi yapılmasına imkân vermiyecek derecede noksan, usulsüz veya karışık olması;

İkinci derece usulsüzlükler:

3. Götürü matrahlar üzerinden alınacak Gelir Vergisinin tarh süresi geçtiği halde tarh ettirilmemiş olması;

Üçüncü derece usulsüzlükler:

2. Vergi karnesinin süresinin sonundan başlayarak 15 gün geçtiği halde alınmaması;

3. Bu kanunun kayıt nizamına ait hükümlerine (madde 204-208) uyulmamış olması (her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tesbit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır);

Dördüncü derece usulsüzlükler:

2. Vergi beyannameleri, bildirmeler ve evrak ve vesikaların kanunen belli şekil ve muhteviyatına ve eklerine ait hükümlere de uyulmamış olması (her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tesbit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır);

4. Vergi karnesinin, süresinin sonundan başlayarak 15 gün içinde alınması.

MADDE 86. — Aynı kanunun 337 nci maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1. Resmî daireler, noterler, bankalar ve anonim şirketlerle 3659 sayılı Kanuna tâbi kurumlara ve derneklere ibraz edilen veya gönderilen ve pullan Vergi Kanununun belli ettiği şekilde ip-

tal edilmemiş bulunan evrakı, pullarını resmî mühür veya damga vaz'ı suretiyle iptal etmeden muameleye koyanlar adına her varaka için 50 şer kuruş ceza kesilir. Ancak mütaaddit nüsha olarak tanzim edilmiş olan evrak için bu nkr gereğince her şahıstan alınacak cezanın toplamı 5 lirayı geçemez.

2. Gerçek ve tüzel kişiler taraûndan resmî dairelere verilen her nevi dilekçe, istifanemelerle lâyiha, muhtıra, beyanname ve ihbarnamelerin ve bu mahiyette resmî makamlara çekilen telegramamelerin mühürlü ve imzalı nüshalarını pulsuz veya noksan pullu olarak muameleye koyanlar adına her varaka için 50 şer kuruş ceza kesilir.

MADDE 87. — Aynı kanunun 338 nci maddesi (18. 7. 1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunla yapılmış olan tadilât dâhil) aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Bilgi vermekten çekinenlerle 241 nci madde hükmüne uymıyanlar :**

Madde 338. — A) Bu kanunun 138 ve 241 nci maddeleriyle 140 nci maddesinin 4 numaralı bendi hükümlerine, çekinme sebebi olmaksızın, riayet etmiyenlerden:

1. Birinci sınıf tüccarlarla serbest meslek erbabı (götürü usulde vergilendirilenler hariç) hakkında 5 000 liraya;

2. İkinci sınıf tüccarlar hakkında 2 500 ikaya;

3. Yukarki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında 1 000 liraya;

B) Yetkili makam ve memurlar tarafından çekinme sebebi olmaksızın 139 ncu madde gereğince kamu idare ve müesseselerinden istenen bilgileri vermiyenlerle 140 nci maddenin 4 numaralı bendindekiler haricolmak üzere bu maddedeki bildirme mecburiyetini yerine getirmeyenlere 200 liraya;

Kadar hükmen para cezası alınır.

Yukarda (A) ve (B) fıkralarında yazılı mecburiyetlerin yerine getirilmemesi üzerine ilgili mercilerce yeniden belli edilecek süre içinde de bu mecburiyetlere uymamakta ısrar edenler hakkında ayrıca bir seneye kadar hapis cezasına ve temerrüdün devamı müddetince ticaret sanat ve meslekten memnuiyete hükmolunur.

Bu maddede yazdî zorlama cezalarını tatbikinde ek 4 ncü maddede belirtilen usule uyulur.

MADDE 88. — Aynı kanunun 342 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Ceza kesme yetkisi :**

Madde 342. — Vergi cezalan olayların ilgili bulunduğu vergi bakımındanmükellefin bağlı olduğu vergi dairesi tarafından kesilir.

Damga resmine ve pul ılsakı suretiyle alınan diğer vergilere mütaalık olaylarda vergi cezasını kesecek vergi dairesini Maliye Bakanlığı belli eder.

MADDE 89. — Aynı kanunun 345 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Vergi cezalarının ödenmesi :**

Madde 345. — Vergi cezalan:

1. Cezaya itiraz edilmemişse itiraz süresinin bittiği tarihten;

2. Cezaya itiraz edilmişse:

a) İtiraz komisyonu karan temyiz edilmediği takdirde temyiz süresinin geçmesi;

b) İtiraz komisyonu karan temyiz edildiği takdirde temyiz komisyonu kararnın ilgiliye tebliğ edilmesi;

Şartıyla itiraz veya Temyiz Komisyonları kararlarına göre vergi dairesince hesaplanan vergi cezasına ait ihbarnamenin tebliğ edildiği tarihten;

Başhıarak bir ay içinde ödenir.

MADDE 90. — Aynı kanunun 18. 7. 1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle kaldırılan 348 nci maddesi yerine 1. 7. 1953 tarihli ve 6094 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi ile konulan madde aşğıdaki şekilde değıştirilmiştir.

#### **İslah ve pişmanlık :**

Madde 348. — Beyana istinadeden vergilerde hileli vergi suçu, kaçakçılık (326, 327 nci maddelerde zikredildiği şekilde yapılanlar dâhil) veya kusur mahiyetindeki kanuna aylan hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber veren mükelleflere aşğıdaki yazılı kayıt ve şartlarla ceza kesilmez ve hükmolunmaz:

1. Mükellefin keyfiyeti haber verdiği tarihten önce bir muhbir tarafından her hangi resmî bir makama dilekçe ile veya şifahi beyanın bir tutanakla tevsik edilmek suretiyle haber verilen husus hakkında ihbarda bulunulmamış olması (dilekçe veya tutanağın resmî kayıtlara geçirilmiş olması şarttır.);

2. Haber verme dilekçesinin yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde her hangi bir vergi incelemesine başlandığı veya olayın takdir komisyonuna intikal ettirildiği günden evvel (hileli vergi suçlarına teşebbüs halinde bu suçun tesbit edildiği günden evvel) verilmiş ve resmî kayıtlara geçirilmiş olması;

3. Hiç verilmemiş olan vergi beyannamesinin mükellefin haber verme dilekçesinin verildiği tarihten başhıarak 15 gün içinde tevdi olunması;

4. Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başhıarak 15 gün içinde mükellef tarafından tamamlanması veya düzeltilmesi;

5. Mükellefçe haber verilen ve ödeme süresi geçmiş bulunan noksan vergilerle aşğıda bahsi geçen % 2 nispetinde cezanın haber verme tarihinden başhıarak 15 gün içinde ödenmesi; lâzımdır.

Bu takdirde, ödenmesi gereken verginin zamanında ödenmemiş kısmı üzerinden ödemenin geciktiği her ay için % 2 hesabiyle zam uygulanır, ayın kesri tam saydır.

Yukardaki şartların tahakkuku halinde kaçakçılık ve hileli vergi suçu yapanlara veya hileli vergi suçuna teşebbüs edenlere yardımda bulunanlar, 328 nci madde mucibince cezalandırılmazlar.

Mükellefiyeti evvelce tesis edilmiş olan mükellef veya vergi sorumlularından kanuni süresinde veya 322 nci maddede yazdı ek süre içinde beyanname vermiyenler bu suretle ziyaa uğnyan vergiden dolayı bu madde hükmünden faydalanmazlar.

MADDE 91. — Aynı kanunun 354 ncü maddesinin ikinci fıkrası aşğıdaki şekdde değıştirilmiştir:

Vergi dairesi, tahrir, taddât ve takdir komisyonlarınca tahmin ve takdir olunan matrahlara itiraz edebilir.

MADDE 92. — Aynı kanunun 355 nci maddesi aşğıdaki şekilde değıştirilmiştir:

#### **İtiraz mevzuu**

Madde 355. — İtirazda bulunabdmek için verginin tarh edilmesi, cezanın kesilmesi veya tahrir, tadelât, takdir komisyonları kararlarının tebliğ eddmış obuası; tevkif voliyle alınan vergi-

lerde istihkak sahiplerine ödemenin yapılmış ve ödemeyi yapan tarafından verginin kesilmiş olması lâzımdır.

Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere itiraz edemezler (bu kanunun vergi hatalarına ait hükümleri mahfuzdur.)

MADDE 93. — Aynı kanunun 356 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**itiraz süresi :**

Madde 356. — İtiraz süresi, gerek mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, gerek vergi dairesi için bir aydır (41 nci madde hükmü mahfuzdur.)

Bu süre:

A) Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler için:

1. Tebliğ yapılan hallerde veya tebliğe geçen muamelelerde, tebliğin yapıldığı;
2. Tevkif yoluyla alınan vergilerde, istihkak sahiplerine yapılan ödemelerden verginin kesildiği;
3. Tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, verginin mükelleften alındığı;

B) Vergi Dairesi için:

Tahrir, Tadilât ve Takdir komisyonları kararlarının Vergi Dairesine tevdi edildiği;

Tarihten başlar.

Bu süre geçtikten sonra itiraz hakkı düşer. Ancak bir tarafın süresi içinde itirazı halinde, itiraz süresi geçmiş olsa bile diğer taraf, itiraz dilekçesinin kendisine tebliğinden başlayarak 15 gün içinde itirazda bulunabilir.

MADDE 94. — Aynı kanunun 350 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İtiraz ve temyiz dilekçelerinde bağlı oldukları vergi dairesinden başka bir daire veya makamı muhatap gösterdikleri komisyonlarca yapılan inceleme sırasında anlaşılanlara, yetkili Vergi Dairesini muhatap göstermek suretiyle yeniden itirazda bulunmaları için İtiraz ve Temyiz komisyonlarınca 10 günlük mühlet verilir.

MADDE 95. — Aynı kanunun 361 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**incelemelerin derinleştirilmesi :**

Madde 361. — İtiraz Komisyonu re'sen veya taraflardan birinin talebi üzerine lüzum görürse ihtisasa taallûk etmeyen işlerde başkan veya üyeleri arasından belli edeceği bir zat, ihtisasa taallûk eden işlerde bu zatın naipliği altında yeminli, tarafsız (İtiraz mevzuu olan vergiye mütaallik hâdiseyi inceliyen inceleme elemanları ile tarhiyatı yapan vergi dairesinin ilgili memurları taraf sayılır) bilirkişi marifetiyle arazi ve binaları gözden geçirmek, mükellefin defter ve vesikalarını incelemek ve her türlü tetkikatı yaptırmak, lüzum gördüğü kimseleri çağırıp izahat veya yazı ile malûmat almak veya mükelleften gayri üçüncü şahısların defter ve vesikalarını tetkik etmek veya ettirmek suretiyle incelemeleri derinleştirir ve gerekirse yeni deliller isteyebilir. İlgili-lerin Sözlü izahatı zapta geçirilerek sahiplerine imzalatılır.

Bu maddede yazılı yeminli bilirkişi İtiraz Komisyonunca seçilir. Komisyon lüzum gördüğü takdirde, başkan ve üyelerinden birisi marifetiyle mahallinde tetkikat yaptırabilir.

Mükellefin talebi ü/erine yaptırılacak tetkiklerde bilirkişiye Hazinece verilecek ücret karşılığı olmak üzere itiraz komisyonunca takdir olunan miktar, yapılacak tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde mükellef tarafından emaneten mal sandığına yatırılır. Tetkikat neticesinde itiraz ko-

misyonuna mükellefin itirazının reddi halinde emaneten alınan para irat kaydedilir. Mükellefin itirazının tamamen veya kısmen kabulü halinde bu para, komisyon karanna müsteniden mükellefe iade edilir.

10 günlük süre içinde bilirkişi ücreti malsandığına yatırılmadığı takdirde mükellef bu talebinden vazgeçmiş sayılır.

MADDE 96. — Aynı kanunun 462 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Tarafların dinlenmesi :**

Madde 362. — Taraflardan biri istediği veya komisyonca lüzum görüldüğü takdirde taraflar dinlenir.

Beyan üzerinden alınan vergilerde incelemeyi yapmış olanın dinlemeyi talebetmesi halinde bu talep vergi dairesi vasıtasıyla komisyona bildirilir. Gerek bu bildirim üzerine incelemeyi yapmış olanın gerekse mükellef tarafından istenildiği takdirde, ihtilaflı verginin ilgili bulunduğu mükellefiyet devresinde mükellefin hesabını tutmuş olan muhasibinin dinlenmesi mecburidir. İncelemeyi yapanın yazı ile vereceği izahat dinlenme yerine geçer.

Komisyon tarafından belli edilecek dinlenme günü her iki tarafa bildirilir. Bildirilen günde bir mazeret gösterilmeksizin hazır bulunmayanların gıyabında inceleme yapılır. Vergi Dairesi veya mükellefçe yukarıdaki fıkra hükmüne göre dinlenilmeleri istenilenlerin dinlenmede hazır bulunmamaları veya incelemeyi yapanın yazılı izahatının dinlenme gününe kadar komisyona gelmemiş olması komisyonca incelemenin yapılmasına mâni teşkil etmez.

Dinlenenlerin verdikleri izahat zapta geçirilerek kendilerine imza ettirilir.

MADDE 97. — Aynı kanunun 363 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Taleple mukayyet olma :**

Madde 363. — İtiraz Komisyonu ilk itiraz dilekçesinde ve itiraz süresi içinde verilmiş ek dilekçelerde ileri sürülmiyen bir iddiayı re'sen nazara alamaz. Zaman aşımı ve vergi hatalarının düzeltilmesi hali bu hükümden müstesnadır.

İtiraz süresi geçtikten sonra taraflar her hangi bir suretle yeni iddiada bulunamazlar.

MADDE 98. — Aynı kanunun 369 ncü maddesinin ilk fıkrasının 2 ve 3 numaralı bentleri ile son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

2. Bina Vergisinden 500 liraya kadar olan gayrisâfi iratlara, Arazi Vergisinde 5 000 liraya kadar olan kıymetlere yapılan itirazlar (verilen karar neticesinde irat veya kıymetin bu hadleri aşmamış olması şartıyla):

3. Hayvanlar Vergisi hariç olmak üzere diğer vergilerde 500 lirayı aşmayan tarhlara yapılan itirazlar (verilen karar neticesinde verginin bu hadleri aşmamış olması şartıyla);

Bu maddenin hükmü mükellefiyete, mükellefiyetin mevzuuna, mükellefiyetin şekline, muafiyet ve istisna hükümlerinin uygulanmasına aidolan vergi ihtilâflarına şâmil değildir.

MADDE 99. — Aynı kanunun 374 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Dinleme :**

Madde 374. — Temyiz dilekçesinde veya buna verilen cevapta dinlenme istenilmişse, Temyiz Komisyonu dinleme gününü belli ve taraflara tebliğ eder.

Beyan üzerinden alınan vergilerde incelemeyi yapmış olanın dinlenmeyi talebetmesi halinde bu talep vergi dairesi vasıtasıyla Temyiz Komisyonuna bildirilir gerek bu bildirim üzerine incele-

meyi yapmış olanın gereksemükellef tarafından istenildiği takdirde, ihtilaflı verginin ilgili bulunduğu mükellefiyet devresinde mükellefin hesabını tutmuş olan muhasibin dinlenmesi mecburidir. İncelemeyi yapanın yazı ile vereceği izahat dinlenme yerine geçer.

Dinlemede iddialar ve deliller hakkında izahat ve karşı iddialara cevap verilir.

Belli edilen günde özürsüz olarak hazır bulunmayan taraflar yukanki ikinci fıkra hükmüne göre dinlenilmeleri istenilenlerin dinlemede hazır bulunmamaları veya incelemeyi yapanın yazılı izahatının dinleme gününe kadar komisyona gelmemiş olması halinde dinlenilme hakları düşer.

MADDE 100. — Aynı kanunun 377 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Temyiz komisyonu dosyanın gelmesi üzerine nihayet bir hafta içinde evvelâ icranın geciktirilmesi talebi hakkında bir karar verir ve bu karar derhal ve icabında telgrafla ilgili vergi dairelerine ve mükellefe bildirilir. Bu işlemlerin yapılmasına kadar verginin tahsili durdurulur. Gerek kararın bildirilmesi üzerine gerekse temyiz komisyonu karan dosyanın gönderilmesinden itibaren bir ay içinde gelmezse mükelleften teminat istenir. Mükellef istenen teminatı beş gün içinde göstermediği takdirde teminat gösterilinceye kadar tahsil işlemlerine devam olunur.

MADDE 101. — Aynı kanunun 302 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

#### **Kararların tavzihi :**

Madde 302. — İtiraz veya Temyiz komisyonlarınca verilen kararlar müphem olur veya birbirine uymayan fıkraları ihtiva ederse taraflardan her biri iphamın tavzihini veya tenakuzun giderilmesini karan veren komisyondan isteyebilir.

İtiraz veya temyiz komisyonları kararlarına göre vergi dairesince hesaplanan vergi miktarında yanlışlık olduğunu iddia eden mükellef, bu vergi miktarının kendisine bildirilmesinden başlayarak 15 gün içinde kararı veren komisyondan yanlışlığın düzeltilmesini isteyebilir.

Yukanki hallerde karan vermiş olan komisyon işi tetkik eder. Lüzum görürse bu husustaki dilekçenin bir suretini cevap vermek üzere münasip bir mehil tâyin ederek diğer tarafa tebliğ eyler, iki nüsha olarak verilmesi lâzımgelen cevabın biri iphamın tavzihi veya tenakuzun giderilmesi veyahut yanlışlığın düzeltilmesi talebinde bulunan tarafa tebliğ edilir.

Komisyonlarca karann tavzihine yahut tenakuzun giderilmesine veya yanlışlığın düzeltilmesine karar verilirse keyfiyet karann altına yazılır ve diğer tarafa da ayrıca tebliğ olunur.

MADDE 102. — Aynı kanunun 383 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Maliye Bakanlığı bu muvafakat yetkisini lüzum gördüğü hallerde kısmen veya tamamen valilere veya defterdarlara devredebilir.

MADDE 103. — Aynı kanunun 390 nci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Alacaklan cevaplara göre hareket eden mükelleflerin bu hareketleri cezayı istilzam etse dahi ceza kesilmez.



MADDE 104. — Aynı kanuna bağılı usulsüzlük cezalarına ait cetvel (18. 7. 1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunla yapılan değışiklik ve ilave dâhil) aşığıdaki şekilde değıştirilmiştir:

**Usulsüzlük cezalarına ait cetvel**

| Mükellef gruplar                                                                       | Birinci<br>derece<br>usulsüz-<br>lükler için<br>Lira | İkinci<br>derece<br>usulsüz-<br>lükler için<br>Lira | Üçüncü<br>derece<br>usulsüz-<br>lükler için<br>Lira | Dördüncü<br>derece<br>usulsüz-<br>lükler için<br>Lira |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 1. I nci sınıf tüccarlardan:                                                           |                                                      |                                                     |                                                     |                                                       |
| a) Sermaye şirketleri                                                                  | 800                                                  | 500                                                 | 200                                                 | 100                                                   |
| b) Sermaye şirketleri dışında kalanlar                                                 | 500                                                  | 250                                                 | 100                                                 | 50                                                    |
| 2. II nci sınıf tüccarlarla serbest meslek erbabı                                      | 200                                                  | 100                                                 | 50                                                  | 25                                                    |
| 3. Yukardakiler dışında kalıp beyanname usuliyle<br>Gelir Vergisine tâbi olanlar       | 100                                                  | 50                                                  | 25                                                  | 10                                                    |
| 4. Götürü usulde Gelir Vergisine tâbi olanlarla Ge-<br>lir Vergisinden muaf olan esnaf | 50                                                   | 25                                                  | 10                                                  | 5                                                     |

İhtar:

1. Bu cetvelde mükellef grubu tasnifleri; Gelir, Kurumlar vergilerinden başka 333 ncü maddede yazılı vergilere ait usulsüzlük hakkında da esas tutulur.

2. Bina ve Arazi vergileri mükelleflerinin bildirmelerine mütaallik usulsüzlükler bu cetvelin mükellef grupları sütununun üçüncü sırasına göre cezalandırılır.

3. Kamu idare ve müesseseleri ile dernek, tesis ve vakıfların yaptıkları usulsüzlükler (bunların iktisadi işletmelerine ait usulsüzlükler hariç); mükellef grupları sütununun 2 nci sırasına göre cezalandırılır.

MADDE 105. — Aynı kanunun dördüncü kitabının ikinci kısmının dördüncü bölümüne 18.7.1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunun 11 nci maddesiyle eklenmiş olan ek 2 nci madde (1.7.1953 tarihli ve 6094 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle yapılan değışildik dâhil olmak üzere) aşığıdaki şekilde değıştirilmiştir.

**Hileli vergi suçları ve hileli vergi suçuna teşebbüs :**

Ek madde 2. — A) Aşığıdaki haller hileli vergi suçudur.

1. Çift defter kullanmak (Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlere kaydı gereken hususların, vergi matrahının azalmasını tevlidedecek tarzda diğerk defter ve evrakta toplanması, çift defter kullanmaktır.);

2. Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı vesikalar tanzim etmek veya bunları bilerek kullanmak;

3. Vesikaları tahrif etmek, asıllarına uygun olmıyan vesika ve suretler tanzim etmek veya tahrif edilmiş vesikalarla asıllarına uygun olmıyarak tanzim edilmiş vesika ve suretleri bilerek kullanmak;

4. Vergi kanunlarına göre tutulması mecburi olan defter kayıtlarını tahrif etmek veya bu defterlerde mevhum adlara hesap açmak veyahut her türlü hesap ve muhasebe hileleri yapmak;

5. Vergi kanunlarına göre tutulması mecburi olan defterlerin sayfalarını yok ederek yerlerine başka yapraklar koymak veya hiç yaprak koymamak;

6. Vergi kanunlarına göre tutulması ve muhafazası mecburi olan defter veya vesikaları yok etmek veya gizlemek (mevcudiyetleri sabit olduğu halde vergi incelemesine yetkili kimselere inceleme sırasında defter ve vesikaların ibraz edilmemesi gizleme demektir.)

B) Yukarıdaki (A) fıkrasının 1-6 numaralı bentlerinde yazılı fiilleri, verginin tahakkuku için kanunda belli edilen sürenin hülulünden önce tesbit edilenler, bu fiillerinin vergi ziyanını mucip olup olmayacağına bakılmaksızın hileli vergi suçuna teşebbüs etmiş sayılırlar.

MADDE 106. — Aynı kanunun dördüncü kitabının ikinci kısmının dördüncü bölümüne 18.7.1951 tarihli ve 5815 sayılı Kanunun 11 nci maddesiyle eklenmiş olan ek 3 ncü madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Hileli vergi suçlarında ceza :**

Ek madde 3. — A) Hareketleri ek 2 nci maddenin (A) fıkrasında sayılan hallerden her hangi birisine uygun bulunanlar hakkında 3 aydan 3 yıla kadar hapis cezasıyla birlikte ceza müddeti kadar ticaret, sanat veya meslekten mahrumiyete ve masraflı hükümlüden sonradan tahsil edilmek üzere keyfiyetin gazete çıkan yerlerde gazete ile gazete çıkmıyan yerlerde mutata vasıtalarla ilânına hükmolunur.

B) Hareketleri ek 2 nci maddenin (B) fıkrasına uygun olanlar hakkında 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

MADDE 107. — Aynı kanuna aşağıdaki ek 5 nci madde eklenmiştir:

**Kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalarında indirim :**

Ek madde 5. — Re'sen veya ikmalen tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aşağıda gösterilen indirimlerden artı kalan kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu itiraz süresi içinde ilgili vergi dairesine müracaatla vâdesinde veya 6183 sayılı Kanunda zikredenden neviden teminat göstererek vâdenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödiyeceğini bildirirse:

1. Kaçakçılık veya kusur dolayısıyla kesilen cezanın birinci defada üçte ikisi;
2. Mütâakıben kesilen cezaların üçte biri;
3. Usulsüzlük cezasının üçte biri;

İndirilir.

Mükellef veya sorumlu ödiyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezası farkını yukarıda yazdı süre içinde ödemez veya itiraz ederse bu madde hükmünden faydalandırmaz.

**Kaldırılan hükümler :**

MADDE 108. — Aynı kanunun 231 nci maddesinin ilk fıkrasının 1 numaralı bendi ile 232 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki bu bende atıf yapan hüküm yürürlükten kaldırmıştır.

**Götürü matrahlar :**

GEÇİCİ MADDE 1. — 5432 sayılı Kanunun 40 nci maddesi mucibince tesbit edilip bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte vergi tarhına esas tutulmakta olan götürü matrahlar 1961 yılı vergileri için de uygulanır.

**Veresiye alacak karşılıkları :**

GEÇİCİ MADDE 2. — 5432 numaralı Kanunun 305 nci maddesinin bu kanunlataddinden evvelki birinci fıkrasının 4 numaralı bendi mucibince veresiye muameleler için karşılık ayırdmış olan şüpheli alacakların bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra tahsil edilen miktarı tahsil edilen nûktarı tahsil edildikleri yolda pasifikteki karşılık hesabından indirilir.

**Ceza hükümlerinin şümulü :**

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş fiiller hakkında, bu Silerin işlendiği tarihte 5432, 5815 ve 6094 sayılı kanunların yürürlükte bulunan vergi cezalarına ve hileli vergi suçlarına mütaallik hükümleriyle bu kanunun hükümlerinden hangisi mükellefin veya suçu işliyen kimsenin lehine ise o hüküm uygulanır.

Yukanki fıkra hükmü, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kesilmiş olup henüz itiraz süresi geçmemiş veya itiraz edilmiş olup da itiraz veya Temyiz komisyonları veya Danıştay karar ile kesinleşmemiş olan vergi cezaları ile ceza mahkemelerince hükmolunan cezalara da şâmilidir.

**Ceza indiriminden faydalanacak olanlar :**

GEÇİCİ MADDE 4. — Mükellef veya vergi sorumluları bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde vergi dairesine müracaatla itiraz süresigeçmiş veya henüz son bulmamış vergi ve vergi cezaları için bu kanunun 107 nci maddesindeki şartları yerine getirdikleri takdirde mezkûr madde hükümlerinden faydalandırılırlar.

**Yürürlük :**

MADDE 109. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürürlüğe memur olanlar :**

MADDE 110. — Bu kanun Bakanlar Kurulu yürütür.

*14.12.1960*

Devlet Başkanı ve Başbakan

*C. Gürsel*

# İKTİSAT KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

## Vergi Usul Kanunu

(V. U. K.)

### GİRİŞ

#### Kanunun şümülü :

MADDE 1. — Bu kanun hükümleri ikinci maddede yazılı olanlardan mâada genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlara uygulanır.

Yukarda yazılı vergi ve resimlere bağlı olan vergi, resim ve zamlar da bu kanuna tâbidir. Bu kanunun vergi ihtilâflarına ait hükümleri kaldırılan vergi ve resimler hakkında da uygulanır.

#### Gümrük ve Tekel vergileri :

MADDE 2. — Gümrük ve Tekel idareleri tarafından alınan vergi ve resimler bu kanuna tâbi değildir.

#### Vergi Kanunu tâbiri :

MADDE 3. — Bu kanunda kullanılan "Vergi Kanunu" tâbiri, işbu kanun ile bu kanun hükümlerine tâbi vergi ve resim kanunlarını ifade eder.

## BİRİNCİ KİTAP

### Vergilendirme

## BİRİNCİ KISIM

### Genel esaslar

## BİRİNCİ BÖLÜM

### Vergi uygulanmasında yetki

#### Vergi dairesi :

MADDE 4. — Vergi dairesi mükellefi tesbit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir.

Mükelleflerin, vergi uygulanması bakımından hangi vergi dairelerine bağlı oldukları vergi kanunlarıyla, bu kanunlarda açıkça yazılı olmıyan hallerde, Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

#### Vergi mahremiyeti :

MADDE 5. — Aşağıdaki yazık kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine veya mesleklerine mütaallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lâzımgelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nefine kullanamazlar:

1. Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;
2. İtiraz ve temyiz komisyonlarında görevli olanlar;
3. Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler;
4. Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Bu yasak, yukarda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılırlar dahi devam eder.

**Yasaklar :**

MADDE 6. — Beşinci maddede yazılı olanlar:

1. Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine;
2. Kan veya sıhn usul ve fûruuna, evlâtlığına veya kendisine evlât edinene yahut kanhısımlığında üçüncü (Bu derece dâhil), sihri hısımlıkta, bu hısımlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile, üçüncü (Bu derece dâhil) dereceye kadar olan civar hısımlarına;
3. Kanuni temsilcisi veya vekili bulunduktan kimselere ait vergi inceleme ve takdir işleriyle uğraşamazlar. İtiraz ve temyiz komisyonlarına intikal eden olaylar hakkında karar veremezler veya bu kararlara iştirak edemezler.

Vergi muameleleri, incelemeleri ve ihtilâfları ile görevli memurlar, mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanmasıyla ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini ücretsiz de olsa yapamazlar.

**İdarenin yardımı :**

MADDE 7. — Bilûmum mülkiye âmirleri, emniyet âmir ve memurları, belediye başkanları, köy muhtarları ve kamu müesseseleri vergi kanunlarının uygulanmasında uygulama ile ilgili memurlara ve komisyonlara ellerindeki bütün imkânlarla kolaylık göstermeye ve yardımda bulunmaya mecburdurlar.

**İKİNCİ BÖLÜM****Vergi sorumluluğu****Mükellef ve vergi sorumlusu :**

MADDE 8. — Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettübeden gerçek veya tüzel kişidir.

Vergi sorumlusu, verginin eda edilmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatobolan kişidir.

Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna mütaallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz.

Bu kanunun mütaakıp maddelerinde geçen "mükellef tâbiri vergi sorumlularına da şâmil-dir.

**Vergi ehliyeti :**

MADDE 9. — Mükellefiyet ve vergi sorumluluğu için kanuni ehliyet şart değildir.

Vergiye doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz.

**Kanuni temsilcilerin ödevi :**

MADDE 10. — Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, Vakıflar ve cemaatlar gibi tüzel kişiliği olmıyan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmıyan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Yukarıda yazdı olanların bu ödevleri kasıt ve ihmalleriyle yerine getirmeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen anlamıyan vergi alacakları kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye'de bulunmıyan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

Temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını da kaldırmaz.

**Vergi kesenlerin sorumluluğu :**

MADDE 11. — Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar.

Bu sorumluluk bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz.

**Mirasçıların sorumluluğu :**

MADDE 12. — Ölüm halinde mükelleflerin ödevleri, mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılarına geçer. Ancak mirasçılardan herbiri ölünün vergi borçlarından miras hisseleri nispetinde sorumlu olurlar.

**Mücbir sebepler :**

MADDE 13. — Mücbir sebepler:

1. Vergi ödevlerinden her hangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk;
2. Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi âfetler;
3. Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler;
4. Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması;

Gibi hallerdir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Süreler

**Kanuni ve idare süreler :**

MADDE 14. — Vergi muamelelerinde ve vergi ihtilâflarında süreler Vergi Kanunun ile belirlenir.

Kanunda açıkça yazılı olmıyan hallerde 15 günden aşağı olmamak şartıyla bu süreyi, tebliği yapacak olan idare belli ve ilgiliye tebliğ eder ve bu süre tebliğ tarihinden başlar.

**Mücbir sebeplerle gecikme :**

MADDE 15. — 13 ncü maddede yazılı mücbir sebeplerden her hangi birinin bulunmaması halinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez. Bu takdirde tarh zaman aşımı işlemeyen süreler kadar uzar.

Bu hükmün uygulanması için mücbir sebebin malûm olması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik edilmesi lâzımdır.

### **Ölüm halinde sürenin uzaması :**

MADDE 16. — Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde, ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin getirilmesinde bildirme, beyanname verme ve itiraz ve temyiz sürelerine üç ay eklenir.

### **Mühlet verme :**

MADDE 17. — Zor durumda bulunmaları hesabiyle vergi muamelelerine mütaallik ödevleri süresi içinde yerine getirmeyecek olanlara, kanuni sürenin bir katını geçmemek üzere, Maliye Bakanlığınca münasip bir mühlet verilebilir.

Bu mühletin verilebilmesi için:

1. Mühlet istiyen, sürenin bitmesinden evvel yazı ile istemde bulunmalıdır.
2. İstemde gösterilen mazeret, mühlet verecek makam tarafından kabule lâayık görülmelidir.
3. Mühletin verilmesi halinde verginin alınması tehlikeye girmemelidir.

Maliye Bakanlığı mühlet verme yetkisini tamamen veya kısmen mahallî maliye teşkilâtına devredebilir.

### **Sürelerin hesaplanması :**

MADDE 18. — Vergi kanunlarında yazılı süreler aşağıdaki şekilde hesaplanır:

1. Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter;
2. Süre hafta veya ay olarak belli edilmişse başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde biter;
3. Sonu belli bir gün ile tâyin edilen süreler de, süre o günün tatil saatinde biter;
4. Resmî tatil günleri süreye dâhildir. Şu kadar ki; sürenin son günü resmî tatile rastlarsa tatili takibeden ilk iş gününün tatil saatinde biter.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **Vergi alacağının tâyini**

#### **Vergiye doğuran olay :**

MADDE 19. — Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıktan olayın vukuu veya hukuki durumunun tekemmülü ile doğar.

Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu teşkil eder.

#### **Tarh:**

MADDE 20. — Verginin tarhı, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tesbit eden idari muameledir.

#### **Tebliğ :**

MADDE 21. — Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

**Tahakkuk :**

MADDE 22. — Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir.

**Tahsil :**

MADDE 23. — Verginin tahsili, kanuna uygun surette ödenmesidir.

**Tahakkuku tahsile bağlı vergiler :**

MADDE 24. — Mahiyetleri itibariyle tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, verginin tahsili tahakkuku da içine alır.

**İKİNCİ KISIM****Tarh ve tahakkuk usulü****BİRİNCİ BÖLÜM****Beyannameye dayanan tarh****Tahakkuk fişi esası :**

MADDE 25. — Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler "Tahakkuk fişi" ile tarh ve tahakkuk ettirilir.

Bu esasa göre, vergi dairesince beyannamenin alınması üzerine bir tahakkuk fişi tanzim olunur ve bunun bir nüshası mükellefe veyahut beyanmeyi mükellemamına vergi dairesine tevdi edene verilir. Bu suretle vergi tahakkuk etmiş olur. Tahakkuk fişinin mükellefe verilen nüshası aynı zamanda beyannamenin makbuzu yerine geçer.

Lüzum görülen hallerde beyana dayanan vergi tahakkuk fişi yerine ihbarname ile tebliğ olunabilir. Kanunen belli hallerde tebliğ tekalif cetvelinin ilâniyle yapılır.

**Tahakkuk fişinin muhteviyatı :**

MADDE 26. — Tahakkuk fişi aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder:

1. Fişinin sıra numarası;
2. Tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Vergi beyannamesinin tarihi;
5. Beyannamenin ilgili bulunduğu vergilendirme dönemi;
6. Mükellefin soyadı ve adı (tüzelkişilerde unvanı);
7. Mükellefin açık adresi;
8. Verginin matrahı;
9. Verginin hesabı;
10. Verginin miktarı;
11. Vergiye itiraz ve düzeltme ile ilgili hükümlere ait kısa bilgi.

**Tahakkuk fişinin kesinliği :**

MADDE 27. — Vergi beyannamesini ilgili dairesine tevdi eden kimsenin kendisine verilen tahakkuk fişini almaması, beyannamede yazılı matrah üzerinden tarhı gereken verginin tahakkukuna engel olmaz. Bu takdirde tahakkuk fişinin mükellefe verilecek nüshası 28 nci maddede yazılı olduğu şekilde posta ile mükellefe gönderilir.



### **Vergi beyannamesinin posta ile gönderilmesi:**

MADDE 28. — Beyannamenin posta ile gönderilmesi halinde de tahakkuk fişi kesilir. Bu takdirde, tahakkuk fişinin mükellefe verilecek nüshası, kapab bir zarf içinde, mükellefin beyannamede gösterdiği adrese gönderilir ve fişin dairede kalan nüshasına posta zimmet defterinin tarih ve numarası işaret olunur.

### **İKİNCİ BÖLÜM**

#### **İkmalen ve re'sen tarh**

#### **İkmalen vergi tarhı :**

MADDE 29. — İkmalen vergi tarhı, her ne şekilde olursa olsun, bir vergi tarhedildikten sonra bu vergiye mütaallik olarak meydana çıkan ve maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tesbit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarh edilmesidir.

#### **Re'sen vergi tarhı :**

MADDE 30. — Re'sen vergi tarhı, vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere dayanılarak tesbitine imkân bulunmayan hallerde, takdir komisyonları tarafından takdir edilecek matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır.

Aşağıdaki hallerin her hangi birinin bulunması halinde, maddi delillerin mevcudolmadığı kabul edilir:

1. Vergi beyannamesi kanuni sürenin sonundan başlayarak 15 gün geçtiği halde verilmemiş olursa,
2. Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgiler gösterilmemiş bulunursa,
3. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlerin hepsi veya bir kısmı tutulmamış veya tasdik ettirilmemiş olursa veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara her hangi bir sebeple ibraz edilmezse,
4. Defter kayıtları ve bunlarla ilgili vesikalar, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tesbitine imkân vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması dolayısıyla ihticaca salih bulunmazsa.

Yukarıdaki 2 nci bent de yazılı halin vukuunda mükellef, vergi dairesi tarafından 15 günden az olmamak üzere bir mühlet verilerek vergi matrahına ilişkin bilgileri vermeye ve kanuni defterlerini ibraz etmeye davet olunur. Bu davet üzerine mükellef istenilen bilgileri verir ve kanuni defterlerini ibraz ederse, defterler ihticaca salih bulunmak şartıyla, mükellefe takdir olunacak matrah defter ve vesikaları kayıtlarına göre tesbit olunacak miktardan fazla olamaz.

#### **Takdir karan :**

MADDE 31. — Takdir komisyonunca belli edilen matrah veya matrah kısmı takdir kararına bağlanır.

Takdir kararları komisyonun başkan ve üyeleri tarafından imzalanır.

Takdir kararlarında aşağıda yazdı malûmat bulunur:

1. Kararın sıra numarası;
2. Kararın tarihi;
3. Olay ile ilgili mükellefin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);

4. Mükellefin açık adresi;
5. Takdirin ilgili bulunduğu vergi;
6. Takdirin ilgili bulunduğu vergilendirme dönemi;
7. Takdir edilen matrah;
8. Takdirin müstenidatı ve takdir hakkında izahat.

**Takdir kararlarının tevdi :**

MADDE 32. — Takdir kararları komisyonca imza karşılığında vergi dairesine tevdi olunur.

**Re'sen tarhta mahsup :**

MADDE 33. — Re'sen takdir olunan matrah, mükellef tarafından bildirilen matrahtan fazla değilse, re'sen vergi tarh edilmez; fazla ise sadece aradaki fark üzerinden vergi tarh olunur.

**İhbarname esası :**

MADDE 34. — İkmalen ve re'sen tarh edilen vergiler "İhbarname" ile ilgililere tebliğ olunur. Nev'i ve doğuşu ayrı olan vergiler için ayrı ihbarname kullanılır.

**İhbarnamenin muhteviyatı :**

MADDE 35. — İhbarname aşağıda yazılı malûmatı ihtiya eder:

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. İhbarnamenin tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Mükellefin soyadı, adı (Tüzel kişilerde unvanı);
5. Mükellefin açık adresi;
6. Vergilendirme dönemi;
7. Verginin matrahı;
8. Verginin hesabı;
9. Verginin miktarı;
10. Kısa ve açık bir ifade ile ikmalen veya re'sen vergi tarhını icabettiren sebepler;
11. İtiraz süresi;
12. İtiraz şekli.

Takdir komisyonun karar üzerine tarh edilen vergilerde kararın ve re'sen takdiri gerektiren inceleme raporunun birer sureti ihbarnameye eklenir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**Tahrir dayanan tarh**

**Tahrir göre vergi tarhı :**

MADDE 36. — Tahrir göre vergi tarhı, verginin tahrir usulü ile tesbit edilen matrahlar üzerinden hesaplanmasıdır.

**Tahrir ihbarnamesi :**

MADDE 37. — Tahrir usulü ile tesbit edilen matrahlar, vergi dairesi tarafından "Tahrir ihbarnamesi" ile mükelleflere tebliğ olunur.

**İhbarnamenin muhteviyatı :**

MADDE 38. — Tahrir ihbarnamesi aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder:

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. İhbarnamenin tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Mükellefın soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
5. Mükellefın açık adresi;
6. Bina veya arazinin mevkii (Mahalle veya köy, sokak ve kapı numarası);
7. Bina veya arazinin nev'i, büyüklüğü, genişliği;
8. Bina veya arazinin tahrir numarası;
9. Tahmin olunan gayrisâfi irat veya kıymet;
10. Gayrisâfi irada göre bulunan safi irat;
11. Verginin nispeti;
12. Verginin miktan;
13. İtiraz süresi;
14. İtiraz şekli.

**Tekâlif cetveli :**

MADDE 39. — Tahrire dayanan tartıda yıllık vergiler, vergi dairesince mahalle ve köy itibariyle doldurulan tekâlif cetvellerinde gösterilir.

Tekâlif cetvellerinde aşağıdaki malûmat bulunur:

1. Mükellefın soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
2. Mükelleflerin adresleri;
3. Binaların kesinleşen gayrisâfi iradı; arazinin kesinleşen kıymeti (Aynı mükellefe ait binaların iradı ve arazinin kıymeti toplam olarak gösterilir);
4. Binaların safi iradı;
5. Tahakkuk eden vergi.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM****Götürü matrahların tesbiti****Götürü matrahların tesbiti :**

MADDE 40. — Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları her il merkezindeki takdir komisyonu tarafından il ve ilçe merkezindeki belediye, ticaret ve sanayi odası, özel kanunlara göre kurulmuş meslek teşekkülleri ile varsa İş ve İşçi Bulma Kurumu şubelerin-

den ve takdir komisyonunca lüzum görülen hallerde diğer, daire, kurum ve teşekküllerden mütalâa alındıktan sonra aşağıdaki usul dairesinde o ilin gerek merkez, gerek bağlı ilçeleri için ayn ayrı olmak üzere yıllık olarak tesbit olunur:

1. Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları iş ve hizmet nevi ve grupları itibariyle her iş ve hizmet nevi ve grubu için üç derece üzerinden takdir edilir.

2. Takdir komisyonunun bu kararları uygulanacağı ilk malî yıldan en az iki ay önce takdirin ilgili bulunduğu il veya ilçe merkezindeki belediyelere, ticaret ve sanayi odalarına ve varsa takdir olunan götürü matrahların iş ve hizmet nevi itibariyle taallûk ettiği meslek ve sanat teşekkülüne ve ilin en büyük maliye memuruna imza karşılığında verilir.

#### **Götürü matrahlara itiraz :**

MADDE 41. — 40 ncı madde gereğince kendilerine takdir komisyonu kararı verilen daire, kurum ve teşekküller, bu kararın inceliyerek aykırı gördükleri takdirlere karşı kararın kendilerine verildiği tarihten itibaren on beş gün içinde itiraz edebilirler.

İtiraz komisyonunca verilecek kararlar aleyhine daire, kurum ve teşekküllerce on beş gün içinde Danıştaya başvurulabilir.

Danıştay bu müracaat üzerine işi dosya üzerinde tercihan inceliyerek karara bağlar.

#### **Ortalama kâr hadlerinin tesbiti :**

MADDE 42. — Ortalama kâr hadleri Maliye Bakanlığınca emtia ve iş nevelerine göre hazırlanacak cetveller üzerine il merkezindeki ticaret odalarıncı, bunların bulunmadığı il merkezlerinde belediyelerce seçilecek dört kişi ile o il defterdânının ve mazereti halinde tevkil edeceği bir maliye memurunun başkanlığında kurulan özel bir komisyon tarafından ilçe itibariyle gayri-sâfi kazançla göre ayn ayn tâyin olunur.

Ortalama kâr hadlerinin tâyininde nazara alınacak esaslar Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir.

Komisyon, defterdân yazdı isteği tarihinden başlayarak üç ay içinde takdir işini tamamlar, lüzum görülen yerlerde ve hallerde bu süre Maliye Bakanlığınca bir yıla kadar uzatılabilir.

#### **Ortalama kâr hadlerine itiraz :**

MADDE 43. — Maliye Bakanlığı yaptığı incelemeler sonunda nispetsiz veya hatalı gördüğü ortalama kâr hadlerinin 42 nci maddede yazılı usule göre yeniden tesbit edilmesini ticaret odalarından veya belediyelerden ister. İkinci tesbite de kanaat etmediği takdirde son karara karşı Danıştaya müracaat edebilir. Danıştay bu müracaatları tercihan inceliyerek karara bağlar.

#### **Uygulama süresi :**

MADDE 44. — Götürü ücretler, götürü Ticaret ve serbest meslek kazançları ve ortalama kâr hadleri üç yıl uygulanır. Şu kadar ki, bunlarda önemli değişiklikler vukubulduğu takdirde Maliye Bakanlığı bu süreyi bir yıldan aşağı olmamak şartıyla kısaltabilir.

### **BEŞİNCİ BOLUM**

#### **Zirai kazanç ölçüleri ve tesbiti**

##### **Tarifler :**

MADDE 45. — Zirai kazanç ölçüleri, yıllık istihsal değeri, götürü gider emsali, ortalama randıman miktan, ortalama işçilik tutan, ortalama maliyet bedeli ile ortalama satış fiyatından te-rekküpeder.

1. Yıllık istihsal değeri: Ortalama randıman ve ortalama satış fiyatı ölçülerine göre her ziraat biriminden bir yılda elde edileceği hesaplanan mahsul değerinin işletmede veya işletmelerde mevcut Ziraat Birimi sayılan ile çarpılması suretiyle bulunacak değerlerin toplamıdır.

2. Götürü gider emsali: *Ziraat* birimi başına elde edileceği tahmin olunan mahsulün (Ortalama randıman miktarının) ortalama satış fiyatı ile ortalama maliyet bedeli arasındaki yüzde nispetidir.

Ziraat makina ve aletleriyle başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinin yapılması karşılığında alınan ücretler için götürü gider emsali, bu işlerin temin ettiği ortalama hasılatla gerektirdiği takribi giderler arasındaki yüzde nispetidir.

3. Ortalama randıman miktarı: Ziraat birimlerinin her bir çeşidinden elde edileceği tahmin olunan ortalama mahsul miktarıdır.

4. Ortalama işçilik tutan: Ziraat birimlerinin her bir çeşidine isabet eden ortalama işçilik gideri tutandır.

5. Ortalama maliyet bedeli: Ziraat birimi basma elde edilecek mahsul için yapılması gereken ortalama giderlerin toplamıdır.

6. Ortalama satış fiyatı: Zirai mahsullerin ticari teamüle göre beher satış biriminin 46 ncı maddenin (d) bendi esaslan dairesinde tesbit olunan satış fiyatıdır.

#### **Zirai kazanç ölçülerinin tesbiti :**

MADDE 46. — Zirai kazanç ölçüleri, Zirai Kazanç Merkez Komisyonu tarafından hazırlanacak yönetmelik esaslan dairesinde Zirai Kazanç il komisyonlarınca takdir ve tesbit olunur.

Zirai kazanç ölçülerinin takdir ve tesbitinde:

a) Zirai faaliyetlere tesir eden tabii ve iktisadi şartlar bakımlarından önemli farklar gösteren bölgeler ayrılır.

b) Çeşitli ziraat neveleri ile çeşitli ziraat makina ve aletleri ayn ayn, vasıf ve şartlar bakımından birbirine uygunluk ve yakınlık gösterenler belli gruplar içinde birleştirilmek suretiyle nazan itibara alınır.

c) Zirai işletmelerin bölgeleri itibariyle özellikleri ve ortalama verim kabiliyetleri göz önünde tutulur.

d) Ortalama satış fiyatının tesbitinde Hükümetçe tâyin olunan ve takdir sırasında yürürlükte bulunan fiyatlar, Hükümetçe fiyat tâyin olunmayan mahsuller içintakdirin yapıldığı yıla takaddüm eden son takvim yılı içindeki mahallî toptan piyasa fiyatı esas tutulur. Fiyatın temevvüettiği hallerde ortalamasına itibar olunur.

Özellikle gösteren ziraat nevelerinde Maliye ve Tarım bakanlıklarınca bu ziraat çeşitlerinin mahiyetlerine uygun olarak müştereken tâyin olunacak diğer esaslar nazan itibara alınır.

#### **Ziraat birimleri :**

MADDE 47. — Ziraat birimleri:

a) Tarla, bağ ve sebze ziraati ile ormancılıkta dönüm;

b) Ölçü olarak ağaç kabul edilenlerde ürün verecek hale gelmiş ağaç sayısı;

c) Hayvancılıkta hayvan sayısı;

dır.

Özellikle gösteren ziraat nevilerinde Maliye ve Tarım bakanlıklarınca bu ziraat çeşitlerinin mahiyetlerine uygun olarak müştereken belli edilecek diğer birimler kullanılır.

Bu kanunun uygulanmasında dönüm bin metre karelik toprak parçasıdır.

**Tasdik ve ilân :**

MADDE 48. — Zirai kazanç ölçüleri Bakanlar Kurulunun onamı ile yürürlüğe girer.

Onaylanan ölçüler Resmî Gazete ile yayınlanır.

Her bölgeye ait ölçüler, ilgili valiliklere gönderilir. Valilikler bunları en kısa zamanda köy ve mahalle ihtiyar kurullarına ve maliye teşkilâtına tebliğ eder.

**Uygulama süresi :**

MADDE 49. — Zirai kazanç ölçüleri üç yıl için tesbit olunur. Şu kadar ki; ölçülerin tesbitine esas olan unsurlardan önemli değişiklikler vukubulduğu Maliye ve Tarım bakanlıklarınca müştereken kararlaştırıldığı takdirde uygulama süresi bir yıldan aşağı olmamak üzere kısaltılabilir.

Zirai Kazançlar Merkez Komisyonu her yıl, Maliye Bakanlığının daveti üzerine toplanarak ölçülerde değişiklik yapılmasına lüzum olup olmadığını kararlaştırır.

**ÜÇÜNCÜ KISIM**

**Tahrir usulü**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Genel esaslar**

**Tarif :**

MADDE 50. — Tahrir usulü, gayrimenkullerden alınan vergilere ait matrahların bu kanuna göre kurulan komisyonlarca tahmin ve tesbit edilmesidir.

Tahrir usulü, birlik itibariyle yapılan "Genel tahrir" ile "Tadilâtı" ihtiva eder.

Bu tahrirlere dayanılarak tasarruf iddia olunamaz.

**Genel tahrir :**

MADDE 51. — Genel tahrir, bir ilçe dahilindeki bütün binaların veya bütün arazinin yazılarak binalarda gayrisâfi iratların, arazide kıymetlerin yeniden tahmin edilmesidir.

**Tadilât:**

MADDE 52. — Tadilât, iki genel tahrir arasında, bu kanunda yazık sebeplerden dolayı binanın gayrisâfin iratlarında ve arazinin kıymetlerinde vukua gelenevamlı ve tabii değişiklikler tesbit edilerek, yeni irat veya kıymetin tahmin edilmesidir.

**Tahrir varakası :**

MADDE 53. — Tahrir muameleleri "Tahrir varakası" üzerinde tesbit edilir.

Tahrir varakası, bina ve arazi için tahmin olunan irat ve kıymetlerin zaptına mahsus vesikadır.

Tahrir varakası, genel tahrir veya tadilâtı yapan komisyon tarafından tanzim edilerek imzalanır.

**Tahrir varakasının muhteviyatı :**

MADDE 54. — Tahrir varakasını ne gibi bilgiler yazılacağı Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

Maliye Bakanlığı arazi, tahrir ve tadilât işlemlerinde tahrir varakası kullanılmamasına veya tahrir varakasının tahrir cetveliyle birleştirilerek birleşik tahrir varaka ve cetveli kullanılmasına karar verebilir. Bu cetvellere yazılacak bilgiler de Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

**Vergi dairesine verilmesi :**

MADDE 55. — Tahrir varakaları tahrir veya Tadilât komisyonları taranndanaşığıdaki süreler içinde ve imza karşılığında vergi dairesine verilir.

1. Genel tahrirlerde ve mevzii tadilâta bir mahalle veya köye ait tahrir varakaları, bunların tahrir veya tadilât işlemlerinin bittiği tarihi takibeden beş gün içinde,

2. Diğer tadilâta, her gayrimenkule ait tahrir varakası tadilât işlemini bittiği günü takibeden beş gün içinde.

Genel tahrirler ile mevzii tadilâta tahrir veya Tadilât komisyonları tarafından mahalle veya köy itibariyle düzenlenen tahrir cetvelleri de tahrir varakalarına bağlanır.

**İKİNCİ BÖLÜM****Genel tahrir****Genel tahrir zamanı ve ilânı :**

MADDE 56. — Bu kanuna göre yapılacak genel tahrirler, her on yılda bir tekrar edilebilir. Ancak iki genel tahrir arasındaki süre on beş yıldan fazla uzatılamaz. Bir ilçede genel tahrir yapılmasına Maliye Bakanlığı karar verir.

Tahrir karan, ilçe merkezinde çıkan gazetelerle, gazete çıkmıyan yerlerde mûtat vasıtalarla ilân edilir.

Tahrir muamelelerine kararın ilânından on beş gün geçtikten sonra başlanır.

**Çalışma plânı :**

MADDE 57. — Tahrir komisyonları kurulur kurulmaz, mahallin en büyük mülkiye memuru ile en büyük mal memuru müştereken bir çalışma plânı tanzim ederler ve bu plânda "Tahrir mıntakalarını" ve "Tahrir sırasını" gösterirler.

Her tahrir mıntakasına bir komisyon tarafından bir yıl içinde tahriri mümkün olacak mahalle ve köy ayrılır.

**Tahrir başlama :**

MADDE 58. — Her tahrir mıntakasında tahrir başlanmazdan en az beş gün evvel, Tahrir Komisyonu Başkanı tahririn hangi gün başlayacağını şehir ve kasabalarda belediye başkanına, köylerde ihtiyar meclisine yazı ile bildirir.

Bu ihbar belediye başkam veya ihtiyar meclisi tarafından gazete çıkan yerlerde gazetelerle neşredilmek, lâzımgelen yerlere ilânlar asılmak suretiyle ve ayrıca mûtat vasıtalarla, duyurulacak şekilde köy, çarşı ve mahallelerde halka derhal ilân edilir.

**Birlik :**

MADDE 59. — Genel tahrirde her ilçe bir birliktir.

Tahrir cetveli :

MADDE 60. — Genel tahrir veya mevzii tadilat işlemi bittikten sonra tahrir varakaları esas tutularak mahalle veya köyün tahrir cetveli tanzim ve komisyonu teşkil edenler tarafından imza olunur.

Tahrir cetveline ne gibi bilgilerin yazılacağı Maliye Bakanlığınca tâyin edilir.

**Genel tahrir neticelerinin uygulanması :**

MADDE 61. — Bir birliğin genel tahrir neticeleri, itiraz incelemelerinin bitmesini takibeden malî yıldan başlayarak uygulanır.

62 nci madde gereğince yapılan genel tahrir neticeleri, tahrir kayıtlarının yandığı veya sair sebeplerle mahvolduğu tarihin rastladığı malî yıla ait ödenmemiş taksitlere ve itiraz incelemelerinin bittiği malî yıl sonuna kadar geçen yılların vergilerine ve şâmil olmak üzere itiraz incelemelerinin bittiği yılı takibeden malî yıldan başlayarak uygulanır.

MADDE 62. — Tahrir kayıtları yanan veya sair sebeplerle mahvolan yerlerde on yıl beklenmeksizin yeniden tahrir yapılır.

**Tadilat sebepleri :**

MADDE 63. — Aşağıdaki hallerde binaların gayrisâfi iratları ve arazinin kıymetleri tadilat yoluyla tahmin ve yeniden takdir olunur:

1. Her hangi bir sebep yüzünden devamlı olarak bina gayrisâfi iratları ile arazi kıymetlerinin en az % 20 nispetinde artması veya eksilmesi;

2. Bina veya arazinin genel tahrirde unutulmuş olması;

3. Yeni bina inşaa edilmesi (mevcut binalara ilâveler yapılması veya sabit istihsal, asansör veya kalorifer tesisleri konulması yeni inşaat hükmündedir.);

(Bu hallerde yalnız ilâve inşaat veya sabit istihsal, asansör ve kalorifer tesislerinin gayrisâfi iratlarının takdir olunarak binanın mevcut gayrisâfi iradına ilâve edilir. Sabit istihsal, asansör ve kalorifer tesislerinin gayrisâfi iratları 300 nci maddedeki esasa göre takdir olunur.);

4. Bir binanın yanması, yıkılması suretiyle veya sair sebeplerle tamamen veya kısmen harap olması veya binada mevcut sabit istihsal, asansör veya kalorifer tesislerinin kısmen veya tamamen kaldırılması;

5. Bir binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanaticrasına mahsus mahaller haline veya bu hallerde bulunan yerlerin ikamete mahsus mahaller haline kalbedilmesi (bu hükmün uygulanmasından bir apartmanın her dairesi ayrı bir bina sayılır. Ve Yalnız kullanım tarzı tamamen veya kısmen değiştirilen dairenin iradı yeniden takdir olunur.);

6. Arazinin hal ve heyetinde değişiklik olması;

7. Daimî müstesnahktan faydalanan ve irat veya kıymeti bulunmayan bir bina veya arazinin müstesnahktan çıkması;

8. Bir binanın mütemmimi durumunda olan arazinin mütemmimlik durumundan çıkması veya bir arazi ve arsının bina mütemmimi durumuna girmesi;

9. Bir bina veya arazinin taksim ve ifraz edilmesi (araziden bir kısmının istimlak edilerek yola kalbolunması ifraz hükmündedir.);

10. Mutaaddit arazi ve arsaların tek bir arazi ve arsa haline getirilmesi veya mutaaddit hisseler ayrılmış olan bir binanın bütün hisselerinin birleştirilmesi.



**Arazinin hal ve heyetinde değişiklik :**

MADDE 64. — Aşağıdaki haller arazinin hal ve heyetinde değişiklik olduğunu ifade eder:

1. Arazinin fidanlandırılması veya ağaçlandırılması, bağ haline getirilmesi;
2. Fidanlı, ağaçlı veya kütüklü bir arazinin tarla haline getirilmesi veya gelmesi;
3. Tarım yapılan bir arazinin tabii bir âfet veya arıza sebebiyle veya sak sebepler yüzünden tarıma elverişsiz hale gelmesi;
4. Tarım yapılmıyan bir arazinin tarıma elverişli hale getirilmesi;
5. Arazinin üzerine veya altına inşaat yapılması;
6. Arazinin parsellenmek suretiyle arsalar haline getirilmesi.

**Mevzii ve ferdî tadilât :**

MADDE 65. — Binaların gayrisafi iratlarında ve arazi ve arsaların kıymetlerinde 63 ncü maddenin I nci bendinde yazık nispetten vukubulan artma veya eksiltme sebebiyle yapılacak tadilât mevzii veya ferdî olur.

Bk şehk, kasaba veya köyün tamamında mevcut bina ve arazi için yapılacak tadilât mevzii'dir. Münferit mükelleflerin arazisi veya binaları için yapılan tadilât ferdîdir.

**Mevzii tadilât karan :**

MADDE 66. — Mevzii tadilât yapılabilmesi için:

1. İlgili veya birkaç mükellefin veya vergi dakesinin mevzii tadilât isteğinde bulunması,
2. Şehir ve kasabalardaki tadilât için belediye emcümününün, köylerdeki tadilât için köy ihtiyar meclisinin, mevzii tadilâtı gerektiren sebepleri muhtevi olarak tanzim edeceği mazbata üzerine il idare kurulunca tadilâtın lüzumuna karar verilmesi,
3. Maliye Bakanlığınca mevzii tadilâtın yapılmasına izin verilmesi şarttır.

**Ferdî tadilât isteği:**

MADDE 67. — Ferdî tadilât yapılabilmesi için ilgili mükellefin binası veya arazisi için tadilât isteğinde bulunması gerekli ve kâfidir.

Vergi daireleri ferdî tadilât isteğinde bulunamazlar.

**Diğer tadilâtın yapılması :**

MADDE 68. — 63 ncü maddenin 2-10 ncü bentlerinde yazılı hallerde tadilât her hangi bir isteğe lüzum olmaksızın ya ilgili mükelleflerin bu halleri bildirmeleri veya vergi dairesinin yoklama ile tesbit etmesi neticesinde yapılır.

**ifraz ve birleştirme :**

MADDE 69. — Bk bina veya arazinin taksim veya ifraz edilmesi ve arazinin parsellenmek suretiyle arsalar haline getirilmesi hariç, dolayısıyla yapılacak tadilâtta binanın gaynsâfi iradı ve arazinin kıymeti yeniden takdir edilmeyip vergide kayıtk gaynsâfi kat veya kıymet müfrez parçalar veya hisseler arasında her parça veya hissenin yüz ölçüsüne ve mevki ve şerefine göre taksim olunur.

63 ncü maddenin 10 ncü bendinde yazdî halde yapılacak tadilâtta bkleştirilen bina ve araziye yeniden gayrisafi irat veya kıymet takdir edilmeyip her birinin vergide kayıtk gaynsâfi irat veya kıymetleri toplanır ve bu toplam birleştirilen bina ve arazinin gayrisafi irat veya kıymeti olur.

Birleştirilen parçalardan bir kısmının vergide kayıtlı gayrisâfi irat veya kıymeti bulunmadığı hallerde yalnız bu parça veya hisselerine gayrisâfi irat veya kıymet takdir olunarak yukanki fıkra gereğince işlem yapılır.

**Yüz ölçümü fazla veya noksan teshil edilen arazi :**

MADDE 70. — Genel tahrir veya mevzii tadilâtta arazinin yüz ölçümü noksan veya fazla tahrir edilmiş olduğu sonradan meydana çıkarsa noksan yazıldığı anlaşılan miktar kayıtlı yüz ölçümüne ilâve, fazla yazıldığı anlaşılan miktar kayıthiyüz ölçümünden tenzil edilir. Ve arazinin kayıtlı kıymetinden beher metre kareye isabet eden kıymet esası tutularak noksan veya fazlaya ait kıymetler tesbit ve tadili kıymete ilâve veya mezkûr kıymetten tenzil olunur.

Bu ilâve ve tenziller dolayısıyla noksan veya fazla alındığı anlaşılan vergiler de tarh zaman aşımı süresiyle mukayyedolmak üzere mükelleften tahsil veya kendisine iade edilir.

**Tadilât neticelerinin uygulanması:**

MADDE 71. — Ferdî tadilât neticeleri tadilât taleplerinin yapıldığı, mevzii tadilât neticeleri de, itiraz incelemelerinin bittiği yılı takibeden malî yıldan başlayarak uygulanır.

Ferdî tadilât, talebin yapıldığı malî yıl içinde bitirilmezse, ileride belli olacak matrahlarla göre düzeltmeler yapılmak üzere, bina ve arazinin mevcut irat ve kıymetleri tarha esas tutulur.

Bunlar dışındaki tadilâtta tadil neticeleri:

1. Genel tahrirlerde mektum kalan bina ve arazi için genel tahririn yürürlüğe girdiği malî yıldan,

Ve aşağıdaki hallerde:

2. Yeni inşaat için inşaatın hitam bulduğu veya inşaatın hitamından evvel kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmasına başlandığı; binaya sonradan sabit istihsal, asansör ve kalorifer tesisleri kurulmuşsa bu tesislerin kurulması tamamlandığı;

3. 63 ncü maddenin 5 nci bendinde yazılı şekilde kullanış tarzı değişen bunlar için bu değişikliğin vukubulduğu;

4. Muafiyeti sukut eden bina ve arazide muafiyetin sukut ettiği;

5. Yanan, yıkılan ve sair sebeplerle tamamen veya kısmen harabolan binalarda ve ifraz ve taksim edilen bina ve arazide bu olayların vukubulduğu;

6. Hal ve heyeti değişen arazide değişikliğin rastladığı;

7. Binanın mütemmimi durumunda olan arazinin mütemmimlik durumundan çıkması, bir arazi ve arsanın bina mütemmimi durumuna girmesi hallerinde bu değişikliğin vukubulduğu;

Tarihi takibeden malî yıldan başlayarak yürürlüğe konulur.

**DÖRDÜNCÜ KISIM**

**Takdir, Tahrir ve Zirai Kazançlar Komisyonları**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Takdir Komisyonu**

**Kuruluş :**

MADDE 72. — Takdir Komisyonu, mahallin en büyük malmemurunun veyahut tevkil edeceği memurun başkanlığı altında ilgili vergi dairesinin yetkili bir memurundan ve seçilmiş üç üyeden kurulur.

Takdir komisyonları daimî veya geçici olurlar. Daimi komisyonların nerelerde kurulacağını Maliye Bakanlığı belli eder.

Daimî komisyon bulunmayan yerlerde takdir işleri geçici komisyonlar tarafından görülür.

#### **Üyelerin seçilmesi :**

MADDE 73. — Üyeler, tüccarlar için ticaret odasınca diğer sanat ve meslek erbabı için bunların mensuboldukları meslekî teşekküllerce kendi üyeleri arasından veya hariçten seçilir. Bu teşekküller, takdir komisyonu başkanının yazılı talebi üzerine en geç bir ay içinde üç asil ve üç de yedek üye seçmeye mecburdurlar. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir.

Komisyon toplantılarına mükellefin sanat veya meslek bakımından bağlı veya ilgili olduğu teşekkülden, servet takdiri işlerinde ise yalnız ticaret odasından seçilen üyeler iştirak eder. Ticaret odası ve meslekî teşekkül bulunmayan yerlerde bunlar tarafından seçilecek üyeler, yukarıki esaslara göre belediyeler tarafından seçilir.

Komisyonlar kendilerine tahsis edilen dairede, yoksa, vergi dairesinde toplanır ve keyfiyet bir tutanakla tesbit olunur.

#### **Komisyonun görevleri :**

MADDE 74. — Takdir komisyonunun görevleri şunlardır:

- a) Yetkili makamlardan istenilen matrah ve servet takdirlerini yapmak;
- b) Vergi kanunlarında yazdı fiyat, ücret veya sair matrah ve kıymetleri takdir etmek (bu gibi takdirler de takdir kararına bağlanır)

Takdir komisyonu bu görevlerini yaparken takdir sebepleri bulunup bulunmadığını incelemez. Yalnız hatalı gördüğü muamelelerde, ilgili vergi dairesini yazı ile ikaz etmeye mecburdur.

#### **Komisyon yetkileri :**

MADDE 75. — Takdir komisyonu 74 ncü maddedeki görevleri dolayısıyla bu kanunda yazılı inceleme yetkisini haizdir.

Servet takdiri ile görevli komisyonlar bilir kişiye müracaat edebilirler. Sınai ve edebî mülkiyet haklarını, imtiyazları, madenleri, mücevheratı, eski eserleri ve sanat eserlerini değerlemede bilir kişiye müracaat etmek mecburidir.

#### **Beyana bağlılık :**

MADDE 76. — Mükellefin evvelce beyan ettiği bir matraha ait olan takdir işlerinde, takdir olunan matrah mükellefin beyanından düşük olamaz.

### **İKİNCİ BÖLÜM**

#### **Tahrir komisyonu**

#### **Görev ve kuruluş :**

MADDE 77. — Binaların ve arazinin genel tahriri üçer kişilik "Tahrir komisyonları" tarafından yapılır. Bu komisyonlar valilerce tayin olunan bir zatın başkanlığı altında iki seçilmiş üyeden kurulur.

Her ilçede, ilçenin büyüklüğüne göre, lüzumu kadar "Tahrir komisyonu" kurulur.

Valiler, tahrir komisyonlarına sıfat ve yetkilerini gösteren birer vesika verirler. Komisyonlar gittikleri yerde bu vesikayı gezilip görülecek bina veya arazinin mutasarrıflarına veya bunları işgal edenlere göstermeye mecburdurlar.

#### **Üyelerin seçilmesi :**

MADDE 78. — Tahrir komisyonlarının üyeleri aşağıdaki şekilde seçilir:

1. Üyelerden biri tahriri yapılacak ilçenin bağlı bulunduğu il genel meclisince genel meclis üyeleri dışında ilçe halkından seçilir.

62 nci maddede yazılı sebeplerle yapılacak tahrirlerde, il genel meclisi toplantı halinde değilse, bu üyenin aynı suretle il daimî encümenince seçilmesi caizdir.

2. Belediye sınırları içindeki yerlerin tahriri için ikinci üyeyi belediye meclisleri kendi üyeleri veya diğer hemşehrileri arasından seçer.

3. Köylerde yapılan tahrirlerde köy ihtiyar meclisi tarafından kendi üyesi arasından veya köy halkından seçilecek bir zat ikinci üye olarak tahrir komisyonuna girer.

Tahrir komisyonlarına girecek üyeler sayısına ayrıca ve aynı usul dairesinde yedek üye de seçilir.

İl genel meclisleri ile belediye meclisleri asıl ve yedek üyeleri genel tahrirkarannın ilânından başlayarak en geç bir ay içinde seçmeye ve bunların adlarını en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar.

#### **Yetki :**

MADDE 79. — Tahrir komisyonları:

1. İradı veya kıymeti tahmin edilecek binaları ve araziye gezebilirler;

2. Mükelleflerden ve kiracılardan gayrimenkulun genel durumu, kullanım tarzı, kira veya hasılat miktarı ve tahmine yanyacak sair lüzumlu malûmatı istiyebilirler;

3. Lüzumlu gördükleri malûmatı, muhtar ve ihtiyar meclisleri, ticaret ve tanım odaları, belediyeler ve noterler gibi resmî veya yan resmî teşekküllerle özel teşekküller ve şahıslardan istiyebilirler;

4. Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının takdirinde içlerinde bulunan sabit istihsal tesislerinin kıymetlerini tesbit için lüzum gördükleri takdirde bilir kişiye müracaat edebilirler.

Çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde, bina ve arazi, bunları işgal edenlerin muvafakati olmaksızın gezilemez. Binaların gezilmesi sırasında, komisyon başkan ve üyeleri, ev halkının rahatsız edilmemesine dikkat etmiye mecburdurlar.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Tadilât komisyonları**

#### **Görev ve kuruluş :**

MADDE 80. — Gerek binalarda, gerek arazi tadilât üçer kişilik "Tadilât komisyonları" tarafından yapılır.

Bu komisyonlar, mahallin en büyük mülkiye memurunun vergi dairesi âmiri olmıyan gelir memurları arasından seçeceği bir başkan ile iki üyeden kurulur.

Lüzum görülen yerlerde birden fazla tadilât komisyonu kurulması caizdir.

### **Üyelerin seçilmesi :**

MADDE 81. — Tadilât komisyonlarına girecek üyeler:

1. Belediye sının içinde bulunan yerler için, belediye meclislerince biri kendi üyeleri arasından veya dışardan, diğeri tadilât yapılacak bina ve arazinin bulunduğu şehir ve kasaba halkı arasından;

2. Belediye teşkilâtı olmıyan yerlerde köy ihtiyar meclisince biri kendi üyeleri, diğeri köy halkı arasından,

Seçilir.

Belediyeler ve belediye teşkilâtı bulunmıyan köy ihtiyar meclisleri mahallin enbüyük mülkiye memurunun yapacağı tebliğden başhyarak en geç bir ay içinde tadilât komisyonuna girecek üyeleri ve onların bir misli yedek üyeleri seçmeye ve adlarını en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar.

### **Yetki :**

MADDE 82. — Tahrir komisyonlarının haiz olduğu yetkileri tadilât komisyonları da haizdirler.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **Zirai kazançlar il ve merkez komisyonlan**

#### **Zirai Kazançlar ti Komisyonu :**

MADDE 83. — Zirai kazançlar il komisyonu valinin başkanlığında defterdar, gelir müdürü, ziraat müdürü, veteriner müdürü, il merkezindeki Ziraat Bankası şubesi müdürü ve seçilmiş üç üyeden kurulur. Ormancılığa ilişkin konuların görüşülmesinde komisyona veteriner müdürü yerine orman işletme müdürü veya tevkil edeceği bir temsilci katılır.

Ziraat, veteriner ve orman müdürleri toplantı tarihinden önce gerekli incelemeleri yaparak neticelerini komisyona bildirirler.

Orman ve Ziraat Bankası şube müdürlerinin taaddüdettiği il merkezlerinde aralanndanbiri komisyona katılır.

### **Üyelerin seçilmesi:**

MADDE 84. — Zirai kazançlar il komisyonunun seçilmiş üyelerinden ikisi il ziraat odası biri il ticaret odası tarafından kendi üyeleri arasından veya dışardan seçilir.

Bu odalar valinin yazılı tebliği üzerine en geç bir ay içinde komisyon üyelerim ve onların bir misli yedek üyeyi seçerek adlarını valiye bildirmeye mecburdurlar.

Üyeler bu süre içinde seçilip bildirmediikleri takdirde vali tarafından seçilir.

Ziraat ve ticaret odaları bulunmıyan yerlerde bunların seçeceği üyeler, aynı esaslar dairesinde belediyelerce seçilir.

#### **Zirai Kazançlar Merkez Komisyonu :**

MADDE 85. — Zirai kazançlar komisyonu Maliye Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında Gelirler Genel Müdürü, Tarım Bakanlığından üç, Ticaret ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklariyle Umumi Murakabe Heyeti, İstatistik, Devlet Üretme Çiftlikleri, Devlet Su İşleri, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Toprak Mahsulleri Ofisi veEt. — Balık Kurumu Genel müdürlüklerinden

ve Ziraat Odaları Birliğinden birer temsilciden ve Ankara Üniversitesi Ziraat, Veteriner, Orman, Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakülteleri Profesörler kurullarınca seçilen birer profesör veya doçentten kurulur.

**Komisyonların yetkileri :**

MADDE 86. — Zirai kazançlar il ve merkez komisyonları kamu idare ve müesseseleri ile Devlet ekonomi kurumlarından ve görevlerinin gerektirdiği sair gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgileri isteyebilirler. Gerekli gördükleri hallerde bilir kişilere inceleme de yaptırabilirler.

Bilgi istemede 148 nci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.

Komisyonlarca bu hükümlere göre istenilen bilgileri vermiyenler, bilir kişiliği kabul ettikleri halde gerekli incelemeleri yapmıyanlar hakkında 361 nci madde hükmü uygulanır.

**BEŞİNCİ BOLUM**

**Müşterek hükümler**

**Komisyonlara seçilecek üyelere aranacak vasıflar :**

MADDE 87. — Takdir, tahrir, tadilât ve zirai kazançlar il komisyonlarına, memurların dışında, seçilecek kimselerde aşağıdaki vasıflar aranır:

1. İyi ahlâk, sahibi olmak ve ikamet ettiği veya iş gördüğü muhitin emniyet ve itimadını kazanmış bulunmak;
2. Kamu hizmetlerinden memnu olmamak ve medenî haklardan ıskat edilmiş bulunmamak;
3. Ağır hapis veya şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan dolayı hapis cezasıyla hükümlü olmamak;
4. Vergi kaçaklığından dolayı cezalandırılmış olmamak;
5. Takdir komisyonlarına seçileceklerde ayrıca 30 yaşını bitirmiş olmak;
6. Tahrir, tadilât, ve zirai kazançlar il komisyonlarına seçileceklerde ayrıca mensubolduğu şehir veya kasabanın iktisadi şartlarına ve emlak ve ziraat işlerinde vukufu olmak ve yirmi beş yaşını bitirmiş bulunmak;
7. Arazi tahrirlerinde ayrıca çiftçi olmak.

**Yemin :**

MADDE 88. — Bu kısımda yazılı komisyonlara seçilen üyeler ve tahrir komisyonu başkanları şehir ve kasabalarda idare heyeti, köylerde ihtiyar meclisi huzurunda aşağıda yazılı şekilde yemin ederler:

"Komisyonda çalışacağım süre zarfında tam mânasiyle vicdan ve kanaatim icaplarına tâbi kalacağım; hiçbir sebep ve tesir altında adaletten ve doğruluktan ayrılmıyacağım, gerek Devlet gerek mükellef haklarını bir tutacağım, takdir ve tahminlerde herhangi bir tarafa temayül suretiyle görevimi kötüye kullanmayacağım namusum üzerine yemin ederim."

**Nisap :**

MADDE 89. — Bu kısımda yazılı komisyonlar tam mürettepleri ile toplanır ve mutlak ekseriyetle karar verir.

**Devam:**

MADDE 90. — Komisyona toplantılandnda her hangi bir sebeple olursa olsun bulunamayacağı anlaşılan üyenin yerine yedek üye davet olunur.

Seçilmiş üyelerden, mücbir bir sebebe dayanmaksızın, üç mütaakıp toplantıya gelmeyenler istifa etmiş sayılarak yerlerine yedek üye asil üye olarak getirilir.

Mücbir sebep veya mezuniyetle devam edemeyecek olan asil üyeye yedek üye vekâlet eder.

Tahrir komisyonunun başkanı hastalık gibi mücbir bir sebeple veya mezuniyetle görevine devam edemeyecek olursa yerine valiler tarafından bir başkan vekili tâyin olunur.

#### **Görev süresi :**

MADDE 91. — Tahrir komisyonları başkan ve üyelerinin görevleri genel tahrir bitinceye kadar devam eder.

Takdir, tadilât, ve zirai kazançlar il komisyonlarına seçilen üyelerin görev süresi üç yıldır. Bunları seçen daire, meclis ve meslekî teşekküllerin seçimlerinin yenilenmesi bu üyelerin görev sürelerini kısaltmaz.

Süreleri dolanların yeniden seçilmesi caizdir.

#### **Ücretler :**

MADDE 92. — Bu kısımda yazılı komisyonların (zirai kazançlar merkez komisyonu hariç) üyelerine komisyonlardaki görevleri dolayısıyla, mahallî defterdarlığın teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca tâyin olunacak miktarda ücret verilir.

Zirai kazançlar merkez komisyonu üyelerine komisyondaki çalışmaları dolayısıyla verilecek ücretin miktarı Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin olunur.

### **BEŞİNCİ KISIM**

#### **Tebliğler**

##### **BİRİNCİ BÖLÜM**

#### **Tebliğ esasları ve muhataplar**

##### **Tebliğ esastan :**

MADDE 93. — Tahakkuk fişinden gayri, vergilendirme ile ilgili olup, hüküm ifade eden bilûmum vesikalar ve yazılar adresleri bilinen gerçek ve tüzel kişilere posta vasıtasıyla ilmühaberi! taahhütlü olarak, adresleri bilinmeyenlere ilân yolu ile tebliğ edilir.

Şu kadar ki; ilgilinin kabul etmesi şartıyla, tebliğin ilgili daire veya komisyonda yapılması caizdir.

##### **Tebliğ yapılacak kimseler :**

MADDE 94. — Tebliğ mükelleflere, bunların kanuni temsilcilerine, umumi vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.

Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine yapılır. Tüzel kişilerin mütaaddit müdür veya temsilcisi varsa tebliğin bunlardan birine yapılması kâfidir.

##### **Veli, vasi ve kayımlara tebliğ :**

MADDE 95. — Mükellef yerine geçen veli, vasi veya kayyım gibi vergi sorumlusubirden fazla olursa, tebliğ bunlardan yalnız birine yapılabilir.

Şayet tebliğin mevzuu olan işe ayn bir vasi veya kayyım bakmakta ise, tebliğ bunlara yapılır.

**Vasıtalı tebliğ :**

MADDE 96. — Kara, deniz ve hava erasına yapılacak tebliğler kıta komutanı veya müesses-e âmiri gibi en yakın üste yapılır. Bu evrakı derhal tebliğ olunacak kimseye vermediği takdirde üst tazminle mahkûm olur. Bu cihetin tebliğ evrakında yazılı olması şarttır.

**Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ :**

MADDE 97. — Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ o memleketin yetkili makamı vası-tasıyla yapılır. Bunun için anlaşma varsa veya o memleketin kanunları müsait ise o yerdeki Türk siyasi memuru veya konsolosu tebliğin yapılmasını yetkili makamdan ister.

Kendisine tebliğ yapılacak kişi Türk vatandaşı ise tebliğ Türk siyasi memuru veya konsolo-su vasıtasıyla de yapılabilir.

Yabancı memleketlerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrak, tebligatı çıkaran merciin bağlı bulunduğu Bakanlık vasıtasıyla Dışişleri Bakanlığına, oradan da Türkiye elçilik veya konso-losluğuna gönderilir.

Yabancı memlekette resmî görevle bulunan Türk memurlarına tebliğ Dışişleri Bakanlığı va-sıtasıyla yapılır.

Yabancı memlekette bulunan askerî şahıslara yapılacak tebliğ, bağlı bulundukları kara, de-niz, hava kuvvetleri komutanlıklarıyla Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasıyla yapılır.

**Kamu idare ve müesseselerine tebliğ :**

MADDE 98. — Kamu idare ve müesseselerine yapılacak tebliğ, bu idare ve müesseselerin en büyük âmirlerine veya bunların muavinlerine yapılır.

**İKİNCİ BÖLÜM****Posta ile tebliğ usulü****Kapalı zarf esası :**

MADDE 99. — Posta ile tebliğde tebliğ edilecek vesika kapalı bir zarf içinde postaya veri-lir. Bunun için, şekilleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilen özel zarflar kullanılır.

**Bilinen adreslere tebliğ :**

MADDE 100. — Bilinen adrese gönderilen mektuplar posta idaresince muhatabınateslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

**Bilinen adresler :**

MADDE 101. — Bu kanuna göre bilinen adresler şunlardır:

1. Mükellef tarafından işe başlamada bildirilen adresler;
2. Adres değişikliğinde bildirilen adresler;
3. İş bırakmada bildirilen adresler;
4. Vergi beyannamelerinde bildirilen adresler;
5. Yoklama fişinde tesbit edilen adresler;
6. İtiraz ve temyiz dilekçelerinde ve cevaplarında gösterilen adresler;



7. Yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tesbit edilen adresler (İlginin tutanakta imzası bulunmak şartıyla);

8. Bina ve arazi vergilerinde komisyonlarca tahrir varakalarında tesbit edilen adresler.

Mektupların gönderilmesinde bu adreslerden tarih itibariyle tebligat yapacak makama en son olarak bildirilmiş veya bu makamca tesbit edilmiş olanı nazara alınır.

#### **Tebliğ evrakının teslimi:**

MADDE 102. — Tebliğ olunacak evrakı muhtevi zarf posta idaresince muhatabına verilir ve keyfiyet muhatap ile posta memuru tarafından taahhüt ilmühaberine tarih ve imza konulmak suretiyle tesbit olunur.

Muhatabın zarf üzerinde yazılı adresini değiştirmesinden dosya bulunamamış olması halinde posta memuru durumu zarf üzerine yazar ve mektup posta idaresince derhal tebliği yaptıran daireye geri gönderilir.

Muhatabın geçici olarak başka bir yere gittiği bilinen adresinde bulunanlar veya komşuları tarafından bildirildiği takdirde keyfiyet ve beyanda bulunanın kimliği tebliği alındısının yazılarak altı beyanı yapana imzalatılır. İmzadan imtina ederse, tebliği yapan bu ciheti şerh ve imza eder ve tebliğ edilemeyen evrak çıkaran mercie iade olunur.

Bunun üzerine tebliği çıkaran merci tarafından tâyin olunacak münasip bir süre sonra yeniden tebliğ çıkarılır. İkinci defa çıkarılan tebliğ evrakı da aynı sebeple tebliğ edilemiyerek iade olunursa tebliğ ilân yolu ile yapılır.

Muhatap imza edecek kadar yazı bilmez veya her hangi bir sebeple imza edemeyecek durumda bulunursa sol elinin baş parmağı bastırılmak suretiyle tebliğ olunur.

Muhatap tebellüğden imtina ederse tebliğ edilecek evrak önüne bırakılmak suretiyle tebliğ edilir.

Yukanki fıkralarda yazılı işlemler komşularından bir kişi veya muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden bir veyahut bir zabıta memuru huzurunda icra ve keyfiyet taahhüt ilmühaberine yazılarak tarih ve imza vaz'edilmek ve hazır bulunanlara da imzalatılmak suretiyle tesbit olunur.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **İlân yoluyla tebliğ usulü**

##### **Tebliğinin ilânla yapılacağı haller :**

MADDE 103. — Aşağıda yazdı hallerde tebliğ ilân voliyle yapılır:

1. Muhatabın adresi hiç bilinmezse;
2. Muhatabın bilinen adresi yanlış veya değişmiş olur ve bu yüzden gönderilmiş olan mektup geri gelirse;
3. Başkaca sebeplerden dolayı posta ile tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa;
4. Yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa.

##### **Tebliğde ilân şekli :**

MADDE 104. — İlân aşağıda yazılı şekilde yapılır:

1. İlân ilgili vergi dairesinin bulunduğu yerin belediye sınırları içinde çıkan bir veya daha fazla gazetede yayınlanır. Gazete çıkmayan yerlerde mûtat vasıtalarla yapılır.

2. İlân yazısı tebliğ yapan dairenin ilân koymaya mahsus mahalline asılır ve bir sureti mükellefin bilinen son adresinin bağlı olduğu muhtarlığa gönderilir.

3. İstanbul belediye sınırları dışındaki yerlerde ilân yoluyla yapılan tebliğin konusu on bin lirayı aşan bir vergiye veya vergi cezasına taallük ettiği takdirde ilân ayrıca Ankara ve İstanbul'da çıkan birer gazete ile yayınlanır.

Tebliğ olunacak evrakın örnekleri yabancı memlekette bulunan mükellefin bilinen adresine ayrıca posta ile gönderilir.

**ilânın muhteviyatı :**

MADDE 105. — İlânlarda, tebliğin ilgili bulunduğu vergiler gösterilmek suretiyle adlan (Tüzel kişilerde unvanları) yazılı muhataplara aşağıdaki hususlar ihtar olunur:

1. İlân tarihinden başlayarak bir ay içinde ilânı yapan makama bizzat veya bilvekele müracaat etmeleri veya taahhütlü mektup veya telgrafla açık adreslerini bildirmeleri;

2. Kendilerine süre ile kayıtlı resmî tebliğ yapılacağı.

**İlânın neticeleri :**

MADDE 106. — İlân üzerine bizzat veya bilvekele müracaat edenlere yerinde, adres bildirilenlere ise posta ile tebliğ yapılır.

Posta ile yapılan bu tebliğ hakkında da 100 ncü madde hükmü cari olur.

İlân tarihinden başlayarak bir ay içinde ne vergi dairesine müracaat yapmış ve ne de adresini bildirmiş olanlara bir ayın sonunda tebliğ yapılmış sayılır.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

**Tebliğlere ait türlü hükümler**

**Memur vasıtasıyla tebliğ :**

MADDE 107. — Posta ile tebliğ yapılması müşkül veya faydasız görülen hal ve yerlerde veya özel veya acele hallerde, Maliye Bakanlığı tebliğleri posta yerine memur vasıtasıyla yaptırmaya yetkilidir.

Bu madde hükmünün uygulanmasında da bu kısımdaki tebliğ esaslarına uyulur.

**Hatalı tebliğler :**

MADDE 108. — Tebliğ olunan vesikalar, esasa müessir olmıyan şekil hatalarındandolayı hukuki kıymetlerini kaybetmezler; yalnız vergi ihbarı ile ilgili vesikalarda mükellefin adının, verginin nev'i veya miktarının, itiraz veya temyiz sürelerinin hiç yazılmamış olması veya bu vesikaların görevli bir makam tarafından tanzim edilmemiş bulunması vesikayı hükümsüz kılar.

**Tebliğ yerine geçen muameleler :**

MADDE 109. — Verginin tarh ve tahakkukunda tebliğ yerine geçen muameleler hakkındaki hükümler mahfuzdur.

Ücret ve kazançları götürü usulde tesbit edilen tüccar, hizmet ve serbest meslek erbabının vergileri, tarh zamanında bu mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairesine müracaatla ibraz edecekleri vergi karnelerine yazılmak suretiyle tarh ve tebliğ olunur.

Vergi karneye yazıldığı tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

**ALTINCI KISIM**  
**Vergi alacağının kalkması**

**BİRİNCİ BÖLÜM**  
**ödeme**

**Verginin ödeneceği daire :**

MADDE 110. — Vergi borcu, mükellefin bu bakımdan bağlı olduğu vergi dairesine ödenir.

Mükellef vergi borcunu vergi dairesinin bulunduğu belediye sınırlarının dışındaki vergi dairelerine de yatırabilir. Bu takdirde ödemenin hangi vergi dairesi hesabına yapıldığının bildirilmesi şarttır.

**ödeme zamanı:**

MADDE 111. — Vergi, kanunlarında gösterilen süreler içinde ödenir.

Ödeme süresinin son günü verginin vâdesi tarihidir.

Bu kanunun 15, 17 ve 342 nci maddelerinin uygulanması dolayısıyla sürenin uzaması halinde vâde uzayan sürenin bittiği gündür.

Beyannamenin posta ile gönderilmesi halinde, beyan edilen vergi tahakkuk işleminin bitmesi beklenmeksizin vâdesinde ödenir.

500 den fazla mükellefi olan vergi dairelerine para yatırmak bakımından mükelleflere, vâdenin bitmesini takibeden tarihten başlayarak 15 gün içinde gün belli etmiye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu suretle belli edilen günler verginin vâdesi yerine geçer.

**özel ödeme zamanları :**

MADDE 112. — 1. İkmalen veya re'sen tarh olunan vergiler taksit zamanlarından evvel tahakkuk etmişse taksit süreleri içinde; taksit süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmişse; geçmiş taksitler, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

2. Memleketi terk, ölüm ve mükellefiyetin kalkmasını mucip diğer haller dolayısıyla beyan üzerine tarholunan vergiler, beyanname verme süreleri içinde ödenir.

Mükellefin, vâdeleri meşkûr süreden sonra gelen vergileri de aynı süre içinde alınır.

Memleketi terk edenlerin, ölenlerin veya diğer haller dolayısıyla mükellefiyetleri kalkmaların ikmalen veya re'sen tarh olunan vergileri tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

Bu fıkra yazılı tahsil süreleri, 6183 sayılı Âmmeye alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanun mucibince teminat gösterildiği takdirde, Vergi Kanunuyla belli taksit zamanına kadar ve taksit zamanı geçmiş ise üç ay uzatılır.

3. İtiraz dolayısıyla 388 nci madde mucibince tahsili durdurulan vergilerden taksit süreleri geçmiş olanlar, İtiraz Komisyonu kararına göre hesaplanan vergiyeait ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

4. Sermayelerini tezyideden şirketler, sermayenin artırılan miktarına ait Damga Resmini, tezyid kararının tescil ve ilân tarihinden itibaren üç ay içinde öderler.

## İKİNCİ BÖLÜM

### **Zamanaşımı ve terkin**

#### **Zamanaşımının mahiyeti :**

MADDE 113. — Zamanaşımı, süre geçmesi suretiyle vergi alacağının kalkmasıdır.

Zamanaşımı, mükellefin bu hususta bir müracaatı olup olmadığına bakılmaksızın hüküm ifade eder.

#### **Zamanaşımı süreleri :**

MADDE 114. — Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takibeden yılın başından başlayarak üç yıl ve kaçakçılık halinde beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

Şu kadar ki, vergi dairesince matrah takdiri için Takdir Komisyonuna başvurulması zamanaşımını keser. Kesilen tarh zamanaşımı yeniden işlemez.

Damga Resmine tâbi olup resim ve cezası zamanaşımına uğnyan evrakın hükmünden tarh zamanaşımı süresi dolduktan sonra faydalanıldığı takdirde mezkûr evraka ait vergi alacağı yeniden doğar.

#### **Verginin terkini :**

MADDE 115. — Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzir hayvan ve haşarat istilâsı ve bunlara benzer âfetler yüzünden :

1. Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları;

2. Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin âfete mâruz arazi için zararı tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla aitolarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları;

Maliye Bakanlığınca zararlı mütenasib olmak üzere, kısmen veya tamamen terkin olunur.

Zarar derecesini ve ilgili bulunduğu gelir kaynağını mahallî idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tesbit eder.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### **Vergi hatalarının düzeltme**

#### **Vergi hatası :**

MADDE 116.— Vergi hatası, vergiye mütaallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır.

#### **Hesap hataları :**

MADDE 117. — Hesap hataları şunlardır:

1. Matrah hataları, vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname ve kararlarda matraha ait rakamların veya indirimlerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olmasıdır.

2. Vergi miktarında hatalar: Vergi nispet ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmamış veya yanlış yapılması, birinci bentte yazılı vesikalarda verginin eksik veya fazla hesaplanmış veya gösterilmiş olmasıdır.

3. Verginin mükerrer olması; aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasıdır.

**Vergilendirme hataları :**

MADDE 118 •\*- Vergilendirme hataları şunlardır:

1. Mükellefin şahsında hata: Bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınmasıdır;
2. Mükellefiyette hata: Açık olarak vergiye tâbi olmıyan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınmasıdır;
3. Mevzuda hata: Açık olarak vergi mevzuuna girmiyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi veya alınmasıdır.
4. Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata: Aranan verginin ilgili bulunduğu vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olmasıdır.

**Hataların meydana çıkarılması :**

MADDE 119. — Vergi hataları şu yollarla meydana çıkarılabilir:

1. İlgili memurun hatayı bulması veya görmesi ile;
2. Üst memurların yaptıkları incelemeler neticesinde hatanın görülmesi ile;
3. Hatanın teftiş sırasında meydana çıkarılması ile;
4. Hatanın hesap incelenmesi sırasında meydana çıkarılması ile;
5. Mükellefin müracaatı ile.

**Düzeltilme yetkisi ve reddiyat :**

MADDE 120. — Vergi hatalarının düzeltilmesine, ilgili vergi dairesi müdürü karar verir.

Bu hatalar düzeltme fişine dayanılarak düzeltilir. Hatanın mükellef aleyhine yapılmış olması halinde, fazla vergi aynı fişe dayanılarak terkin ve tahsil olunmuş ise mükellefe reddolunur. Düzeltme fişinin bir nüshası, reddedilecek miktarla müracaat edeceği muhasebe ve müracaat süresi zikredilmek suretiyle mükellefe tebliğ edilir. Mükellef tebliğ tarihinden başlayarak bir yıl içinde parasını geri almak üzere müracaat etmediği takdirde hakkı sakıt olur.

**Re'sen düzeltme :**

MADDE 121. — İdarece tereddüdedilmiyen açık ve mutlak vergi hataları re'sen düzeltilir. Kendi aleyhlerine düzeltme yapılan kimselerin düzeltmeye itiraz etmek hakları mahfuzdur.

**Düzeltilme talebi :**

MADDE 122. — Vergi muamelelerindeki hataların düzeltilmesini mükellefler yazı ile istiyebilirler.

Düzeltilme talepleri 381 nci maddede yazılı itiraz dilekçeleri şeklinde tanzim olunur ve vergi dairesine verilir.

Bunların posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir.

**Düzeltilme talebinin incelenmesi :**

MADDE 123. — Vergi dairesi düzeltme talebini, kendi mütalâasını da ilâve ederek, düzeltme merciine gönderir.

Düzeltilme mercii talebi yerinde gördüğü takdirde, düzeltmenin yapılmasını emreder; yerinde görmediği takdirde, keyfiyet düzeltmeyi istiyene yazı ile tebliğ olunur.

Düzeltilme taleplerinin müracaatten başlayarak bir ay içinde incelenip karara bağlanması ve neticenin talepte bulunana bu süre içinde tebliğ olunması lâzımdır.

İtiraz süresi içinde düzeltme talebinde bulunanların bu talepleri reddolunduğu takdirde düzeltme talebi itiraz dilekçesi yerine geçer.

Bu takdirde itiraz hükümleri uygulanır.

#### **Şikâyet yolu ile müracaat :**

MADDE 124. — İtiraz süresi geçtikten sonra yaptıkları düzeltme istekleri reddolunanlar şikâyet yolu ile Maliye Bakanlığına müracaat edebilirler.

Bu madde gereğince il özel idare vergileri hakkında valilere ve belediye vergileri hakkında belediye başkanlarına müracaat olunur.

#### **Düzeltilmenin şümülü**

MADDE 125. — İtiraz veya *temyiz* komisyonlarından geçmiş olan muamelelerde vergi hataları bulunduğu takdirde, bu hatalar, komisyon kararları kesinleşmiş olsa bile, evvelki maddelerde yazılı usul dairesinde düzeltilebilir. Şu kadar ki; düzeltmenin yapılabilmesi için hatalar hakkında sözü geçen komisyonlar tarafından bir karar verilmemiş olması şarttır.

#### **Düzeltilmede zamanaşımı :**

MADDE 126. — 114 ncü maddede yazılı zamanaşımı süresi dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez. Şu kadar ki, düzeltme zamanaşımı süresi:

- a) Zamanaşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı;
- b) İlân yolu ile tebliğ edilip itirazsız tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği;

Tarihten başlayarak bir yıldan aşağı olamaz.

### **YEDİNCİ KISIM**

#### **Yoklama ve inceleme**

#### **BİRİNCİ BÖLÜM**

##### **Yoklama**

#### **Maksat :**

MADDE 127. — Yoklamadan maksat; mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları ve mevzuları araştırmak ve tesbit etmektir.

#### **Yoklamaya yetkililer :**

MADDE 128. - Yoklama:

1. Vergi dairesi müdürleri;
2. Yoklama memurları;
3. Yetkili makamlar tarafından yoklama işi ile görevlendirilenler;
4. Vergi incelemesine yetkili olanlar;

Tarafından yapılır.

**Hüviyet ibrazı mecburiyeti :**

MADDE 129. — Yoklama yapanların elinde yoklama yetkilerini gösteren fotoğraflı resmî bir vesika bulunur.

Yoklamacılar yoklama yaparken bu vesikayı, kendilerinden sorulmasa bile, nezdinde yoklama yapılan kimseye gösterirler.

Toplu yoklamalarda kolbaşının vesikayı ibraz etmesi kâfidir.

**Yoklama zamanı :**

MADDE 130. — Yoklama her zaman yapılabilir.

Yoklama ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez.

Yoklama fişi

MADDE 131. — Yoklama neticeleri tutanak mahiyetinde olan "Yoklama fişine" geçirilir.

Bu fişler yoklama yerinde iki nüsha tanzim olunarak tarihlenir, bulunursa kendisine veya yetkili adamına imza ettirilir; bunlar bulunmaz veya imzadan çekinirlerse keyfiyet fişe yazılır ve yoklama fişi polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılır.

**Yoklama neticelerinin bildirilmesi :**

MADDE 132. — Yoklama fişlerinin birinci nüshası yoklaması yapılan şahıs veya yetkili adamına bırakılır. Bunlar bulunmazsa bilinen adresine 7 gün içinde posta ile gönderilir.

Vergi karnesi alanlar hakkında yapılan yoklamalar ayrıca bu karneye işaret olunur.

Yoklama fişlerinin ikinci nüshaları vergi dairesine tevdi olunur.

**Toplu yoklama :**

MADDE 133. — Vergi uygulamalarının gerektirdiği hallerde münferit fiş yerine yoklama cetvellerinin kullanılması ve neticelerin toplu olarak bu cetvellerde gösterilmesi caizdir.

Yoklama cetvellerinin kullanılacağı halleri Maliye Bakanlığı belli eder.

Yoklama cetveli kullanılan hallerde ihtilaflı olaylar yoklama fişi mahiyetinde ayrı bir tutanakla tesbit olunur.

**İKİNCİ BÖLÜM****Vergi incelemeleri****Maksat :**

MADDE 134. — Vergi incelemesinden maksat; defter ve hesaba dayanılarak ödenmesi lâzımgelen vergilerin doğruluğunu araştırmak, tesbit etmek ve sağlamaktır.

İncelemeye yetkili olanlar tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, işletmeye dâhil ik-tisadi kıymetlerin fiili envanterinin yapılmasına ve beyannamelerle gösterilmesi gereken unsurların tetkikine de teşmil edilebilir. Fiili envanterinyapılmasının gerektirdiği, incelemeyi yapan tara-fından tasdik edilen, giderler Hazinece mükellefe ödenir.

**incelemeye yetkililer :**

MADDE 135. — Vergi incelemesi; hesap uzmanları hesap uzman muavinleri, ilin en büyük malmemuru, kontrol memurları veya vergi dairelerinin müdürleri tarafından yapılır.

Maliye müfettişleri, Maliye müfettiş muavinleri ve gelir kontrolörleri her hal ve takdirde vergi inceleme yetkisini haizdir.

**Hüviyet ibrazı :**

MADDE 136. — Vergi incelemesi yapanlar yanlarında memuriyet sıfatlarını ve inceleme yetkisini gösteren fotoğraflı resmî bir vesika bulundurlar ve gittikleri yerde işe başlamadan evvel bu vesikayı ilgililere gösterirler.

**İncelemeye tâbi olanlar :**

MADDE 137. — Bu kanuna veya diğer kanunlara göre defter ve hesap tutmak, evrak ve vesikaları muhafaza ve ibraz etmek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişiler vergi incelemelelerine tabidirler.

**İnceleme zamanı :**

MADDE 138. — Vergi incelemesinin ne zaman yapılacağıнын evvelden haber verilmesi mecburi değildir.

İnceleme, neticesi alınmamış hesap dönemi de dâhil olmak üzere tarh zaman aşımı süresi sonuna kadar her zaman yapılabilir.

Evvelce inceleme yapılmış veya matrahın re'sen takdir edilmiş olması yeniden inceleme yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline mâni değildir.

**İncelemenin yapılacağı yer :**

MADDE 139. — Vergi incelemeleri, esas itibariyle incelemeye tâbi olanın iş yerinde yapılır.

İş yerinin müsait olmaması, ölüm, işin terk edilmesi gibi zaruri sebeplerle incelemenin yerinde yapılması imkânsız olur veya mükellef ve vergi sorumluları isterlerse inceleme dairede yapılabilir.

Bu takdirde incelemeye tâbi olanın lüzumlu defter ve vesikalarını daireye getirmesi kendisinden yazılı olarak istenilir.

İncelemenin dairede yapılması halinde istenilen defter veya vesikaları belli edilen zamanda mazeretsiz olarak getirmiyenler, bunları ibraz etmemiş sayılırlar. Haklı bir mazeret gösterenlere, defter ve vesikalarını daireye getirmesi için münasip bir mühlet verilir.

**İncelemede uyulacak esaslar :**

MADDE 140. — Vergi incelemesi yapanlar, yaptıkları inceleme sırasında aşağıdaki esaslara uymaya mecburdurlar:

1. İncelemeye tâbi olana, bunun mevzuunu işe başlamadan evvel açık olarak izah ederler;
2. Nezdinde inceleme yapılanın muvafakati olmadıkça resmî çalışma saatleri dışında inceleme yapamazlar veya buna devam edemezler (Tutanak düzenlenmesi ve inceleme ile ilgili emniyet tedbirlerinin alınması bu hükmün dışındadır. Ancak bu gibi tedbirler, incelemelerin yapıldığı yerdeki faaliyeti sekteye uğratmayacak şekilde yapılır);
3. İnceleme bitince, bunun yapıldığını gösteren bir vesika nezdinde inceleme yapılana verilir.

**İnceleme tutanakları :**

MADDE 141. — İnceleme esnasında lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tesbit ve teşvik olunabilir. İlgililerin itiraz ve mülâhaza-



lan varsa bunlar da tutanağa geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer nüshasının mükellefe veya nezdinde incelemeyapıan kimseye bırakılması mecburidir.

İlgililer tutanaktan imzalamaktan çekindikleri takdirde tutanakta bahis konusu edilen olaylar ve hesap durumlanm ihtiva eden defter veya vesikalar, nezdinde inceleme yapılandan azasına bakılmaksızın alınır ve inceleme neticesinde tarh edilen vergiler ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez. İlgililer her zaman bu tutanakları imzalıyarak defter ve vesikaları geri alabilirler.

143 ncü madde hükmü, yukarki şekilde alınan defter ve vesikalar hakkında da uygulanır.

144 ncü maddenin dördüncü ve son fıkraları hükmü yukarki şekilde defter ve vesikaların alınan mükellefler hakkında da caridir.

Ancak bu defterlerin suç delili olmaması şarttır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Arama

#### Arama yapılabilecek haller :

MADDE 142. — İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına delâlet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir.

Aramanın yapılabilmesi için:

1. Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna lüzum göstermesi ve gerekçeli bir yazı ile arama karar vermeye yetkili sulh yargıcından bunu istemesi;

2. Sulh yargıcının istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi;

Şarttır.

İrtibatlan sebebiyle muhtelif şahıslar nezdinde ve mahallerde yapılmasına lüzum gösterilen aramalardan birine karar vermeye yetkili olan sulh yargıcı bunlardan diğer sulh yargıçlanmın salâhiyetine dâhil bulunanlar hakkında da karar vermeye yetkilidir.

İhbar üzerine yapılan aramada ihbar sabit olmazsa nezdinde arama yapılan kimse muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir. Vergi dairesi muhbirin ismini bildirmeye mecburdur.

#### Aramada bulunan defter ve vesikalar :

MADDE 143. — Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar müfredatlı olarak bir tutanakla tesbit olunur.

Vesikalann dosya ve dosya içinde sayı itibariyle tesbit olunması müfredatlı tesbit demektir.

Arama yapıldığı sırada zaman müsaadesizliği ve sair sebeplerle bu tutanağın tanzimi mümkün olmazsa, bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar, mükellef nezdinde emin bir yere konur veya kaplar içinde daireye nakledilir. Bu defter ve vesikalann konulduğu yerlerin veya kapların aramayı yapan tarafından mühürlenmesi ve mümkün olan ahvalde mükellefin mühürünün de vaz'ı şarttır. Bilâhara, mükellefin huzuriyle kaplar ve yerler açılarak müfredatlı tutanaklar tanzim olunur. Mühürleme ve mühimin fekki halleri de birer tutanakla tesbit edilir ve müfredatlı tutanağın bir nüshası da defter ve vesikalann sahibine veya adamına verilir.

Bu işler:

a) Mükellefin, aramada hazır bulunmaktan veya mühür vaz'ından imtinai hallerinde aramada hazır bulunanlar marifetiyle;

b) Mükellefin, mühürün fekki veya tutanağın tanzimi sırasında hazır bulunmaktan imtinai hallerinde de aramayı yapan tarafından iki memurla birlikte; tamamlanır.

Aramada bulunup mükellef nezdinde emin bir yere konulmuş veya kaplar içinde daireye nakledilmiş olan ve incelemesine lüzum görülen defter ve vesikalar, aramakararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celp edilebilir.

Yukarki hükümlere göre alınan defter ve vesikaların iyi saklanması şarttır.

Defterlerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

#### **İncelemede usul :**

MADDE 144. — Arama yapılan hallerde inceleme çabukça ve her işten önce yapılır.

İnceleme sırasında vergi ile ilgisi olmıyan şahsi ve özel mektup ve diğer evrak makbuz karşılığında sahiplerine geri verilir.

Mükellef, ilgili memurun huzuriyle, bu defterler ve vesikalar üzerinde incelemeler yapmaya ve bunlardan suret ve kayıtlar çıkarmaya yetkilidir.

Defter ve vesikaların muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini kaldırmaz. Mükellef beyannamesini tanzim için gerekli bilgileri defter ve vesikalardan yukanki fıkra hükmü dairesinde derhal çıkarabilir. Mükellefin bu husustaki yazılı isteği yetkililerce derhal çıkarabilir. Mükellefin bu husustaki yazılı isteği yetkililerce derhal yerine getirilir.

Şu kadar ki, defter ve vesikaların muhafaza altına alındığı tarihten vergibeyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzar ve ek süre bu müddetin sonundan başlar. (13 ncü maddenin 1-3 ncü fıkralarıyla 17 nci madde hükümleri saklıdır.)

#### **İncelemenin bitmesi :**

MADDE 145. — Arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki incelemeler en geç üç ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir.

İncelemelerin haklı sebeplere binaen üç ay içinde bitirilmesine imkân olmıyan hallerde sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Defter ve vesikaların incelenmesi sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tesbit olunur. Mükellef bu tutanakları imzadan çekindiği takdirde, bahis mevzu olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya vesikalar aramanın mevzu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez.

İlgililer tutanaklara dilediği itiraz ve mülâhazaları kaydedebilirler.

İlgililer bu tutanakları her zaman imzahyarak defter ve vesikalarını geri alabilirler. Ancak, bu defter ve vesikaların suç delili teşkil etmemesi şarttır.

#### **kayıtların yeniden incelenmesi :**

MADDE 146. — Arama neticesinde bulunan defter ve vesikaların muhafaza altına alınması sebebiyle 219 ncü madde gereğince yapılamıyan kayıtlar defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile mükellef arasında kararlaştırılan münasip bir süre içinde ikmal edilir. Bu süre bir aydan az olamaz.

Mükellef dilerse defterlerinin muhafaza altına alındığında işlemlerini yeniden tasdik ettireceği defterlere kayıt ve iadesi halinde iade edilen defterlere intikal ettirebilir.

**Genel hükümlerin uygulanması :**

MADDE 147. — Bu bölümde açıkça yazılı olmıyan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun arama ile ilgili bulunan hükümleri uygulanır.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM****Bilgi toplama****Bilgi verme :**

MADDE 148. — Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların istiycekleri bilgileri vermeye mecburdurlar.

Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenen bilgileri vermeyenlere keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine münasip bir mühlet tâyin olunur. Bilgi istenmek üzere ilgililer vergi dairesine zorla getirilemez.

Memleket dışı imtiyazlarından faydalanan yabancı Devlet memurları bilgi verme mecburiyetine tâbi olamazlar.

**Devamlı bilgi verme :**

MADDE 149. — Kamu idare ve müesseseleri vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasılalarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.

**ölüm vakalarını ve intikalleri bildirme :**

MADDE 150. — Aşağıda yazdı resmî makamlarla gerçek ve tüzel kişiler, her ay muttali oldukları ölüm vakaları ile intikalleri ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

1. Sulh yargıçları, icra, nüfus ve tapu memurları;
2. Yabana memleketlerdeki Türk konsolostan veya konsolosluk görevini yapanlar (memur olduktan yerde ölen Türk tebaasının soyadı, adı ve sıfatları ile Türkiye'deki ikametgâhlarını Maliye Bakanlığına bildirirler);
3. Mahalle ve köy muhtarları (kendi mahalle veya köylerinde ölenleri bildirirler);
4. Banka, bankerler ve şirketler ile emanet kabul eden gerçek ve tüzel kişiler (mevduat, şirket hissesi, emanet para ve eşya veya sair suretle alacak sahiplerinden birinin ölümü halinde, ölenin soyadını, adını, alacağının nev'ini ve miktarını bildirirler).

**Bilgi vermekten intina edememek :**

MADDE 151. — Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzel kişiler, özel kanunlarda yazdı mahremiyet hükümlerini deri sürerek, bilgi vermekten intina edemezler. Ancak:

1. Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin muhaberele hakkında tutmaya mecbur olduğu mahremiyet mahfuzdur;
2. Hekimlerden, diş hekimlerinden, dişçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının nev'ine mütaallik bilgiler istenemez.
3. Avukatlardan ve dâvavekdlerinden kendilerine tevdi olunan veya görevleri dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususların bildirilmesi istenemez; şu kadarki, bu yasak müekkil adla-riyle vekâlet ücretlerine ve giderlerine şâmil değildir;

4. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 88 nci maddesi gereğince gösterilmesi veya teslimi caiz olmıyan evrakın muhteviyatı hakkında bilgi istenemez. Şu kadar ki, doğrudan doğruya vergi ile ilgili olmak üzere, bu gibi evraka müsteniden doğan borçların miktarlarına ve alacaklılarına adlarına ait bilgiler istenebilir.

#### **İstihbarat arşivi:**

MADDE 152. — 150 nci maddedekiler haricolmak üzere, bu bölümde yazılı kaynaklardan toplanacak bilgiler istihbarat arşivlerinde gizli olarak saklanır.

Bu arşivlerden kimlerin ve ne suretle faydalanabileceği Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

## **İKİNCİ KİTAP**

### **Mükellefin ödevleri**

## **BİRİNCİ KISIM**

### **Bildirmeler**

## **BİRİNCİ BÖLÜM**

### **İşe başlama**

#### **İşe başlamayı bildirme :**

MADDE 153. — Aşağıda yazılı mükelleflerden işe başhyanlar keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar:

1. Vergiye tâbi ticaret ve sanat erbabı;
2. Serbest meslek erbabı;
3. Kurumlar Vergisi mükellefleri;
4. Kolektif ve âdi şirket ortaklarıyla komandit şirketlerin komandite ortakları.

Kazançtan götürü usulde tesbit edilenlerin vergi karnesi almak için vergi dairesine müracaatları işe başlamayı bildirme yerine geçer.

#### **Tüccarlarda işe başlamanın belirtileri :**

MADDE 154. — Tüccarlar için aşağıdaki hallerden her hangi biri "işe başlama" yi gösterir:

1. Bir iş yeri açmak (İş yeri açmaktan maksat, belli bir yerde bilfiil ticari veya sınai faaliyette geçmek demektir. Bir yerin ne maksatla olursa olsun sadece tutulmuş olması veya içinde ter-tibat ve tesisat yapılmakta bulunması iş yerinin açıldığını göstermez);
2. İş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya meslekî bir teşekküle kaydolunmak;
3. Kazançları götürü usulde tesbit edilen tüccarlar için işle bilfiil uğraşmaya başlamak.

#### **Serbest meslek erbabında işe başlamanın belirtileri :**

MADDE 155. — Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden her hangi biri "İşe başlama" yi gösterir:

1. Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iş yerleri açmak;
2. Çalışılan yere tabelâ, levha gibi meslekî faaliyette bulunulduğunu ifade eden alâmetleri asmak;

3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak meslekî faaliyette bulunduğunu gösteren ilânlar yapmak;

4. Serbest olarak meslekî faaliyette bulunmak üzere meslekî teşekküllere kaydolunmak.

Meslekî teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı bilfiil meslekî faaliyet-te bulunmıyacak olanlar bildirmelerinde bu ciheti de açıklarlar.

#### **iş yeri :**

MADDE 156. — Ticari, sınai, zirai ve meslekî faaliyette iş yeri; mağaza^ yazıhane, idarehane, muayenehane, imalâthane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri dalyan ve voli mahalleri, madenler, taşocaklan, inşaat şantiye-leri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya meslekî bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.

### **İKİNCİ BÖLÜM**

#### **Değişiklikler**

##### **Adres değişikliklerinin bildirilmesi :**

MADDE 157. — 101 nci maddede yazılı bilinen iş veya ikamet yeri adreslerini değiştiren mükellefler, yeni adreslerini vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin adres değişikliğini vergi karnesine işaret ettirmeleri bildirme yerine geçer.

##### **tş değişikliklerinin bildirilmesi :**

MADDE 158. — İşe başladıklarını bildiren mükelleflerden:

- a) Yeni bir vergiye tâbi olmayı;
- b) Mükellefiyet şeklinde değişikliği;
- c) Mükellefiyetten muaflığa geçmeyi;

gerektirecek surette işlerinde değişiklik olanlar, bu değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

##### **İşletmede değişikliğin bildirilmesi :**

MADDE 159. — Aynı teşebbüs veya işletmeye dâhil bulunan iş yerlerinin sayısında vukua gelen artış veya azalışları mükellefler vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **tş bırakma**

##### **İşi bırakmanın bildirilmesi:**

MADDE 160. — 153 ncü maddede yazılı mükelleflerden işi bırakanlar, keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin işi bırakmayı vergi karnesine işaret ettirmeleri bildirme yerine geçer.

**İş bırakmanın tarifi :**

MADDE 161. — Vergiye tâbi olmayı gerektiren muamelelerin tamamen durdurulması ve sona ermesi işi bırakmayı ifade eder.

İşlerin her hangi bir sebep yüzünden geçici bir süre için durdurulması işi bırakma sayılmaz.

**Tasfiye ve iflas :**

MADDE 162. — Tasfiye ve iflâs hallerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin tamamen sona ermesine kadar devam eder.

Bu hallerde tasfiye memurları veya iflâs dairesi:

1. Tasfiye ve iflâs kararlarını;
2. Tasfiyenin veya iflâsın kapandığını;

Vergi dairesine ayn ayn bildirmeye mecburdurlar.

**Nakil :**

MADDE 163. — İş ve teşebbüsün:

- a) Aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer bir yere nakledilmesi adres değişikliği;
- b) Vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması, işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama;

Sayılır.

**Ölüm :**

MADDE 164. — Ölüm işi bırakma hükmündedir. Ölüm mükellefin mirası reddetmemiş mirasçılar tarafından vergi dairesine bildirilir.

Mirasçıların her hangi birinin ölümü bildirmesi diğer mirasçılar bu ödevden kurtarır.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM****Bina ve arazi değişiklikleri****Tahrirde unutulmuş bina ve arazi :**

MADDE 165. — Mükellefler, genel tahrirde unutulmuş yazılmamış olan bina ve araziye tahrir neticelerine göre verginin ahenmeye başlandığı malî yılın sonuna kadar vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

**Yeni inşaat :**

MADDE 166. — Mükellefler, şehir ve kasabalarda yeni inşa ettirdikleri binaları ve inşaat bitmeden kullanmaya başlanan kısımlarını vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Mevcut binalara yapılan ilâveler ve konulan sabit istihsal, asansör ve kalorifer tesisleri yeni inşaat hükmündedir.

**Bina ve arazideki değişikliklerin bildirilmesi :**

MADDE 167. — Mükellefler, bina ve arazide vukubulan 63 ncü maddenin 4-10 ncü bentlerinde yazdığı değişiklikleri ve iratsız arsanın iratlı arsa veya iratlı arsanın iratsız arsa haline geldiğini vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### Bildirmelerde süre ve şekil

#### Süre :

MADDE 168. — Bildirmeler aşağıda yazılı süre içinde yapılır:

1. İşe başlama, değişiklik ve işi bırakma bildirmeleri;  
Bildirilecek olayın vukuu tarihinden başlayarak bir ay;
2. Bina ve arazi değişikliklerinde bildirme;

Yeni inşaatla inşaatın bittiği ve kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmaya başladığı ve diğer değişikliklerde (Müstesnalığın sükuu dâhil) tadili gerektiren halin vukuu tarihinden başlayarak iki ay.

#### Yazılı bildirme esası :

MADDE 169. — Bildirmeler yazdı olur; yalnız defteri tutmaya mecbur olmıyan mükelleflerden okuma ve yazması olmıyanlar bildirmeleri sözle yapabilirler. Sözlü bildirmeler tutanakla tesbit olunur.

#### Posta ile gönderme :

MADDE 170. — Yazılı bildirmelerin posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir. Bu takdirde bildirmenin postaya verildiği tarih vergi dairesine verilme tarihi yerine geçer.

Bu maddenin hükümleri vergi beyannameleri hakkında da cari olur.

## İKİNCİ KISIM

### Defter tutma

## BİRİNCİ BÖLÜM

### Genel esaslar

#### Maksat:

MADDE 171. — Mükellefler bu kanuna göre tutacakları defterleri vergi uygulanması bakımından aşağıdaki maksatları sağlayacak şekilde tutarlar:

1. Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tesbit etmek;
2. Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tesbit etmek;
3. Vergi ile ilgili muameleleri belli etmek;
4. Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol etmek ve incelemek;
5. Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımıyla üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol etmek ve incelemek;

#### Defter tutacaklar :

MADDE 172. — Aşağıda yazdı gerçek ve tüzel kişiler bu kanunun esaslarına göre defter tutmaya mecburdurlar:

1. Ticaret ve sanat erbabı;
2. Ticaret şirketleri;

3. İktisat kamu müesseseleri;
4. Dernek ve tesislere ve vakıflara ait iktisadi işletmeler;
5. Serbest meslek erbabı.
6. Çiftçiler;

İktisadi kamu müesseseleriyle dernek ve tesislere ait iktisadi işletmeler defter tutma bakımından tüccarların tâbi oldukları hükümlere tabidirler.

**İstisnalar :**

MADDE 173. — Defter tutma mecburiyeti aşağıda yazılı gerçek ve tüzelkişiler hakkında uygulanamaz:

1. Gelir Vergisinden muaf olan esnaf ve çiftçiler;
2. Gelir Vergisi Kanununa göre kazançları götürü olarak tesbit edilenler ile götürü gider usulüne tâbi olan çiftçiler;
3. Kurumlar Vergisinden muaf olan:
  - a) İktisadi kamu müesseseleri;
  - b) Dernek, tesis ve Vakıflara ait iktisadi işletmeler.

Yukardaki istisna hükümlerinin Gelir veya Kurumlar Vergisinden muaf olmakla beraber diğer vergilerden birine tâbi olan ve bu vergileri götürü usulde tesbit edilmeyen mükelleflerin muaf olmadıkları vergiler için tutacaktan defterlere şümülü yoktur.

**Hesap dönemi :**

MADDE 174. — Defterler hesap dönemi itibariyle tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır.

Hesap dönemi normal olarak takvim yılıdır.

Şu kadar ki, takvim yılı dönemi faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmıyanları için, bunların müracaatı üzerine Maliye Bakanlığı 12 şer aylık özel hesap dönemleri belli edebilir.

Yemden işe başlama veya işi bırakma hallerinde, hesap dönemi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresi, hesap dönemi sayılır.

Bu maddeye göre özel hesap dönemi tâyin edilenlerin ticari ve zirai kazançları, hesap dönemlerinin kapandığı takvim yılının kazancı sayılır.

**Muhasebe usulünü seçmekte serbestlik :**

MADDE 175. — Mükellefler bu kısımda yazılı maksat ve esaslara uymak şartıyla, defterlerim ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak diledikleri usul ve tarzda tanzim etmekte serbesttirler.

Ticaret Kanununun ticari defterler hakkındaki hükümleri mahfuzdur.



## İKİNCİ BÖLÜM

### Defter tutma bakımından tüccarlar

#### Tüccar sınıfları :

MADDE 176. — Tüccarlar, defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılır:

- I nci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre;
  - II nci sınıf tüccarlar, işletme hesabı esasına göre;
- defter tutarlar.

#### Birinci sınıf tüccarlar :

MADDE 177. — Aşağıda yazılı tüccarlar, I nci sınıfa dâhildirler:

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutan 200 000 lirayı veya satışlarının tutan 220 000 lirayı aşanlar;
2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisîfi iş hasılatı 40 000 lirayı aşanlar;
3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazdı işlerin memzucen yapılması halinde 2 numaralı bentte yazdı iş hasılatının beş katı ile ydldc satış tutarının toplamı 200 000 lirayı aşanlar;
4. Her türlü ticaret şirketleri (âdi şirketler iştigal neveleri yukanki bentlerden hangisine giriyorsa o bent hükmüne tâbidir.)
5. Kurumlar Vergisine tâbi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bdânço esasına göre defter tutmalarına imkân veya lüzum görülmiyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilebilir.)
6. İhtiyari olarak bdânço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

#### İkinci sınıf tüccarlar :

MADDE 178. — Aşağıda yazılı tüccarlar II nci sınıfa dâhildirler:

1. 177 nci maddede yazdı olanların dışında kalanlar;
  2. Kurumlar Vergisi mükelleflerinden işletme hesabı esasına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilenler.
- Yeniden işe başhyan tüccarlar ydlik iş bacımlarına göre sınıflandırılncaya kadar II nci sınıf tüccarlar gibi hareket edebilirler.

#### Sınıf değıştirme :

MADDE 179. — a) (I) nciden (II) nciye geçiş: İş hacmi bakımından I nci sınıfa dâhd olan tüccarların durumları aşağıdaki şartlara uyduğı takdirde, bunlar, bu şartların tahakkukunu takibeden hesap döneminde başhyan, II nci sınıfa geçebilirler:

1. Bir hesap döneminin iş hacmi 177 nci maddede yazdı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette düşük olursa, veya;
2. Arka arkaya üç dönemin iş hacmi 177 nci maddede yazdı hadlere nazaran % 20 ye kadar bir düşüklük gösterirse.

#### Sınıf değıştirme :

MADDE 180. — b) (H) nciden (I) nciye geçiş: İş hacmi bakımından II nci sınıfadâhil tüccarların durumları aşağıda yazdı şartlara uyduğı takdirde bunlar bu şartların tahakkukunu takibeden hesap döneminden başhyan I nci sınıfa geçerler.

1. Bir hesap döneminin iş hacmi 177 nci maddede yazılı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette fazla olursa, veya;
2. Arka arkaya 2 dönemin iş hacmi 177 nci maddede yazılı hadlere nazaran % 20 ye kadar bir fazlalık gösterirse.

**İhtiyari sınıf değiştirme :**

MADDE 181. — II nci sınıf tüccarlar diledikleri takdirde bilanço esasına göre defter tutabilirler.

Bu suretle I nci sınıfa dâhil olanlar hakkında da evvelki maddenin hükümleri cari olur.

**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

**Bilanço esasına göre defter tutma**

**Bilanço esasında tutulacak defterler :**

MADDE 182. — Bilanço esasında aşağıdaki defterler tutulur:

1. Yevmiye defteri;
2. Defterikebir;
3. Envanter defteri (mevcudat ve muvazene defteri).

**Yevmiye defteri :**

MADDE 183. — Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi icabeden muamelelerin tarih sırasıyle ve madde halinde tertipli olarak yazıldığı defterdir.

Yevmiye defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralı olur. İşleri ciltli yevmiye defteri tutulmasına imkân vermeyecek derecede geniş olan büyük malî, sinai ve ticari, müesseselerin mütaharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade olunabilir.

Bu müesseseler istedikleri takdirde tutulması mecburi diğer defterler için de aynı müsaade verilebilir.

**Defterikebir :**

MADDE 184. — Defterikebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan muameleleri buradan alarak usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplan defterdir.

**Envanter defteri ve bilanço günü :**

MADDE 185. — Envanter defterine işe başlama tarihinde ve mütaakiben her hesapdöneminin sonunda çıkarılan envanterler ve bilançolar kaydolunur ve bu tarihe "bilanço günü" denir. Envanter defteri ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olur.

**Envanter çıkarmak :**

MADDE 186. — Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tesbit etmektir.

Şu kadar ki, ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mütadolmayan malların değerleri tahminen tesbit olunur.

Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri ifade eder.

#### **Bina ve arazinin envantere alınması:**

MADDE 187. — Ferdi teşebbüslerde, mükellefin sahip olduğu bina ve arazi hakkında aşağıda yazılı esaslar cari olur:

1. Fabrika, ambar, atelye, dükkân, mağaza ve arazi - işletmede ister kısmen, ister tamamen kullanılsınlar - değerlerinin tamamı üzerinden envantere alınır.
2. Ticaret hanları gibi oda oda veya kısım kısım kullanılabilen binalarla evlerinve apartmanların yansından fazlası işletmede kullanıldığı takdirde envantere ithal edilir.
3. Envantere alınan gayrimenkullerin kullanım tarzlarında sonradan vâki olacak değişiklikler, hesap yılı içinde nazara alınmaz.

#### **Bilançonun tanziminde envanter listeleri :**

MADDE 188. — Envanter esas itibarıyla defter üzerine çıkarılır.

Şu kadar ki, işlerinde geniş ölçüde ve çeşitli mal kullanan büyük müesseseler envanterlerini listeler halinde tanzim edebilir.

Bu takdirde envanter listelerinin:

1. Sayfa üzerinden numaralanarak sıralanması;
2. Envanterin tanzim tarihine göre tarihlenmesi;
3. Envanteri çıkaran memur ile teşebbüs sahibi veya vekili tarafından imzalanması;
4. Aynen envanter defteri gibi saklanması;

Şarttır.

Yukardaki esaslara göre envanter listeleri tanzim edenler envanter defterine listeler muhteviyatını icmalen kaydederler.

#### **Envanterde amortisman kayıtları :**

MADDE 189. — Üzerinden amortisman yapılan kıymetler ve bunların amortismanları aşağıda yazılı şekillerden her hangi biri ile gösterilir:

1. Envanter defterinin ayrı bir yerinde;
2. Özel bir amortisman defterinde;
3. Amortisman listelerinde.

Amortisman kayıtları, amortismanla başlandığı tarihten itibaren her yılın amortismanı ayrı ayrı gösterilmek şartıyla birbirine bağlanır. İşletmeye yeniden giren iktisadi kıymetlerle bunların amortismanlarının evvelki yıllara ait kayıtlarda devam ettirilmesi caizdir.

Amortisman defteri veya listelerinin kayıtları envanter kaydı hükmündedir. Yukardaki esaslara göre kayıtlarda gösterilen iktisadi kıymetlere ait değerler envanter defterine toplu olarak geçirilebilir.

#### **Büyük mağazalarda envanter :**

MADDE 190. — Büyük mağazalar ve eczaneler emtia mevcutlarının envanterlerini üç yılda bir çıkarabilirler. Bu takdirde envanter çıkarılmayan yıllarda hesaben mevcut iktisadi kıymetleri envanter defterlerine kaydederler.

Büyük mağazalardan maksat, çeşitli mal üzerine geniş ölçüde ve perakende iş yapan ticarethanelerdir.

Maliye Bakanhğı büyük sınıai işletmelerin, icabına göre, iki veya üç yılda bir envanter çıkarmalarına müsaade edebilir. Bu takdirde yukanki hüküm uygulanır.

**Envantere alınan kıymetleri değerkleme :**

MADDE 191. — Envantere alınan iktisadi kıymetler bu kanunun "değerkleme" ye ait üçüncü kitabında yazılı esaslara göre değerklenir.

**Bilanço :**

MADDE 192. — Bilanço, envanterde gösterilen kıymetlerin tasnifi ve karşılıklı olarak değerkleri itibariyle tertiplenmiş hulâsasıdır.

Bilanço aktif ve pasif olmak üzere iki tabloyu ihtiva eder.

Aktif tablosunda mevcutlar ile alacaklar (ve varsa zarar), pasif tablosunda borçlar gösterilir.

Aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark, müteşebbisin işletmeye mevzu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.

Öz sermaye pasif tablosuna kaydolunur ve bu suretle aktif ve pasif tablolarının toplanılan denkleştir. İhtiyatlar ve kâr ayn gösterilseler dahi öz sermayenin cüzüleri sayılırlar.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

**İşletme hesabı esasına göre defter tutma**

**İşletme hesabı esnasında tutulacak defter :**

MADDE 193. — İşletme hesabı esasında, işletme hesabını ihtiva eden tek ve basit bir defter tutulur.

**İşletme hesabı :**

MADDE 194. — İşletme hesabının sol tarafını gider, sağ tarafını hasılat kısmı teşkil eder.

1. Gider kısmına: Satınahnan mallar veya yaptırılan hizmetler karşılığında ödenen veya borçlanılan paralar ve işletme ile ilgili diğer bütün giderler;

2. Hâsılat kısmına: Satılan mal bedeli veya yapılan hizmet karşılığı olarak tahsil edilen paralarla tahakkuk eden alacaklar ve işletme faaliyetinden elde edilen diğer bütün hasılat;

Kaydolunur.

Gayrimenkuller ve tesisat gibi amortismanâ tâbi olan kıymetler işletme hesabına intikal ettirilmez. Şu kadar ki, 189 ncü maddeye göre amortisman kaydı tutulmak şartıyla bu kıymetler üzerinden her yıl ayrılan amortismanlar gider kaydolunabilir. Gider ve hasılat kayıtlarının en az aşağıdaki malûmatı ihtiva etmesi şarttır.

1. Sıra numarası;
2. Kayıt tarihi;
3. Muamelenin nev'i;
4. Meblâğ.

**İşletme hesabı esnasında envanter :**

MADDE 195. — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlardan emtia üzerine iş yapanlar emtia envanteri çıkarmaya mecburdurlar.

Emtia, satmak maksadiyle alınan veya imal edilen mallarla iptidai ve hammaddeler ve yardımcı malzeme dâhildir. Emtia envanteri, muamelelere ait kayıtlarla karıştırılmamak şartıyla yeniden işe başlama halinde işletme defterinin baştarafına, mütaakiben de her hesap dönemi kapandıktan sonra muamele kayıtlarını takibeden sayfalara yazılır. İstiyenler ayrı bir envanter defteri tutarak emtia envanterlerini bu deftere kaydedebilirler.

#### **İşletme hesabı hulâsası :**

MADDE 196. — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar her hesap döneminin sonunda (İşletme hesabı hulâsası) çıkarılır. İşletme hesabı hulâsasına aşağıdaki maddeler birer kalemde ayrı ayrı yazılır:

##### **A) Gider tablosuna:**

1. Çıkarılan envantere göre hesap dönemi başındaki emtia mevcudunun değeri:
2. Hesap dönemi zarfında satmalman emtianın değeri ile yapılan bilûmum giderler.

##### **B) Hasılat tablosuna:**

1. Hesap dönemi zarfında satılan emtianın değeri ile hizmet karşılığı ve sair suretle alınan paralar:
2. Çıkarılan envantere göre hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri.

### **BEŞİNCİ BÖLÜM**

#### **Sınai müesseselerin tutacaktan özel kayıtlar**

##### **İmalât defteri :**

MADDE 197. — 1 nci sınıf tüccarlardan devamlı olarak imalât ile uğraşanlar yukardayazılı defterlerden gayri bir (imalât defteri) tutarlar.

İmalât defterine, aşağıdaki yazılı emtianın giriş ve çıkış hareketleri, emtianın cinsi ve miktarı itibariyle ve tarih sırasıyla yazılır.

1. Satınalınan ve müşteri tarafından imalât yapılmak üzere tevdi olunan her nevi iptidai ve hammaddeler, başlıca yardımcı malzeme (doğrudan doğruya imal ile ilgili yakıtlar gibi);
2. Yukarda yazılı maddelerden imalâta sarf olunan veya aynen satılanlar;
3. Vücuda getirilen mamul maddeler;
4. Teslim edilen mamul maddeler;

Teslimden maksat, gider vergileri Kanununa göre bu mahiyette olan muamelelerdir. Yan mamullar teslim edildiği takdirde, bunlar tam mamul hükmüne girer.

İmalât artıkları ve tâli maddeler de imalât defterine geçirilir. Ancak bunlardan imal esnasında miktarlarının tesbitine imkân ve lüzum olmıyanlar yalnız teslim sırasında kayıtlarda gösterilir.

##### **Kombina imalât:**

MADDE 198. — Hammaddeden tam mamul vücuda getirilinceye kadar geçen müstakil imal safhalarında ayn ayn emtia mahiyetini arz eden maddeler elde edildiği (iplik - dokuma, yağ - sabun, kereste - mobilya, un - makarna münasebetlerinde olduğu gibi) ve bu imal işleri birbirine bağlanarak aynı teşebbüs dâhilinde yapıldığı takdirde, kombina imalât yapılmış olur.

Boyama, kasaralama, apre, cilalama gibi bitim işleri kombina imalâtı tazammun etmez.

**Kombina imalâta imalât defterleri :**

MADDE 199. — Kombina imalât yapanlar her müstakil imal işin imalât defterinin ayn ayn kısımlarında gösterirler. Bu takdirde bir safhanın mamulü mütâakıp safhaya teslim gösterilmek suretiyle bu safhanın iptidai maddesini teşkil eder.

Kombina imalâta istenildiği takdirde her müstakil imal safhası için ayn bir imalât defteri kullanılması caizdir.

**Bitim işleri defteri :**

MADDE 200. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan boyama, basma, yazma, kasarlama, apre, cilalama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar, imalât defteri yerine, bir "bitim işleri defteri" tutarlar.

Bu deftere müşterilerden alınan ve işlendikten sonra geriverilen emtianın cinsi ve miktan tarih sırasıyla yazılır.

**İstihsal Vergisi defteri :**

MADDE 201. — Dâhilde alınan İstihsal Vergisine tâbi olan birinci sınıf tüccarlar Gider vergileri Kanununa göre teslim sayılan muamelelerini kaydetmek üzere bir (İstihsal Vergisi defteri) tutarlar.

Bu defter en az aşağıdaki bilgileri ihtiva eder:

1. Teslim tarihi;
2. Malın kime teslim edildiği;
3. Faturanın tarih ve numarası;
4. Malın cinsi;
5. Malın bedeli (Satış halinde satış bedeli, diğer hallerde emsal bedeli) veya yapılan işin ücreti.

**Basit İstihsal Vergisi defteri :**

MADDE 202. — 1 nci sınıf tüccarlar dışında kalıp da İstihsal Vergisine tâbi bulunan mükellefler, giriş ve çıkış tablolarını ihtiva eden basit İstihsal Vergisi defteri tutarlar.

Bu defterin giriş tablosuna satınahnan, imal edilmek veya bitim işleri yapılmak üzere müşteri tarafından tevdi olunan iptidai maddelerle diğer mallar tarihsırasıyla ve cins ve miktar itibarıyla yazılır.

Defterin çıkış tablosuna 201 nci maddede gösterilen malûmat kaydolunur.

**Sınai müesseselerde kayıt serbestliği :**

MADDE 203. — Sınai müesseseler, bu bölümde yazılı defterleri işlerinin icaplarına ve hususiyetlerine göre diledikleri şekilde tutabilirler; iptidai ve mamul maddeler için ayn defter kullanabilirler; bunları cins ve nevi itibarıyla ayn sayfalarda gösterebilirler.

Bitim işleri defteri tutmıyarak buraya yazılması gereken malûmatı, imalât defterine kaydedebilirler. İstihsal Vergisi defteri tutmıyarak bunlara ait kayıtları defterikebirde açacakları özel bir hesapta veya satışlarını kaydettikleri hesabın ayrı bir sütununda gösterebilirler.

İşletme defteri tutanlar, basit İstihsal Vergisi defterindeki kayıtları mezkûr defterde ayn sütunlar açmak suretiyle gösterebilirler.

İmalât defterine kaydolunan malûmatı ihtiva edecek şekilde sınai muhasebe tutanlar, Maliye Bakanlığından müsaade almak şartıyla ayrıca imalât defteri tutmazlar.

İstihlâk Vergisine tâbi müesseseler, imalât defteriyle İstihsal Vergisi defteriyerine İstihlâk Vergisine tâbi maddelerin miktarlarını bu husus için tutacakları kayıtlarda gösterirler.

## ALTINCI BÖLÜM

### Diğer müesseselerin tutacaktan özel kayıtlar

#### **Banka, banker ve sigorta şirketlerinin Muamele Vergisine ait kayıtlar :**

MADDE 204. — Banka, banker ve sigorta şirketleri banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi-nin mevzuuna giren işlemleri müfredatlı veya bordrolar üzerinden toplu olarak kendi muhasebe defterlerinde veyahut isterlerse ayn bir banka ve sigorta Muameleleri Vergisi defterinde, diğer işlemlerinden ayırmak suretiyle gösterirler.

#### **Damga Resmi kayıtları :**

MADDE 205. — Damga Resmi Kanununa göre yolcu bilet ücretleri sigorta primleri ve ilân ücretleri gibi mevzular üzerinden resim istifa etmeye mecbur olan gerçek ve tüzel kişiler bu ücret ve primlerle istifa ettikleri Damga resimleri için tarih sırasıyla bir kayıt tutmaya mecburdurlar.

Tüccarlar bu kayıtlar muhasebe defterlerinde tuttıkları hesaplarda gösterebilirler. Kayıtların muhasebe defterinde gösterilmemesi halinde ayn bir "Damga Resmi defteri" tutulur. Devlet müesseselerinin resmî defter ve kayıtlar Damga Resmi defteri yerine geçer.

#### **Nakliyat Vergisi defteri :**

MADDE 206. — Nakliyat işleriyle uğraşan ve Gider Vergileri Kanununa göre Nakliyat Vergisi tahsil eden müesseseler bir "Nakliyat Vergisi defteri" tutarlar ve bu defterde en az aşağıdaki malûmatı gösterirler.

##### **A) Eşya nakliyatında:**

1. Yükletme tarihi;
2. Yüklidenin adı ve unvanı ve açık adresi (bagaj eşyası ve posta kolileri için bu malûmat aranmaz);
3. Yüklidenin eşyanın cinsi (ticari teamüle göre);
4. Yüklidenin eşyanın miktan (ticari teamüle göre, sayı veya parça ve sıklet itibariyle);
5. Navlun veya nakliye ücreti;
6. Taşıma ve navlun mukavelesi mucibince alınan diğer bedeller (Bagaj eşyası ve posta kolileri hakkındaki malûmat günlük olarak toptan yazılabilir);
7. Tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

##### **B) Yolcu nakliyatında:**

1. Taşınan yolcu sayısı: Mevki itibariyle;
2. Alınan yol ücretleri: Mevki itibariyle;

(Bu malûmatın bordrolara dayanılarak toptan kaydolunması caizdir).

### 3. Vergiye tâbi taşımalarda tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

Ayrı bir (Nakliyat Vergisi defteri) tutmak istemiyenler yukardaki malûmatı ticari defterlerinde açacakları özel hesaplarda veya hesabın ayrı bir sütununda gösterirler.

Nakliyat işiyle uğraşan iktisadi kamu müesseselerin tuttukları defter ve kayıtlar nakliyat defteri yerine geçer.

#### **Yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri :**

MADDE 207. — Yabancı nakliyat kurumları veya bunları Türkiye'de temsil eden şube veya acentaları bir "Hasılat defteri" tutmaya ve bu deftere Türkiye'de elde ettikleri hasılatı tarih sırasıyla ve müfredatlı olarak kaydetmeye mecburdurlar. Bu madde gereğince hasılat defteri tutan yabancı nakliyat kurumları bu işleri için ayrıca muhasebe defteri tutmaya mecbur değildirler.

#### **Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarına ait kayıtlar :**

MADDE 208. — Bu kanuna göre defter tutmaya mecbur olan gerçek kişiler Gelir Vergisi-ne tâbi menkul ve gayrimenkul sermayelerle bunlardan elde edilen iratları ve bunlara mütaallik giderleri defterikebir veya işletme hesabının veya serbest meslek erbabı kazanç defterinin ayrı bir sayfasına veya ayrı bir deftere veya bir cetvele ayrı ayrı kaydetmeye mecburdurlar.

Şu kadar ki, bu hesap mükellefin diğer kazançları tesbit için tuttuğu hesaplara kanştınlmaz ve onlar ile birleştirilmez.

#### **Ambar defteri :**

MADDE 209. — Depo (ardiyeler dâhil) işletenlerle nakliye ambarları ayrıca bir ambar defteri tutarlar. Bu deftere en az aşağıda yazılı malûmat kaydolunur:

1. Malın ambara giriş tarihi;
2. Malın cinsi (Malın cinsi belli değilse sadece balya, kasa, sandık gibi ambalaj nevinin kaydedilmesiyle iktifa edilir);
3. Malın miktan (ticari teamüle göre parça, sandık veya sıklet);
4. Malın kimin tarafından tevdi edildiği;
5. Malın nereye ve kime gönderildiği.

Kendi işlerinin icabı olarak yukardaki malûmatı ihtiva edecek şekilde deftertutanlar ayrıca ambar defteri tutmazlar.

## YEDİNCİ BÖLÜM

### **Serbest mesleklerde defter tutma**

#### **Serbest meslek kazanç defteri :**

MADDE 210. — Serbest meslek erbabı bir (kazanç defteri) tutarlar.

Bu defterin bir tarafına giderler, diğer tarafına da hasılat kaydolunur.

Defterin gider tarafına, yapılan giderlerin nevi ile yapıldığı tarih ve hasılat tarafına ise ücretin alındığı tarih ve miktan ile kimden alındığı yazılır.

Hekimler diledikleri takdirde, yukarda yazılı malûmatı protokol defterinde göstermek şartıyla ayrı kazanç defteri tutmayabilirler.



Gelir Vergisi Kanununa göre götürü gider usulünü kabul eden serbest meslek erbabı, sadece hasılatla ait yukardaki malûmatı ihtiva eden bir defter tutabilirler.

#### **Amortisman kayıtları :**

MADDE 211. — Serbest meslek erbabı, işlerinde bir yıldan fazla kullandıkları ve amortismanla tâbi tuttukları tesisat ve demirbaş eşyanın kıymetleri ile amortismanlarını 180 nci maddede yazılı şekilde tutulan "Amortisman kayıtlarında" gösterirler.

#### **özel defterler :**

MADDE 212. — Noterlerin ve noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentalarının resmî defteri "kazanç defteri" yerine geçer.

### **SEKİZİNCİ BÖLÜM**

#### **Zirai kazançlarda defter tutma**

##### **Çiftçi işletme defteri :**

MADDE 213. — Çiftçi işletme defteri, zirai işletme hesabını ihtiva eden tek ve basit bir defterdir. Bu defterin sol tarafına giderler, sağ tarafına da hasılat kaydolunur.

1. Gider kısmına: Zirai kazancın elde edilmesi ve işletmenin idame ettirilmesi için yapılan genel giderler ve işletme ile ilgili diğer bütün giderler ve bu giderler için yapılmış olan borçlar;

2. Hasılat kısmına: Satılan mahsuller ve hayvanlar ve sak ürünler karşılığında tahsil olunan paralar ile tahakkuk eden alacaklar, ziraat makina ve aletleriyle başka çiftçilere yapılan hizmetler karşılığı alınan paralar ve işletme ile ilgili sigorta tazminatları ve diğer bütün hasılat,

Kaydolunur,

Gider ve hasılat kayıtlarının en az aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi lâzımdır.

1. Sıra numarası,
2. Kayıt tarihi,
3. İşlemin nev'i
4. Meblâğ.

Amortisman kayıtları

MADDE 214. — Çiftçi işletme defteri tutanlar, amortismanla tâbi kıymetleri ve bunların amortismanlarını 189 ncu maddede yazılı şekilde tutulan amortisman kayıtlarında gösterebilmeleri gibi bu kayıtları çiftçi işletme defterinin ayrı bir yerine de geçirebilirler.

### **DOKUZUNCU BÖLÜM**

#### **Kayıt nizamı**

##### **Türkçe tutma mecburiyeti :**

MADDE 215. — Bu kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması mecburidir.

##### **Defterlerin mürekkeple yazılacağı :**

MADDE 216. — Bu kanuna göre tutulması mecburi defterler mürekkeple veya makina ile yazılır. Kopye kâğıdı kullanılması ve ıstampa ve sair damga aletleriyle kopye konulması da caizdir.

Bilûmum defterlerde hesaplar kapatılıncaya kadar toplamlar geçici olarak kurşun kalemi ile yapılabilir.

**Yanlış kayıtların düzeltilmesi :**

MADDE 217. — Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilir. Diğer bilûmum defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına ve yahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir.

Defterlere geçirilen bir kaydı kazmak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz bir hale getirmek yasaktır.

**Boş satır bırakılmıyacağı, sayfalann yokedilmiyeceği :**

MADDE 218. — Defterlerde kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.

Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten kopanlamaz. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

**Kayıt zamanı :**

MADDE 219. — Muameleler defterlere zamanında kaydedilir. Şöyle ki:

a) Muamelelerin işin hacmına ve icabına uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmıyacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır. Bu gibi kayıtların mazeretsiz ve sebepsiz olarak 10 günden fazla geciktirilmesi caiz değildir.

b) Kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri, primanota ve bordro gibi yetkili âmirlerin imza veya parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürüten müesseselerde, muamelelerin bunlara işlenmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar, muamelelerin esas deftere üç aydan daha geç intikal ettirilmemesini gerektirmez.

## ONUNCU BÖLÜM

### Defterin tasdiki

**Tastika tâbi defterler :**

MADDE 220. — Aşağıda yazılı defterlerin bu bölümdeki esaslara göre tasdik ettirilmesi mecburidir:

1. Yevmiye ve envanter defterleri;
2. İşletme defteri;
3. Çiftçi işletme defteri;
4. İmalât ve İstihsal Vergisi defteri; (Basit İstihsal Vergisi defteri dâhil)
5. Damga Resmi defteri;
6. Nakliyat Vergisi defteri;
7. Yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri;
8. Serbest meslek kazanç defteri.

Bu kanunla cevaz verilen hallerde yukarıda yazılı olanların yerine kullanılacak olan defterler de tasdika tâbi tutulur.

**Tasdik zamanı:**

MADDE 221. — Bu kanunda yazık defterleri kullanacak olanlar, bunları aşağıda yazdı zamanlarda tasdik ettirmeye mecburdurlar:

1. Öteden beri işe devam etmekte olanlar defterin kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda;
2. Hesap dönemleri Maliye Bakanbğı tarafından tesbit edilenler, defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda;
3. Yeniden işe başuyanlar, sınıf değıştirenler, vergi muaflıkları kalkanlar veya yeni bir mükellefiyete girenler, iş başlama, sınıf değıştirme, muaflıktan. çıkma veya yeni mükellefiyete girme tarihinden başlayarak bir ay içinde;
4. Tasdika tâbi defterlerin dolması dolayısıyla veya sair sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce.

**Tasdiki yenileme :**

MADDE 222. — Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde tasdiki yeniletmeye mecburdurlar.

**Tasdik makamı:**

MADDE 223. — Defterler, iş yerinin, iş yeri olmıyanlar için ikametgâhın bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, menkul kıymet ve kambiyo borsasındaki acentalar için borsa komiserliği tarafından tasdik olunur.

**Tasdik şerhi:**

MADDE 224. — Noterlerin yapacağı tasdik şerhleri defterin ilk sabitesine yazılır ve aşağıdaki malûmatı ihtiva eder:

1. Defter sahibinin;
  - a) Gerçek kişilerde başta soyadı sonra öz adı (müessesenin varsa mâruf unvanı da ayrıca ilâve olunur);
  - b) Tüzel kişilerde unvanı;
2. İş adresi;
3. İş veya meslekin nev'i;
4. Defterin nev'i;
5. Defterin kaç sayfadan ibaret olduğu;
6. Defterin kullanılacağı hesap dönemi;
7. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi;
8. Tasdik tarihi;
9. Tasdik numarası;
10. Tasdiki yapan makamın resmî mühür ve imzası.

**Tasdik şekli :**

MADDE 225. — Defterler aşağıdaki şekilde tasdik olunur:

- a) Ciltli defterlerin tasdik esnasında sayfalarının sıra numarasıyla teselsül ettiğine bakılarak, bu sayfalar teker teker tasdik makamının resmî mührü ile mühürlenir.
- b) Müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilen müesseseler bir yıl içinde kullanacaklarını tahmin ettikleri sayıda yaprağı yukardaki esaslara göre tasdik ettirirler. Tasdikli yapraklar bittiği takdirde, yeni yapraklar kullanılmadan evvel tasdika arz olunur.

Bunların sayfa numaralan tasdikli yaprakların sayfa numaralarını takiben teselsül ettirilir. Tasdik makamı, ilâve yaprakların sayısını ilk tasdik şerhinin altına kaydeder ve bu kaydı usulüne göre tasdik eder.

**Defter tasdikine ait bardrolar :**

MADDE 226. — Tasdik makamları tasdik ettikleri defterlere ait aşağıda yazılı malûmatı tarih sırasıyla, üçer aylık bordrolara derç ve bunları en geç bir ay içinde bulundukları yerin en büyük malmemuruna tevdi ederler:

1. Tasdik numarası ve tarihi;
2. Defter sahibinin soyadı, adı (veya unvanı);
3. İş veya mesleki;
4. Defterin nev'i;
5. Defterin hangi yıl için tasdik edildiği;
6. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi.

**ÜÇÜNCÜ KISIM**

**Vesikalar**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Kayıtların tevsiki**

**İspat edici kâğıtlar :**

MADDE 227. — Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere aidolan kayıtların tevsiki mecburidir.

**Tevsiki zaruri olmıyan kayıtlar :**

MADDE 228. — Aşağıdaki giderler için ispat edici kâğıt aranmaz:

1. Örf ve teamüle göre bir vesikaya istinadettirilmesi mütadolmıyan müteferrik giderler;
2. Vesikasının teminine imkân olmıyan giderler;
3. Vergi kanunlarına göre götürü olarak tesbit edilen giderler.

1 ve 2 numaralı fıkralarda yazılı giderlerin gerçek miktarları üzerinden kayıtlara geçirilmesi ve miktarlarının işin genişliğine ve mahiyetine uygun bulunması şarttır.

**İKİNCİ BÖLÜM**

**Fatura ve fatura yerine geçen vesikalar**

**Faturanın tarifi :**

MADDE 229. — Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblâğı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

**Faturanın şekli :**

MADDE 230. — Faturada en az aşağıdaki malûmat bulunur:

1. Faturanın sıra numarası;
2. Faturayı çıkaranın ticaret unvanı ve iş adresi;
3. Müşterinin ticaret unvanı ve adresi;

4. Emtianın veya işin nev'i, miktarı, fiyatı ve tutan;
5. Satılan mallar faturanın tanziminden evvel teslim edilmişse teslim tarihi.

Gerçek kişilerde ticaret unvanı olarak tüccarın soyadı ve adı yazılır. Büyük ve tanınmış müesseseler için adres konmayabilir. Müstehliklere perakende satış yapan tüccarlar, fatura verdikleri takdirde, bu faturalarda numara teselsülü mecburiyeti yoktur.

#### **Fatura nizamı :**

MADDE 231. — Faturanın çıkarılmasında aşağıdaki kaidelere uyulur:

1. Faturalar sıra numarası dâhilinde teselsül ettirilir. Aynı müessenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde bu faturalara şube ve kısımlarına göre şube veya kısmın isimlerinin yazılması veya özel işaretle seri tefriki yapılması mecburidir.;

2. Faturalar mürekkeple, makina ile veya kopyalı kurşun kalemi ile doldurulur.

3. Faturalar en az bir asıl ve bir örnek olarak çıkarılır. Bundan fazla örnek çıkarıldığı takdirde her birine kaçınıcı örnek olduğu işaret edilir;

4. Faturaların baş tarafında iş sahibinin veya sahibi namına imzaya mezun olanların imzası bulunur.

#### **Fatura kullanma mecburiyeti :**

MADDE 232. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;
2. Serbest meslek erbabına;
3. Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccarlara;
4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;
5. Vergiden muaf esnafa.

Sattıktan emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukardakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satılmadıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin bin lirayı geçmesi veya bedeli bin liradan az olsa dahi talebeylemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir.

#### **Perakende satış vesikaları :**

MADDE - 233. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları aşağıdaki kayıtlardan her hangi biri ile tevsik olunur:

1. Kasa veya satış fişleri;
2. Kasa veya satış fişlerinin dökümlerini ihtiva eden günlük bordrolar;
3. Makinaların kasalarının kayıt ruloları ve rulolarında günlük satış toplamının yazıldığı fişler;
4. II nci sınıf tüccarlarla satış bedellerini gösteren el defteri kayıtları (bu defterlerin tasdiki ihtiyaridir).

### **Gider pusulası :**

MADDE 234. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin:

1. Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccara;
2. Kazançları götürü usulde tesbit olunan serbest meslek erbabına;
3. Vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satınaldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası götürü usulde vergiye tâbi tüccar ve serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zatî eşyalarını satan kimselerin satınaldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satınalan ile satanın adlarıyla soyadlarını (tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva ederve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur.

### **Müstahsil makbuzu :**

MADDE 235. — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler götürü usule tâbi veya vergiden muaf çiftçilerden satınaldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar. Mal tüccar veya çiftçi adına bir adam veya mutavassıt tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından tanzim ve imza olunur.

Çiftçiden avans üzerine yapılan mubayaalarda, makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

Müstahsil makbuzunun tüccar veya alıcı çiftçi nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer.

Müstahsil makbuzunda en az aşağıda yazılı bilgiler bulunur:

1. Makbuzun tarihi;
2. Malı satınalan tüccar veya çiftçinin soyadı, adı ve unvanı;
3. Malı satan çiftçinin soyadı, adı ve ikametgâhı adresi;
4. Satınahnan malın cinsi, miktarı ve bedeli.

Bu maddede yazılı makbuzlar hiçbir resim ve harca tâbi değildir.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

### **Serbest meslek makbuzları**

#### **Makbuz mecburiyeti :**

MADDE 236. — Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla serbest meslek erbabı aşağıdaki hallerde makbuz vermeye ve bunların bir örneğini muhafaza etmeye mecburdurlar:

1. Müşteri makbuz isterse;
2. Ücret ticari, zirai veya sınai bir işletme tarafından ödenmişse;
3. Alınan para 100 liradan fazla ise.

**Makbuz muhteviyatı :**

MADDE 237. — Serbest meslek makbuzlarına:

1. Makbuzu verenin soyadı, adı veya unvanı;
2. Müşterinin soyadı, adı veya unvanı;
3. Alınan paranın miktarı;
4. Paranın alındığı tarih;

yazılır.

Bu makbuzlar hiçbir resim ve harca tâbi değildir.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM****Ücretlere ait kayıt ve vesikalar****Ücret bordrosu :**

MADDE 238. — İşverenler her ay ödedikleri ücretler için (ücret bordrosu) tutmaya mecburdurlar. Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle götürü ücret üzerinden vergiye tâbi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.

Ücret bordrolarına en az aşağıdaki malûmat yazılır.

1. Hizmet erbabının soyadı, adı; ücretin alındığına dair imzası veya mührü (ücretin ödenmesinde ayrıca makbuz alan iş verenlerin tutacakları ücret bordrosuna imza veya mühür konulması mecburi değildir.)

2. Varsa vergi karnesinin tarih ve numarası;
3. Birim ücreti (aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti);
4. Çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre;
5. Ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutan.

Bordronun hangi aya aitolduğu baş tarafında gösterilir. Bir aya ait bordro ertesi ayın yirminci gününe kadar hazırlanıp tarihlenerek, müessese sahibi veya müdürü ile bordroyu tanzim eden memur tarafından imzalanır.

İş verenler ücret bordrolarını, yukarıdaki esaslara uymak şartıyla diledikleri şekilde tanzim edebilirler.

**Bodro yerine geçen vesikalar :**

MADDE 239. — Genel, katma, özel bütçeli daire ve müesseselerle belediyelerin ve 3659 sayılı Kanuna tâbi müesseselerin ücret ödemelerinde kullandıkları vesikalar ücret bordrosu yerine geçer.

**BEŞİNCİ BÖLÜM****Diğer evrak ve vesikalar****Nakliyat irsaliyeleri:**

MADDE 240. — Ücret karşılığında eşya nakleden bütün gerçek ve tüzel kişiler (götürü usule tâbi olanlar dâhil, Gelir ve Kurumlar vergilerinden muaf olanlar hariç) naklettikleri eşya için 209 ncu maddede yazılı bilgileri ihtiva eden dip koçanlı bir irsaliye kullanmaya mecburdurlar. Bu irsaliyenin birinci nüshası eşyayı naklettirene verilir ve kopye kâğıdı ile doldurulacak dip koçanı nakleden nezdinde saklanır.

209 ncu maddede yazılı ambar defterini tutanlar ayrıca irsaliye kullanmaya mecbur değildir.

Bu madde hükmü nakliye komüsyonculan ile acentalarına da şâmilidir.

**Muhabere evrakı :**

MADDE 241. — Tüccarların her nevi ticari muameleleri dolayısıyla yazdıkları ve aldıkları mektuplar (telgraflar ve hesap hulâsaları dâhil) muhabere evrakını teşkil eder. Gönderilen ve gelen muhabere evrakının, işlerinin icabına göre dosyada muhafaza edilmesi mecburidir.

**Diğer vesikalar :**

MADDE 242. — Tüccarlar evvelki maddelerin dışında kalan ve bir hüküm ifade eden veya icabında bir hakkın ispatına delil olarak kullanılabilen mukavelename, taahhütname, kefaletname, mahkeme ilâmları gibi hukuki vesikalarla ihbarname, karar örnekleri, vergi makbuzları gibi vergi evrakını dosyada muhafaza etmeye mecburdurlar.

Damga Resmi mükellefleri, gazete ve sair neşriyatın pul yapıştırılan kolleksiyon nüshalarını ve Türkiye'de tanzim edilip doğrudan doğruya ecnebi memleketlere gönderilen evrak ile çekilen telgrafların Türkiye'de kalan kopyalarını aynı suretlemuhafaza etmek mecburiyetindedirler.

## **DÖRDÜNCÜ KISIM**

### **Ekim ve sayım beyanı**

**Ekim ve sayım beyanı ve defteri :**

MADDE 243. — Gelir Vergisi Kanunu ile tâyin edilen zirai işletme büyüklüğü ölçülerinin üstünde bulunan çiftçiler, zirai faaliyetlerinin (genginci hayvancılıkta kışlaklarının) bulundukları yerlerin muhtarlıklarına müracaatla orada beyana açık bulundurulacak olan ekim ve sayım defterine aşağıdaki bilgileri yazdırırlar:

- a) 1. Çiftçinin soyadı ve adı;  
2. Çiftçinin ikametgâh adresi;  
3. Zirai işletmesinin (gezginci hayvancılıkta kışlak) bulunduğu yer;
- b) Ekime ait bilgiler.

Beyanın yapıldığı yıl içinde geçen yıl Ekim ayı sonundan beyanın yapıldığı Kasım ayı başına kadar,;

- 1 Ekilen arazinin genişliği,  
2. Ekimin nev'i.
- c) Beyana takaddüm eden vergilendirme dönemi içindeki satışların tutan.
  1. Satılan malın cinsi,
  2. Satılan malın miktarı,
  3. Satış bedeli tutan.

Hayvancılıkta (b) bendindeki bilgiler yerine beslenen hayvanların cins ve miktarları yazdırılır.

Ekim ve hayvancılıktan başka ziari faaliyette bulunanlar yukarıki bilgiler yerine o faaliyetlerin mahiyetlerine uygun olarak Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca müştereken belli edilecek bilgileri yazdırırlar.

Âdi ortaklıklarda beyanın ortaklardan biri tarafından yapılması kâfidir. Bu takdirde diğer ortakların ad ve soyadlarıyla ikametgâh, adresleri ve ortaklıktaki hisseleri de beyanda bulunan ortak tarafından deftere yazdırılır.



Ekim ve sayım beyanı yılda bir defa ve Kasım ayında yapılır. Ekim ve hayvancılıktan maa-  
da zirai faaliyetlerde beyan zamanı Maliye ve Tanım Bakanlıklarınca müştereken belli edilir.

Ekim ve sayım beyanları sözlü veya yazılı olur; sözlü beyanlar, beyanı yapanlartarafından  
imza veya mühürle tasdik edilir.

Defterler iki nüsha olarak tanzim edilir; ikinci nüsha beyan süresinin sonundan itibaren on  
beş gün içinde ilgili vergi dairesine makbuz karşılığında teslim edilir.

Kayıt işlerini kendi imkânlarıyla tekemmül ettiremeyecek durumda olan muhtarlıklara Mali-  
ye Bakanlığınca gerekli yardımda bulunulur.

Maliye Bakanlığı iklim şartları bakımından özellik gösteren illerde bu maddede yazdı beyan  
süresini daha öne alabilir.

#### **Ekim ve sayım ilmühaberi :**

MADDE 244. — İhtiyar heyetleri, ekim ve sayım defterlerine kaydedilen bilgilere dayana-  
rak, beyanda bulunan çiftçilere tasdikli bir ekim ve sayım ilmühaberi verirler.

Muhtar ve ihtiyar heyetlerince verilen ilmühaberler için ücret alınmaz. Ekim ve sayım be-  
yanları ile ilmühaberler hiçbir resim ve harca tâbi değildir.

#### **Tahkik ve ihbar ödevi :**

MADDE 245. — Muhtar ve ihtiyar heyetleri 244 ncü madde hükümlerine göre yapılan be-  
yanların (bu maddenin e bendindeki beyan hariç) doğruluğunu tahkik ederler.

Muhtar ve ihtiyar heyetleri, hiç beyanda bulunmamış olanları beyanda bulunmağa, yanlış  
veya hakikate aykırı beyanda bulunmuş olanları beyanlarını düzeltmeğe davet ederler. Buna  
rağmen beyanda bulunmayanlar veya beyanlarını düzeltmeyenlerin verilen sürenin sonunda başla-  
yarak 15 gün içinde, mütalâaları ile birlikte ve yazılı olarak vergi dairesine bildirirler. Bu ihbar  
üzerine vergi dairesince yapılacak tahkikat neticesine göre işlem yapılır.

#### **Ücret ve sorumluluk :**

MADDE 246. — Muhtar ve ihtiyar heyetleri üyelerine Maliye Bakanlığınca takdir ve tâyin  
edilecek miktarda ücret verilir.

Görevini ihmal veya suistimal eden muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri hakkında Türk Ceza  
Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerine göre takibat yapılır.

### **BEŞİNCİ KISIM** **Vergi karnesi**

#### **Karne mecburiyeti:**

MADDE 247. — Aşağıda yazılı mükellefler vergi karnesi almaya mecburdurlar:

1. Vergi matrahları tamamen veya kısmen götürü usulde tesbit olunanlar;
2. Gelir Vergisinden en az geçim indiriminden faydalanmak isteyenler.

Durumu yukarda yazılı şartların ikisine birden temas etse bile, bir mükellef tek vergi karne-  
si alır.

Genel, katma, özel bütçeli daire ve müesseselerle belediyelerden ve 3659 sayılı Kanuna tâbi  
diğer müesseselerden ücret alanların en az geçim indiriminden faydalanmaları Maliye Bakanlı-  
ğınca tesbit olunacak usule tâbi tutulur.

Gelir Vergisi Kanunu gereğince verdikleri, (yıllık beyanname) lerde aile durumunu gösterenler karne mecburiyetine tâbi değildirler.

**Karne alınması :**

MADDE 248. — Mükellefler vergi karnelerinin kendileri tarafından yazılması gereken kısımlarını doldurduktan sonra, vergi bakımından durumlarını kayıt ve tescil ve karneye işaret ettirmek üzere, bunları bağlı oldukları vergi dairesine ibraz ederler.

Mükellefiyete müessir olacak değişiklikler de yukanki esaslara göre karneye işaret ettirilir.

231 nci maddenin 1 nci bendinde yazılı mükelleflerin doldurdıkları karneyi vergi dairesine ibraz etmeleri veya değişikliği karneye işaret ettirmeleri süresi, işe başladıkları veya değişikliğin vukubulduğu tarihten başlayarak bir aydır.

En az geçim indiriminin uygulanmasında, karnedeki kayıtlar, bunların vergi dairesine tescil ettirildiği tarihten evvelki zamanlar için *nazara* alınmaz.

**Hüviyet tasdiki :**

MADDE 249. — Gelir Vergisinden en az geçim indiriminden faydalanabilmek için karne almak mecburiyetinde olanlar, medeni hal ve aile durumu hakkında vergi karnesine yazılmış olan bilgiler ve bunlarda vâki olan değişiklikler mükellefin ikamet ettiği veya çalıştığı mahallenin muhtarına tasdik ettirilir. Buna imkân olmıyan hallerde mükellefin karneye yazdığı bilgilerin doğruluğu idari tahkikatla tesbit olunur ve karnenin tescili tahkikat neticesinde yapılır.

**Doğruluk sorumluluğu :**

MADDE 250. — Vergi karnelerine yazdıkları bilgilerin doğruluğundan mükellefler; iş verenler tarafından bu karnelere ilâve olunan kayıtlardan da iş verenler sorumludur.

**Karnesiz hizmet erbabı çalıştıranların sorumluluğu :**

MADDE 251. — Kazançları götürü usulde tesbit edilen ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı ile götürü gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradisahipleri, yanlarında çalışan hizmet erbabının kanunun tâyin ettiği süre içinde karne almalarını ve karnelerinde yazılı vergilerini ödemelerini temin etmeye mecburdurlar. Bu mecburiyete irayet edilmediği takdirde:

a) Zamanında karne almamış veya vergisini tarh ettirmemiş olan hizmet erbabının vergisini iş veren kimse adına tarh edilir ve vergi cezası da aynı kimse adına kesilerek ondan tahsil olunur. Bu fıkra hükmüne göre tarh edilen vergi ve kesilen ceza, iş verene birer ihbarname ile tebliğ edilir. Kullanılacak ihbarnamelerin şeklini ve muhteviyatını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

Karnesiz tesbit edilen şahsa karnesi verilir ve vergisinin ödendiği karneye yazılır.

b) Karnesini zamanında almış ve vergisini tarh ettirmiş olan hizmet erbabının zamanında ödenmemiş olan vergisi ve gecikme zammı, yanında çalıştığı tesbit edilen iş verenden tahsil olunur.

İş verenler, yukanki hükümlere göre ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

**Karnelerin şekli, resim ve harçları :**

MADDE 252. — Vergi karnesinin şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Gerek karneler, gerek bunların ihtiva ettiği kayıtlar hiçbir resme ve harca tâbi değildir. Tasdik dolayısıyla muhtarların elli kuruşu geçmemek şartıyla hare almaları caizdir.

## **ALTINCI KISIM**

### **Muhafaza ve ibraz ödevleri**

#### **Defter ve vesikalan muhafaza :**

MADDE 253. — Bu kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, tuttukları defterlerle üçüncü kısımda yazılı vesikalan, ilgili bulunduktan yılı takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

#### **Defter tutma mecburiyetinde olmıyanların muhafaza ödevi:**

MADDE 254. — Bu kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olmıyanlar, 232, 234 ve 235 nci maddeler mucibince almaya mecbur oldukları fatura ve gider pusulası ve müstahsil makbuzlarını tarih sırası ile bir musannif veya zarf içinde tanzim tarihlerini takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

#### **Karnelerin muhafazası:**

MADDE 255. — Mükellefler bu kanuna göre aldıkları vergi karnelerini, işinde devam ettiği, en az geçim indirimi ile ilgili olanlar bu indirimden faydalandıkları sürece muhafaza ederler.

Hizmet erbabına ait vergi karneleri iş verenler nezdinde, hizmet erbabı aynı zamanda birkaç yerde çalışmakta ise bunlardan yalnız biri nezdinde muhafaza edilir. (Vergi matrahları götürü olarak tesbit edilenler hariç.)

İş verenler her ne suretle olursa olsun işten çıkan hizmet erbabına vergi karnelerini derhal geri vermeye mecburdurlar.

#### **Defter ve belgelerin ibrazı mecburiyeti :**

MADDE 256. — Geçen maddelerde yazılı gerçek ve tüzel kişiler bu kısım gereğince muhafaza ettikleri her türlü defter, vesika ve karneleri muhafaza süresi içinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmeye mecburdurlar.

#### **Diğer ödevler :**

MADDE 257. — Vergi inceleme ve kontrolleri ve tahrir sırasında, mükellefler aşağıda yazılı ödevleri yerine getirmeye mecburdurlar:

1. İncelemeye yetkili memura müessesenin durumuna göre, çalışma yeri göstermek ve resmî çalışma saatlerinde memurun müessesede çalışmasını sağlamak;
2. İnceleme ile ilgili her türlü izahatı vermek (Bu mecburiyet hem iş sahibine, hem de işletmede çalışan memurlara şâmindir);
3. İncelemeye yetkili memurun, lüzumunda iş yerinin her tarafını gezip görmesini sağlamak;
4. Bina ve arazi tahrirlerinde iradî tahmin edilecek binayı ve kıymeti tahmin edilecek araziyi tahrir ve tadilat komisyonlarına gösterip gezdirmek, bu gibi gayrimenkullerin genel ahvaline kullanış tarzına ve kirada ise kira miktarına mütaallik her türlü bilgileri komisyonlara vermek (Bu fıkra yazılı mecburiyetler kiracılara da şâmindir.)

**ÜÇÜNCÜ KİTAP**  
**Değerleme**

**BİRİNCİ KISIM**  
**İktisadi kıymet değerleri**

**BİRİNCİ BÖLÜM**  
**Değerleme esasları**

**Değerlemenin tarifi :**

MADDE 258. — Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tesbitidir.

**Değerleme günü :**

MADDE 259. — Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur.

**Değerlemede esas :**

MADDE 260. — Değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına nazara alınır. Teammülen aynı cinsten sayılan mallar ve düşük kıymetli müteferrik eşyayı toplu olarak değerlemek caizdir.

**Değerleme ölçüleri :**

MADDE 261. — Değerleme, iktisadi kıymetin nev'i ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır:

1. Maliyet bedeli;
2. Borsa rayici;
3. Tasarruf değeri;
4. Mukayyet değer;
5. İtibari değer;
6. Vergi değeri;
7. Emsal bedeli ve ücreti.

**Maliyet bedeli :**

MADDE 262. — Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilûmum giderlerin toplamını ifade eder.

**Borsa rayici :**

MADDE 263. — Borsa rayici, gerek menkûl kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerinin ortalama değerlerini ifade eder.

Normal temevvüçler dışında fiyatlarda bariz kararsızlıklar görülen hallerde, son muamele günü yerine değerlemeye takaddüm eden 30 gün içindeki ortalama rayici esas olarak aldırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

**Tasarruf değeri :**

MADDE 264. — Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir.

**Mukayyet değer :**

MADDE 265. — Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.

**İtibari değer :**

MADDE 266. — İtibari değer, her nevi senetlerle esham ve tahvillerin üzerinde yazdı olan değerlerdir.

**Emsal bedeli ve emsal ücret :**

MADDE 267. — Emsal bedeli, gerçek bedeli olmıyan, veya bilinmiyen veyahut doğru olarak tesbit edilemiyen bir malın, değerleme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir.

Emsal bedeli sıra ile, aşağıdaki esaslara göre tâyin olunur:

Birinci sıra : (Ortalama fiyat esası) Aynı cins ve nevideki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir evvelki veya bir daha evvelki aylarda satış yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan "Ortalama satış fiyatı" ile hesaplanır. Bu esasın uygulanması için, aylık satış miktarının, emsal bedeli tâyin olunacak her bir malın miktarına nazaran % 25 ten az olmaması şarttır.

İkinci sıra : (Maliyet bedeli esası) Emsal bedeli belli edilecek malın, maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa, bu takdirde mükellef bu maliyetbedeline, toptan satışlar için % 5, perakende satışlar için % 10 ilâve etmek suretiyle emsal bedelini bizzat belli eder.

Üçüncü sıra : (Takdir esası) Yukarda yazılı esaslara göre belli edilmeyen emsal bedelleri ilgililerin müracaatı üzerine takdir komisyonunca takdir yolu ile belli edilir. Takdirler, maliyet bedeli ve piyasa kıymetleri araştırılmak ve kullanılmış eşya için ayrıca yıpranma dereceleri nazara alınmak suretiyle yapılır. Takdir edilen bedellere mükelleflerin itiraz hakkı mahfuzdur. Ancak, bu itiraz verginin tahakkuk ve tahsilini durdurmaz.

Emsal bedelinin mükellef tarafından bizzat hesaplandığı hallerde, bu hesaplara ait kayıt ve cetveller ispat edici kâğıtlar olarak muhafaza edilir.

Yukardaki esaslara mukayyedolmaksızın kaza mercilerinin re'sen biçtikleri değerleri ile zirai kazanç ölçülerini tesbit eden kararnamelerde yer alan unsurlar emsal bedeli yerine geçer.

Ücretle yapılan imalâtta ücretin gerçek miktarının bilinmemesi veya doğru olarak tâyin edilmemesi hallerinde tesbit edilecek emsal ücret de aynı esaslara göre tâyin olunur.

**Vergi değeri :**

MADDE 268. — Vergi değeri, arazide tahrir usuliyile tesbit edilen kıymet, binalarda Bina Vergisi Kanununa göre tesbit edilen safi iradın 10 mislidir.

**İKİNCİ BÖLÜM****İktisadi işletmelere dâhil kıymetleri değerlendirme****Gayrimenkul Her :**

MADDE 269. — İktisadi işletmelere dâhil bilûmum gayrimenkuller maliyet bedelleri ile değerlendirilir.

Bu kanuna göre, aşağıda yazılı kıymetler gayrimenkuller gibi değerklenir:

1. Gayrimenkullerin mütemmim cüzüleri ve teferruatı;
2. Tesisat ve makinalar;
3. Gemiler ve diğer taşıtlar;
4. Gayrimaddi haklar.

**Gayrimenkullerde maliyet bedeline giren giderler :**

MADDE 270. — Gayrimenkullerde, maliyet bedeline, satmalına bedelinden başka, aşağıda yazılı giderler girer:

1. Makina ve tesisatta gümrük vergileri, nakliye ve montaj giderleri;
2. Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden mütevellit giderler.

Noter, tapu, mahkeme, kıymet takdiri, komüsyon ve tellaliye gider ve harçların maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbestirler.

**İnşa ve imal giderleri :**

MADDE 271. — İnşa edilen binalarda ve gemilerde, imal edilen makina ve tesisatta, bunların inşa ve imal giderleri, satmalına bedeli yerine geçer.

**Gayrimenkullerde maliyet bedelinin artması :**

MADDE 272. — Normal bakım, tamir ve temizleme giderleri dışında, gayrimenkulu genişletmek veya iktisadi kıymetini devamlı olarak artırmak maksadiyle yapılan giderler, gayrimenkulun maliyet bedeline eklenir.

(Bir geminin, iktisap tarihindeki süratini fazlalaştırmak, yolcu ve eşya yükleme ve barındırma tertibatını genişletmek veya değiştirmek suretiyle iktisadi kıymetini devamlı olarak artıran giderler, maliyet bedeline eklenmesi gereken giderlerdendir.)

Gayrimenkuller kira ile tutulmuş ise, bir ve ikinci fıkralardaki giderler bunların özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerklenir.

Gayrimenkuller için yapılan giderler hem tamir hem de kıymet artırma giderlerinden te-rekkübettiği takdirde, mükellef bu giderlerden maliyet bedeline eklencek kısmı ayrı göstermek mecburiyetindedir.

**Demirbaş eşya :**

MADDE 273. — Alât, edevat ve demirbaş eşya maliyet bedeli ile değerklenir. Bunların maliyet bedeline giren giderler, satmalma bedelinden gayrı komüsyon ve nakliye giderleri gibi özel giderlerdir.

İmal edilen alât, edevat ve demirbaşlarda imal giderleri satmalma bedeli yerine geçer.

**Satmalmada emtiada maliyet bedeli :**

MADDE 274. — Emtia, maliyet bedeliyle değerklenir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerkleme günündeki satış bedelleri % 10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde mükellef, maliyet bedeli yerine 267 nci maddenin 2 nci sırasındaki usul haric olmak üzere, emsal bedeli ölçüsünü tatbik edebilir. Bu hüküm 275 nci maddede yazılı mamuller için de uygulanabilir.

**İmal edilen emtia :**

MADDE 275. — İmal edilen emtianın (tam ve yan mamul mallar) maliyet bedeli aşağıda yazılı unsurları ihtiva eder:

1. Mamulün vücuda getirilmesinde sarf olunan iptidai ve ham maddelerin bedeli;
2. Mamule isabet eden işçilik;
3. Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse;
4. Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse; (bu hissenin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir.)
5. Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zaruri olan mamullerde ambalaj malzemesinin bedeli.

Mükellefler, imal ettikleri emtianın maliyet bedellerini yukanki unsurları ihtiva etmek şartıyla diledikleri usulde tâyin edebilirler.

Yeni kurulan veya itibari sermayesi 200 000 liradan noksan bulunan sınai müesseseler mamullerin maliyetini, normal satış fiatlarıyla kâr hadlerini gözönünde tutmak şartıyla daha basit usullerle tesbit edebilirler.

**Zirai mahsuller :**

MADDE 276. — Zirai mahsuller maliyet bedeli ile değerklenir. Maliyet bedeli, zirai mahsullerin hususiyetlerine göre 275 nci maddede yazılı unsurlara mütenazır esaslar dairesinde hesaplanır.

**Hayvanlar :**

MADDE 277. — Satmak, üretmek veya sütünden veya diğer mahsullerinden istifade etmek gibi maksatlarla yetiştirilen veya satın alınan hayvanlar, cinsleri ve yaşları nazara alınmak suretiyle gruplandırılır ve Maliye ve Tanım bakanlıklarınca bu gruplara mütenazır hazırlanan ortalama maliyet cetvellerinde tesbit edilen kıymetlere göre değerkendirilir.

Kıymetleri bu suretle tesbit edilmemiş olan hayvanlar emsal bedelleri üzerinden değerkendirilir.

**Kıymeti düşen mallar :**

MADDE 278. — Yangın, deprem ve su basması gibi âfetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vâki olan emtia ile maliyetlerinin hesaplanması mütadılmıyan hurdalar ve döküntüler, üstüğü, dese ve ıskartalar emsal bedeli ile değerklenir.

**Menkul kıymetler :**

MADDE 279 — Türk borsalarında kayıtlı olan Türk ve yabancı esham ve tahvilât borsa rayici ile; borsada kayıtlı olmıyan esham, tahvilât alış bedeli ile değerklenir.

Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılır ise bu rayiç yerine alış bedeli esas olur.

**Yabancı paralar :**

MADDE 280. — Yabancı paralar borsa rayici ile değerklenir. 297 ncu maddenin son fıkrası hükmü yabana paraların değerklenmesinde de uygulanır.

Yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu maddenin hükmü yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar hakkında da caridir.

**Alacaklar :**

MADDE 281. — Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlenir.

Vâdesi gelmemiş olan senete bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alçaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

**İlk tesis ve taazzuv giderleri :**

MADDE 282. — Kurumlarda aktifleştirilen ilk tesis ve taazzuv giderleri mukayyet değeri ile değerlenir.

Bu değer, ilk tesis ve taazzuv için yapılan giderlerden fazla olamaz.

Kurumun tesis olunması veya yeni bir şubenin açılması veyahut da işlerinde devamlı bir surette genişletmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir kıymet ikitsabolunmayan giderler bu cümledir.

İlk tesis ve taazzuv giderlerinin aktifleştirilmesi ihtiyaridir.

Gerçek veya tüzel kişilerde aktifleştirilecek peşimallıklarda mukayyet değerleri değerlendirilir.

**Aktif geçici hesap kıymetleri :**

MADDE 283. — Gelecek bir hesap dönemine aidolarak peşin ödenen giderler ile cari hesap dönemine aidolup da henüz tahsil edilmemiş olan hasılat, mukayyet değerleri üzerinden aktifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Zirai işletmelerde henüz idrak edilmemiş olan mahsuller için yapılan giderler (hazırlık işleri giderleri gibi) de bu madde hükmüne göre aktifleştirilerek değerlendirilir.

**Kasa mevcudu :**

MADDE 284. — Kasa mevcutları itibari kıymetleriyle değerlendirilir; yabancı paralar hakkında 262 nci maddenin hükmü uygulanır.

**Borçlar :**

MADDE 285. — Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir.

Vâdesi gelmemiş olan senede bağlı borçlar değerlendirme günü kıymetine irca olunabilir.

Bu takdirde senette faiz nispeti açıklanmışsa bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

Yabancı para ile olan senetli ve senetsiz borçların değerlemede 280 nci maddenin hükmü ayrıca uygulanır.



**Tahviller :**

MADDE 286. — Eshamh şirketlerle iktisadi kamu müesseseleri çıkardıktan tahvilleri itibari değerleriyle değerlemeye mecburdurlar.

**Pasif geçici hesap kıymetleri :**

MADDE 287. — Gelecek hesap dönemlerine ait olarak peşin tahsil olunan hâsılat ile cari hesap dönemine aid olup henüz ödenmemiş olan giderler mukayyet değerleri üzerinde pasifleştirilmek suretiyle değerlenir.

**Karşılıklar :**

MADDE 288. — Hâsıl olan veya husulü beklenen fakat miktan katiyetle kestirilmeyen ve teşebbüs için bir borç mahiyetini arz eden belli bâzı zararları karşılamak maksadiyle hesaben ayrılan meblâğlara karşılık denir.

Karşılıklar mukayyet değerleriyle pasifleştirilmek suretiyle değerlenir.

Amortisman kayıtları hakkında özel hükümler mahfuzdur.

**Maliyet bedeli yerine emsal bedeli alınan haller :**

MADDE 289. — Bu bölümde yazılı olmıyan veyahut yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkân bulunmıyan iktisadi kıymetlerden bina ve arazi vergi değeriyle, diğerleri, varsa borsa rayici, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirilir.

**Serbest meslek erbabı ile özel hastane ve okullar tesisatı:**

MADDE 290. — Serbest meslek erbabının amortismanına tâbi tuttukları tesisat, demirbaş eşyalarını değerlemede de bu bölümün hükümleri uygulanır.

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Servetleri değerlendirme

**Esaslar:**

MADDE 291. — Bir vergiye matrah olan servetin veya servet unsurlarının değerlendirilmesinde bu bölümde yazılı esaslar cari olur.

Verset ve İntikal Vergisi Kanununun tatbikinde yabancı memleketlerde bulunan malların o memlekette cari usul ve esaslara göre tayin ve tesbit olunacak değerleri aynen nazara alınır.

**Ticari sermaye :**

MADDE 292. — Vergilendirilecek bir servete dâhil ticari sermayenin unsurlarından bulunan emtia, gemiler ve taşıtlar, tesisat ve makinalar, demirbaş eşya, ve diğer menkul mallar, emsal bedelleri ile değerlendirilir.

**Menkul mallar ve gemiler :**

MADDE 293. — Ticari sermayeye dâhil olmıyan ev eşyası, mücevherat, sanat eserleri, gemiler gibi menkul mallar emsal bedelleri ile değerlendirilir.

**Esham ve tahvilât ve yabancı paralar :**

MADDE 294. — Ticari sermayeye dâhil olsun olmasın bütün esham ve tahvilâtın ve yabancı paraların ve yabancı paralarla kayıtlı alacak ve borç senetlerinin değerlendirilmesinde ikinci bölümün hükümleri uygulanır.

**Alacak ve borçlar :**

MADDE 295. — Ticari sermayeye dâhil olsun veya olmasın senetli ve senetsiz bütün alacak ve borçlar ikinci bölümdeki hükümlere göre değeri.

**Haklar :**

MADDE 296. — Tescile tâbi bilûmum hakların değeri, tesisleri sırasında Tapu siciline kaydedilen bedeldir.

Tapu sicilinde bedeli gösterilmeyen haklarla birinci fıkranın dışında kalan bilûmum haklar (sınai ve edebi mülkiyet hakları ile imtiyazlar dâhil) emsal bedelleriyle değeri.

Veraset yoluyla veya sair suretle ivazsız ve bedelsiz bir tarzda intikal eden intifa hakları aşağıdaki şekilde değeri:

1. İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yirmiyi doldurmamış olduğu takdirde gayrimenkulün emsal bedelinin onda yedisi intifa hakkının ve onda üçü çıplak mülkiyet hakkının değeri sayılır.

2. İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yirmiyi aşkın olduğu takdirde yukarıki bendde yazılı nispet, her tam on yıllık bir devre için çıplak mülkiyet hakkı onda bir artırılmak ve intifa hakkı onda bir indirilmek suretiyle değeri tâyin olunur.

3. İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yetmiş aşkın ise gayrimenkulün emsal bedelinin onda biri intifa hakkının ve onda dokuzu çıplak mülkiyet hakkının değeri sayılır.

4. Sabit bir süre için tâyin edilmiş olan intifa hakkının değeri yaş kaydı nazara alınmaksızın sürenin her tam on yılı için gayrimenkul emsal bedelinin onda ikisi olarak hesaplanır.

5. Ömür boyunca aylık gelir şeklinde vâki ivazsız intikallerde bu gelirin ödeneceği âzami süreye göre baliğ olacağı miktar bulunarak intifa hakkı sahibinin ödemenin başladığı tarihteki yaşı elliye aşmış ise elliden yukarı her yaş yılı için yirmide biri indirilmek suretiyle değeri tâyin olunur. Ancak ömür boyunca aylık gelir, muayyen bir sermaye ödenerek tasfiye edilmiş ise bu sermaye aynen değer olarak kabul edilir.

6. Hayat kaydıyla ödenen rant şeklinde vâki ivazsız intikallerde intifa hakkı sahibinin yaşı ödemenin başladığı tarihte kırkı aşmamış ise rantın bir yıllık tutarının yirmi katı değeri sayılır. İntifa hakkı sahibinin yaşı, ödemenin başladığı tarihte kırkı aşmış ise her tam on yıllık bir devre için beş kat indirilmek suretiyle rantın değeri takdir olunur, intifa hakkı sahibinin yaşı, ödemenin başladığı tarihte yetmiş aşmış ise rantın değeri bir yıllık tutarından fazla olamaz.

**Bina ve arazi :**

MADDE 297. — Ticari sermayeye dâhil olsun veya olmasın, bilûmum binalarla arazi, vergi değerleri ile değeri.

MADDE 298. — Bu bölümde yazılı emsal bedelleri ile alacak ve borçların değerleri 72 nci maddede yazılı takdir komisyonu tarafından tesbit edilir.

**İKİNCİ KISIM****Vergi değerleri****BİRİNCİ BÖLÜM****Gayrisâfi iratların tesbiti****Tahmin esası :**

MADDE 299. — Binaların vergi değerine esas tutulan gayrisâfi iratları tahrir ve tadilat komisyonlarınca bu bölümde yazılı esaslara göre tahmin olunur.

**Gayrisâfi irat:**

MADDE 300. — Bir binanın yıllık gayrisâfi iradı, o binanın bulunduğu mahalde câri olan normal kiralara nispetle sahibinin kiraya verdiği takdirde alabileceği kira bedelinden ibarettir.

Gayrisâfi iradın takdirinde; bina kiraya verilmiş ve kira bedeli yukardaki fıkra dairesinde emsalinin câri olan normal kiralara uygun bulunmuş ise bu bedel esas tutulur. Aksi halde aşağıda yazılı esaslar gözetilmek suretiyle gayrisâfi iradın takdiri yapılır.

1. Normal şartlar dâhilinde ve genel surette binanın bulunduğu mahalde câri olan kiralardan seviyesi;

2. Aynı neviden bulunan binaların getirdiği irat;

3. Binanın mevki;

4. Binanın büyüklüğü, kat sayısı ve her kattaki oda ve daire adedi;

5. Dahilî taksimatı itibarıyla kullanım durumu ve memurluk derecesi;

6. Asansör, kalorifer tesisatı bulunup bulunmadığı;

7. Kullanış tarzı.

Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının takdirinde içerlerinde bulunan sabit istihsal tesisatı dahi *nazara alınır*.

**Yıllık irat :**

MADDE 301. — Gayrisâfi iratlar yıllık tahmin olunur. Şu kadar ki, mevsimlik olarak kiraya verilmesi veya ikamet edilmesi mûtat olan binaların bu süreye ait iratları yıllık sayılır.

Yılın belli zamanlarında işliyeabilen değirmenler ile belli mevsimlerde çalışan fabrika ve imalâthanelerin ve mevsimlik işliyen otel, banyo, pilâj gibi gayrimenkullerin işletme süresine ait iratları da keza yıllık sayılır.

**Rayış :**

MADDE 302. — Gayrisâfi iratların tahmininde, binanın bulunduğu birlikte genel tahrir veya mevzii tadilâta başlandığı, ferdî tadilâta, tadilâtın yapıldığı yılda câri rayışlar esas tutulur.

**Giderler :**

MADDE 303. — Gayrisâfi iradın tahmininde, vergi, resim ve harçlar için indirme yapılmaz.

Ancak komisyonlarca kira mukavelelerinin incelenmesi sırasında su ve elektrik sarfiyatı, ısıtma giderleri ve buna benzer giderlerin kiraya veren tarafından deruhde edildiği görülürse, kira bedeli bu gibi giderler çıkdıktan sonra nazara alınır.

**Döşemesiz tahmin :**

MADDE 304. — Değirmen, fabrika ve imalâthane tesisatı haric olmak üzere gayrisâfi irat döşemesiz binaya göre belli edilir.

**Mütemmimat:**

MADDE 305. — A) Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye sınırları içindeki binaların ve belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde köyü teşkil eden binaların işgal eyeldiği saha dahilindeki binaların mütemmimatından olan arazi;

B) Her nerede olursa olsun, ticaret ve sanata tahsis edilmiş olan ve bunlarla birlikte aynı işte kullanılan arazi;

İrat takdirinde binaya tâbidir.

Bina ile sınırlanmış olup kullanım tarzı itibariyle de bina ile birlik teşkil eden avlu, bahçe ve sair arazi binanın mütemmimatındandır.

**ifraz ve şüyu :**

MADDE 306. — Aşağıdaki yazılı bina kısımları için ayrı ayrı irat tahmin olunur:

1. Bir çatı altında bulunup da kullanım tarzı ve kapılan ayn olan bina kısımları;
2. Sahipleri arasında ifraz ve taksim edilmiş olan binaların müfrez kısımları (İfraz olunmayıp da şayan tasarruf olunan binaların iradı binanın genel heyeti itibariyle tahmin olunur).

**trat ve kıymet münasebeti :**

MADDE 307. — Tahrir (Genel tahrir ve tadilât) esnasında, bir binanın gayrisâfi iradını tahmin için kâfi vasıta ve karine bulunmadığı takdirde, binanın satılması halinde elde edilecek kıymet tahmin olunur ve bu kıymetin % 10 u safi iradolarak kabul edilir.

Safi iradı bu suretle tesbit edilen binalar yılın belli zamanlarında kiraya verilen veya çalıştırılan binalardan olsa dahi safi irattan her hangi bir indirme yapılmaz.

**İKİNCİ BÖLÜM**

**Arazi kıymetlerinin tesbiti**

**Tahmin esası :**

MADDE 308. — Arazinin vergi değerine esas tutulan kıymetleri, tahrir ve tadilât komisyonlanca bu bölümde yazılı esaslara göre tahmin olunur.

**Arazi kıymeti:**

MADDE 309. — Arazinin tahmin olunacak kıymeti alelade alım - satım kıymetidir.

Arazin kıymetinin tahmininde aşağıdaki esaslar nazara alınır:

1. Normal şartlar dâhilinde ve genel surette arazinin bulunduğu birlikte arazi ve satış kıymetlerinin seviyesi;
2. Aynı neviden arazinin satış kıymetleri;
3. Arazinin mevki;
4. Tanımda kullanılan arazinin yetiştirme kuvveti, sulaklık derecesi, tarımın nev'i;
5. Arazinin büyüklüğü ve küçüklüğü;
6. Meskûn yerlere, iskele ve istasyonlara yakınlığı.

**Kıymet rayiçleri :**

MADDE 310. — Arazi kıymetinin tahmininde genel tahririn veya mevziî tadilâtın başladığı, ferdî tadilât halinde tadilâtın yapıldığı yılda cari satış kıymetleri esas tutulur.

**Kıymet. — kira münasebeti :**

MADDE 331. — Tahrir (Genel tahrir ve tadilât) esnasında arazinin alım, satım kıymetlerinin tâyini mümkün olmazsa, o yerin kiraya verilmesi halinde getireceği kira tahmin ve bunun 10 misli arazinin kıymeti olarak kabul edilir.

**Arazide kira :**

MADDE 312. — Bir arazinin getireceği kiranın bilinmesi icabeden hallerde arazi kıymetini- nonda biri emsal kirası sayılır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

### Amortismanlar

#### BİRİNCİ BÖLÜM

##### Mevcutlarda amortisman

###### Amortisman mevzuu :

MADDE 313. — İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye mâruz bulunan gayrimenkullerle 269 ncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alât, edevat ve demirbaşlarına ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki esaslara göre tesbit edilen değerinin, bunların kullanılabilecekleri süre zarfında yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder.

###### Arazide amortisman :

MADDE 314. — Boş arazi ve boş arsalar amortismanı tâbi değildir. Ancak:

1. Tanım İşletmelerinde vücuda getirilen meyvâh, dutluk, fındıklık, zeytinlik ve güllüklerle incir bahçeleri ve bağlar gibi tarım tesisleri;

2. İşletmede inşa edilmiş olan her nevi yollar ve parklar;

Amortismanı tâbi tutulur.

###### Normal amortisman :

MADDE 315. — Amortismanı tâbi iktisadi kıymetlerin değeri ilgili Bakanaklara Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalâası alınarak Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunan nispetler üzerinden yok edilir.

Amortisman nispetlerinin tesbitinde:

1. Belli iş ve sanat kolları ayrı ayrı nazara alınır;

2. Amortismanı tâbi kıymetlerin tecrübeye dayanan ortalama ömürleri hesaba katılır.

###### Madenlerde amortisman :

MADDE 316. — İşletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin müracaatları üzerine bunların büyüklük ve mahiyetleri göz önünde tutulmak ve her maden veya taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere Maliye ve Sanayi Bakanlıklarınca belli edilecek nispetler üzerinden yok edilir.

###### Fevkalâde amortisman :

MADDE 317. — Amortismanı tâbi olup:

1. Yangın, deprem, su basması gibi âfetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybeden;

2. Yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve kıymetleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelen;

3. Cebrî çalışmaya tâbi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya mâruz kalan;

Menkul ve gayrimenkullerle haklara, mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili Bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen "fevkalâde ekonomik ve teknik amortisman nispetleri" uygulanır.

#### **Amortisman nispetlerinin itibar tarihi :**

MADDE 318. — Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunan amortisman nispetleri ilânların yapıldığı, ayrı ayn tesbit edilen nispetler ilgililerin müracaatte bulunduğu hesap döneminden muteberdir.

İcabında, normal amortismanlar nispetleri 315 nci maddede yazılı usule değiştirilebilir. Şu kadar ki, bir kere tesbit edilen nispetlerin yürürlük süresi üç yıldan az olamaz.

#### **Amortismanın uygulama sureti :**

##### **a) Nispet bakımından**

MADDE 319. — Mükellefler, usulüne göre tesbit edilen nispetleri aşmamak şartıyla, amortismanları diledikleri nispetler üzerinden hesaplayabilirler; şu kadar ki, uygulamaya başladıkları amortisman nispetlerini mütaakıp faaliyet yıllarında değiştiremezler.

318 nci maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre amortisman nispetlerinin değiştirilmiş olması hali bundan müstesnadır.

##### **b) Süre bakımından**

MADDE 320. — Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için (1) rakamı mükellefçe uygulanan nispete bölünür.

Her yılın amortismanı ancak o yıla ait değerlemede *nazara* alınabilir.

Amortismanın her hangi bir yıl yapılmasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir hadle yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz.

#### **Amortisman hesaplan :**

MADDE 321. — Bu bölüm gereğince hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili bulundukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi veya pasife ayrı bir karşılık hesabında toplanması caizdir.

### **İKİNCİ BÖLÜM** **Alacaklarda ve sermayede amortisman**

#### **Değersiz alacaklar:**

MADDE 322. — Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmıyan alacaklar, değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybedenler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.

#### **Şüpheli alacaklar :**

MADDE 323. — Şüpheli alacaklar şunlardır:

1. Dâva veya icra safhasında bulunan ihtilaflı alacaklar;
2. Vâdesi 3 defa uzatıldığı halde tahsil edilememiş olan senede bağlı alacaklar;
3. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmeyen senetsiz alacaklar;

4. Veresiye üzerine geniş müşteri kütlesiyle muamelde bulunan tüccarların şüpheli alacak ortalamasını, son hesap döneminde aynı mahiyetteki alacaklara uygulamak suretiyle ayıracakları miktarlar (bu fıkradaki şüpheli alacak ortalaması geçmiş son iki yıl içinde tahsil edilememiş bulunan, veresiye muamelelere mütaallik, alacakların aynı süreye ait ve aynı mahiyetteki muameleler toplamına nispet edilmesi suretiyle bulunur.)

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için, değerlendirme gününün (tasarruf değeri) ne göre pasifte karşılık ayrılabilir. Bu karşılığın hangi alacaklara aidolduğu ve 4 ncü fıkra göre ayrılmış ise hangi yıla aidolduğu karşılık hesabında gösterilir.

Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri zaman, karşılık hesabından indirilir.

#### **Vazgeçilen alacaklar :**

MADDE 324. — Konkordato veya sulh yoluyla alınmasından vazgeçilen alacaklar, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararla itfa edilmediği takdirde kâr hesabına naklolunur.

#### **Sermayenin itfası :**

MADDE 325. — İmtiyazlı işletmelerde, tesisatın imtiyaz süresinden sonra, bedelsiz olarak Devlete veya Devletçe tensibolunan bir teşekküle veya belediyeye intikal etmesi imtiyazname gereğinden bulunduğu, imtiyaz mukavelenamesinde de sermayenin itfası için yıllık belli bir nispet veya miktar ayrılması gösterilmiş olduğu takdirde, bu nispet veya miktar üzerinden sermaye itfa olunur.

#### **tik tesis ve taazzuv giderlerinin itfası:**

MADDE 326. — Kurumların aktifleştirdikleri ilk tesis ve taazzuv giderleri ile aktifleştirilen peşimalıklar mukayyet değerleri üzerinden eşit miktarlarda ve beş yıl içinde itfa olunabilir.

#### **Özel maliyet bedellerinin itfası :**

MADDE 327. — Gayrimenkullerin ve gemilerin iktisadi kıymetini artıran ve 272 nci madde gereğince özel maliyet bedeli olarak aktifleştirilen giderler, kira süresine göre eşit yıllıklarla itfa edilir. Kira süresi dolmadan, kiralanan şeyin boşaltılması halinde henüz itfa edilmemiş olan giderler, boşaltma yılında bir defada gider yazılır.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Özel haller**

#### **Amortismanla tâbi malların satılması :**

MADDE 328. — Amortismanla tâbi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedeli ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki fark kâr ve zarar hesabına geçirilir. İşletme hesabı esasında defter tutan mükellefler bu farkı defterlerinde hasılat veya gider kaydedebilirler.

Amortisman ayrılmış olanların değeri ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan meblağdır.

Devir ve trampa satış hükmündedir.

#### **Amortismanla tâbi malların sigorta tazminatı :**

MADDE 329. — Yangın, deprem, sel, su basması gibi âfetler yüzünden tamamen veya kısmen ziyaa uğryan amortismanla tâbi iktisadi kıymetler için alınan sigorta tazminatı bunların değerinden (Amortismanlı olanlarda ayrılmış olan amortisman çıktıktan sonra kalan değerden) fazla veya eksik olduğu takdirde farkı kâr veya zarar hesabına geçirilir.

Şu kadar ki, alınan sigorta tazminatı ile ziyaa uğryan malların yenilenmesi işin mahiyetine göre zaruri bulunur, veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde tazminat fazlası, yenileme giderlerini karşılamak üzere, pasifte geçici bir hesapta âzami üç yıl süre ile tutulabilir. Bu süre içinde kullanılmamış olan tazminat farkları kâra ilâve olunur.

#### **Emtia sigorta tazminatı :**

MADDE 330. — Emtia ve zirai mahsul ve hayvan kıymetlerinde vukua gelen zayıat dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kâra alınır.

İşletme hesabı esasında tutulan deferde bu tazminat hasılat kaydedilir.

### **DÖRDÜNCÜ KİTAP**

#### **Ceza hükümleri**

#### **BİRİNCİ KISIM**

##### **Genel esaslar**

#### **Cezalar :**

MADDE 331. — Vergi kanunları hükümlerine aykırı hareket edenler, bu kitapta yazılı vergi cezaları (kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezaları) ve diğer cezalar ile cezalar ile cezalandırılırlar.

#### **Küçüklerin ve kısıtların ceza muhatabı olmadığı haller :**

MADDE 332. — Velayet ve vesayet altında bulunanlar veya işlerinin idaresi bir kayyıma tevdi edilmiş olanlar, kendilerine izafeten veli, vâsi veya kayyımın vergi kanunlarına aykırı hareketlerinden dolayı cezaya muhatap tutulmazlar. Bu hallerde cezanın muhatabı, veli, vasi veya kayyımdır.

#### **Tüzel kişilerin sorumluluğu :**

MADDE 333. — Tüzel kişilerin idare ve tasfiyesinde Vergi Kanunun aykırı hareketlerden tevellüdedecek vergi cezaları tüzel kişiler adına kesilir.

Tüzel kişilerin kanuni temsilcilerinin vergi sorumluluğu hakkında bu kanunun 10 ncu maddesi hükmü vergi cezaları hakkında da uygulanır.

#### **Damga Resmi cezalarında sorumluluk :**

MADDE 334. — Damga Resmi uygulamalarında gerek nispi, gerek maktu resimlerle ilgili cezadan sorumlu olanlar birden fazla olduğu takdirde, yekdiğerine müracaat hakları mahfuz kalmak üzere, müteselsilen sorumlu tutulurlar.

#### **Tek fiil ile çeşitli suç işlenmesi :**

##### **a) Muhtelif vergi ziyama sebebiyet verilmesi**

MADDE 335. — Kaçakçılık veya kusurda cezayı istilzam eden tek bir fiil ile başka neviden birkaç vergi ziyaa uğramış olursa her vergi bakımından ayrı ayrı ceza kesilir.



#### **b) Muhtelif cezayı istilzam etmesi**

MADDE 336. — Cezayı istilzam eden tek bir fiil ile kaçakçılık ve usulsüzlük veyahut kusur ile usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece en ağıın kesilir.

Usulsüzlük cezası kesilen *bir* fiil ile vergi ziyama da sebebiyet verildiği sonradan anlaşıldığı takdirde evvelce usulsüzlük cezasının kesilmiş olması, bu cezanın ziyaa uğratılan vergiden dolayı kesilmesi gereken kaçakçılık veya kusur cezası ile mukayesesine ve noksan kesilen cezanın ikmaline mâni değildir.

#### **Fiil ayrılığı :**

MADDE 337. — Ayn ayrı yapılmış olan kaçakçılık, kusur veya usulsüzlükten dolayı ayrı ayrı ceza kesilir. Şu kadar ki, 333 ncü maddede yazılı usulsüzlüklerden, aynı takvim yılı içinde aynı neviden birden fazla yapıldığı takdirde birden fazlasının her biri için, birincisine ait cezanın dörtte biri kesilir.

Aynı nevi usulsüzlükten maksat, fiillerin 333 ncü maddede gösterilen derece ve fıkralar itibariyle yekdiğerine mutabakatidir.

#### **İştirak :**

MADDE 338. — Ayn ayn maddi menfaat gözetmek şartıyla birden fazla kişikaçakçılık yaptıkları veya hileli vergi suçu veya hileli vergi suluna teşebbüs sayılan fiilleri irtikâbettikleri veya doğrudan doğruya beraber işlemiş oldukları takdirde her biri hakkında, iştirak ettikleri suçlar için bu kanunda yazılı cezalar uygulanır.

#### **Tekerrür :**

MADDE 339. — Kaçakçılık, kusur veya usulsüzlükten dolayı cezalandınlan ve cezası da kesinleşen bir kimse, aynı neviden bir fiili cezanın kesinleştiği tarihi takibeden yılın başından başlamak üzere kaçakçılıkta beş yıl, kusurda üç yıl, usulsüzlükte iki yıl zarfında tekrar işlerse cezası: kaçakçılıkta yansı, kusurda üçte biri, usulsüzlükte dörtte biri nispetinde artınhr.

#### **Suçlarda birleşme :**

MADDE 340. — Bu kanunda yazdı kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezaları ile Türk Ceza Kanununda, diğerk kanunlarda yazılı cezalar; içtima ve tekerrür hükümleri bakımından birleştiremez

Bu kanunla vergi cezasiyle cezalandınlan fiiller, aynı zamanda Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil ettiğit takdirde, vergi cezası kesilmesi, mezkûr kanun hükmüne tevfiikan takibat yapılmasına mâni olmaz.

#### **Vergi ziyayı :**

MADDE 341. — Vergi ziyayı mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder.

Şahsi, medenî haller veya aile durumu bakında gerçeğe aykırı beyanlar ile veya sair suretlerle verginin noksan tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geriverilmesine sebebiyet vermek de vergi ziyayı hükmündedir.

Yukanki fıkralarda yazılı hallerde verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi veya tamamlanması veyahut haksız iadenin geri alınması ceza uygulanmasına mâni teşkil etmez.

### **Beyannameleri bekleme süresinin vergi ziyanı mucip sayılmayacağı**

MADDE 342. — Beyannameli mükellefiyetlerde tehakkuk muamelesi yapılmak için beyanname verme süresinin sonundan başlayarak 15 gün beklenir. Beyanname bu süre içinde verilirse vergi ziyayı olmamış sayılır.

Veraset ve İntikal Vergisinde mükellefe tebliğ edilmek şartı ile yeniden 15 günlük bir mühlet verilir. Bu hususta da yukanki hüküm cari olur.

### **En az ceza haddi :**

MADDE 343. — Damga ve Tayyare resimleri dolayısıyla kesilecek vergi cezaları, resme tâbi her varaka, senet ve ilân için 25 kuruştan az olamaz. Diğer vergilerde her vergi için beş liraya balığ olmıyan cezalar kesilmez.

## **İKİNCİ KISIM**

### **Vergi cezaları**

## **BİRİNCİ BÖLÜM**

### **Kaçakçılık**

### **Kaçakçılığın tarifi :**

MADDE 344. — Kaçakçılık, mükellef veya sorumlu tarafından kasten vergi ziyama sebebiyet verilmesidir.

Aşağıda yazılı hallerden her hangi biri ile vergi ziyama sebep olan fiilde, kasdın mevcudiyeti kabul edilir; mükellef veya sorumlunun itiraz ve Temyiz komisyonlarıyla Danıştay da kastının mevcudolmadığını iddia ve ispat hakkı mahfuzdur:

1. Beyan üzerinden alınan vergilerle ilgili olup yıllık olarak verilmesi gereken beyannamelerde (münferit ve özel beyannameler dâhil) toplamı on bin, diğer beyannamelerde toplamı iki bin liradan az olmamak üzere beyannamede yazılı vergimatrahının % 10 nü geçen bir miktarın noksan bildirilmesi; (beyanname dışında ayrıca bir tetkike ihtiyaç göstermeksizin beyannamede yazılı bilgilere dayanarak vergi dairesince tesbiti mümkün olan noksan bildirmeler bu hükümden harihtir.)

30 ncu maddede yazılı sebeplerle re'sen takdir olunan ve yukarda yazılı hadleri aşan matrah veya matrah farkları da noksan beyan hükmündedir. (Mezkûr maddenin 1 ve 2 nci bentlerinde yazılı sebeplerle yapılan re'sen takdirlerde bu hükmün uygulanması için takdir olunan matrahın on bin lirayı aşması yeter.)

2. Beyana dayanmakla beraber bildirmeleri beyanname ile yapılmıyan vergilendirmelerde, hiç beyanda bulunulmaması veya noksan veya gerçeği aykırı beyanda bulunulması;

Beyan esasına istinadeden veya etmiyen mükellefiyetlerde beyanname verme süresi ve ek süre veya vergilendirme dönemi ve tarh zamanı geçtiği halde ticari veya meslekî kazanç sahiplerinin kazançlarıyla ilgili faaliyetlerinin vergi dairesinin ittlalı dışında bırakılması

### **Kaçakçılığa ceza :**

MADDE 345. — Kaçakçılık yapan mükelleflere veya sorumlulara, kaçırıldıkları verginin üç katı tutarında vergi cezası kesilir.

Şu kadar ki, kesilen ceza (Veraset ve İntikal Vergisi hariç):

1. Birinci sınıf tüccarlarla serbest meslek erbabı için (kazançları götürü olarak tesbit edilen serbest meslek erbabı hariç, işletme esasında defter tutmasına müsaade edilen kurumlar dâhil) 2500;

2. ikinci sınıf tüccarlar için 1 000;
  3. 1 ve 2 numaralı fıkralar dışında kalan mükellefler ve sorumlular için 100;
- Liradan az olamaz.

**Teşvik :**

MADDE 346. — Bir mükellefi veya vergi sorumlusunu kaçakçılık yapmaya veya hileli vergi suçu işlemeye azmettirenlere işlenen fiiller için mükellefe veya sorumluya uygulanacak ceza aynen uygulanır.

**Yardım :**

MADDE 347. — Kaçakçılık veya hileli vergi suçu olduğunu bildiği bir fiilin işlenip tamamlanmasını fiili ile kolaylaştıranlara, bundan ayrı bir menfaat gözetmediği takdirde, bu fiiller için kanunda belli edilen cezaların dörtte biri kesilir veya hükmedilir.

Aynı yardımı 357 nci maddenin 1 -6 numaralı bentlerinde yazdı fiillerin işlenip tamamlanması için yapanlara bu fiiller için tayin olunan cezanın yansı hükmolunur.

371 nci maddedeki pişmanlık şartlarına uygun olarak keyfiyetten ilgili makamları haberdar edenlere ceza kesilmez.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Kusur

**Kusurun tarifi :**

MADDE 348. — Kusur, kaçakçılık ve hileli vergi suçu sayılan haller dışında her hangi bir suretle vergi ziyama sebebiyet verilmesidir.

**Kusurda ceza :**

MADDE 349. — Kusur işliyen mükelleflere ziyaa uğrattıkları verginin % 50 si tutarında vergi cezası kesilir.

**Tahrire dayanan vergilerde kusur cezası:**

MADDE 350. — Tahrire dayanan vergilerde, bildirmeye mütaallik kanuni mecburiyetleri süresinde yerine getirmemek suretiyle kusur işliyen mükelleflere, ziyaa uğrattıkları verginin % 20 si nispetinde vergi cezası kesilir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Usulsüzlük

**Usulsüzlüğün tarifi:**

MADDE 351. — Usulsüzlük, vergi kanunlarının şekle ve usule mütaallik hükümlere riayet edilmemesidir.

**Usulsüzlük cezaları :**

MADDE 352. — Gelir, kurumlar, esnaf, muamele, itihlâk, nakliyat, bina ve arazi vergilerine aid olan usulsüzlükler aşağıda yazılı derecelere ve bu kanuna bağli cetvelde göre cezalandırılır. Usulsüzlük fiili re'sen tadiri gerektirirse bağli cetvelde yazılı cezalar iki kat olarak kesilir.

I nci derece usulsüzlükler:

1. Vergi beyannamelerinin verilmemiş olması (322 nci maddede yazılı süreden sonra verilmiş beyannameler hiç verilmemiş saydır);
2. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlerden her hangi birinin tutulmamış olması;
3. Defter kayıtlarının ve bunlarla ilgili vesikaların doğru bir vergi incelemesi yapılmasına imkân vermiyecek derecede noksan, usulsüz veya karışık olması;
4. Bu kanuna göre tutulması mecburi defterlerin ve kanunen muhafazası mecburi vesikalarla evrakın yetkili memurlar tarafından istenildiği halde ibraz edilmemesi;
5. Çiftçiler tarafından, 245 nci madde hükmüne göre muhtar ve ihtiyar heyetlerince yapılan davete müddetinde icabet edilmemesi;

II nci derece usulsüzlükler:

1. Vergi beyannamelerinin süresinin sonundan başlayarak 15 gün içinde verilmiş olması;
2. Tasdiki mecburi olan defterlerden her hangi birinin tasdik muamelelerinin yaptırılmamış olması (kanuni süresinin sonundan başlayarak 1 ay geçtikten sonra tasdik ettirilenler, tasdik ettirilmemiş sayılır);
3. Götürü matrahlar üzerinden salınan Gelir Vergisinin tarh zamanı geçtiği halde verginin tarhettirilmemiş olması;
4. Ekim ve sayım beyanlarının süresi içinde veya kanunda istenilen bilgileri ihtiva edecek doğru bir şekilde yapılmaması;

III ncü derece usulsüzlükler:

1. Bu kanunda yazılı bildirmelerin zamanında yapılmaması;
2. Vergi karnesinin, süresinin sonundan başlayarak 15 gün geçtiği halde alınmamış olması;
3. Bu kanunun kayıt nizamına ait hükümlerine (madde : 215 - 219) uyulmamış olması (her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tesbit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır);

IV ncü derece usulsüzlükler:

1. Tasdiki mecburi olan defterlerden her hangi birinin tasdik muamelesinin, süresinin sonundan başlayarak bir ay içinde yaptırılmış olması;
2. Vergi beyannameleri, bildirmeler ve evrak ve vesikaların kanunen belli şekli ve muhteviyatına ve eklerine ait hükümlere uyulmamış olması (her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tesbit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır);
3. Hesap veya muamelelerin doğruluk ve açıklığını bozmamak şartıyla bâzı evrak ve vesikaların veya ibraz edilmemesi;
4. Vergi karnesinin, süresinin sonundan başlayarak 15 gün içinde alınması.

**Özel usulsüzlük cezaları :**

**a) Fatura ve benzeri evrak vermiyen ve alınıyanların cezası**

MADDE 353. — 232, 234, 235 ve 236 nci maddeler gereğince verilmesi ve alınması icabeden fatura, gider pusulası ve müstahsil makbuzu vermiyen ve alınıyanlardan her birine ve serbest meslek makbuzunu vermiyenlere her fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu ve serbest meslek makbuzu için yirmi liradan (çiftçilerde beş liradan) aşağı olmamak üzere bu vesikalara

yazılması gereken meblâğın yüzde üçü (çiftçiler için yüzde biri) nispetinde usulsüzlük cezası kesilir.

Bir takvim yılı içinde tesbit olunan yukarda yazılı usulsüzlüklerin hepsi için kesilecek cezaların toplamı beş bin lirayı aşamaz.

Yukanki fıkra yazdı usulsüzlükler neticesinde vergi ziyayı da husule geldiği takdirde bu ziyam müstelzim olduğu kaçakçılık veya kusur cezaları ayrıca kesilir ve bu cezalar hakkında 336 ncı madde hükmü uygulanmaz.

#### **b) Veraset ve intikal Vergisinde**

MADDE 354. — Veraset ve İntikal Vergisi beyannamelerini kanuni süresinin bitmesini takibeden günden başlayarak 15 gün içinde verenlere, 25 lirayı aşmamak şartıyla verginin % 2 si, daha sonra verenlere 50 lirayı aşmamak şartıyla % 5 i vergi cezası kesilir.

#### **c) Damga Resminde**

MADDE 355. — a) Damga Resmi mevzuuna giren kâğıtlar ve ilânlara yapıştırılan pullar, Damga Resmi Kanununun belli ettiği şekilde iptal edilmemişse, iptal edilmemiş olan pulların kıymeti üzerinde maktu resimlerde yüzde 50, nispî resimlerde yüzde on vergi cezası kesilir. Bu hüküm, resmî daireler, noterler, bankalar ve anonim şirketlerle 3659 sayılı Kanuna tâbi kurumlara ve derneklere ibraz edilen veya gönderilen kâğıt ve ilânlara iptal edilmemiş pullar hakkında uygulanmaz.

b) Damga Resmi, ilgili vergi kanununda belli edildiği şekilde ifa edilmeyen hallerde maktu resimlerde resmin yüzde 50 si ve nispî resimlerde yüzde 10 u nispetinde usulsüzlük cezası alınır.

MADDE 356. — 1. Resmî daireler, noterler, bankalar ve anonim şirketlerle 3659 sayılı Kanuna tâbi kurumlara ve derneklere ibraz edden veya gönderilen ve pulları Vergi Kanununun belli ettiği şekilde iptal edilmemiş bulunan evrakı, pullarını resmî mühür veya damga vaz'ı suretiyle iptal etmeden muameleye koyanlar adına her varaka için 50 şer kuruş ceza kesilir. Ancak mütaaddit nüsha olarak tanzim edilmiş olan evrak için bu fıkra gereğince her şahıstan alınacak cezanın toplamı beş lirayı geçemez.

2. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından resmî dairelere verilen her nevi dilekçe, istifanemelerle lâyiha, muhtıra, beyanname ve ihbarnamelerin ve bu mahiyette resmî makamlara çekden telgrafnamelerin mühürlü ve imzalı nüshalarını pulsuz veya pulu noksan olduğu takdirde resmi ifa edilmeden veya pulu tamamlanmadan kabul edilmez ve muameleye konulmaz. Bu evrakı resmi ifa edilmeden veya noksan tamamlanmadan kabul eden ve muameleye koyanlar adına her kâğıt için elli kuruş ceza kesilir.

Bu gibi evrak posta ile gönderilmiş olduğu takdirde durumu ve resim ve ceza de mükellef olanlar bir tutanakla tesbit edilerek keyfiyet pulsuz veya noksan pullu kâğıt üzerine şerh edildikten sonra muameleye konulur. Buna riayet etmeden muameleye koyanlar hakkında yukanki fıkra yazılı ceza hükmü uygulanır.

3. Pulsuz veya pulu noksan kâğıtları, usulen resmî ve para cezası tahsil edilmeden tasdik eden veya örneklerini çıkartan noterler adına her kâğıt için iki buçuk lira ceza kesilir.

4. Damga resminin defter ve kayıt nizamı ile muhafaza ve ibraz ödevlerine ait usulsüzlüklerde de 352 nci madde hükmü uygulanır.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### Ceza mahkemelerince yargılanacak suçlar ve cezaları

#### Hileli vergi suçu :

MADDE 357. — Beyanname verilmiş olsun veya olmasın aşağıdaki fiillerden biri ile verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesine veya eksik tahakkuk ettirilmesine sebebiyet verilmesi hileli vergi suçudur.

1. Çift defter kullanmak (Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlere kaydı gereken hususların, vergi matrahının azalmasını tevlidedecek tarzda diğer defter ve evrakta toplanması, çift defter kullanmaktır.)

2. Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı vesikalar tanzim etmek veya bunları bilerek kullanmak;

3. Vesikaları tahrif etmek, asıllarına uygun olmıyan vesika ve suretler tanzim etmek veya tahrif edilmiş vesikalarla asıllarına uygun olmıyarak tanzim edilmiş vesika ve suretleri bilerek kullanmak;

4. Vergi kanunlarına göre tutulması mecburi olan defter kayıtlarını tahrif etmek veya bu defterlerde mevhum adlara hesap açmak veyahut her türlü hesap ve muhasebe hileleri yapmak;

5. Vergi kanunlarına göre tutulması mecburi olan defterlerin sayfelerini yokederek yerlerine başka yapıtlar koymak veya hiç yapıtlar koymamak;

6. Vergi kanunlarına göre tutulması ve muhafazası mecburi olan defter veya vesikaları yok etmek veya gizlemek (mevcudiyetleri sabit olduğu halde vergi incelemesine yetkili kimselere inceleme sırasında defter ve vesikaların ibraz edilmemesi gizleme demektir.)

7. Bir vergilendirme dönemi içinde toplamı yirmi bin lirayı aşan satış bedeli ve beş bin lirayı aşan ücret, faiz, komüsyon, iştirak kazancı, kira bedeli gibi hasılat, kazanç ve iratları bu kanuna göre tutulması mecburi defterlerden hiçbirine kaydetmemek ve beyannamede de göstermemek. (Beyanname verilmemiş olması halinde hasılat kazanç ve iratlar beyannamede gösterilmemiş sayılır.)

#### Hileli vergi suçuna teşebbüs :

MADDE 358. — 357 nci maddenin 1. — 6 ncı bentlerinde yazılı fiillerinde yazılı fiilleri verginin tarhı için kanunda belli edilen sürenin girmesinden önce meydana çıkarılanlar, bu fiillerin vergi ziyamı mucib olup olmayacağına bakılmadan, hileli vergi suçuna teşebbüs etmiş sayılırlar.

#### Hileli vergi suçunda ceza :

MADDE 359. — 357 nci maddede yazılı fiilleri işleyenler hakkında 345 ncimaddede yazılı cezadan ayn olarak üç aydan üç yıla kadar hapis cezası ve bu kadar müddet ticaret, sanat ve meslek icrasından mahrumiyete hükmolunur.

Ayrıca masraf hükümlüden sonradan tahsil edilmek üzere keyfiyetin gazete çıkan yerlerde gazete ile, çıkmıyan yerlerde mütat vasıtalarla ilân edilmesine de hükmolunur.

#### Hileli vergi suçuna teşebbüsün cezası :

MADDE 360. — Hareketleri 358 nci maddeye uyanlar hakkında bir aydan bir yıla kadar hapis cezası ve bu kadar müddet ticaret, sanat ve meslek icrasından mahrumiyete hükmolunur.

Ayrıca masraf hükümlüden sonradan tahsil edilmek üzere keyfiyetin gazete çıkan yerlerde gazete ile, çıkmıyan yerlerde mûtat vasıtalarla ilân edilmesine de hükmolunur.

Bilgi vermekten çekmenler ile 257 nci madde hükmüne uymıyanlar.

MADDE 361. — A) Bu kanunun 148 ve 257 nci maddeleriyle 150 nci maddesinin 4 numaralı bendi hükümlerine, çekinme sebebi olmaksızın riayet etmiyenlerden (Kamu idare ve müesseseleri hariç):

1. Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı (götürü usulden vergilendirilenler hariç) hakkında üç bin liraya;

2. İkinci sınıf tüccarlar hakkında bin beş yüz liraya;

3. Yukanki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında bin liraya;

Kadar para cezasına hükmolunur.

Bu hükmün uygulanması için 148 nci madde gereğince bilgi istenilirken yapılacak tebliğlerde bilginin verilmesi için tâyin olunan süre ile süresinde cevap verilmediği veya eksik veya yanıltıcı bilgi verildiği takdirde haklarında kanunun ceza hükümlerinin uygulanması cihetine gidileceğinin ilgililere yazılı olarak bildirilmesi şarttır.

B) Yukanki A fıkrasında yazılı mecburiyetlerin, para cezası hükmolunmasına rağmen yine yerine getirilmemesi halinde yetkili mercilerce yeniden süre belli edilerek bu mecburiyetlerin yerine getirilmesi kendilerine tebliğ olunur.

Yeniden belli edilen süre içinde bu mecburiyetleri yerine getirmiyenler hakkında üç aya kadar hapis cezası hükmedilir.

C) Yetkili makam ve memurlar tarafından Kamu idare ve müesseselerinden 148 ve 149 ncu maddeler gereğince istenilen bilgileri çekinme sebebi olmaksızın vermiyenler ile 150 nci maddenin 1 - 3 numaralı bendlerinde yazılı olanlardan bahsi geçen maddedeki bildirme mecburiyetini yerine getirmeyenlere iki yüz liraya kadar para cezası hükmolunur.

Bu maddenin uygulanmasında 367 nci maddede gösterilen usule uyulur.

#### **Vergi mahremiyetinin ihlâli :**

MADDE 362. — Bu kanunda yazılı vergi mahremiyetine, uymağa mecbur olan kimselerden bu mahremiyeti ihlâl edenlere Türk Ceza Kanunun 198 nci maddesinde yazılı cezanın iki katı hükmolunur. Bu ceza iki aydan az olamaz.

Suçlan tekerrür edenler bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

#### **Mükelleflerin özel işlerini yapan memurlar :**

MADDE 363. — Bu kanunun altıncı maddesinin son fıkrası gereğince mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini yapmaları yasak edilen memurlardan bu yasağa aykırı harekette bulunanlar Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine göre ceza görürler. Bu hareketler kaçakçılık cezasını gerektiren bir fiile iştirak veya yardım veya o fiilî teşvik mahiyetinde olduğu takdirde haklarında ayrıca bu kanunun 338, 346 ve 347 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

**ÜÇÜNCÜ KISIM**  
**Vergi cezasının kesilmesi, ödenmesi ve kalkması**  
**BİRİNCİ BOLUM**  
**Ceza kesme**

**Cezayı gerektiren olayın tesbiti :**

MADDE 364. — Vergi cezalarını gerektiren olaylar vergi dairelerince veya yoklamaya ve vergi incelemesine yetkili olanlar tarafından tesbit olunur. Yoklama ve vergi incelenmesi sırasında raslanan, vergi cezasını gerektirir olayların, raporlarda gösterilmesi, delillerin kaybolması ihtimalinin bulunduğu hallerde bunların tutanakla tesbit edilmesi mecburidir.

**Ceza kesme yetkisi :**

MADDE 365. — Vergi cezaları olayların ilgili bulunduğu vergi bakımından mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi tarafından kesilir.

Damga Resmine ve pul ile abnan diğer vergilere mütâallik olaylarda vergi cezasını kesecek vergi dairelerini Maliye Bakanlığı belli eder.

**Ceza ihbarnamesi :**

MADDE 366. — Kesilen vergi cezaları ilgililere (ceza ihbarnamesi) ile tebliğ olunur.

Ceza ihbarnamesinde aşağıdaki bilgiler bulunur:

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. Tanzim tarihi;
3. İlgililerin soyadı, adı ve unvanı;
4. Varsa mükellef numarası; (Mükellef hesap numarası)
5. İlgilinin açık adresi;
6. Olayın izahı; (kanunun madde ve fıkra numaraları gösterilmek ve mevcut deliller bildirilmek suretiyle)
7. Olayın ilgili bulunduğu vergilendirme veya hesap dönemi;
8. Varsa cezanın ilgili bulunduğu vergiye ait ihbarnamenin tarih ve numarası;
9. Varsa tekerrür ve içtima durumu;
10. Vergi cezasının hesabı ve miktarı;
11. İtiraz veya temyiz süresi.

Cezayı gerektiren olayın tesbitine dair tutanak sureti ile inceleme raporunun birer örneği ihbarnameye bağlanır.

**Hileli vergi suçlarının cezalandırılmasında usul :**

MADDE 367. — Yaptıkları inceleme sırasında hileli vergi suçunu tesbit eden Maliye müfettişleri veya hesap uzmanları ile muavinleri tarafından doğrudan doğruya ve vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ilgili vergi dairesinin bağlı bulunduğu defterdarlığın mütalâasıyla, keyfiyeten yetkili Cumhuriyet savcılığına bildirilmesi mecburidir.

Hileli vergi suçunun işlendiğine sair suretlerle ıtıla hâsıl eden Cumhuriyet savcılığı hemen ilgili vergi dairesini haberdar ederek inceleme yapılmasını talebeder.

Âmme dâvasının açılması, inceleme neticesinin Cumhuriyet savcılığına bildirilmesine talik olunur.

359 ve 360 ncı maddelerde yazılı cezalar kaçakçılık, kusur veya usulsüzlük cezalarının ayrıca uygulanmasına mâni değildir.



Ceza mahkemesinden sâdır olacak kararlar, bu kanunun dördüncü kitabının ikinci kısmının 1-3 ncü bölümlerinde yazılı vergi cezalarını uygulayacak makam ve mercilerin muamele ve kararlarına müessir olmadığı gibi bu makam ve mercilerce ittihaz edilecek kararlar da ceza yargısını bağlamaz.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Cezaların ödenmesi ve kalkması

#### **Vergi cezalanma ödenme zamanı:**

MADDE 368. — Vergi cezalan:

1. Cezaya itiraz edilmemişse itiraz süresinin bittiği tarihten;
2. Cezaya itiraz edilmişse:
  - a) İtiraz Komisyonu karar temyiz edilmediği takdirde temyiz süresinin geçtiği;
  - b) İtiraz Komisyonu karar temyiz edildiği takdirde Temyiz Komisyonu kesin kararının ilgilie tebliğ edildiği tarihten başlayarak bir ay içinde ödenir.

#### **Yanılma :**

MADDE 369. — Aşağıda yazılı hallerde, kusur ve usulsüzlük sebebiyle mükellefler hakkında ceza kesilmez:

1. Yetkili makamların mükellefe yazı ile yanlış izahat vermiş olmaları;
2. Bir hükmün uygulanma tarzı hususunda yetkili makamların görüş ve kanaatini değiştirmiş veya bu hükme ait bir içtihadın değişmiş olması.

#### **Cezalandırılmıyacak olan şekle ait usulsüzlükler :**

MADDE 370. — 352 nci maddede yazılı III ve IV ncü derece usulsüzlükler, aşağıda yazılı hallerde cezalandırılmaz:

1. Usulsüzlük ilk defa yapılmış olursa;
2. Usulsüzlüğün, yapıldığı defter, kayıt ve vesika üzerinde ve tesbit edilmesi akabinde mükellefe düzeltilmesi mümkün olur ve düzeltilirse.

#### **Pişmanlık ve ıslah:**

MADDE 371. — Beyana dayanan vergilerde hileli vergi suçu, kaçakçılık (338 ve 346 ncı maddelerde yazdı şekilde yapılanlar dâhil) veya kusur mahiyetindeki kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber veren mükelleflere aşağıda yazdı kayıt ve şartlarla hileli vergi suçu cezası hükmolunmaz ve kaçakçılık ve kusur cezalan kesilmez.

1. Mükellefin keyfiyeti haber verdiği tarihten önce bir muhbir tarafından her hangi resmî bir makama dilekçe ile veya şifahi beyanı tutanakla tevsik edilmek suretiyle haber verilen husus hakkında ihbarda bulunulmamış olması (dilekçe veya tutanağın resmî kayıtlara geçirilmiş olması şarttır.)

2. Haber verme dilekçesinin yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde her hangi bir vergi incelemesine başlandığı veya olayın takdir komisyonuna intikal ettirildiği günden evvel (hileli vergi suçlarına teşebüs halinde bu suçun tesbit edildiği günden evvel) verilmiş ve resmî kayıtlara geçirilmiş olması;

3. Hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin mükellefin haber vermedilekçesinin verildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde tevdi olunması;

4. Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde tamamlanması veya düzeltilmesi;

5. Mükellefler, haber verilen ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için % 2 nispetinde zamla birlikte haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde ödenmesi.

Yukardaki şartların yerine getirilmesi halinde kaçakçılık ve hileli vergi suçu işliyenler ve hileli vergi suçuna teşebbüs edenler hakkında 338, 346 ve 347 nci maddeler hükümleri uygulanmaz.

#### **Ölüm :**

MADDE 372. — Ölüm halinde vergi cezası düşer.

#### **Mücbir sebepler :**

MADDE 373. — Bu kanunda yazılı mücbir sebeplerden her hangi birinin vukua geldiği malûm ise veya tevsik ve ispat olunursa vergi cezası kesilmez.

#### **Ceza kesmede zamanaşımı :**

MADDE 374. — Aşağıda yazılı süreler geçtikten sonra vergi cezası kesilmez:

1. Cezanın bağlı olduğu vergi alacağının doğduğu takvim yılını takibeden yılın birinci gününden başlayarak kaçakçılıkta beş yıl ve kusurda üç yıl;

2. Usulsüzlükte, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takibeden yılın birinci gününden başlayarak iki yıl;

Ancak, 336 ncı madde hükmüne göre kaçakçılık veya kusur ile usulsüzlüğün birleşmesi hallerinde kesilecek ceza, kaçakçılık veya kusur cezaları için belli edilen zamanaşımı süresi içinde kesilir.

Bu süreler içinde ceza ihbarnamesi tebliğ edilmekle zamanaşımı kesilmiş olur.

#### **Vergi cezalarında yapılan hatalar :**

MADDE 375. — Vergi cezalarında yapılan hatalar, bu kanunda vergi hataları için belli edilen usul ve şartlara göre düzeltilir.

#### **Kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalarında indirme :**

MADDE 376. — Re'sen veya ikmalen tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aşağıda gösterilen indirimlerden arta kalan kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu itiraz süresi içinde ilgili vergi dairesine müracaatla vâdesinde veya 6183 sayılı Kanunda zikredilen neviden teminat göstererek vâdenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödiyeceğini bildirirse:

1. Kaçakçılık veya kusur dolayısıyla kesilen cezanın birinci defada üçte ikisi;
2. Mütakıben kesilen cezaların üçte biri;
3. Usulsüzlük cezasının üçte biri;

İndirilir.

Mükellef veya sorumlu ödiyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezası farkını yukarıda yazılı süre içinde ödemez veya itiraz ederse bu madde hükmünden faydalandırılmaz.

Yukarıki hükümler vergi aslına tâbi olmaksızın kesilen usulsüzlük cezaları hakkında da uygulanır.

**BEŞİNCİ KİTAP**  
**Vergi ihtilâfları**

**BİRİNCİ KISIM**  
**İtiraz**

**BİRİNCİ BÖLÜM**  
**İtiraz etme**

**İtiraza yetkili olanlar :**

MADDE 377. — Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara itiraz edebilirler.

Vergi dairesi, tahrir, tadilât ve takdir komisyonlarınca tahmin ve takdir olunan matrahlara itiraz edebilir.

Tahrir ve tadilât komisyonlarınca tahmin ve takdir olunan matrahlara il özel idareleri adına itiraz etme yetkisi il merkezinde özel saymanlık gelir müdürü, olmiyan yerlerde gelir memuru, ilçelerde özel saymanlık gelir memurları, şube kuruluşu olan yerlerde tahakkuk şubesi başmemurları tarafından kullanılır.

Belediyelerde itiraz yetkisini belediye adına. Varidat müdürü, olmiyan yerlerde hesap işleri müdürü veya o görevi yapan kullanır.

**İtiraz mevzuu :**

MADDE 378. — İtirazda bulunabilmek için verginin tarh edilmesi, cezanın kesilmesi veya tahrir, tadilât, takdir komisyonları kararlarının tebliğ edilmiş olması; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin yapılmış ve ödmeyi yapan tarafından verginin kesilmiş olması lâzımdır.

Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere itiraz edemezler (bu kanunun vergi hatalarına ait hükümleri mahfuzdur.)

**İtiraz süresi:**

MADDE 379. — İtiraz süresi, gerek mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, gerek vergi dairesi için bir aydır (41 nci madde hükmü mahfuzdur.)

Bu süre:

A) Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler için:

1. Tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen muamelelerde, tebliğin yapıldığı;
2. Tevkif yoluyla alınan vergilerde, istihkak sahiplerine yapılan ödemelerden verginin kesildi-

»;

3. Tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, verginin mükelleften alındığı;

B) Vergi dairesi için:

Tahrir, tadilât ve takdir komisyonları kararlarının vergi dairesine tevdi edildiği;

Tarihten başlar.

Bu süre geçtikten sonra itiraz hakkı düşer. Ancak bir tarafın süresi içinde itirazı halinde, itiraz süresi geçmiş olsa bile diğer taraf, itiraz dilekçesinin kendisine tebliğinden başlayarak 15 gün içinde itirazda bulunabilir.

**İtiraz ve müdafaaların yapılması :**

MADDE 380. — Gerek mükellefin, gerek vergi dairesinin itiraz komisyonu başkanlığına ve-rilir.

Bu dilekçelerin bir nüshası komisyona geldiği tarihten başlayarak en çok beş gün içinde ko-misyon başkanlığınca karşı tarafa tebliğ olunmak üzere gönderilir.

Kendisine tebliğ yapılan taraf yazılı müdafaasını 15 gün içinde iki nüsha olarak komisyon başkanlığına verir ve bunun bir nüshası diğer tarafa tebliğ edilir.

İtiraz ve müdafa dilekçelerinin, taahhütlü olarak posta ile gönderilmesi veya mükellefin bulunduğu mahalde muvazzaf itiraz komisyonu başkanlığına ve bulunmadığı takdirde o mahallin itiraz komisyonu başkanı sıfatıyla en büyük mülkiye âmirine verilmesi de caizdir.

Dilekçeyi alan muvazzaf itiraz komisyonu veya mülkiye âmiri dilekçeyi kayıt ile derhal ilgili itiraz komisyonuna gönderir. İtiraz, bu kayıt tarihinde veya dilekçenin postaya verildiği tarihte yapılmış sayılır.

**İtiraz şekli :**

MADDE 381. — İtirazlar yazı ile olur. İtiraz dilekçeleri aşağıdaki hususları ihtiva eder:

1. İtiraz edenin soyadı, adı veya unvanı ve açık adresi (Vergi dairesinin itiraz dilekçelerinde itiraz eden dairenin bulunduğu mahal ve adı);
2. Mükelleflerin itirazlarında vergiyi tarh eden dairenin adı ve bulunduğu mahal;
3. Vergi dairesinin itirazlarında mükellefin soyadı, adı ve adresi;
4. İtirazın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nev'i ve yılı;
5. Vergi veya vergi cezasının miktarı;
6. Tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası;
7. Varsa mükellef hesap numarası;
8. Hangi muameleye itiraz olunduğu, itirazın hukuki mesnetleri ve delilleri;
9. İtirazın yapıldığı tarih ve imza.

İtiraz ve temyiz dilekçelerinde bağlı oldukları vergi dairesinden başka bir daire veya maka-mı muhatap gösterdikleri komisyonlarca yapılan inceleme sırasında anlaşılanlara, yetkili vergi dairesini muhatap göstermek suretiyle yeniden itirazda bulunmaları için itiraz ve temyiz komis-yonlarınca on günlük mühlet verilir.

Vergiye bağlı olarak kesilen cezalara bir dilekçe ile tevhidden itiraz edilebilir.

**Tarh ve ceza dosyanın komisyona sevkı ve komisyonca incelenmesine başlanması zamanı :**

MADDE 382. — İtiraz konusu olan vergiye veya cezaya ait ispat edici kâğıtları ve tebliğe ilişkin ihbarnameleri ihtiva eden dosyalar:

- a) İtiraz mükellef tarafından yapılmışsa vergi dairesinin müdafa dilekçesi ile birlikte;
- b) İtiraz vergi dairesi tarafından yapılmışsa vergi dairesinin itiraz dilekçesi ile birlikte;

Komisyon başkanlığına gönderilir. Komisyonca ancak 380 nci maddede yazılı süre içinde müdafa alındıktan veya bu süre müdafaasız geçtikten sonra itiraz konularının incelenmesine başlanabilir.

## İKİNCİ BÖLÜM

### itirazın incelenmesi

#### itirazların incelenmesi:

MADDE 383. — İtirazlar, itiraz komisyonlarınca itiraz evrakı, tarh dosyası ve ibraz olunan deliller üzerinde incelenir.

İtiraz komisyonları yaptıkları inceleme sırasında resmî ve özel bilûmum idare,müessese ve teşekküllerden malûmat istiyebilirler.

İtiraz incelemelerine; itirazın süresi içinde yapılıp yapılmadığına, itiraznamenin şeklen tamam olup olmadığına, olayın itiraza mevzu teşkil edip etmediğine bakmakla başlanır.

Şekil eksikleri, usule ait yeni bir muamele yapılmadan evvel itiraz edene düzeltilir.

İtiraz dilekçesinde itirazın hukuki mesnetleri ve delillerinin gösterilmemiş olması şekil noksanı sayılmaz.

#### İncelemelerin derinleştirilmesi :

MADDE 384. — İtiraz Komisyonu re'sen veya taraflardan birinin talebi üzerine lüzum görürse fennî ihtisasa taallûk etmiyen işlerde başkan veya üyeleri arasından belli edeceği bir zat, fennî ihtisasa taallûk eden işlerde bu zatın naipliği altında tarafsız bilir kişi marifetiyle arazi ve binaları gözden geçirmek, mükellefin defter ve vesikalarını incelemek ve her türlü tetkikatı yaptırmak, lüzum gördüğü kimseleri çağırıp izahat veya yazı ile malûmat almak veya mükelleften gayri üçüncü şahısların defter ve vesikalarını tetkik etmek veya ettirmek suretiyle incelemeleri derinleştirir ve gerekirse yeni deliller istiyebilir.

İlgililerin sözlü izahatı zapta geçirilerek sahiplerine imzalatılır.

Bu maddede yazılı yeminli bilir kişi İtiraz Komisyonunca seçilir.

Mükellefin istemesi üzerine yaptırılacak tetkiklerde bilir kişiye Hazinece verilecek ücret karşılığı olmak üzere İtiraz Komisyonunca takdir olunan miktar, yapılacak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde mükellef tarafından emaneten mal sandığına yatırılır. Tetkikat neticesinde İtiraz Komisyonunca mükellefin itirazının reddi halinde emaneten alınan para irat kaydedilir. Mükellefin itirazının tamamen veya kısmen kabulü halinde bu para komisyon kararına müsteniden mükellefe iade edilir.

On günlük süre içinde bilir kişi ücreti malsandığına yatırılmadığı takdirde mükellef bu talebinden vaz geçmiş sayılır.

#### Tarafların dinlenmesi:

MADDE 385. — Taraflardan biri istediği veya komisyonca lüzum görüldüğü takdirde taraflar dinlenir.

Beyan üzerinden alınan vergilerde tarha mesnedolan incelemeyi yapmış olanın dinlenmeyi talebetmesi halinde bu talep vergi dairesi vasıtasıyla komisyona bildirilir.

Bu bildirme üzerine incelemeyi yapanın yazı ile vereceği izahat dinlenme yerine geçer.

Komisyon tarafından belli edilecek dinlenme günü her iki tarafa bildirilir. Bildirilen günde makbul bir mazeret göstermeksizin hazır bulunmıyanların gıyabında duruşma yapılır. Vergi dairesince yukarki fıkra hükmüne göre dinlenilmesi istenilenin dinlenmede hazır bulunmamları veya incelemeyi yapanın yazılı izahatının dinlenme gününe kadar komisyona gelmemiş olması komisyonca incelemenin yapılmasına mâni teşkil etmez.

Dinlenenlerin verdikleri izahat tutanağa geçirilerek kendilerine imza ettirilir.

**Talple kayıtlı olma :**

MADDE 386. — İtiraz komisyonu ilk itiraz dilekçesinde ve itiraz süresi içinde verilmiş ek dilekçelerde ileri sürülmiyen bir iddiayı re'sen nazara alamaz. İtiraz süresi geçtikten sonra taraflar her hangi bir suretle yeni iddialar ileri süremezler.

Zaman aşımı ve vergi hataları, taraflarca ileri sürülmemiş olsa bile İtiraz Komisyonunca re'sen nazara alınır.

**İtirazdan vazgeçme :**

MADDE 387. — İtiraz eden itirazı hakkında komisyon tarafından karar verilinceye kadar itirazından vazgeçebilir.

Vazgeçme, vazgeçenin itiraz komisyonuna vereceği bir dilekçe ile veya dinlenilme veya izahat verme sırasında keyfiyetin tutanağa geçirilmesiyle yapılabilir; bu takdirde vazgeçme tutanağı vazgeçene imzalatılır.

Vazgeçmek açık olmalıdır.

Vazgeçmek halinde itiraz eden o olayda itiraz ve temyiz hakkını kaybetmiş olur.

**Dosyaların incelenmesi :**

MADDE 388. — İtiraz eden, vekili veya temsilcisi, itiraz dosyasındaki tarh vesikalarını ve bilirkişi raporlarını, tutanakları, yapılacak muamele hakkında vergi dairesinin üst mercilerle olan muhaberelelerini komisyon nezdinde her zaman inceleyebilir. Ancak, vergi dairesinin ve üst mercilerin muhaberelelerinde, muhbir adı gibi gizli tutulması lâzım gelen şahsi hususları ihtiva eden evrak, dosyayı incelemek istiyene verilmez ve gösterilmez.

Yukarki fıkranın hükümleri, temyiz dosyalarının ilgililerce incelenmesihususuna da şâmilidir

**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM****Neticeler****İtirazın tahsilata tesiri :**

MADDE 389. — İtiraz, tarh edilen verginin ihtilaflı kısmının tahsilini durdurur.

İtiraz komisyonu kararlarını taraflara tebliğden sonra bu kararlara göre tahsil edilecek vergi miktarı vergi idarelerince mükellefe bildirilir.

**İtiraz komisyonu kararları ve bunların tebliği :**

MADDE 390. — İtiraz komisyonunun karara mütaallik müzakereleri gizli yapılır.

Komisyon kararlarının, komisyonu teşkil edenler tarafından imzalı aslı karar defterine yazılır veya kararların muhafazasına mahsus dosyada saklanır, kararın imzalı bir nüshası da itiraz dosyasına konur.

Kararların tasdiki birer örneği komisyonca taraflara tebliğ edilir.

## **İKİNCİ KISIM**

### **Temyiz**

## **BİRİNCİ BÖLÜM**

### **Temyiz talebi**

#### **Kararların temyizi:**

MADDE 391. — İtiraz komisyonu kararına karşı Temyiz Komisyonu nezdinde temyiz talebinde bulunabilir.

#### **Temyiz edilemeyecek kararlar :**

MADDE 392. — İtiraz komisyonlarının aşağıda yazılı itirazlar hakkındaki kararlar kesin olup Temyiz olunamaz:

1. Kazançtan götürü olarak tesbit edilen mükelleflerin sınıf ve derecelerine yapılan itirazlar;
2. Bina Vergisinde 500 liraya kadar olan gayrisâfi iratlara, Arazi Vergisinde 5 000 liraya kadar olan kıymetlere yapılan itirazlar (verilen karar neticesinde irat veya kıymetin bu hadleri aşmamış olması şartıyla);
3. Her türlü vergi, resim ve harçlarda 500 lirayı aşmayan tarhlara yapılan itirazlar (verilen karar neticesinde vergi, resim ve harçların asılları bu haddi aşmamış olması şartıyla);

Bu maddenin hükmü mükellefiyetin mevzuuna, esasına, şekline muafiyet ve istisnahükümlerinin ve miktan ne olursa olsun vergi cezalarının uygulanmasına aidolan vergi ihtilâflarına şâmil değildir.

#### **Temyiz süresi:**

MADDE 393. — Temyiz süresi, itiraz komisyonu kararının ilgiliye tebliğinden başlayarak (15) gündür.

Taraflardan biri süresi içinde Temyiz eylediği takdirde, diğer taraf süreyi geçirmiş olsa da Temyiz dilekçesinin kendisine tebliğ edildiği tarihten başlayarak (15) gün içinde Temyiz isteğinde bulunabilir.

#### **Temyiz talebinin şekli:**

MADDE 394. — Temyiz isteği yazı ile olur. Temyiz dilekçeleri aşağıdaki hususları ihtiva eder.

1. Temyiz edenin soyadı, adı veya unvanı ve açık adresi; (vergi dairesinin temyiz dilekçelerinde dairenin bulunduğu yer ve adı);
2. Mükelleflerin temyiz etmeleri halinde vergiyi tarh eden dairenin adı ve bulunduğu yer;
3. Vergi dairelerinin temyiz dilekçelerinde mükellefin soyadı, adı ve adresi;
4. Temyiz olunan itiraz komisyonu kararının tarih ve numarası ve hangi komisyon tarafından verildiği;
5. Kararın tebliğ edildiği tarih;
6. Temyiz sebepleri;
7. Temyizin yapıldığı tarih ve imza.

### **Temyiz dilekçelerinin verilmesi :**

MADDE 395. — Temyiz dilekçeleri Temyiz Komisyonuna veya temyiz edilen karan veren itiraz komisyonuna verilir. Diğer taran teşkil eden şahıslar sayısınca dilekçenin örnekleri de bağlanır. Bu örnekler derhal diğer tarafa tebliğ olunur. Diğer taraf 15 gün içinde yazılı cevabını aynı komisyonlara iki nüsha olarak verir ve bir nüshası diğer tarafa tebliğ olunur. Bu yazılı cevapların da Temyiz dilekçelerinin ihtiva ettiği hususları ve temyiz sebeplerine karşı cevaplan ihtiva etmesi lâzımdır.

Temyiz dilekçeleri ve cevaplan taahhütlü olarak postaya verilebileceği gibi mükellefin bulunduğu yerde muvazzaf itiraz komisyonu varsa o komisyon başkanlığına, yoksa itiraz komisyonu başkanı sıfatıyla mahallin en büyük mülkiye amirine verilir. Bu komisyonlar veya komisyon başkanı sıfatıyla mülkiye âmiri aldıkları dilekçe ve örneklerini kayda geçirdikten sonra karan vereni tiraz komisyonuna gönderir.

Temyiz dilekçesinin ve cevabın postaya veya itiraz komisyonlarına veya mülkiye âmirine verildiği tarih temyiz talebin yapıldığı tarih sayılır.

Karan veren komisyonca tebliğ yapıp yazılı cevap alındıktan veya yazılı cevap için belirli süre geçtikten sonra temyiz dilekçesi itiraz dosyasıyla birlikte temyiz komisyonuna gönderilir.

## **İKİNCİ BÖLÜM**

### **Temyiz incelemeleri**

### **İnceleme şekli :**

MADDE 396. — Temyiz incelemeleri evrak üzerinde yapılır.

Temyiz komisyonuna gelen evrak daire başkanı tarafından üyelerden birine havale olunur. Havale olunan üye dosyayı ya bizzat veya raportörlerden birinin yardımıyla inceliyerek olayı, iki tarafına iddia ve müdafaalarını, ibraz olunan delilleri ve temyiz olunan kararn neden ibaret olduğunu, bu kararn dayandığı gerekçeleri hulâsa ettikten sonra delilli mütalâasını imzası altında tanzim edeceği bir rapora derceder ve bu raporu daire başkanına verir.

Temyiz komisyonu dairesi bu rapor üzerine incelemelerini yapar ve taraflarca dinlenilme istenilmişse şifahi izahat alır ve kararnı verir.

Süresinden sonra yapılan temyiz talepleri esasa girilmeksizin reddolunur.

### **Dinleme :**

MADDE 397. — Temyiz dilekçesinde veya buna verilen cevapta dinlenme istenilmişse, Temyiz Komisyonu dinleme gününü belli ve taraflara tebliğ eder.

Beyan üzerinden adına vergilerde incelemeyi yapmış olanın dinlenmeyi talebetmesi halinde bu talep vergi dairesi vasıtasıyla Temyiz Komisyonuna bildirilir. Bu bildirme üzerine incelemeyi yapmış olanın dinlenmesi mecburidir. İncelemeyi yapanın yazı ile vereceği izahat dinlenme yerine geçer.

Dinlemede iddialar ve deliller hakkındaki izahat ve karşı iddialara cevap verilir.

Belli edilen günde makbul bir mazerete dayanmaksızın duruşmada hazır bulunmayanların dinlenme hakları düşer. İncelemeyi yapmış olanın gelmemesi veya yazılı açıklamasının dinlenme gününe kadar komisyona varmaması halinde gelen tarafın dinlenmesiyle yetinilir.



**Bozma sebepleri :**

MADDE 398. — Temyiz komisyonu aşağıda gösterilen sebeplerden dolayı itiraz komisyonunun kararını bozar:

1. Görev ve yetki dışında işe bakılmış olması;
2. Kanun ve tüzükler hükümlerine aykırı karar verilmiş olması;
3. iki taraftan birinin iddiasını ispat için ileri sürdüğü delillerden herhangi birinin kanuni bir sebep gösterilmeksizin kabul edilmemiş olması veya hiç incelenmemiş bulunması;
4. Usule mütaallik hüküm ve kaidelere uyulmamış ve bu riayetsizliğin karara müessir olmuş bulunması;
5. Kanunen yasak kimselerin karara iştiraketmiş olması.

**iddia ve müdafaaların kabul veya reddi:**

MADDE 399. — Temyiz Komisyonu, kararlarında tarafların iddia ve müdafaalarının kabul veya reddi sebeplerini göstermeye mecburdur.

İtirazda ileri sürülmiyen iddia ve müdafaalar temyiz sırasında nazara alınmaz. Şu kadar ki, temyiz komisyonu iki tarafın iddia ve müdafaalarıyla mukayyet olmayıp zamanaşımı ile maddi hatalan ve kanunun açık hükümlerine aykırı gördüğü diğer hususları re'sen inceleyebilir.

**İcranın geciktirilmesi:**

MADDE 400. — Temyiz isteği itiraz komisyonunca verilen kararlannıcrasını durdurmaz. Şu kadar ki, temyiz dilekçesinde veya temyiz dilekçesi verildikten sonra yazı ile istenilmek şartıyla temyiz komisyonu teminat karşılığında icranın geciktirilmesine karar verebilir.

İcranın tehiri talebini ihtiva eden dilekçeler vergi dairesinin müdafaası alındıktan veya müdafaası süresi geçtikten sonra itiraz dosyasıyla birlikte, nihayet üç gün içinde itiraz komisyonunca temyiz komisyonu başkanlığına gönderilir.

Temyiz Komisyonu dosyasının gelmesi üzerine nihayet bir hafta içinde evvelâ icranın geciktirilmesi isteği hakkında bir karar verir ve bu karar derhal ve icabında telgrafla ilgili vergi dairesine ve mükellefe bildirilir. Bu işlemlerin yapılmasına kadar verginin tahsili durdurulur. Gerek kararın bildirilmesi üzerine gerekse temyiz komisyonu kararının dosyanın gönderilmesinden itibaren bir ay içinde gelmemesi halinde mükelleften teminat istenir. Mükellef istenilen teminatı beş gün içinde göstermediği takdirde teminat gösterilinceye kadar tahsil işlemlerine devam olunur.

Bozma kararları icrayı durdurur.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Kararlar

**Bozma ve tasdik kararları nihai karar :**

MADDE 401. — Temyiz Komisyonu yaptığı incelemeler neticesinde itiraz komisyonu kararının kanuna ve usule uygun olduğunu görürse kararın tasdik eder, aksi halde bozar.

İtiraz komisyonu, temyiz komisyonunun bozma kararına karşı ısrar edebilir. İsrar kararları temyiz komisyonu genel kurulunda incelenerek karara bağlanır. Temyiz komisyonu dairesi ve itiraz komisyonu, genel kurul kararına uymaya mecburdur.

Temyiz Komisyonu kanuna ve usule uygun görmediği hallerde res'en nihai karar da verebilir.

Temyiz Komisyonunun tasdik kararları ile re'sen verildiği nihai kararlar ve genel kurul kararları kesindir.

#### **Temyiz kararları ve bunların tebliği :**

MADDE 402. — Temyiz Komisyonu kararlarının komisyonu teşkil edenler tarafından imzalı aslı kadar defterine yazılır ve kararlar muhafazaya mahsus dosyada saklanır. Kararı imzalı bir nüshası ile taraf sayısınca tasdikli örnekleri temyiz talebini ihtiva eden itiraz dosyasına konur. Kararı tasdikli örnekleri usulen itiraz komisyonunca taraflara tebliğ edilir.

Temyiz kararı verildikten sonra tarh dosyası ilgili vergi dairesine gönderilir.

Temyiz Komisyonunun nihai kararlarının tazammun ettiği vergi veya vergi cezası, ilgili vergi dairesince hesaplanarak bir ihbarname ile en çok bir hafta içinde mükellefe tebliğ edilir.

#### **Bozma kararlarında usul :**

MADDE 403. — Temyiz Komisyonunun bozma kararlarına karşı, mükelleflerle ceza sorumluluğu ve ilgili vergi daireleri bu kararların 401 nci madde gereğince kendilerine tebliğ edildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde, 380 nci maddede yazılı usule göre yazılı müdafaada bulunabilirler.

İtiraz komisyonları süresi içinde müdafaalan aldıktan veya bu süre müdafaasız geçtikten sonra gereken incelemeyi yaparak bozma karara uyulmasına veya evvelki kararda ısrar edilmesine karar verir.

İsrar kararları ile bozma kararlarına uyulması üzerine yapılacak incelemeler ve verilecek kararlar ve bu kararların tebliği ve kesinleşmesi geçen maddeler hükümlerine tâbidir.

#### **Kararların tashihi :**

MADDE 404. — Taraflar, Temyiz Komisyonunun kesin kararlarının tebliğ edildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde, bu kararların tashihi istiyebilirler.

Kararların tashihi hakkında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu husustaki hükümleri uygulanır.

#### **Kararların tarhizi :**

MADDE 405. — İtiraz ve Temyiz komisyonları verilen kararlar müphem olur veya birbirine uymayan fıkraları ihtiva ederse taraflardan her biri kararı tebliği tarihinden başlayarak 15 gün içinde iphamın tavihini veya tenakuzun giderilmesini karar veren komisyondan isteyebilir.

İtiraz ve Temyiz komisyonları kararlarına göre vergi dairesince hesaplanan vergi miktarında yanlışlık olduğunu iddia eden mükellef, bu vergi miktarının kendisine bildirilmesinden başlayarak 15 gün içinde karar veren komisyondan yanlışlığın düzeltilmesini isteyebilir.

Yukarıdaki hallerde karar vermiş olan komisyon ismi tetkik eder. Lüzum görürse bu husustaki dilekçenin bir suretini cevap vermek üzere münasip bir mehil tâyin ederek diğer tarafa tebliğ eyer, iki nüsha olarak verilmesi lâzımgelen cevabın biri iphamın tavihi veya tenakuzun giderilmesi ve yahut yanlışlığın düzeltilmesi talebinde bulunan tarafa tebliğ edilir.

Komisyonlarca kararı tavihine yahut tenakuzun giderilmesine veya yanlışlığın düzeltilmesine karar verirlerse keyfiyet kararı altına yazılır ve diğer tarafa da ayrıca tebliğ olunur.

### **Danıştaya başvurma :**

MADDE 406. — Bu kanunun birinci maddesinde yazılı vergi, resim ve harçlar hakkında mükelleflik, muaflık ve istisna, mükelleflik şekli ve vergi cezalarının uygulanması bakımlarından doğan ihtilâflar için ilk önce itiraz ve Temyiz komisyonlarına başvurulur. Bu komisyonlara başvurulmasından bahsi geçen hususlara mütaallik ihtilâflar hakkında Danıştaya gidilemez. Komisyonlara dermeyan edilmeyen iddia ve hususlar Danıştayda ileri sürülemez.

Yukanki fıkrada yazılı hususlar haricolmak üzere miktarı on bin lirayı (il özel idare ve belediye vergilerinde üç bin lirayı) aşmıyan matrahlar üzerinden tarh olunan vergi, resim ve harçlar hakkında Temyiz Komisyonunca verilen kararlar kesin olup, aleyhine Danıştayda temyiz dâvası açılmaz.

Vergi daireleri Maliye Bakanlığının, (il özel idareleriyle belediyeler valilerin) muvafakatini almadan Temyiz Komisyonunun kesin kararları aleyhine Danıştayda temyiz dâvası açamazlar. Bu muvafakat ancak kanun hükümlerine açık bir surette aykırı bulunan veya göreve yetki dışındaki ittihaz edilmiş olan Temyiz Komisyonu kararları hakkında verilebilir.

Danıştay bozma kararına üzerine Temyiz Komisyonu kararında ısrar ederse ihtilâf Danıştay Dâva Daireleri Genel Kurulunca incelenip karara bağlanır. Bu karara gerek Danıştay daireleri gerekse temyiz komisyonu uymaya mecburdur.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **İncelemelerin iadesi**

### **iade sebepleri :**

MADDE 407. — Kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan kararlar hakkında aşağıdaki sebeplerle incelemelerin iadesi istenebilir.:

1. Vergi ihtilâfına bakıldığı sırada mücbir sebepten veya lehine karar verilen tarafın fiilinden dolayı elde edilemiyen ve karara müessir olan bir vesikanın veya defterin karar verildikten sonra ele geçirilmiş olması;
2. Karara müessir olan vesika veya defterlerin sahteliğine hükmolunmuş veya sahte oldukları bir mahkeme veya resmî bir makam nezdinde ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm komisyon kararından evvel verilmiş olmakla beraber incelemelerin iadesi talebinde bulunan tarafın karar esnasında bundan haberi bulunmamış olması;
3. Vergi ihtilâfına bakılırken dayanan bir ilâm hükmünün veya diğer bir kararın kaldırılması veya bozulması ve bunun da kesinleşmiş olması;
4. Vergi ihtilâflarına bakıldığı sırada kullanılan bilir kişilerin kasten yanlış rapor verdiklerinin hükmen sabit olması;
5. Lehine karar verilen tarafın karara müessir diğer bir hile kullanmış olması;
6. Vekili veya temsilcisi olan kimseler huzuru ile vergi ihtilâfına bakılmış olması;
7. Vergi ihtilâfının, buna bakmaları kanunen yasak olan kimseler huzuriyle bakılmış ve karara bağlanmış olması;
8. Aynı sebep veya olayın bir mükellef ile vergi dairesi arasında başka başka neviden vergilerde ihtilâflara yol açmış ve bu ihtilâflar hakkında birbirine aykırı kararlar verilmiş olup bu kararların hepsinin kesinleşmiş olması.

**tade süresi :**

MADDE 408. — İncelemelerin iadesini isteme süresi, yerine göre aşağıda yanlı tarihlerden başbyarak bir aydır:

1. Vergi ihtilâfına bakıldığı sırada elde edilemiyen bir vesika veya defterin ele geçirildiği;
2. Karara müessir olan vesika ve defterlerin sahteliğine hükmolunduğunun veya sahteliğinin ikrar olunduğunun öğrenildiği;
3. Karara müessir olan ilâmın veya karann kesin bir hükümle kaldırılmış olduğunun öğre-nildiği;
4. Bilir kişilerin kasten yanlış rapor verdiklerine hükmolunduğunun öğrenildiği;
5. Lehine karar verilen tarafça karara müessir bir hile kullanıldığıının öğrenildiği;
6. Vergi ihtilâflarına ait karann hakiki vekil veya temsilciye tebliğ edildiği;
7. Vergi ihtilâfının buna kanunen bakması yasak olan kimseler huzuriyle bakılmış ve karara bağlanmış olduğunun öğrenildiği;
8. İlk karara aykırı olarak sonradan verilentikten sonra incelemelerin iadesi istenemez.

Temyiz edilen hallerde Temyiz Komisyonu karann tebliğ edildiği İtiraz Komisyonu karan-nın tebliğinden başhyarak üç yıl geçrannın, temyiz edilmiyen hallerde.

**Yetki:**

MADDE409. — İncelemelerin iadesine ait talepler bir dilekçe ile vergi ihtilâfına bakmış olan komisyona yapılır ve orada incelenir.

İncelemelerin iadesi dilekçeleri, itiraz dilekçeleri şeklinde olur.

**İnceleme :**

MADDE 410. — İncelemelerin iadesi hakkındaki talep kanuna uygun görülürse, vergi ihti-lâflarına yeniden bakılarak belli olacak hale göre evvelki karar ya tasdik olunur ve veya tama-men veya kısmen değiştirilir.

406 ncı maddenin 6, 7 ve 8 nci numaralannda yazılı sebepler dolayısıyla yapılan iade ta-lepleri kabul edildiği takdirde, başkaca incelemelere girişilmeksizin iade yoliyle incelenmesi iste-nen kararların iptaline karar verilir.

**Neticeler :**

MADDE 411. — İncelemelerin iadesi talepleri karann icrasını geciktirmez. Ancak, icranın geciktirilmesi iade istiyen mükellef tarafından istenildiği ve teminat gösterildiği takdirde, 399 ncu madde hükmü uygulanır.

İncelemelerin iadesi üzerine verilen karar aleyhine iade istenemez. Şu kadar ki, bu kararlar temyiz komisyonunda temyiz olunabilir.

**İadenin reddi:**

MADDE 412. — İncelemelerin iadesinin isten edilmesi için, on lira depozito yatırılması ve bunun makbuzunun dilekçeye bağlanması şarttır. Depozito, incelemelerin iadesi isteği kabul olunduğu takdirde mükellefe geriverilir, reddedildiği takdirde irat kaydolunur.

### **Mükelleflerin izahat talebinde bulunabilecekleri :**

MADDE 413. — Mükellefler, Maliye Bakanlığından veya Maliye Bakanlığının bu hususta yetkili kıldığı makamlardan vergi durumları ve vergi uygulanması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında izahat isteyebilirler.

Yetkili makamlar yazı ile istenecek izahatı en kısa bir zamanda cevaplamak mecburiyetindedirler.

. Alacaktan cevaplara göre hareket eden mükelleflerin bu hareketleri cezayı istilzam etse dahi ceza kesilmez.

## **SON HÜKÜMLER**

### **özel kanunlardaki hükümlerin saklı olduğu :**

MADDE 414. — Özel kanunlarda 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilen hallerde bu kanunun mezkûr hükme tekabül eden hükümleri uygulanır.

### **Kaldırılan hükümler :**

MADDE 415. — 5432 sayılı Vergi Usul Kanunu ile bu kanunun bâzı hükümlerini değiştiren 5815, 6094 ve 6935 sayılı kanunlar ve aşığıda yazılı hükümler kaldırılmıştır.

| Kanun No. | Kaldırılan madde ve fıkrası   |
|-----------|-------------------------------|
| 5887      | 116                           |
| 5887      | 120 — iki ve üçüncü fıkraları |
| 5887      | 121 — dördüncü fıkrası        |
| 5887      | 123                           |
| 6085      | 9 —E fıkrası                  |
| 6802      | 64                            |
| 6936      | 12                            |
| 7338      | 15                            |

### **Götürü matrahlar :**

GEÇİCİ MADDE 1. — 5432 sayılı Kanunun 40 ncı maddesi mucibince tesbit edilip bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte vergi tarhına esas tutulmakta olan götürü matrahlar 1961 yılı vergileri için de uygulanır.

### **İlk tatbik yılında komisyonların teşkili ve ödevleri**

GEÇİCİ MADDE 2. — Zirai kazançlar merkez ve il komisyonları bu kanunun yayınlandığı tarihten başlayarak en geç bir ay içinde, komisyon başkanlarının daveti üzerine kurulur.

Zirai kazançlar merkez komisyonuna Ziraat Odaları Birliği tarafından seçilecek temsilci, işbu birliğin teşekkül edeceği tarihe kadar Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından seçilir.

Merkez komisyonu, bu kanunun 46 ncı maddesinde mevzuubahis yönetmeliği ilk toplantı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde hazırlayarak yürürlüğe koyar.

GEÇİCİ MADDE 3. — Kanunun ilk uygulama ydında, vergiye tâbi çiftçilerin zirai kazançları, satış tutarlarına bakılmaksızın götürü gider usule göre tesbit olunur.

Dileyenler, vergi dairesine, en geç, kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bir ay içinde ve yazılı olarak müracaatta bulunmak şartıyla, gerçek kazanç esasını ihtiyar edebilirler.

**GEÇİCİ MADDE 4.** — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya sonraki yıllarda bilanço esasına göre Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefiyetine girecek olanlar açılış bilanço ve envanterini tanzim ederken işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri bu kanunun üçüncü kitabında yazılı hükümler dairesinde değerlendirilirler. Maliyet bedeli ile değerlendirilmesi icabeden kıymetlerin bu bedeli bilinmiyorsa maliyet bedeli yerine mükelleflerin bizzat belli edecekleri alış emsal bedeli değerlemeye esas tutulur.

Vergi incelemesi neticesinde alış emsal bedelinin fazla hesap edildiğinin anlaşılması halinde mükellef hakkında kusur veya usulsüzlük cezaları uygulanmaz.

#### **Amortismanla tâbi kıymetlerin değerlendirilmesi :**

**GEÇİCİ MADDE 5.** — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte veya mütaakip yıllarda ticari veya zirai kazançları dolayısıyla yeniden Gelir Vergisi mükellefiyetine girecekleri amortismanla tâbi iktisadi kıymetleri maliyet bedeli, maliyet bedeli bilinmiyorsa bizzat kendilerince alış tarihindeki rayice göre takdir olunacak emsal bedeli ile değerlendirilir. Şu kadar ki, bu kıymetlerin alış tarihleri ile mükellefiyete giriş tarihi arasındaki yıllara ait amortismanlar tutan bu değerlerden düşülür.

Alış emsal bedelinin fazla hesaplandığının tesbiti halinde bundan dolayı mükellef adına ceza kesilmez.

#### **Ceza hükümlerinin şümulü :**

**GEÇİCİ MADDE 6.** — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş fiiller hakkında, bu fiillerin işlendiği tarihte 5432, 5815 ve 6094 sayılı kanunların yürürlükte bulunan vergi cezalarına ve hileli vergi suçlarına mütaallik hükümleriyle bu kanunun hükümlerinden hangisi mükellefin veya suçu işliyen kimsenin lehine ise o hüküm uygulanır.

Yukarıki fıkra hükmü, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kesilmiş olup da henüz tahsil edilmemiş olan vergi cezalarıyla ceza mahkemelerince hükmolunan cezalara da şâmindir.

#### **Ceza indiriminden faydalanacak olanlar :**

**GEÇİCİ MADDE 7.** — Mükellef veya vergi sorumlulan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde vergi dairesine müracaatla itiraz süresi geçmiş veya henüz son bulmamış vergi ve cezaları için bu kanunun 376 ncı maddesindeki şartları yerine getirdikleri takdirde mezkûr madde hükümlerinden faydalandırılırlar.

**GEÇİCİ MADDE 8.** — Bu kanunun 328 ve 329 ncü maddelerinin uygulanmasında 1945 yılının sonundan önce satın alınmış veya inşa ettirilmiş veya trampa yolu ile iktisab edilmiş olan gayrimenkuller ile bunların mütemmim cüzülerinin (sabit tesisatta makinalar dâhil) ve teferruatının ve gayrimenkul olarak tescil edilen hakların satışından ve bu mallar ve haklar için alınan sigorta tazminatından doğan farklar kazanç sayılmaz.

**GEÇİCİ MADDE 9.** — Bilançolarda yazılı ve amortismanla tâbi iktisadi unsurların değerlerinin Türk parasının 19. 8. 1960 tarihli ve 65 sayılı Kanunla yeni döviz kararlarına göre ayarlanan değerine intibak ettirilmesini sağlamak üzere Maliye Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı ve Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği ile müştereken gerekli incelemeleri yaptırarak yeniden değerlemede uygulanacak ölçü ve esasları en geç 31. 12. 1961 tarihine kadar tesbit ve ilân eder.

Bilanço esasına göre Gelir ve Kurumlar Vergisine tâbi bulunan mükellefler 1. 1. 1962 tarihinden itibaren bilançolarda yazdı iktisadi unsurları bu esas ve ölçülere göre yeniden değerlerler. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yeniden bilanço usulünde Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefiyetine girecek olanlar da dördüncü geçici madde gereğince açılış bilançolarında gösterecekleri değerleri bu ölçü ve esaslara göre değerlerler.

65 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesine takaddüm eden devre içinde satınahnmış veya inşa edilmiş olan ve bir teşebbüsün bilançosuna dâhil bulunmayan gayrimenkullerle bunların mütemim cüz ve teferrutının ve gayrimenkul hükmündeki hakların satılmasından elde edilen ve Gelir Vergisine tâbi bulunan farkların tesbitinde satılma, inşa ve trampa bedelleri bu ölçü ve esaslara göre yeniden değerlemeye tâbi tutulur.

**Bu kanunun belediye vergi ve resimlere uygulanacağı tarih :**

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunun vergi hatalarına ve bunların düzeltilmesine ve vergi ihtilaflarına mütaallik hükümleri belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında 1 Ocak 1960 tarihinden ve diğer hükümleri 1 Ocak 1963 tarihinden başhıyarak uygulanır.

**Yürürlük :**

MADDE 416. — Bu kanun 1 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürütmeye memur olanlar:**

MADDE 417. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**Usulsüzlük cezalarına ait cetvel**

| Mükellef grupları                                 | Birinci<br>derece<br>usulsüzlük-<br>ler için<br>Lira | İkinci<br>derece<br>usulsüzlük-<br>ler için<br>Lira | Üçüncü<br>derece<br>usulsüzlük-<br>ler için<br>Lira | Dördüncü<br>derece<br>usulsüzlük-<br>ler için<br>Lira |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 1. I nci sınıf tüccarlardan :                     |                                                      |                                                     |                                                     |                                                       |
| a) Sermaye şirketleri                             | 800                                                  | 500                                                 | 200                                                 | 100                                                   |
| b) Sermaye şirketleri dışında kalanlar            | 500                                                  | 250                                                 | 100                                                 | 50                                                    |
| 2. II nci sınıf tüccarlarla serbest meslek erbabı | 200                                                  | 100                                                 | 50                                                  | 25                                                    |
| 3. Yukardakiler dışında kalıp beyanname usuliyle  |                                                      |                                                     |                                                     |                                                       |
| Gelir Vergisine tâbi olanlar                      | 100                                                  | 50                                                  | 25                                                  | 10                                                    |
| 4. Götürü usulde Gelir Vergisine tâbi olanlarla   |                                                      |                                                     |                                                     |                                                       |
| Gelir Vergisinden muaf olan esnaf                 | 50                                                   | 25                                                  | 10                                                  | 5                                                     |

**İHTAR :**

1. Bu cetvelde mükellef grupı tasnifleri; Gelir, Kurumlar vergilerinden başka 333 ncü maddede yazılı vergilere ait usulsüzlükler hakkında da esas tutulur.

2. Bina ve Arazi vergileri mükelleflerinin bildirmelerine mütaallik usulsüzlükleri bu cetvelin mükellef grupları sütununun üçüncü sırasına göre cezalandırılır.

3. Kamu idare ve müesseseleri ile dernek, tesis ve vakıfların yaptıkları usulsüzlükler (bunların iktisadi işletmelerine ait usulsüzlükler hariç); mükellef grupları sütunun 2 ncı sırasına göre cezalandırılır.